Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș

și a Zonei Urbane Funcționale Sebeș

Orizont de planificare: 2026-2035

Cuprins

1. Analiza situației existente 11

1.1. Poziționare și demografie 11

1.1.1. Aria de analiză și structura administrativă 11
1.1.2. Cadrul natural 17
1.1.3. Rețeaua de localități 18
1.1.4. Evoluția populației 19
1.1.5. Structura populației pe grupe de vârstă 23
1.1.6. Mișcarea naturală a populației 25
1.1.7. Migrația 27
1.1.8. Contribuția componentelor la variația populației 28
1.1.9. Concluzii 30
Analiza SWOT - Poziționare și demografie 31
1.2. Economie, investiții și piața muncii 32

1.2.1. Ocuparea salarială 32
1.2.2. Șomajul și cererea de forță de muncă 33
1.2.3. Fondul funciar și utilizarea terenurilor 37
1.2.4. Analiza mediului de afaceri 39
1.2.5. Concluzii 42
Analiza SWOT - Economie și piața muncii 44
1.3. Mediu, climă, energie și economie circulară 45

1.3.1. Fondul forestier și ariile naturale protejate 45
1.3.2. Spațiile verzi 47
1.3.3. Presiuni asupra factorilor de mediu 48
1.3.4. Gestionarea deșeurilor și tranziția către economia circulară 52
1.3.5. Riscuri hidrologice și inundații 57
1.3.6. Schimbări climatice și reziliență 59
1.3.7. Consumul de energie și tranziția verde 63
1.3.8. Concluzii 69
Analiza SWOT - Mediu, climă și energie 71
1.4. Conectivitate, mobilitate și transport public 72

1.4.1. Poziționarea în rețelele majore de transport 73
1.4.2. Rețeaua rutieră locală 73
1.4.3. Accesibilitatea față de polul urban 74
1.4.4. Transportul public zonal 76
1.4.5. Calitatea serviciului și dezvoltarea mobilității durabile 80
1.4.6. Concluzii 81
Analiza SWOT - Conectivitate și mobilitate 82
1.5. Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală 83

1.5.1. Alimentarea cu apă potabilă 83
1.5.2. Canalizarea 86
1.5.3. Distribuția gazelor naturale 89
1.5.4. Rețeaua stradală 91
1.5.5. Conectivitatea digitală 91
1.5.6. Concluzii 98
Analiza SWOT - Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală 99
1.6. Locuire și servicii publice 100

1.6.1. Fondul locativ 100
1.6.2. Infrastructura de educație 101

1.6.3. Infrastructura de sănătate ... 106
1.6.4. Infrastructura de asistență socială ... 110
1.6.5. Concluzii ... 113
Analiza SWOT - Locuire și servicii publice ... 114
1.7. Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism ... 116
1.7.1. Structurile de primire turistică ... 116
1.7.2. Circulația turistică ... 117
1.7.3. Infrastructura culturală ... 118
1.7.4. Infrastructura sportivă și de agrement ... 119
1.7.5. Concluzii ... 120
Analiza SWOT - Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism ... 121
1.8. Capacitate administrativă, guvernanță și cooperare intercomunitară ... 122
1.8.1. Structurile de cooperare intercomunitară ... 122
1.8.2. Acoperirea instituțională a ariei de analiză ... 123
1.8.3. Experiența în atragerea de finanțări ... 124
1.8.4. Capacitate de planificare, management energetic și gestionare a informației ... 125
1.8.5. Concluzii ... 126
Analiza SWOT - Capacitate administrativă și cooperare ... 127
1.9. Relații funcționale ... 128
1.9.1. Metoda ... 128
1.9.2. Dependența pentru ocupare ... 128
1.9.3. Dependența pentru servicii ... 129
1.9.4. Structura spațială a dependenței ... 130
1.9.5. Poziția Comunei Vințu de Jos ... 132
1.9.6. Cele două perimetre ... 133
1.9.7. Concluzii ... 133
Analiza SWOT - Relații funcționale ... 134
1.10. Sinteza provocărilor teritoriale ... 135
2. Diagnosticul teritorial integrat și recomandări pentru formularea strategiei ... 137
2.1. Evaluarea implementării SIDU 2021–2030 ... 137
2.1.1. Stadiul implementării portofoliului de proiecte ... 137
2.1.2. Progresul în realizarea obiectivelor și direcțiilor strategice ... 138
2.1.3. Gradul de realizare a indicatorilor de rezultat ... 138
2.1.4. Concluzii și implicații pentru SIDU 2026–2035 ... 139
2.2. Concluziile procesului de consultare ... 140
2.2.1. Validarea diagnosticului ... 140
2.2.2. Probleme și nevoi identificate ... 140
2.2.3. Perspectiva locuitorilor ... 142
2.2.4. Propuneri de proiecte ... 142
2.2.5. Priorități comune ... 143
2.2.6. Priorități specifice fiecărui UAT ... 144
2.2.7. Concluzii pentru strategie ... 144
2.3. Analiza SWOT integrată ... 145
2.3.1. Poziționare și demografie ... 145
2.3.2. Economie și piața muncii ... 146
2.3.3. Mediu, climă și energie ... 146
2.3.4. Conectivitate, mobilitate și transport public ... 147
2.3.5. Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală ... 147
2.3.6. Locuire și servicii publice ... 148
2.3.7. Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism ... 148

2.3.8. Capacitate administrativă, cooperare și relații funcționale 149
2.3.9. Concluziile integrate ale analizei SWOT 149
2.4. Provocări, disparități și oportunități teritoriale 150
2.4.1. Decalaje între unitățile administrativ-teritoriale 150
2.4.2. Zone și grupuri vulnerabile 151
2.4.3. Relații funcționale insuficient valorificate 152
2.4.4. Oportunități de cooperare și dezvoltare integrată 152
2.5. Nevoi și domenii prioritare de intervenție 154

Lista figurilor

Figura 1: Aria de analiză - cele nouă unități administrativ-teritoriale și perimetrul ADI 12
Figura 2: Densitatea populației, 1 ianuarie 2026 - distribuție teritorială 14
Figura 3: Structura fondului funciar după modul de folosință, 2014 15
Figura 4: Evoluția populației după domiciliu, indice 2014 = 100 20
Figura 5: Variația populației pe unități administrativ-teritoriale, 2014–2026 21
Figura 6: Variația populației după domiciliu, 2014–2026 - distribuție teritorială 22
Figura 7: Structura populației pe grupe de vârstă, 1 ianuarie 2026 24
Figura 8: Indicele de îmbătrânire demografică, 1 ianuarie 2026 - distribuție teritorială 24
Figura 9: Piramida vârstelor - ZUF Sebeș, 1 ianuarie 2026 25
Figura 10: Rata migrației nete, medie anuală 2014–2025 - distribuție teritorială 28
Figura 11: Tipologia demografică a unităților administrativ-teritoriale, 2014–2025 29
Figura 12: Evoluția numărului mediu al salariaților, indice 2015 = 100 33
Figura 13: Rata șomajului înregistrat pe unități administrativ-teritoriale, 2025 34
Figura 14: Evoluția cifrei de afaceri a ariei de analiză, cu și fără cel mai mare operator, 2015–2024 39
Figura 15: Structura economiei pe secțiuni CAEN, cifră de afaceri și salariați, 2024 40
Figura 16: Ponderea fondului forestier în suprafața totală, pe unități administrativ-teritoriale, 2014 45
Figura 17: Fondul forestier și ariile naturale protejate în aria de analiză 46
Figura 18: Hazardul la inundații și zonele construite 58
Figura 19: Distanța rutieră a comunelor față de Municipiul Sebeș 75
Figura 20: Rețeaua rutieră și transportul public - Municipiul Sebeș 78
Figura 21: Accesibilitatea pietonală la stațiile de transport public - Municipiul Sebeș 79
Figura 22: Lungimea rețelelor de utilități publice (km) pe unități administrativ-teritoriale, 2024 85
Figura 23: Acoperirea cu rețea publică de canalizare, 2024 88
Figura 24: Nivelul de echipare cu rețele de utilități publice, 2024 90
Figura 25: Gradul de dotare cu locuințe, 2025 (locuințe la 1.000 de locuitori) 101
Figura 26: Populația școlară, 2024 105

Figura 27: Densitatea personalului medical, 2024 108
Figura 28: Circulația turistică în aria de analiză, indice 2014 = 100 118
Figura 29: Numărul de servicii publice absente, pe unități administrativ-teritoriale 130
Figura 30: Poziția unităților administrativ-teritoriale față de polul urban 131

Lista tabelelor

Tabelul 1: Suprafața administrativă și densitatea populației 13
Tabelul 2: Fondul funciar după modul de folosință, 2014 (hectare) 15
Tabelul 3: Intravilanul existent și documentațiile de urbanism (PUG), pe unități administrativ-teritoriale 16
Tabelul 4: Rețeaua de localități pe unități administrativ-teritoriale 18
Tabelul 5: Populația după domiciliu la 1 ianuarie, 2014–2026 (număr persoane) 20
Tabelul 6: Structura populației pe grupe de vârstă și indicele de îmbătrânire, 1 ianuarie 2026 23
Tabelul 7: Mișcarea naturală a populației în aria de analiză, 2015–2025 (număr persoane) 26
Tabelul 8: Sporul natural pe unități administrativ-teritoriale, 2015–2025 (număr persoane) 26
Tabelul 9: Soldul schimbărilor de domiciliu pe unități administrativ-teritoriale, 2015–2025 (număr persoane) 27
Tabelul 10: Contribuția componentelor la variația populației, cumulat 2015–2025 (număr persoane) 29
Tabelul 11: Numărul mediu al salariaților, 2015–2024 32
Tabelul 12: Șomajul înregistrat în aria de analiză, 2015 și 2025 34
Tabelul 13: Inversarea tendinței 2021–2025 35
Tabelul 14: Cererea de muncă față de ocuparea existentă, pe diviziuni CAEN 36
Tabelul 15: Primele cinci activități economice după cifra de afaceri, aria de analiză, 2024 40
Tabelul 16: Mediul de afaceri pe unități administrativ-teritoriale, 2024 41
Tabelul 17: Fondul forestier pe unități administrativ-teritoriale, 2014 46
Tabelul 18: Ariile naturale protejate care intersectează aria de analiză 47
Tabelul 19: Stațiile de monitorizare a calității aerului relevante pentru aria de analiză 50
Tabelul 20: Concentrațiile medii anuale ale poluanților atmosferici, 2021–2025 50
Tabelul 21: Acoperirea seriilor de date privind calitatea aerului, 2021–2025 50
Tabelul 22: Numărul de valori peste pragurile legale privind calitatea aerului, 2021–2025 51
Tabelul 23: Cantitățile de deșeuri municipale colectate, pe unități administrativ-teritoriale, 2020–2025 (tone) 52
Tabelul 24: Situația sintetică a gestionării deșeurilor pe unități administrativ-teritoriale 55
Tabelul 25: Profilul climatic multianual 1996–2026 pe celulele de grilă din aria de analiză 60

Tabelul 26: Proiecții climatice pentru Regiunea Centru față de perioada de referință 1971–2000 . 61
Tabelul 27: Riscurile climatice prioritare, severitatea evaluată și implicațiile pentru aria de analiză61
Tabelul 28: Expuneri climatice dominante și priorități de adaptare pe unități administrativ-teritoriale 62
Tabelul 29: Consumul de gaze naturale pe destinații, aria de analiză, 2014–2024 (mii mc) 64
Tabelul 30: Structura consumului energetic al clădirilor publice, 2024 64
Tabelul 31: Inventarul minim documentat al capacităților regenerabile din aria de analiză 66
Tabelul 32: Terenuri degradate, proiecte fotovoltaice documentate și direcții de acțiune pe unități administrativ-teritoriale 67
Tabelul 33: Indicatori minimi de monitorizare pentru componenta regenerabilă 69
Tabelul 34: Rețeaua de străzi orășenești din Municipiul Sebeș, 2014–2024 (km) 73
Tabelul 35: Drumurile și străzile de interes local, pe unități administrativ-teritoriale, 2025 74
Tabelul 36: Accesibilitatea rutieră a comunelor față de Municipiul Sebeș 75
Tabelul 37: Transportul public regulat în comune, potrivit informațiilor transmise de primării 76
Tabelul 38: Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile, 2014–2024 (km) 83
Tabelul 39: Rețelele de apă și canalizare în evidența operatorului regional, comparativ cu seria INS 84
Tabelul 40: Lungimea rețelei de canalizare și raportul față de rețeaua de apă, 2024 87
Tabelul 41: Acoperirea cu utilități publice în aria de analiză, 2024 90
Tabelul 42: Acoperirea străzilor Municipiului Sebeș cu rețele de utilități, pe localități componente, 2026 91
Tabelul 43: Servicii publice furnizate electronic și obligații de transparență pe site-urile primăriilor 92
Tabelul 44: Acoperirea cu semnal bun sau foarte bun – tehnologia 4G (% din punctele măsurate) 94
Tabelul 45: Ponderea punctelor fără semnal – tehnologia 4G (% din punctele măsurate) 94
Tabelul 46: Proiectul de digitalizare în implementare „Sebeș și Vințu de Jos Conectate pentru Viitor” 95
Tabelul 47: Informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale – componenta digitală 96
Tabelul 48: Sinteza deficitelor de conectivitate digitală și direcțiile de intervenție 97
Tabelul 49: Fondul locativ și suprafața locuibilă, 2025 100
Tabelul 50: Populația școlară pe niveluri de educație, 2014 și 2024 102
Tabelul 51: Rețeaua unităților sanitare în aria de analiză, 2026 106
Tabelul 52: Personalul medico-sanitar, 2024 107
Tabelul 53: Distribuția medicilor aflați în contract cu C.A.S. Alba și densitatea medicală, 2025 ... 109
Tabelul 54: Serviciile sociale proprii ale Municipiului Sebeș, 2026 111

Tabelul 55: Structurile de primire turistică și circulația turistică, 2025 116
Tabelul 56: Evoluția circulației turistice în aria de analiză, 2014–2025 117
Tabelul 57: Infrastructura culturală, 2025 118
Tabelul 58: Acoperirea instituțională a ariei de analiză 123
Tabelul 59: Proiecte cu finanțare nerambursabilă în implementare, pe unități administrativ-teritoriale (valori declarate) 124
Tabelul 60: Veniturile și cheltuielile de capital declarate de UAT-uri, 2020–2025 (milioane lei) ... 125
Tabelul 61: Indicatori de dependență funcțională față de polul urban 129
Tabelul 62: Ipoteze spațiale verificate pe datele ariei de analiză 131
Tabelul 63: Sinteza provocărilor principale și a direcțiilor de intervenție 135
Tabelul 64: Stadiul implementării intervențiilor din SIDU 2021–2030 137
Tabelul 65: Gradul de realizare a indicatorilor de rezultat din SIDU 2021–2030 138
Tabelul 66: Probleme și nevoi identificate, pe categorii de actori 141
Tabelul 67: Propuneri de proiecte consolidate, pe domenii 142
Tabelul 68: Priorități specifice, pe unități administrativ-teritoriale 144
Tabelul 69: Profilul comparativ al unităților administrativ-teritoriale 150
Tabelul 70: Zone cu vulnerabilități accentuate 151
Tabelul 71: Grupuri vulnerabile 151
Tabelul 72: Nevoi și domenii prioritare de intervenție 154

Abrevieri și termeni tehnici

Lista de mai jos cuprinde abrevierile și termenii tehnici utilizați în prezenta strategie.

Abrevieri

Abreviere	Semnificație
A1	Autostrada A1, sector Sibiu–Deva, care traversează aria de analiză
A10	Autostrada A10 Sebeș–Turda
ADI	Asociație de Dezvoltare Intercomunitară
CAEN	Clasificarea Activităților din Economia Națională
CFR	Căile Ferate Române - operatorul de transport feroviar de călători
CO	Monoxid de carbon (poluant atmosferic monitorizat)
COVID-19	Boală provocată de coronavirusul SARS-CoV-2; pandemia din 2020–2021
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DJ	Drum județean (ex.: DJ106I, DJ106K)
DJM	Direcția Județeană de Mediu
DN	Drum național (ex.: DN7, DN67C)
E68 / E81	Drumuri europene care traversează aria de analiză
GL	Grup de lucru
GAL	Grup de Acțiune Locală
ha	Hectar (1 ha = 10.000 m²)
INS	Institutul Național de Statistică
km / km²	Kilometru / kilometru pătrat
mc / mii mc	Metru cub / mii de metri cubi
NO_2	Dioxid de azot (poluant atmosferic monitorizat)
O_3	Ozon troposferic (poluant atmosferic monitorizat)
OSRM	Open Source Routing Machine, serviciu de calcul al rutelor pe rețeaua rutieră OpenStreetMap
PAAR	Planul de analiză și acoperire a riscurilor
PM_{10} / $PM_{2,5}$	Particule în suspensie cu diametru sub 10, respectiv sub 2,5 microni
RPL	Recensământul Populației și Locuințelor
SIDU	Strategie Integrată de Dezvoltare Urbană
SO_2	Dioxid de sulf (poluant atmosferic monitorizat)
SWOT	Analiză a punctelor tari, punctelor slabe, oportunităților și amenințărilor
TEMPO Online	Baza de date statistice online a Institutului Național de Statistică
UAT	Unitate administrativ-teritorială (municipiu, oraș sau comună)
ZUF	Zonă urbană funcțională

Termeni tehnici

Termen	Explicație în contextul strategiei
Zonă urbană funcțională (ZUF)	Arealul format din polul urban și localitățile din jur legate de acesta prin fluxuri zilnice de navetă și prin utilizarea serviciilor publice urbane.
Zonă urbană funcțională extinsă	Perimetrul implicit al analizei, alcătuit din cele nouă unități administrativ-teritoriale: ZUF Sebeș plus Comuna Vințu de Jos.
Perimetru de serviciu	Perimetrul restrâns, alcătuit din cele patru unități membre ale Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș, utilizat exclusiv în analiza mobilității.
Populație după domiciliu	Numărul persoanelor cu domiciliul legal pe teritoriul unei unități administrativ-teritoriale la 1 ianuarie, indiferent de locul de rezidență efectivă.
Spor natural	Diferența dintre numărul născuților vii și numărul decedaților într-un an; valoare negativă indică declin natural.
Sold al schimbărilor de domiciliu	Diferența dintre stabilirile și plecările de domiciliu într-un an; aproximează componenta migratorie internă a variației populației.
Indice de îmbătrânire demografică	Raportul dintre populația de 65 de ani și peste și populația de 0–14 ani, exprimat la 100 de persoane.
Rata șomajului înregistrat	Ponderea șomerilor înregistrați în totalul resurselor de muncă, conform indicatorului INS SOM101F.
Fond funciar	Totalitatea suprafețelor de teren, structurate după modul de folosință: agricol, păduri, ape, construcții, căi de comunicație, terenuri neproductive.
Grad de dotare cu locuințe	Numărul de locuințe existente raportat la 1.000 de locuitori.
Indice cu bază fixă	Serie de valori raportate la un an de referință căruia i se atribuie valoarea 100 (ex.: 2014 = 100), folosită pentru compararea ritmurilor de evoluție.
Accesibilitate rutieră	Distanța și timpul de parcurs pe drumurile publice între o localitate și polul urban de referință.
Dependență funcțională	Măsura în care locuitorii unei comune recurg la polul urban pentru ocupare, servicii publice și dotări absente pe teritoriul propriu.
Analiză SWOT	Instrument de sinteză a diagnosticului, care structurează concluziile în puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări.

PARTEA I

Analiza situației existente, diagnosticul teritorial și identificarea principalelor provocări

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș
și a Zonei Urbane Funcționale Sebeș

Orizont de planificare: 2026-2035

1. Analiza situației existente

1.1. Poziționare și demografie

1.1.1. Aria de analiză și structura administrativă

Aria de analiză a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană cuprinde **nouă unități administrativ-teritoriale**: Municipiul Sebeș și comunele Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Spring, Șugag și Vințu de Jos.

Municipiul Sebeș, împreună cu comunele Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Spring și Șugag, formează **Zona Urbană Funcțională Sebeș**, conform delimitării utilizate în *Ghidul pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană*. Ghidul definește zona urbană funcțională prin relațiile dintre centrul urban polarizator și localitățile din zona sa de navetism și recomandă analiza dinamicilor de dezvoltare și a relațiilor inter-jurisdicționale la această scară teritorială[1].

În actuala strategie, aria de analiză este extinsă și asupra **comunei Vințu de Jos**, având în vedere relațiile funcționale dezvoltate în ultimii ani cu Municipiul Sebeș și cooperarea instituțională în domeniul mobilității. Prin asocierea Municipiului Sebeș cu comunele Daia Română, Pianu și Vințu de Jos a fost constituită **Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș**[2], înscrisă în Registrul asociațiilor și fundațiilor la 31.10.2024.

În cadrul strategiei sunt utilizate două perimetre teritoriale de analiză:

- **aria extinsă de analiză**, formată din cele nouă UAT-uri, utilizată pentru analiza integrată a teritoriului;
- **perimetrul ADI pentru Transport Public Zona Sebeș** format din Municipiul Sebeș și comunele Daia Română, Pianu și Vințu de Jos, utilizat pentru analiza organizării și dezvoltării serviciului de transport public.

Delimitarea actuală de referință a ZUF Sebeș cuprinde opt UAT-uri, iar includerea comunei Vințu de Jos este propusă ca extindere a acestei delimitări, susținută de indicatorii din subcapitolul 1.9 și menținută în urma consultării. În grupul de lucru GL1 a fost propusă și includerea în ZUF a comunelor Gârbova și Doștat, pe baza pragului de navetism de 15% și a legăturilor de învățământ și sănătate cu Municipiul Sebeș. Concluziile consultării mențin aria de analiză la nouă unități. Relațiile funcționale cu cele două comune se iau în considerare la proiectele de mobilitate, educație și sănătate care depășesc limita ZUF.

Cele două perimetre au configurații teritoriale diferite. Perimetrul ADI este concentrat în partea de nord-vest a ariei analizate, în timp ce aria extinsă include și comunele situate la est și sud de Municipiul Sebeș, până în zona montană a Văii Sebeșului. Pentru indicatorii și analizele prezentate la nivel agregat, documentul precizează explicit perimetrul teritorial la care se referă datele.

Sebeșul este unul dintre cele mai importante municipii din județul Alba datorită dezvoltării economice pe care o cunoaște, fiind avantajat de poziția sa geografică. Ca mărime demografică, municipiul se plasează pe locul al doilea în cadrul județului, după municipiul reședință de județ, Alba Iulia. Sebeșul

[1] Banca Mondială / MDLPA, Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, Anexa 6 – Componența zonelor urbane funcționale din România.
[2] Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Sebeș nr. 132/28.05.2024; Încheierea civilă nr. 2815/2024 a Judecătoriei Sebeș

se află la intersecția autostrăzilor A1 și A10 și a celor două drumuri europene E68 (Deva–Sibiu–Brașov) și E81 (Cluj–Sibiu–Pitești), iar distanța dintre acesta și cele mai importante orașe din Transilvania este relativ redusă: Alba Iulia la 15 km, Sibiu la 55 km, Deva la 63 km și Cluj-Napoca la 115 km. Municipiul este poziționat totodată în zona de captare a două aeroporturi internaționale: Sibiu, la 55 km și „Avram Iancu" Cluj-Napoca, la 110 km.

În ceea ce privește unitățile administrativ-teritoriale vecine, municipiul Sebeș este amplasat astfel: la est comunele Daia Română și Cut, la sud comunele Câlnic și Săsciori, la vest comunele Vințu de Jos și Pianu, iar la nord municipiul Alba Iulia.

Figura 1: Aria de analiză - cele nouă unități administrativ-teritoriale și perimetrul ADI

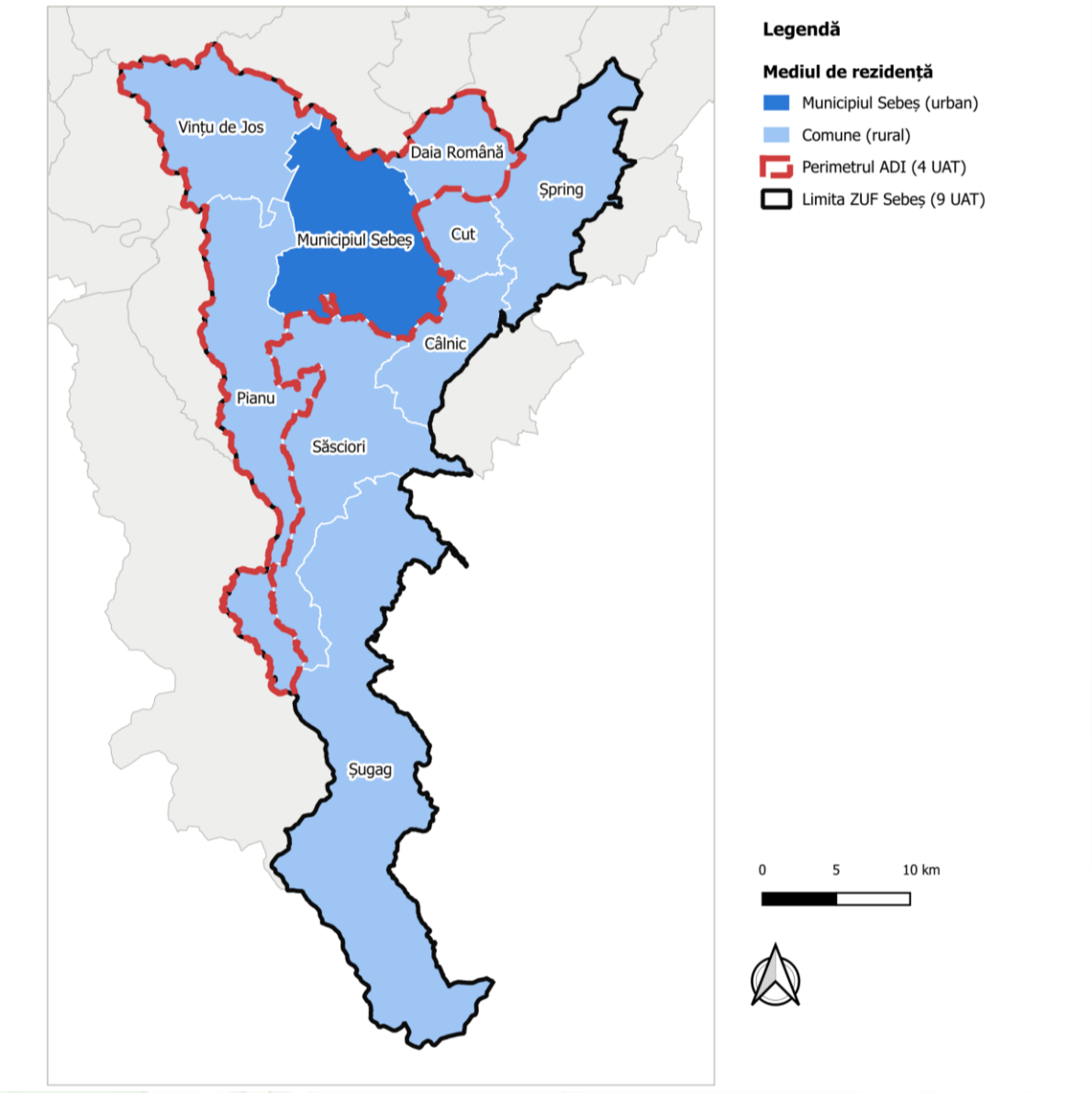

Sursa: *prelucrarea consultantului*

Municipiul Sebeș apare atestat documentar pentru prima dată, indirect, în anul 1224, în Diploma Andreeană, în care este stipulată o „țară a Sebeșului" (terra Siculorum terrae Sebus). Prima mențiune sigură a localității datează din anul 1245, când Sebeșul este amintit cu numele Malembach, într-un document emis de Papa Inocențiu al IV-lea, la Lugdunum. În secolul al XIV-lea localitatea cunoaște un progres economic, ajungând în 1341 să dobândească statutul de oraș, dezvoltare favorizată de amplasarea între două importante drumuri care uneau Sibiul, Clujul și Orăștia. Până la reorganizarea

administrativă din perioada interbelică s-a numit Sebeșul Săsesc și a făcut parte din comitatul Sibiu, a fost apoi inclus în județul Alba, iar între anii 1950 și 1968 a făcut parte din Regiunea Hunedoara.

Patrimoniul cultural, personalitățile locului, vestigiile și monumentele din zona de influență a municipiului, analizate în subcapitolul 1.7, susțin funcția culturală a Sebeșului.

Suprafața totală a ariei de analiză este de 901,24 km², respectiv 90.124 de hectare, ceea ce reprezintă 14,4% din suprafața județului Alba. Municipiul Sebeș ocupă 115,35 km² (12,8% din teritoriul analizat), iar cea mai întinsă unitate este Comuna Șugag, cu 253,11 km², respectiv 28,1%. Densitatea medie a populației este de 65,3 locuitori pe km², cu valori care variază de la 276,4 în municipiu la 10,9 în Comuna Șugag.

Tabelul 1: Suprafața administrativă și densitatea populației

Unitate administrativ-teritorială	Suprafață (ha)	Suprafață (km²)	Pondere în arie	Populație 2026	Densitate (loc./km²)
Municipiul Sebeș	11.535	115,35	12,8%	31.880	276,4
Câlnic	4.544	45,44	5,0%	1.886	41,5
Cut	2.935	29,35	3,3%	1.242	42,3
Daia Română	4.243	42,43	4,7%	3.094	72,9
Pianu	11.500	115,00	12,8%	3.576	31,1
Săsciori	12.136	121,36	13,5%	6.455	53,2
Șpring	9.081	90,81	10,1%	2.483	27,3
Șugag	25.311	253,11	28,1%	2.753	10,9
Vințu de Jos	8.839	88,39	9,8%	5.472	61,9
ZUF Sebeș (9 UAT)	90.124	901,24	100,0%	58.841	65,3
Județul Alba	**624.157**	**6.241,57**	**–**	**360.199**	**57,7**

Sursa: *prelucrare date INS (AGR101B, POP107D).*

Suprafețele din Tabelul 1 provin din seria INS (AGR101B) și sunt utilizate pentru comparabilitate între unitățile administrativ-teritoriale. În informațiile transmise pentru elaborarea strategiei, cinci comune au indicat valori ușor diferite, care nu au fost însă prezentate ca rectificări ale seriei INS: Câlnic (43,99 km²), Cut (30,80 km²), Daia Română (46,43 km²), Șpring (91,13 km²) și Vințu de Jos (85,27 km²). Diferențele variază între 0,3 km² (Șpring) și 4,0 km² (Daia Română); dacă ar fi adoptate, ar modifica corespunzător densitatea (la Daia Română, de la 72,9 la 66,6 loc./km²). Valorile vor fi reconciliate cu evidențele cadastrale ale administrațiilor locale.

Figura 2: Densitatea populației, 1 ianuarie 2026 - distribuție teritorială

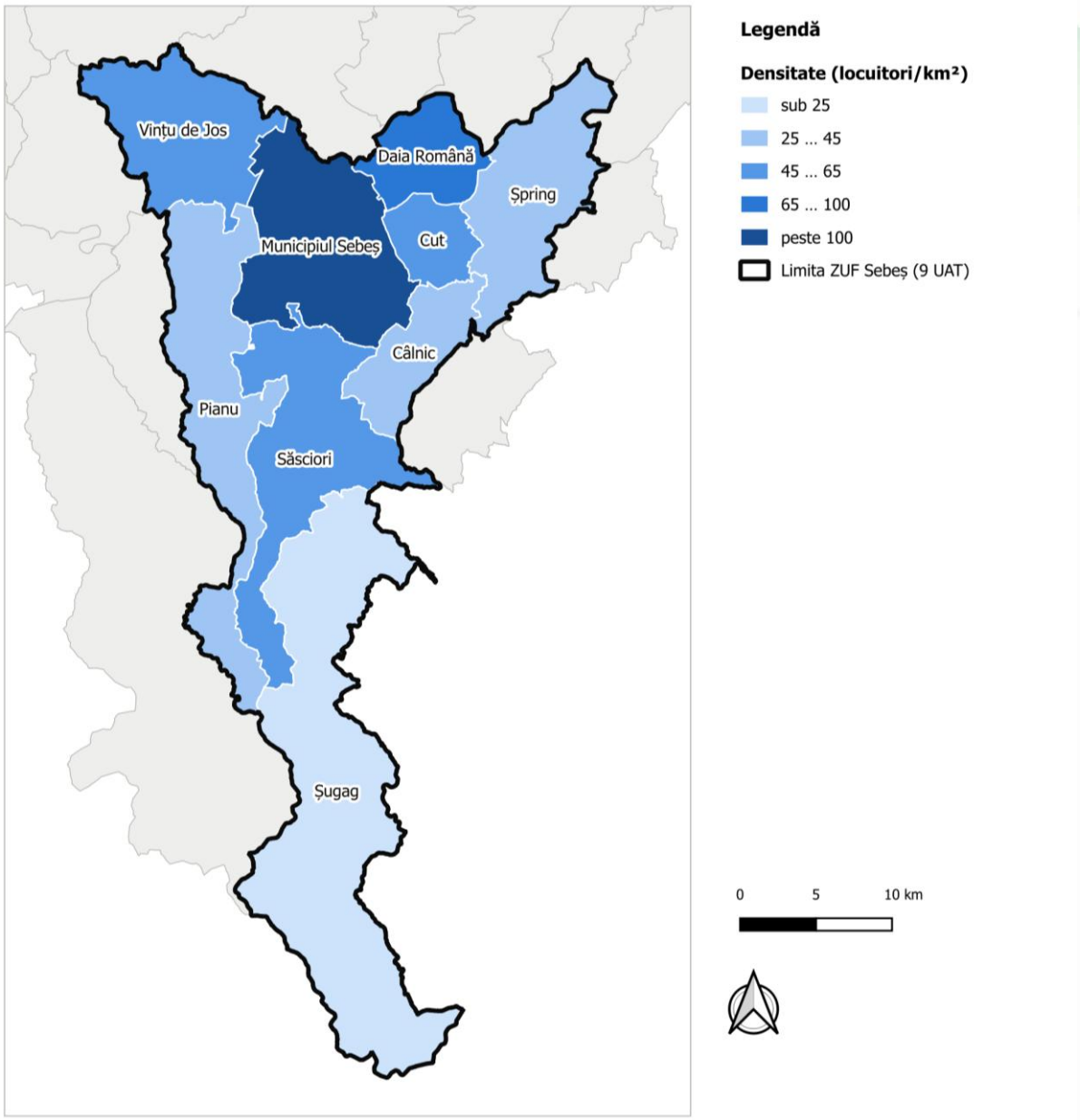

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D)*

Fondul funciar

Suprafața totală a fondului funciar din aria de analiză este de **90.124 de hectare**, respectiv 901,24 km², din care Municipiul Sebeș ocupă 11.535 de hectare, reprezentând 12,8% din teritoriu. Aria analizată reprezintă 14,4% din suprafața județului Alba, iar cea mai întinsă unitate administrativ-teritorială este Comuna Șugag, cu 25.311 hectare, respectiv 28,1% din suprafața totală.

Structura fondului funciar reflectă diferențele fizico-geografice importante dintre unitățile componente. Terenurile agricole însumează **45.672 ha, respectiv 50,7% din teritoriu**, iar pădurile și vegetația forestieră ocupă **36.022 ha, respectiv 40,0%**. În cadrul suprafeței agricole, terenurile arabile reprezintă 46,6%, pășunile 28,9%, iar fânețele 23,1%.

Diferențele teritoriale sunt pronunțate. Comunele Cut și Daia Română au un profil predominant agricol, terenurile agricole reprezentând 89,8%, respectiv 79,5% din suprafață, în timp ce în Comuna Șugag ponderea acestora este de numai 22,1%, fondul forestier fiind dominant. Municipiul Sebeș se

situează într-o poziție intermediară, cu 69,5% teren agricol și 13,6% suprafață forestieră. Structura confirmă gradientul teritorial prezentat în subcapitolul 1.1: ponderea terenului arabil scade dinspre culoarul Mureșului și Podișul Secașelor către zona montană, concomitent cu creșterea suprafețelor de pădure și pajiști.

Tabelul 2: Fondul funciar după modul de folosință, 2014 (hectare)

Unitate administrativ-teritorială	Total	Agricolă	din care arabilă	Pășuni și fânețe	Păduri	Pondere agricolă
Municipiul Sebeș	11.535	8.016	5.832	2.004	1.572	69,5%
Câlnic	4.544	2.511	1.319	1.076	1.401	55,3%
Cut	2.935	2.635	1.590	922	33	89,8%
Daia Română	4.243	3.374	2.530	784	385	79,5%
Pianu	11.500	5.966	2.453	3.482	5.155	51,9%
Săsciori	12.136	5.901	420	5.409	5.156	48,6%
Șpring	9.081	6.611	4.205	2.361	1.487	72,8%
Șugag	25.311	5.583	143	5.440	18.018	22,1%
Vințu de Jos	8.839	5.075	2.794	2.256	2.815	57,4%
ZUF Sebeș (9 UAT)	90.124	45.672	21.286	23.734	36.022	50,7%
Județul Alba	624.157	323.131	129.503	187.990	227.846	51,8%

Sursa: *prelucrare date INS (AGR101B), anul 2014.*

Figura 3: Structura fondului funciar după modul de folosință, 2014

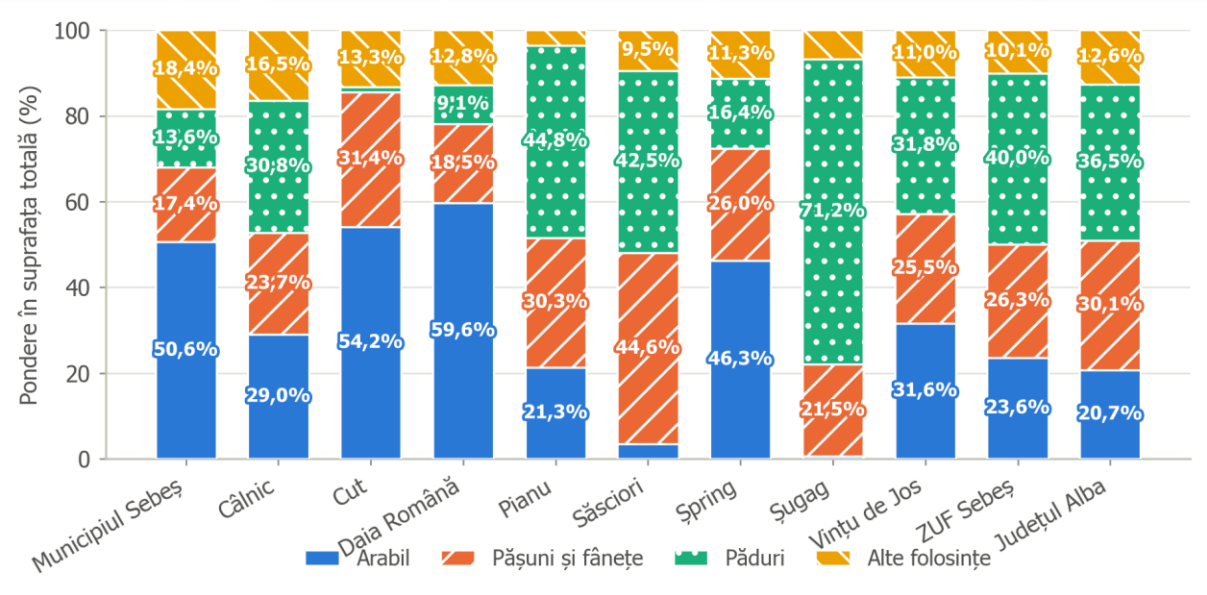

Sursa: *prelucrare date INS (AGR101B), anul 2014. „Alte folosințe" cuprinde viile și pepinierele viticole, livezile, construcțiile, drumurile, apele și terenurile degradate.*

Datele privind fondul funciar la nivelul tuturor celor nouă unități administrativ-teritoriale trebuie interpretate ca **referință structurală**, nu ca imagine a situației curente. Seria INS AGR101B se încheie în anul 2014, până la finalizarea acțiunii de cadastrare a țării, de către Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Municipiul Sebeș deține un portofoliu de terenuri publice distribuite în Sebeș și localitățile componente, analizat din perspectiva potențialului de dezvoltare, regenerare și reconversie în subcapitolul 1.2.3.

Intravilanul și documentațiile de urbanism

Datele transmise de unitățile administrativ-teritoriale completează imaginea utilizării terenurilor cu suprafața intravilanului existent și cu situația documentațiilor de urbanism (PUG). La Municipiul Sebeș, Primăria raportează un intravilan de 1.599 ha, față de 1.543 ha în statistica INS, unde valoarea este constantă în perioada 2020–2024. Pentru comune, INS nu publică această informație, astfel că singura sursă disponibilă o reprezintă datele transmise de UAT-uri. Intravilanul reprezintă 13,9% din teritoriul municipiului și 16,0% din cel al comunei Vințu de Jos, unde suprafața construibilă (1.415 ha) este de același ordin de mărime cu cea a municipiului; în celelalte comune ponderea este de 2,8–7,1%.

Tabelul 3: Intravilanul existent și documentațiile de urbanism (PUG), pe unități administrativ-teritoriale

Unitate administrativ-teritorială	Intravilan 2025 (ha)	Pondere în suprafața UAT	PUG în vigoare	Actualizarea PUG
Municipiul Sebeș	1.599	13,9%	Aprobat în anul 2000 (HCL 127/2000)	În curs; estimare 2029
Câlnic	149	3,3%	HCL 55/2011, prelungit prin HCL 24/2021	În avizare; termen dec. 2027
Cut	85	2,9%	HCL 35/2009, prelungit prin HCL 45/2019	În curs; termen necomunicat
Daia Română	160	3,8%	HCL 21/2011, prelungit prin HCL 15/2021	Realizat 90%; termen 30.12.2026
Pianu	814	7,1%	HCL 8/26.11.2024	–
Săsciori	770	6,3%	HCL 85/30.07.2024	–
Șpring	251,2	2,8%	HCL 194/28.11.2024 (PUG nr. 4361/2000)	În finalizare; 2027
Șugag	760,76	3,0%	HCL 32/2010	În curs; termen necomunicat
Vințu de Jos	1.414,8	16,0%	HCL 18/31.03.2021	–

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale; INS (TEMPO, matricea pentru municipii și orașe); calcule ale consultantului. Șugag: informații transmise prin adresa nr. 8379/20.11.2026.*

Salturile de intravilan din 2024 la Pianu (de la 640 la 811 ha) și Săsciori (de la 480 la 770 ha) coincid cu aprobarea noilor PUG (HCL 8/26.11.2024, respectiv HCL 85/30.07.2024) și reflectă o redelimitare prin planul urbanistic, nu o extindere efectivă a localităților. Cele mai vechi documentații sunt PUG-ul Municipiului Sebeș, aprobat în anul 2000, cu actualizarea estimată pentru 2029, și cele ale comunelor Câlnic, Cut și Daia Română, aprobate în 2009–2011 și prelungite în 2019–2021; Daia Română a parcurs 90% din actualizare (termen 30.12.2026), Câlnic se află în faza de avizare (decembrie 2027), iar Comuna Șugag, cu un intravilan de 760,76 ha (3,0% din teritoriu), are un PUG aprobat în 2010 (HCL 32/2010), aflat în curs de actualizare, fără termen comunicat.

1.1.2. Cadrul natural

Municipiul Sebeș, la fel ca și Zona Urbană Funcțională Sebeș, se află în zona de contact dintre zona de munte, Podișul Secașelor și culoarul Mureșului. Din punct de vedere al altitudinii, suprafața teritoriului municipiului este aproape plană. Luând în considerare lanțul muntos, municipiul Sebeș se învecinează în partea de Sud cu Munții Șureanu, cunoscuți și ca Munții Sebeșului. Munții ating înălțimi medii și mici: Vârful lui Pătru (2.130 m) și Vârful Șureanu (2.061 m). Munții sunt caracterizați de suprafețe de eroziune întinse.

Extinderea ariei de analiză la nouă unități administrativ-teritoriale adaugă acestei descrieri lunca Mureșului, pe teritoriul Comunei Vințu de Jos. Rezultă un teritoriu cu o amplitudine altitudinală care depășește 1.800 m, de la lunca Mureșului până la culmile Șureanului, amplitudine care explică diferențele de utilizare a terenurilor, de accesibilitate și de profil economic dintre unitățile componente.

Gradientul fizico-geografic se reflectă în structura fondului funciar. Ponderea suprafeței forestiere variază de la 71,2% în Șugag și 44,8% în Pianu, unități situate pe versanții montani, la 1,1% în Cut și 9,1% în Daia Română, comune de podiș și de culoar, unde terenul agricol depășește 80% din suprafață. Municipiul Sebeș se află în zona de tranziție, cu 13,6% păduri și 69,5% teren agricol.

Pe suprafața teritorială a municipiului Sebeș se manifestă un climat moderat continental, ce este influențat de circulația maselor de aer: predomină circulația nord-vestică, cu aer mai umed, urmată de circulația sudică și sud-vestică, cu aer cald tropical, precum și de circulația nordică și nord-estică, cu aer rece de origine polară. Din punct de vedere al temperaturii, aerul se încălzește începând cu luna mai, atingând o temperatură medie anuală de 9,3 ºC. Cantitatea medie anuală de precipitații este de 568 mm. Lunile mai și iunie sunt cele mai ploioase, iar în lunile februarie și martie se înregistrează cantități minime de precipitații. Iarna precipitațiile cad sub formă de zăpadă, timp de 20–30 de zile pe an, iar stratul de zăpadă se poate menține timp de aproximativ 50 de zile. Vânturile din zona Sebeșului variază în funcție de orientarea culmilor și a văilor, cu o viteză medie de 2,3 m/s.

Valorile de mai sus caracterizează sectorul de culoar și de podiș. În etajul montan al comunelor Șugag și Săsciori, regimul termic și pluviometric diferă semnificativ. Evoluția observată a acestor parametri și proiecțiile privind schimbările climatice se documentează în subcapitolul 1.3.

Vegetația din municipiul Sebeș, Zona Urbană Funcțională Sebeș și județul Alba este condiționată de caracteristicile climatice, relief, hidrografie și de intervenția omului. Fondul forestier este alcătuit majoritar din stejar, care ocupă relieful înalt și insular, dar și din carpen, paltin, arțar, ulm, frasin, mesteacăn, tei, cireș sălbatic sau măr pădureț. Dintre arbuști, în zonă se întâlnesc porumbarul, măceșul, cornul sau socul. În lunci apar pâlcuri de arini, plopi, sălcii și răchite. Pe pășuni și fânețe de deal cresc sipica, rogozul și colilia, iar pe pajiștile și fânețele de luncă crește iarba câmpului, mohorul și alte specii de păiuș.

Faunistic, în zonă se regăsesc frecvent mamifere ca iepurele de câmp, căprioara, mistrețul, vulpea, pisica sălbatică, viezurele și ariciul, precum și cerbul lopătar. În categoria păsărilor, pe teritoriul municipiului trăiesc gaița, pițigoiul, mierla, ciocănitoarea, graurul, turturica, porumbelul, coțofana, vrabia, cioara, bufnița, huhurezul, cucuveaua, uliul găinilor, șorecarul, gaia, eretele și fazanul.

Solurile predominante sunt cernoziomurile argiloiluviale, pseudorendzinele, solurile cernoziomoide, solurile brune eumezobazice și rendzinele. Acestea prezintă însușiri fizice și hidrofizice bune și un conținut ridicat de humus, dar o capacitate redusă de reținere a apei și a elementelor nutritive, ceea ce limitează potențialul productiv în absența lucrărilor de ameliorare.

Râurile din județul Alba sunt aparținătoare bazinului hidrografic al râului Mureș, județul fiind situat pe cursul său mijlociu. Rețeaua hidrografică a ariei de analiză are ca element principal râul Sebeș, cu afluentul său Secașul Mare. Râul Sebeș izvorăște de sub bazinul Șureanu și se varsă în râul Mureș, la Oarda. Afluentul Secașul Mare izvorăște din Podișul Secașelor și se varsă în râul Sebeș în amonte de Lancrăm, având o lungime totală de 42 km.

Principalele cursuri de apă din aria de analiză sunt:

- râul Sebeș, care traversează localitățile Lancrăm, Petrești, Sebeșel, Săsciori, Laz, Căpâlna, Mărtinie și Șugag. La aproximativ 1 km de confluența cu pârâul Răchita se află acumularea Petrești, construită cu scopul producerii energiei electrice, alimentării cu apă și atenuării undelor de viitură;
- râul Pianu, aflat pe teritoriul comunei Pianu;
- pârâul Valea Caselor, afluent al râului Secaș, aflat pe teritoriul satului Răhău, sat aparținător municipiului Sebeș;
- râul Secaș, care traversează teritoriile satelor Cut și Cunța. Pe teritoriul satului Cut se află și pârâul Obrezeanului, afluent al râului Secaș;
- râul Mureș, pe teritoriul Comunei Vințu de Jos, element nou față de delimitarea utilizată în strategia anterioară. Amplasarea directă în luncă diferențiază hidrografic această comună de restul ariei de analiză și îi conferă o expunere specifică la riscul de inundații.

Un element natural reprezentativ al teritoriului este rezervația „Râpa Roșie", situată la circa 4 km nord de municipiul Sebeș, arie protejată de interes național întinsă pe aproximativ 27 de hectare (26,8 ha, conform inventarului din subcapitolul 1.3), la care se adaugă, pe teritoriul municipiului, Râpa Lancrămului (0,5 ha), arie protejată de interes județean. Formațiunile de eroziune (piramide și culise nude, dezvoltate într-un substrat de nisip roșiatic, argilă și șisturi cristaline) sunt însoțite de o floră cu elemente rare și endemice, între care garoafa Sebeșului, stânjenelul pitic, laleaua pestriță și crinul de pădure. Inventarul complet al ariilor naturale protejate din cele nouă unități administrativ-teritoriale, inclusiv al siturilor Natura 2000, este prezentat în subcapitolul 1.3.

Resursele naturale regenerabile ale teritoriului sunt constituite din resursele de apă (inclusiv izvoarele de pe rama nordică a dealurilor piemontane ale Sebeșului), sol, fond forestier și fond cinegetic. Potențialul hidroenergetic al râului Sebeș și resursa forestieră din zona montană reprezintă cele două elemente cu relevanță economică directă, tratate în subcapitolele 1.2 și 1.3.

1.1.3. Rețeaua de localități

Municipiul Sebeș are, pe lângă localitatea reședință, trei localități componente: Lancrăm, situată la aproximativ 2 km de reședință, lângă limita nordică a municipiului, Petrești, așezată de-a lungul râului Sebeș, la 4 km spre sud și Răhău, sat aparținător situat în partea de sud-est. Structura policentrică a municipiului are consecințe directe asupra dimensionării rețelelor de utilități și a serviciilor publice, analizate în subcapitolele 1.5 și 1.6.

Tabelul 4: Rețeaua de localități pe unități administrativ-teritoriale

UAT	Localități	Sat reședință
Municipiul Sebeș	4	Sebeș
Câlnic	2	Câlnic
Cut	1	Cut
Daia Română	1	Daia Română
Pianu	5	Pianu de Sus
Săsciori	9	Săsciori

UAT	Localități	Sat reședință
Șpring	6	Șpring
Șugag	7	Șugag
Vințu de Jos	18	Vințu de Jos

***Sursa**: prelucrarea consultantului*

Dimensiunea demografică a unităților este inegală. Municipiul Sebeș concentrează peste jumătate din populația ariei, iar între comune raportul dintre cea mai populată și cea mai puțin populată depășește 5 la 1. Această asimetrie, coroborată cu diferențele de densitate, justifică tratarea diferențiată a unităților în formularea măsurilor și explică polarizarea serviciilor de rang superior în Municipiul Sebeș. Învățământul liceal și profesional este concentrat exclusiv în municipiu, iar în domeniul sănătății Sebeșul concentrează principala infrastructură și cea mai mare parte a personalului medical al ariei, chiar dacă există și o capacitate privată de spitalizare în Comuna Pianu.

Rețeaua localităților este foarte fragmentată în Vințu de Jos, unde, potrivit estimărilor comunei, 11 dintre cele 18 localități au sub 50 de locuitori (între 3 în Mătăcina și 47 în Dealu Ferului). În Șpring, două dintre cele șase localități sunt nelocuite sau aproape nelocuite: Carpen, cătun cu două familii cu locuire temporară, și Carpenii de Sus, fără locuitori. Fragmentarea rețelei complică dimensionarea infrastructurii și a serviciilor publice, analizate în subcapitolele 1.5 și 1.6. Estimările comunei Vințu de Jos însumează însă 7.736 de locuitori, cu 41% peste populația după domiciliu (5.472), iar satul reședință depășește singur totalul INS, astfel că valorile pe sate se folosesc doar ca ordin de mărime. Localități foarte mici există și în Pianu (Plaiuri, 40 de locuitori în 2024) și în Săsciori (Pleși, cu 95 de locuitori, și Dumbrava, cu 107, în 2021).

1.1.4. Evoluția populației

La 1 ianuarie 2026, populația după domiciliu a ariei de analiză era de 58.841 de locuitori, din care 31.880 în Municipiul Sebeș (54,18% din total) și 26.961 în cele opt comune. Aria de analiză concentrează 16,34% din populația județului Alba, iar Municipiul Sebeș rămâne al doilea centru urban al județului după municipiul Alba Iulia.

Datele furnizate de Municipiul Sebeș distribuie pe localități o populație de 26.490 de locuitori (Sebeș 19.321, Petrești 4.680, Lancrăm 1.530 și Răhău 959). Valoarea corespunde populației rezidente de la Recensământul din 2021, folosită și în subcapitolul 1.3.2, și este cu circa 6.000 de persoane (18%) sub cele 32.494 de persoane cu domiciliul în municipiu la 1 ianuarie 2022. Diferența provine din definiția diferită a celor doi indicatori, motiv pentru care analiza păstrează, pentru comparabilitate, seria după domiciliu.

Pe întregul interval 2014–2026, populația ariei de analiză a scăzut cu 887 de persoane, respectiv cu 1,49%, de la 59.728 la 58.841 de locuitori. Declinul este de peste patru ori mai lent decât cel înregistrat la nivelul județului Alba, unde populația a scăzut în același interval cu 6,23%, de la 384.135 la 360.199 de locuitori. În consecință, ponderea ariei de analiză în populația județului a crescut de la 15,55% la 16,34%.

Distribuția pierderii între mediul urban și cel rural contrazice tiparul obișnuit. Municipiul Sebeș a pierdut 620 de locuitori (1,91%), în timp ce ansamblul celor opt comune a pierdut 267 de locuitori (0,98%). Gradul de urbanizare al ariei de analiză a scăzut de la 54,41% la 54,18%. Raportat numai la ultimii șase ani, contrastul se accentuează: municipiul a pierdut 2,41% din populație după 2020, iar comunele 0,86%.

Figura 4: Evoluția populației după domiciliu, indice 2014 = 100

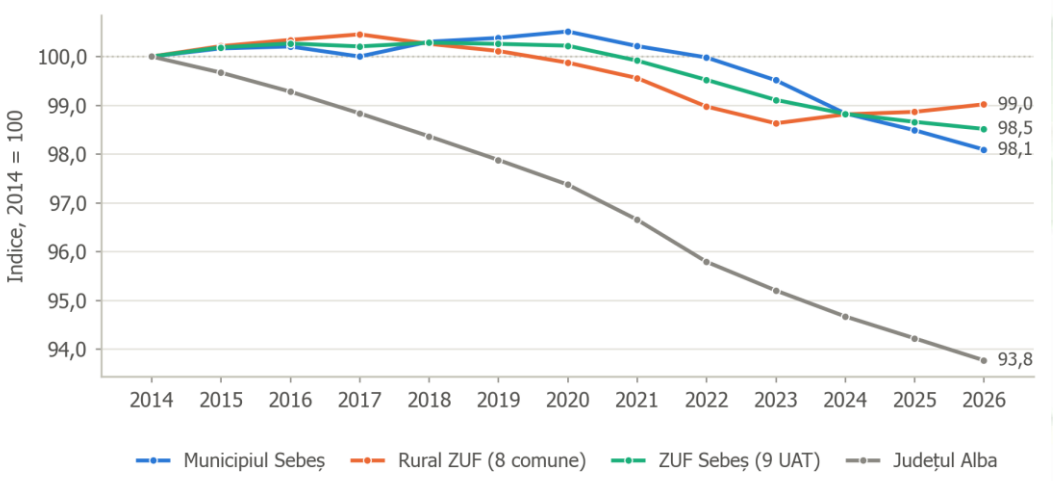

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D)*

Până în 2024, municipiul își păstrează populația cel puțin la fel de bine ca ansamblul comunelor. Din 2025, curba municipiului coboară sub cea a mediului rural și rămâne acolo până la capătul seriei. Ambele rămân, pe tot intervalul, deasupra curbei județene, al cărei declin este continuu și lipsit de inflexiuni: județul Alba pierde populație în fiecare an al perioadei analizate, în timp ce aria de analiză își menține efectivul până în jurul anului 2020 și abia apoi intră în scădere.

Tabelul 5: Populația după domiciliu la 1 ianuarie, 2014–2026 (număr persoane)

Unitate administrativ-teritorială	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Municipiul Sebeș	32.500	32.554	32.567	32.500	32.599	32.624	32.667	32.570
Câlnic	1.851	1.878	1.882	1.901	1.907	1.904	1.917	1.929
Cut	1.291	1.283	1.269	1.266	1.262	1.263	1.270	1.263
Daia Română	3.128	3.120	3.150	3.145	3.136	3.135	3.102	3.088
Pianu	3.599	3.603	3.610	3.611	3.594	3.562	3.575	3.554
Săsciori	6.331	6.392	6.420	6.445	6.427	6.462	6.442	6.464
Șpring	2.637	2.630	2.594	2.587	2.556	2.531	2.536	2.503
Șugag	2.942	2.920	2.914	2.914	2.919	2.903	2.905	2.860
Vințu de Jos	5.449	5.460	5.482	5.483	5.498	5.499	5.447	5.447
ZUF Sebeș (9 UAT)	59.728	59.840	59.888	59.852	59.898	59.883	59.861	59.678
din care rural (8 comune)	27.228	27.286	27.321	27.352	27.299	27.259	27.194	27.108
Județul Alba	384.135	382.870	381.372	379.663	377.854	375.989	374.045	371.285

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	2022	2023	2024	2025	2026	Δ abs.	Δ %
Municipiul Sebeș	32.494	32.342	32.121	32.009	31.880	−620	−1,91%
Câlnic	1.899	1.880	1.891	1.907	1.886	+35	+1,89%
Cut	1.249	1.255	1.257	1.246	1.242	−49	−3,80%
Daia Română	3.088	3.071	3.074	3.074	3.094	−34	−1,09%
Pianu	3.529	3.536	3.564	3.577	3.576	−23	−0,64%
Săsciori	6.449	6.402	6.428	6.431	6.455	+124	+1,96%
Șpring	2.482	2.473	2.462	2.471	2.483	−154	−5,84%
Șugag	2.828	2.806	2.793	2.760	2.753	−189	−6,42%

Unitate administrativ-teritorială	2022	2023	2024	2025	2026	Δ abs.	Δ %
Vințu de Jos	5.425	5.432	5.436	5.453	5.472	+23	+0,42%
ZUF Sebeș (9 UAT)	59.443	59.197	59.026	58.928	58.841	−887	−1,49%
din care rural (8 comune)	26.949	26.855	26.905	26.919	26.961	−267	−0,98%
Județul Alba	367.966	365.704	363.660	361.936	360.199	−23.936	−6,23%

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D)*

Figura 5: Variația populației pe unități administrativ-teritoriale, 2014–2026

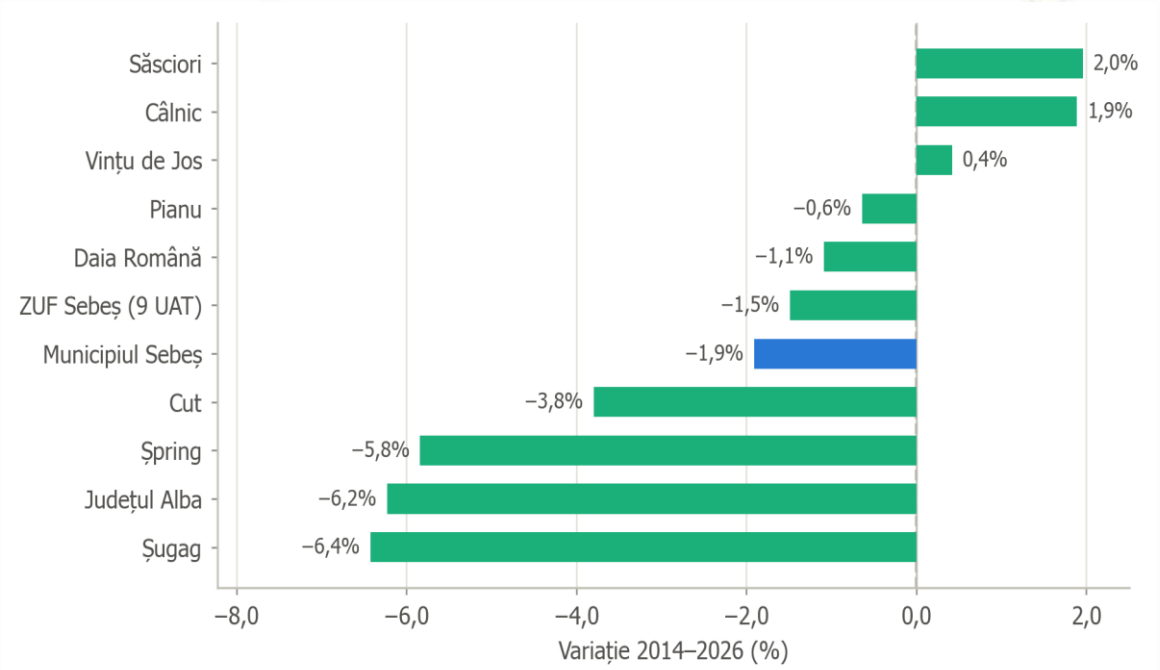

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D).*

Figura 6: Variația populației după domiciliu, 2014–2026 - distribuție teritorială

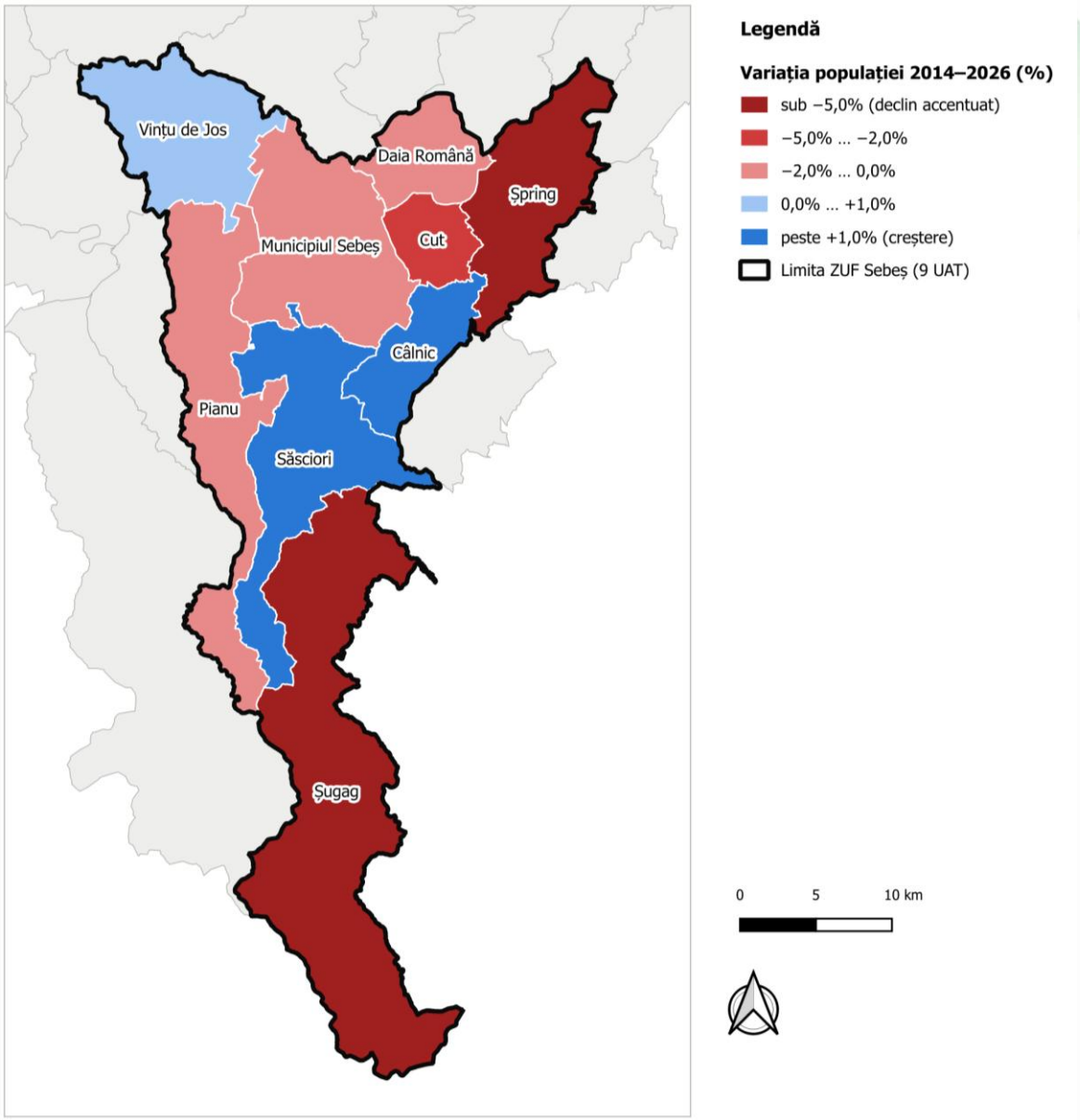

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D)*

Reprezentarea cartografică arată că declinul nu este dispersat aleatoriu. Cele două unități cu pierderile cele mai mari (Șpring, în est, și Șugag, în sud) sunt și singurele care nu au limită comună cu municipiul. Comunele cu bilanț pozitiv formează o bandă continuă la sud și vest de polul urban.

Diferențele dintre unitățile administrativ-teritoriale sunt importante. Săsciori și Călnic au avut evoluții ușor pozitive, de +2,0%, respectiv +1,9%, în timp ce Șugag și Șpring au înregistrat scăderi mai accentuate, de −6,4% și −5,8%. Aceste diferențe arată că evoluția demografică nu este uniformă în aria analizată, iar valoarea medie nu reflectă situațiile locale, foarte diferite, care trebuie luate în considerare separat în stabilirea măsurilor.

1.1.5. Structura populației pe grupe de vârstă

Structura pe vârste se prezintă pe cele trei segmente uzuale în analiza demografică (populația tânără, sub 15 ani, populația în vârstă de muncă, între 15 și 64 de ani, și populația vârstnică, de 65 de ani și peste) pe fiecare dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale, conform cerinței din subcapitolul 2.4 privind analiza disparităților.

La 1 ianuarie 2026, populația de 65 de ani și peste a ariei de analiză era de 10.670 de persoane, iar populația sub 15 ani de 8.621. Indicele de îmbătrânire, numărul persoanelor de 65 de ani și peste care revin la 100 de persoane sub 15 ani, are valoarea 123,8, față de 77,4 în 2014. Pragul de 100, la care vârstnicii devin mai numeroși decât copiii, a fost, așadar, depășit, iar indicele a crescut cu 46,4 puncte în 12 ani. Valoarea județeană este 160,3.

Accentul pus pe serviciile destinate persoanelor vârstnice este deja vizibil în structura actuală a serviciilor sociale proprii ale Municipiului Sebeș: trei dintre cele cinci servicii operate de Direcția de Asistență Socială se adresează persoanelor de peste 65 de ani. Această structură este coerentă cu tendința de îmbătrânire demografică și indică o creștere a importanței serviciilor de îngrijire la domiciliu, de zi și rezidențiale în perioada strategiei.

Tabelul 6: Structura populației pe grupe de vârstă și indicele de îmbătrânire, 1 ianuarie 2026

Unitate administrativ-teritorială	0–14 ani	15–64 ani	65+ ani	Total
Municipiul Sebeș	4.533	21.524	5.823	31.880
Câlnic	296	1.309	281	1.886
Cut	139	832	271	1.242
Daia Română	421	2.071	602	3.094
Pianu	513	2.332	731	3.576
Săsciori	1.181	4.356	918	6.455
Șpring	338	1.646	499	2.483
Șugag	412	1.810	531	2.753
Vințu de Jos	788	3.670	1.014	5.472
ZUF Sebeș (9 UAT)	8.621	39.550	10.670	58.841
din care rural (8 comune)	4.088	18.026	4.847	26.961
Județul Alba	46.234	239.839	74.126	360.199

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	Pondere 0–14	Pondere 65+	Indice îmbătrânire 2026	Indice îmbătrânire 2014	Raport de dependență
Municipiul Sebeș	14,2%	18,3%	128,5	68,9	48,1
Câlnic	15,7%	14,9%	94,9	57,4	44,1
Cut	11,2%	21,8%	195,0	152,9	49,3
Daia Română	13,6%	19,5%	143,0	101,6	49,4
Pianu	14,3%	20,4%	142,5	112,0	53,3
Săsciori	18,3%	14,2%	77,7	57,7	48,2
Șpring	13,6%	20,1%	147,6	110,5	50,9
Șugag	15,0%	19,3%	128,9	77,7	52,1
Vințu de Jos	14,4%	18,5%	128,7	107,8	49,1
ZUF Sebeș (9 UAT)	14,7%	18,1%	123,8	77,4	48,8
din care rural (8 comune)	15,2%	18,0%	118,6	87,5	49,6
Județul Alba	12,8%	20,6%	160,3	108,7	50,2

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D).*

Figura 7: Structura populației pe grupe de vârstă, 1 ianuarie 2026

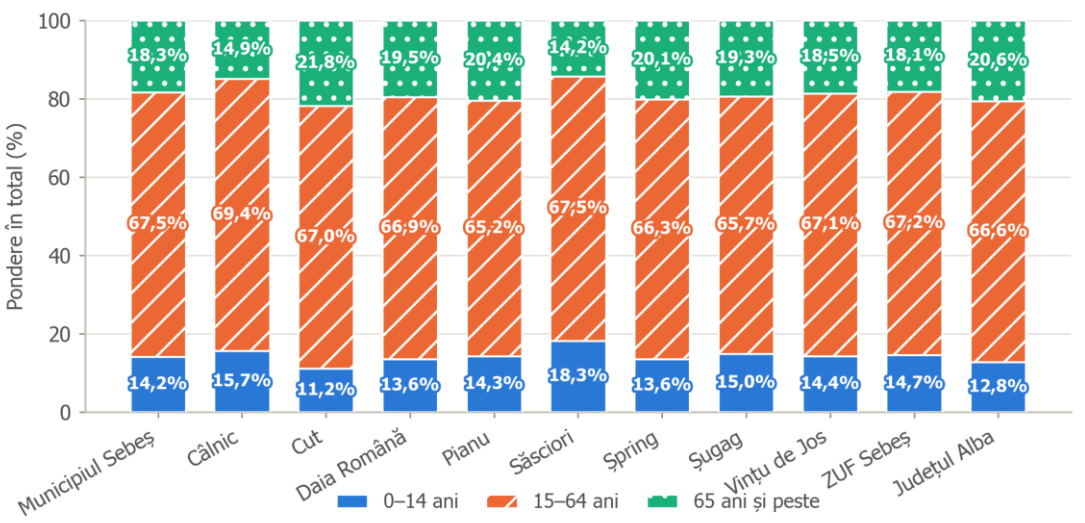

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D).*

Figura 8: Indicele de îmbătrânire demografică, 1 ianuarie 2026 - distribuție teritorială

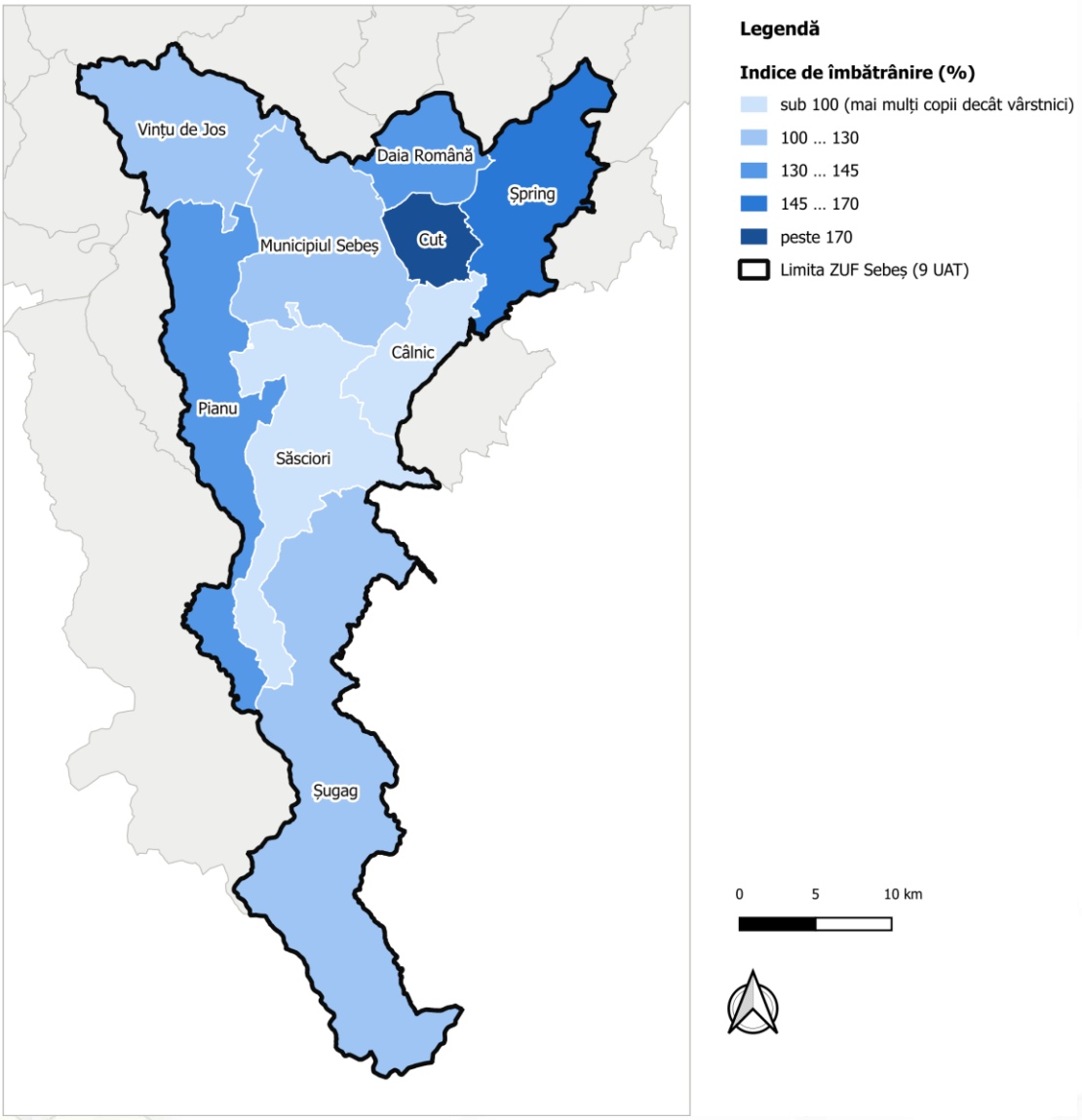

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D); limite administrative în Stereo70 (EPSG:3844)*

Ierarhia îmbătrânirii separă net zona de podiș de restul teritoriului. Valorile cele mai ridicate ale indicelui de îmbătrânire se înregistrează în Cut (195,0) și Șpring (147,6), iar cele mai scăzute în Săsciori (77,7) și Călnic (94,9). Municipiul Sebeș, cu 128,5, se situează peste media ariei de analiză, ceea ce arată că polul urban are o structură pe vârste mai îmbătrânită decât ansamblul teritoriului.

Figura 9: Piramida vârstelor - ZUF Sebeș, 1 ianuarie 2026

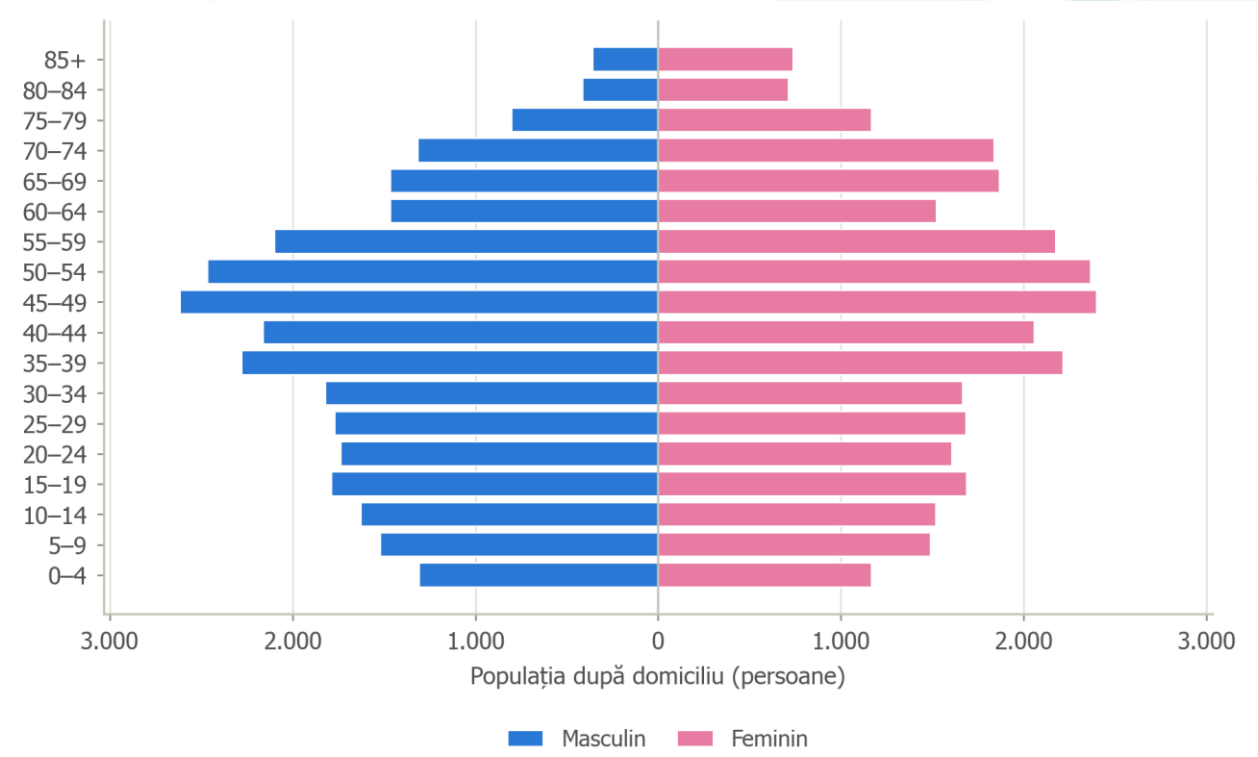

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D).*

Piramida are baza îngustă și un vârf care se lărgește, profil caracteristic unei populații în regres. Raportul de masculinitate pe ansamblul ariei este de 97,0 bărbați la 100 de femei, dar se inversează accentuat la vârstele înaintate: în segmentul de 65 de ani și peste revin 68,8 bărbați la 100 de femei. Dezechilibrul sugerează o pondere ridicată a gospodăriilor de o singură persoană, în majoritate femei vârstnice, cu implicații asupra serviciilor sociale analizate în subcapitolul 1.6.

1.1.6. Mișcarea naturală a populației

Între 2015 și 2025, numărul născuților vii din aria de analiză a scăzut de la 594 la 448, respectiv cu 24,6%. Numărul deceselor a scăzut în același interval doar cu 6,1%, de la 620 la 582. Diferența de ritm între cele două componente explică deteriorarea constantă a sporului natural.

Sporul natural al ariei de analiză a fost pozitiv în doar trei din cei unsprezece ani analizați (2016, 2017 și 2019) și negativ în toți ceilalți. Cumulat, pierderea prin mișcare naturală în perioada 2015–2025 este de 797 de persoane. Anul 2021 marchează valoarea extremă, cu 790 de decese, cu 37,9% peste nivelul din 2019, pe fondul pandemiei de COVID-19.

Evoluția Municipiului Sebeș constituie principala schimbare de context față de strategia anterioară. Aceasta consemna sporul natural pozitiv al municipiului între punctele tari ale analizei. Datele actuale infirmă această premisă: sporul natural al municipiului a fost pozitiv până în 2019, atingând un maxim de +62 în 2017, și a devenit negativ fără întrerupere începând cu 2020, cu un minim de −108 în 2024. Cumulat în perioada analizată, municipiul a pierdut 234 de persoane prin mișcare naturală.

Tabelul 7: Mișcarea naturală a populației în aria de analiză, 2015–2025 (număr persoane)

Indicator	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Născuți vii	594	632	618	564	597	591	564	498	482	419	448
Decedați	620	617	574	590	573	699	790	615	551	593	582
Spor natural	−26	+15	+44	−26	+24	−108	−226	−117	−69	−174	−134
Căsătorii	356	369	360	359	369	246	296	291	317	279	261
Divorțuri	75	81	82	98	87	27	61	38	51	36	30

Sursa: *prelucrare date INS (POP201D, POP206D, POP210D, POP212B)*

Tabelul 8: Sporul natural pe unități administrativ-teritoriale, 2015–2025 (număr persoane)

Unitate administrativ-teritorială	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Municipiul Sebeș	+4	+24	+62	−13	+33	−33	−69
Câlnic	−7	+11	+12	+1	+8	−10	−10
Cut	−21	+2	−15	−1	−11	−8	−14
Daia Română	+5	−10	−13	−8	−13	−6	−13
Pianu	−9	−8	−9	+6	+5	−2	−16
Săsciori	+9	+30	+16	+10	+14	+3	−16
Șpring	−13	−11	−16	−14	−6	−16	−29
Șugag	+13	−2	+5	+1	+26	−9	−6
Vințu de Jos	−7	−21	+2	−8	−32	−27	−53
ZUF Sebeș (9 UAT)	−26	+15	+44	−26	+24	−108	−226
Județul Alba	−1.442	−1.188	−1.124	−1.243	−1.109	−2.010	−2.882

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	2021	2022	2023	2024	2025	Cumulat
Municipiul Sebeș	−69	−34	−26	−108	−74	−234
Câlnic	−10	−6	−1	−4	−3	−9
Cut	−14	−11	−12	−11	−8	−110
Daia Română	−13	−12	−9	−7	0	−86
Pianu	−16	−25	−12	+4	−16	−82
Săsciori	−16	−3	+8	−2	+4	+73
Șpring	−29	−7	−10	−16	−10	−148
Șugag	−6	−5	+7	−7	−7	+16
Vințu de Jos	−53	−14	−14	−23	−20	−217
ZUF Sebeș (9 UAT)	−226	−117	−69	−174	−134	−797
Județul Alba	−2.882	−1.798	−1.469	−1.708	−1.904	−17.877

Sursa: *prelucrare date INS (POP201D, POP206D).*

La nivelul unităților administrativ-teritoriale, sporul natural cumulat este pozitiv în doar două dintre cele nouă: Săsciori și Șugag. Cea mai mare pierdere în valoare absolută revine Municipiului Sebeș (−234), urmat de Vințu de Jos (−217) și Șpring (−148).

Ierarhia se schimbă însă atunci când pierderea este raportată la dimensiunea populației: cel mai accentuat deficit natural revine comunei Cut, unde pierderea cumulată echivalează cu 8,9% din populația actuală, urmată de Șpring (6,0%) și Vințu de Jos (4,0%). Municipiul Sebeș, deși concentrează cea mai mare pierdere absolută, se situează la 0,7%, sub media ariei de analiză.

1.1.7. Migrația

Mișcarea migratorie, măsurată prin soldul schimbărilor de domiciliu inclusiv migrația internațională, a fost negativă la nivelul ariei de analiză în nouă din cei unsprezece ani. Cumulat, aria de analiză a pierdut 399 de persoane prin migrație în perioada 2015–2025. Spre deosebire de mișcarea naturală, unde deficitul este generalizat, soldul migratoriu prezintă diferențe importante între unitățile administrativ-teritoriale.

Municipiul Sebeș a pierdut prin migrație 550 de persoane, cu valori extreme în 2023 (−174) și 2022 (−130). La polul opus, Comuna Vințu de Jos a câștigat 210 persoane, fiind singura unitate din aria de analiză în care aportul migrator compensează aproape integral deficitul natural: pierderea totală prin cele două componente însumate este de doar 7 persoane în unsprezece ani.

Raportat la dimensiunea populației, cea mai accentuată pierdere migratorie revine comunei Șugag: −195 de persoane, echivalentul a 7,1% din populația actuală, față de 1,7% în cazul municipiului. Evoluția este consecventă cu dificultățile de accesibilitate ale localităților de munte, semnalate și în strategia anterioară. Datele privind schimbările de domiciliu nu permit identificarea lucrătorilor din state terțe angajați în aria de analiză; relevanța acestui fenomen pentru piața muncii este tratată în subcapitolul 1.2.2.

Tabelul 9: Soldul schimbărilor de domiciliu pe unități administrativ-teritoriale, 2015–2025 (număr persoane)

Unitate administrativ-teritorială	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Sebeș	−1	−98	+28	+22	+5	−71
Câlnic	+11	+8	−6	−4	+5	+22
Cut	+5	−5	+10	+2	+18	+1
Daia Română	+25	+5	+4	+7	−21	−10
Pianu	+15	+9	−8	−39	+8	−19
Săsciori	+17	−6	−38	+25	−34	+18
Șpring	−24	+3	−18	−12	+11	−17
Șugag	−22	+2	0	−19	−26	−36
Vințu de Jos	+24	+22	+12	+7	−21	+26
ZUF Sebeș (9 UAT)	+50	−60	−16	−11	−55	−86
Județul Alba	−195	−601	−744	−697	−905	−861

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	2021	2022	2023	2024	2025	Cumulat
Municipiul Sebeș	−13	−130	−174	−34	−84	−550
Câlnic	−23	−13	+14	+18	−20	+12
Cut	0	+17	+13	+1	+3	+65
Daia Română	+12	−8	+17	+6	+18	+55
Pianu	−11	+32	+35	+8	+12	+42
Săsciori	−1	−46	+20	0	+14	−31
Șpring	+6	−2	+1	+26	+19	−7
Șugag	−29	−17	−21	−25	−2	−195
Vințu de Jos	+30	+18	+21	+37	+34	+210
ZUF Sebeș (9 UAT)	−29	−149	−74	+37	−6	−399
Județul Alba	−595	−564	−517	−247	−204	−6.130

Sursa: *prelucrare date INS (POP307A, POP308A). Soldul include migrația internațională.*

Figura 10: Rata migrației nete, medie anuală 2014–2025 - distribuție teritorială

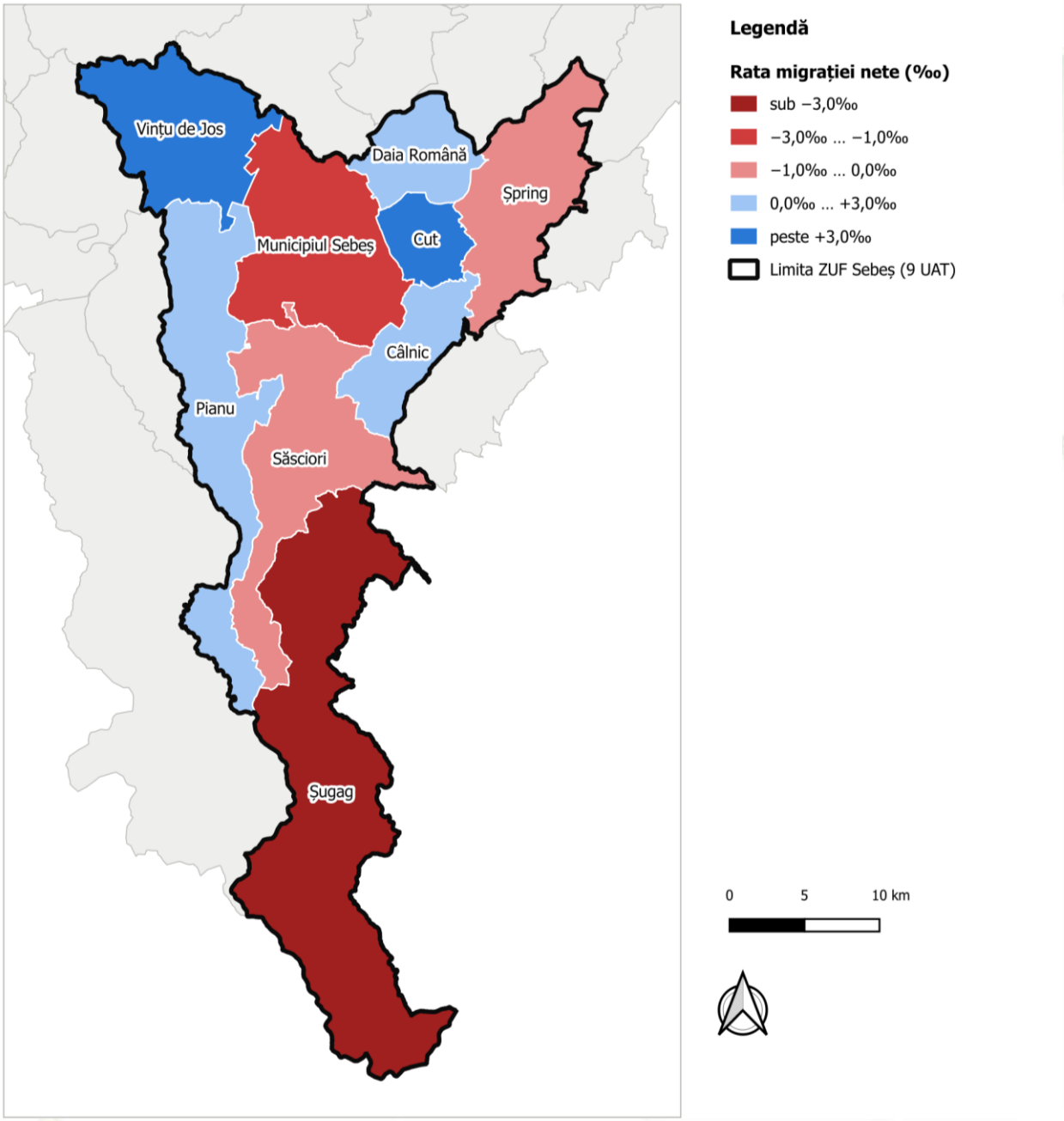

Sursa: *prelucrare date INS (POP307A, POP308A, POP108D); limite administrative în Stereo70 (EPSG:3844).*

Distribuția teritorială a soldului migratoriu are o formă inelară: valorile pozitive înconjoară polul urban, iar valorile negative apar la extremitățile teritoriului, în est și în sud. Municipiul însuși pierde populație prin schimbări de domiciliu.

1.1.8. Contribuția componentelor la variația populației

Descompunerea variației populației pe cele două componente arată că declinul demografic al ariei de analiză este determinat în principal de mișcarea naturală, iar migrația amplifică efectul în cazul polului urban și îl atenuează în cazul mai multor comune.

Tabelul 10: Contribuția componentelor la variația populației, cumulat 2015–2025 (număr persoane)

Unitate administrativ-teritorială	Spor natural	Sold migratoriu	Total	Componenta dominantă
Municipiul Sebeș	−234	−550	−784	migrație
Câlnic	−9	+12	+3	migrație
Cut	−110	+65	−45	mișcare naturală
Daia Română	−86	+55	−31	mișcare naturală
Pianu	−82	+42	−40	mișcare naturală
Săsciori	+73	−31	+42	mișcare naturală
Șpring	−148	−7	−155	mișcare naturală
Șugag	+16	−195	−179	migrație
Vințu de Jos	−217	+210	−7	mișcare naturală
ZUF Sebeș (9 UAT)	−797	−399	−1.196	mișcare naturală
Județul Alba	−17.877	−6.130	−24.007	mișcare naturală

Sursa: *prelucrare date INS (POP201D, POP206D, POP307A, POP308A).*

Municipiul Sebeș concentrează 65,6% din pierderea totală a ariei de analiză, deși deține 54,2% din populație, deci are o contribuție disproporționată.

Trei comune (Câlnic, Săsciori și Vințu de Jos) înregistrează un bilanț cumulat apropiat de echilibru sau pozitiv.

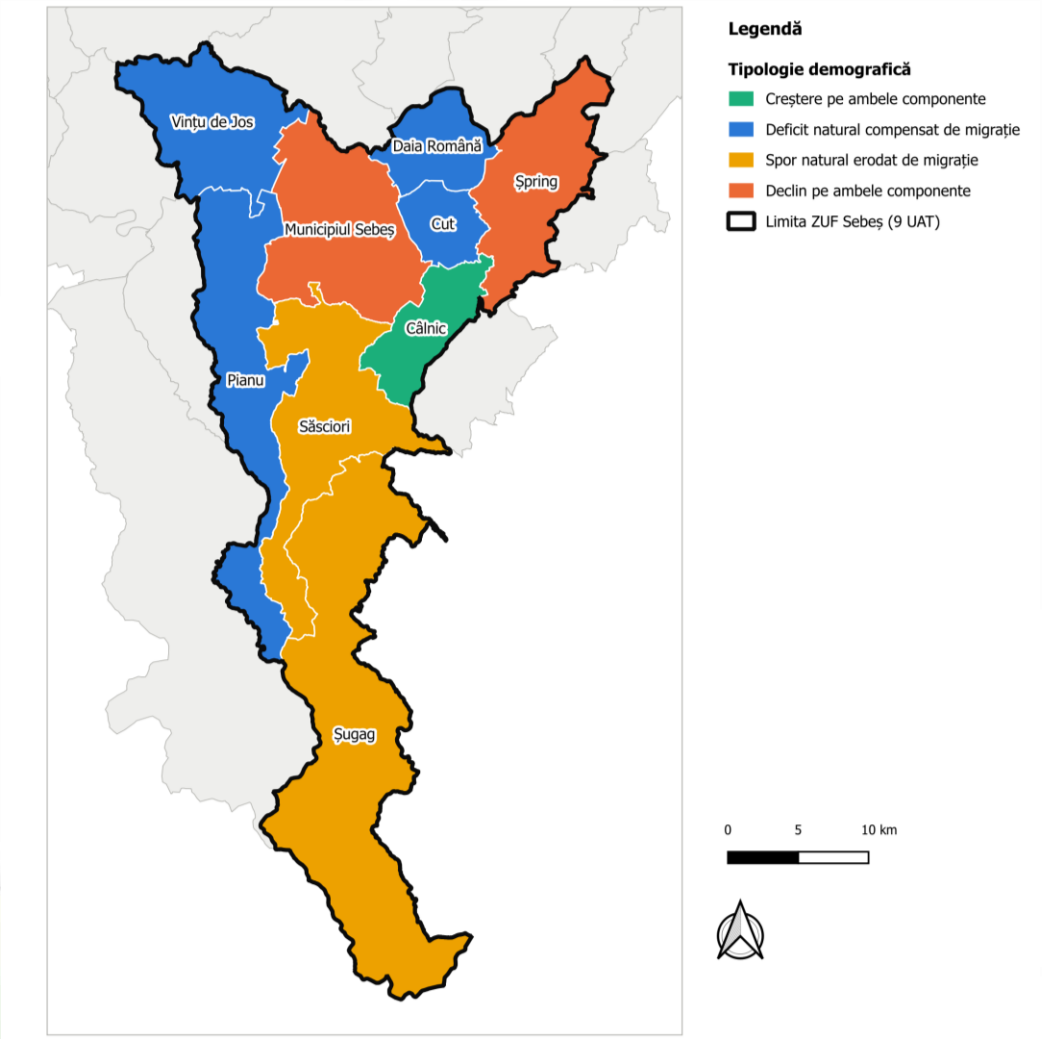

Figura 11: Tipologia demografică a unităților administrativ-teritoriale, 2014–2025

Sursa: *prelucrarea consultantului, date INS (POP201D, POP206D, POP307A, POP308A)*

Combinarea celor două componente separă teritoriul în trei situații distincte, fiecare cu o consecință diferită pentru portofoliul de proiecte. Municipiul Sebeș și Comuna Șpring sunt singurele unități în declin pe ambele componente, situație care cere măsuri de reținere a populației tinere.

Comunele din inelul limitrof pierd populație prin mișcare naturală, dar câștigă prin migrație, ceea ce cere dimensionarea serviciilor publice pentru o populație în creștere. Comunele montane Săsciori și Șugag au încă spor natural pozitiv, erodat însă de plecări, situație în care intervenția utilă este pe accesibilitate și pe ocupare locală. Nicio unitate nu are bilanț pozitiv pe ambele componente, iar Comuna Câlnic este singura în care aportul migrator depășește deficitul natural, cu un bilanț total pozitiv.

1.1.9. Concluzii

Aria de analiză beneficiază de o poziționare strategică favorabilă, Municipiul Sebeș fiind amplasat la intersecția autostrăzilor A1 și A10 și a principalelor axe rutiere care îl conectează rapid cu Alba Iulia, Sibiu, Deva și Cluj-Napoca. Teritoriul analizat este însă puternic eterogen, reunind zone de culoar și podiș, lunca Mureșului și localități montane din Valea Sebeșului.

Structura fondului funciar este puternic diferențiată teritorial, de la comune cu profil predominant agricol la unități montane dominate de fondul forestier, ceea ce impune măsuri de dezvoltare diferențiate la nivelul ariei.

Din punct de vedere demografic, aria de analiză înregistrează un declin moderat, de 1,49% între 2014 și 2026, semnificativ mai redus decât cel al județului Alba. Ca urmare, ponderea teritoriului în populația județeană este în ușoară creștere.

Evoluțiile interne sunt însă puternic diferențiate. Municipiul Sebeș pierde populație mai rapid decât ansamblul comunelor, iar comunele din proximitatea polului urban au, în general, evoluții mai favorabile decât unitățile situate la extremitățile teritoriului.

Îmbătrânirea demografică s-a accentuat semnificativ: indicele de îmbătrânire a crescut de la 77,4 persoane vârstnice la 100 de copii în 2014 la 123,8 în 2026. Deși nivelul rămâne sub media județului Alba, populația de 65 de ani și peste a devenit mai numeroasă decât populația sub 15 ani. Diferențele între UAT-uri sunt importante, de la Săsciori, cu o structură relativ tânără, la Cut și Șpring, unde îmbătrânirea este mult mai accentuată.

Accentuarea procesului de îmbătrânire are implicații directe asupra cererii viitoare de servicii medicale și sociale. Acestea sunt cu atât mai relevante în comunele cu ofertă medicală locală redusă, astfel încât evoluția structurii pe vârste trebuie corelată cu accesibilitatea teritorială la serviciile concentrate în Municipiul Sebeș.

Deteriorarea sporului natural reprezintă principala cauză a declinului demografic. O schimbare relevantă față de strategia anterioară este situația Municipiului Sebeș: sporul natural, anterior pozitiv și identificat ca avantaj demografic, este negativ în fiecare an începând cu 2020.

Migrația introduce însă un al doilea proces, distinct. Municipiul Sebeș înregistrează o pierdere migratorie semnificativă, în timp ce mai multe comune din proximitatea sa atrag populație. Distribuția teritorială este compatibilă cu o posibilă redistribuire rezidențială către localitățile din jurul polului urban, tendință care trebuie analizată împreună cu relațiile de navetism și accesul la servicii.

Vințu de Jos se evidențiază prin cel mai consistent aport migrator pozitiv din aria analizată, care compensează aproape integral deficitul natural. Această evoluție constituie un argument suplimentar pentru analizarea relațiilor sale funcționale cu Municipiul Sebeș în cadrul teritoriului extins.

La polul opus, Șugag se confruntă în principal cu pierderea populației prin migrație, în timp ce Șpring cumulează declin natural și migrator. Situațiile diferite arată că răspunsurile de politică publică trebuie diferențiate: retenția populației și atractivitatea rezidențială în polul urban, adaptarea serviciilor în comunele care atrag locuitori și măsuri privind accesibilitatea și oportunitățile locale în zonele periferice și montane.

Analiza SWOT - Poziționare și demografie

Puncte tari	Puncte slabe
Poziționarea strategică a Municipiului Sebeș la intersecția A1–A10 și E68–E81, cu accesibilitate regională ridicată	Declin demografic al ariei de analiză, chiar dacă mai moderat decât la nivel județean
Ritm de scădere a populației semnificativ inferior mediei județului Alba	Municipiul Sebeș pierde populație mai rapid decât ansamblul comunelor din jur
Creșterea ponderii ariei de analiză în populația județului Alba	Spor natural negativ la nivelul ariei și pierderea avantajului demografic anterior al Municipiului Sebeș
Structură demografică încă mai favorabilă decât media județeană	Accelerarea îmbătrânirii demografice; populația de 65+ depășește populația sub 15 ani
Atractivitate migratorie ridicată a unor comune din proximitatea polului urban, în special Vințu de Jos	Sold migratoriu puternic negativ al Municipiului Sebeș
Bilanț demografic favorabil sau apropiat de echilibru în unele comune, în special Săsciori și Câlnic	Disparități teritoriale accentuate: deficit natural sever în Cut și Șpring și pierdere migratorie puternică în Șugag
Existența unor active funciare publice de dimensiuni semnificative, inclusiv în zone cu potențial de regenerare și reconversie urbană - Parc Arini, Petrești și fosta platformă Mobis (Municipiul Sebeș).	Documentații PUG vechi (anul 2000 la Municipiul Sebeș; 2009–2011, prelungite, la Câlnic, Cut și Daia Română) și informații cadastrale incomplete pentru o parte a patrimoniului funciar public, care limitează evaluarea rapidă a disponibilității terenurilor pentru investiții (Municipiul Sebeș).
Oportunități	**Amenințări**
Valorificarea atractivității rezidențiale a localităților din proximitatea Sebeșului în cadrul unei dezvoltări coordonate la nivel zonal	Persistența deficitului natural și reducerea progresivă a generațiilor tinere
Consolidarea cooperării intercomunitare generate de intensificarea relațiilor funcționale dintre Sebeș și comunele învecinate	Continuarea pierderii populației active din Municipiul Sebeș
Valorificarea conectivității regionale pentru atragerea și retenția populației active și a familiilor tinere	Accelerarea îmbătrânirii populației și creșterea necesarului de servicii sociale și medicale
Dezvoltarea serviciilor și a mobilității la scară zonală, adaptate redistribuirii rezidențiale către comunele apropiate	Adâncirea declinului demografic al localităților periferice și montane
Integrarea comunei Vințu de Jos într-un cadru mai larg de planificare funcțională	Creșterea presiunii asupra infrastructurii și serviciilor publice în comunele care atrag populație

1.2. Economie, investiții și piața muncii

Subcapitolul analizează ocuparea salarială, șomajul, cererea de forță de muncă și utilizarea terenurilor din aria de analiză. Analiza urmărește atât poziția Municipiului Sebeș ca principal pol economic și de ocupare, cât și disparitățile existente între cele nouă unități administrativ-teritoriale.

1.2.1. Ocuparea salarială

Numărul mediu al salariaților din aria de analiză a crescut de la 14.265 în 2015 la 17.119 în 2024, respectiv cu 20,0%. Evoluția este apropiată de cea județeană (+19,7%), dar semnificația sa locală este diferită: creșterea ocupării s-a produs în condițiile în care populația ariei de analiză a scăzut, indicând o intensificare a activității economice raportată la resursa umană disponibilă.

Concentrarea locurilor de muncă în polul urban reprezintă trăsătura definitorie a economiei zonale. Municipiul Sebeș găzduiește 14.084 de salariați, respectiv 82,3% din totalul ariei de analiză conform seriei INS calculate la locul unității, deși deține 54,2% din populație. Raportul dintre numărul de salariați și populația municipiului este de 44,2%, față de 11,3% în mediul rural. Diferența confirmă funcția Municipiului Sebeș de principal centru de ocupare al teritoriului și fundamentează analiza navetismului și a relațiilor funcționale prezentată în subcapitolul 1.9.

Aria de analiză concentrează 17,7% din salariații județului Alba, pondere superioară celei deținute în populația județeană, de 16,3%. Cele mai ridicate creșteri relative ale numărului de salariați se înregistrează în comunele Daia Română, Cut și Șugag, însă acestea pornesc de la baze reduse, iar diferența în valori absolute dintre Municipiul Sebeș și restul teritoriului rămâne foarte mare.

Tabelul 11: Numărul mediu al salariaților, 2015–2024

Unitate administrativ-teritorială	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Municipiul Sebeș	11.903	12.714	13.692	13.747	13.961	13.127
Câlnic	106	102	105	102	104	101
Cut	40	39	40	39	68	66
Daia Română	138	189	190	228	312	280
Pianu	212	216	220	224	222	201
Săsciori	744	747	745	753	757	702
Șpring	139	139	142	165	178	142
Șugag	247	247	248	267	275	266
Vințu de Jos	736	738	766	763	760	621
ZUF Sebeș (9 UAT)	14.265	15.131	16.148	16.288	16.637	15.506
Județul Alba	80.782	84.208	89.330	91.251	93.651	89.830

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	2021	2022	2023	2024	Δ %
Municipiul Sebeș	13.112	13.744	14.060	14.084	+18,3%
Câlnic	98	102	139	136	+28,3%
Cut	64	66	80	82	+105,0%
Daia Română	276	307	299	303	+119,6%
Pianu	204	221	275	299	+41,0%
Săsciori	704	721	803	818	+9,9%
Șpring	140	169	189	196	+41,0%
Șugag	263	294	337	375	+51,8%

Unitate administrativ-teritorială	2021	2022	2023	2024	Δ %
Vințu de Jos	620	631	787	826	+12,2%
ZUF Sebeș (9 UAT)	15.481	16.255	16.969	17.119	+20,0%
Județul Alba	89.626	93.439	94.644	96.718	+19,7%

Sursa: *prelucrare date INS (FOM104D).*

Figura 12: Evoluția numărului mediu al salariaților, indice 2015 = 100

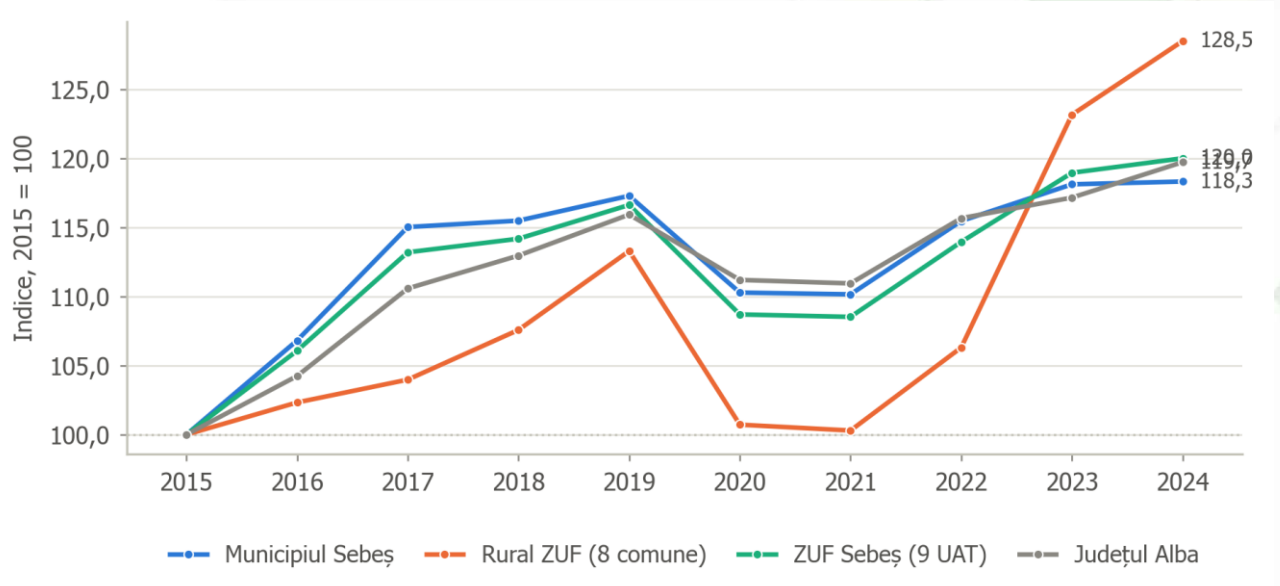

Sursa: *prelucrare date INS (FOM104D).*

Analiza mediului de afaceri confirmă menținerea unei baze industriale active în Municipiul Sebeș și în localitățile componente, prin activități și investiții asociate unor operatori cu relevanță de mediu și/sau supuși legislației privind emisiile industriale, precum Kronospan Trading, Kronochem Sebeș, Pehart Tec Grup, Droker și Savini Due[3].

Structura locurilor de muncă vacante analizată în secțiunea următoare completează această imagine, prin evidențierea cererii actuale de personal în producție, construcții, transport și servicii.

1.2.2. Șomajul și cererea de forță de muncă

Șomajul înregistrat

Pe termen lung, numărul șomerilor înregistrați la sfârșitul anului în aria de analiză a scăzut de la 984 de persoane în 2015 la 807 în 2025, respectiv cu 18,0%. Municipiul Sebeș înregistrează în seria INS o rată a șomajului de aproximativ 1,5%, situată sub media județeană, în timp ce diferențele dintre unitățile administrativ-teritoriale rămân importante.

Datele furnizate de A.J.O.F.M. Alba permit însă o analiză mai detaliată a **dinamicii recente, 2021–2025**, precum și diferențierea pe sexe. Seria evidențiază faptul că, față de nivelurile scăzute din anul 2021, indicatorul șomajului înregistrat a crescut până în 2025 în opt dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale.

[3] D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/28.08.2026, pct. 4

Tabelul 12: Șomajul înregistrat în aria de analiză, 2015 și 2025

Unitate administrativ-teritorială	Șomeri 2015	Șomeri 2025	Δ %	Rată 2015	Rată 2025	Δ puncte proc.
Municipiul Sebeș	317	300	−5,4%	1,5%	1,5%	0,0
Câlnic	156	81	−48,1%	13,9%	6,7%	−7,2
Cut	29	0	−100,0%	3,7%	0,0%	−3,7
Daia Română	53	35	−34,0%	2,7%	1,9%	−0,8
Pianu	65	49	−24,6%	2,9%	2,3%	−0,6
Săsciori	193	180	−6,7%	5,0%	4,6%	−0,4
Șpring	70	53	−24,3%	4,5%	3,5%	−1,0
Șugag	26	47	+80,8%	1,4%	2,8%	+1,4
Vințu de Jos	75	62	−17,3%	2,1%	1,8%	−0,3
ZUF Sebeș (9 UAT)	984	807	−18,0%	–	–	–
Județul Alba	9.394	6.394	−31,9%	3,8%	2,9%	−0,9

Sursa: *prelucrare date INS (SOM101E, SOM101F). Rata reprezintă ponderea șomerilor înregistrați în totalul resurselor de muncă. Nu se poate calcula o rată agregată pentru aria de analiză: indicatorul este neaditiv, iar resursele de muncă nu sunt publicate la nivel de unitate administrativ-teritorială.*

Figura 13: Rata șomajului înregistrat pe unități administrativ-teritoriale, 2025

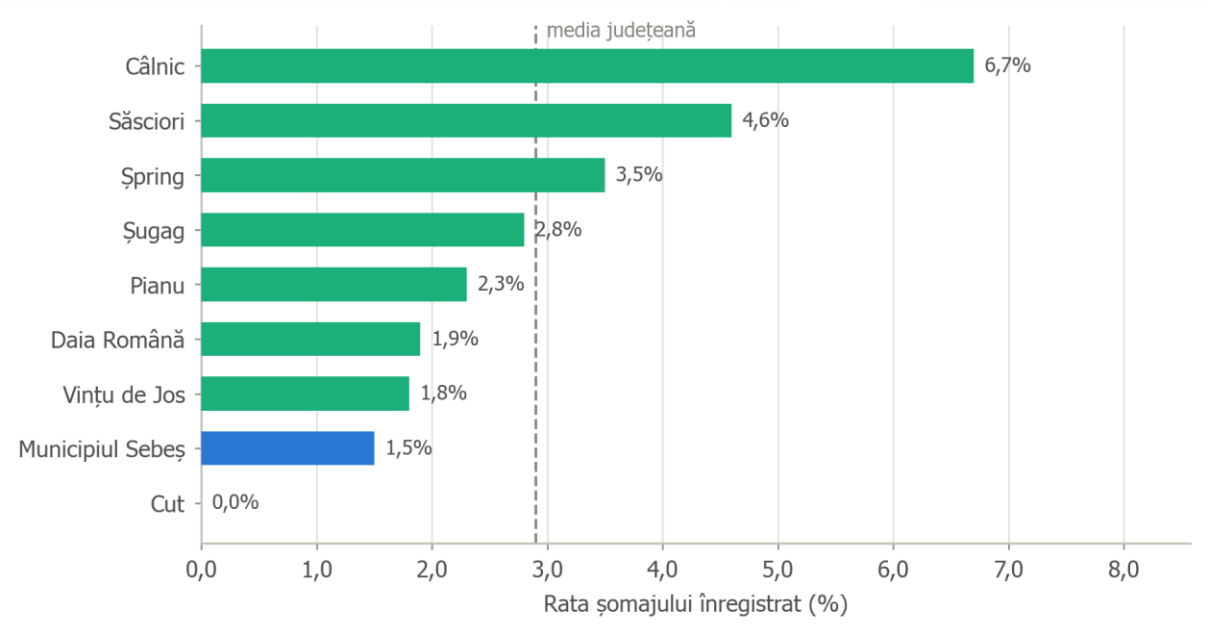

Sursa: *prelucrare date INS (SOM101F).*

Evoluția recentă a șomajului

Datele A.J.O.F.M. Alba pentru perioada 2021–2025 nuanțează evoluția pe termen lung. Deși numărul șomerilor înregistrați rămâne în 2025 sub nivelul anului 2015, după anul 2021 se observă o **inversare a tendinței**: numărul șomerilor din cele nouă unități administrativ-teritoriale a crescut de la 485 la 807, respectiv cu 66%. Creșterea s-a accentuat în 2024–2025 și este vizibilă atât în Municipiul Sebeș, unde numărul șomerilor a crescut de la 137 la 300, cât și în comune, cu majorări recente mai pronunțate în Săsciori, Șpring și Șugag. Câlnic rămâne unitatea cu cea mai ridicată pondere a șomerilor, în timp ce în Comuna Cut nu erau înregistrați șomeri la sfârșitul anului 2025.

Tabelul 13: Inversarea tendinței 2021–2025

UAT	dec. 2021	dec. 2025	Variație
Municipiul Sebeș	0,67%	1,47%	+0,80 pp
Câlnic	6,43%	6,59%	+0,16 pp
Cut	0,26%	0,00%	−0,26 pp
Daia Română	1,23%	1,78%	+0,55 pp
Pianu	2,14%	2,18%	+0,04 pp
Săsciori	3,38%	4,46%	+1,08 pp
Șpring	0,85%	3,41%	+2,56 pp
Șugag	1,05%	2,73%	+1,68 pp
Vințu de Jos	1,17%	1,77%	+0,60 pp

Sursa: *A.J.O.F.M. Alba, adresa nr. 5930/24.08.2026.*

Creșterea șomajului înregistrat în perioada 2021–2025 trebuie interpretată și în contextul restructurărilor economice locale. Informațiile comunicate de A.J.O.F.M. Alba confirmă închiderea fabricii Ciserom din Municipiul Sebeș, care a anunțat în martie 2025 concedierea colectivă a 99 de salariați, în intervalul 17 martie–15 decembrie 2025, pe fondul reducerii comenzilor și al dificultăților financiare. Evenimentul evidențiază vulnerabilitatea unor segmente ale ocupării față de evoluția activității industriale; potrivit A.J.O.F.M. Alba, o parte dintre persoanele disponibilizate au fost preluate de alți angajatori, iar cererea de forță de muncă a rămas neacoperită[4].

Structura șomajului evidențiază o vulnerabilitate asociată în special **nivelului redus de instruire și vârstei**. La sfârșitul anului 2025, 71,9% dintre șomerii înregistrați aveau cel mult nivel de instruire profesional, iar numai 7,1% aveau studii universitare. Ponderea persoanelor cu nivel redus de instruire depășea 80% în Câlnic, Săsciori, Vințu de Jos și Daia Română. Femeile reprezentau 59,9% dintre șomeri, iar persoanele de 55 de ani și peste 22,1%. În Săsciori se remarcă, în schimb, o pondere mai ridicată a tinerilor sub 25 de ani, de 22,8% din totalul șomerilor comunei[5].

Cererea de forță de muncă

Datele A.J.O.F.M. privind locurile de muncă vacante acoperă Municipiul Sebeș pentru perioada 2023–2026. Numărul posturilor comunicate la datele de raportare variază între 29 și 111, fără o tendință constantă[6]. Cererea este orientată predominant către ocupații manuale și cu nivel redus sau mediu de calificare: agenți de securitate, manipulanți mărfuri, personal pentru alimentație publică, muncitori în construcții, confecții și asamblare, precum și tâmplari și lăcătuși mecanici.

Structura posturilor vacante evidențiază prezența mai multor domenii de activitate în economia locală: **prelucrarea lemnului, construcțiile, marochinăria și articolele din piele, HoReCa și activitățile logistice**. Posturile care necesită calificări tehnice specializate apar mai rar în raportările analizate. Suprapunerea dintre profilul locurilor vacante și structura șomerilor, ambele concentrate în zona calificărilor reduse și medii, sugerează că dificultățile de ocupare nu pot fi explicate exclusiv prin lipsa calificărilor.

Suprapunerea dintre structura cererii de muncă și structura ocupării existente poate fi însă verificată pe date, prin atribuirea locurilor de muncă vacante raportate de A.J.O.F.M. Alba activităților economice ale angajatorilor care le-au declarat. Din cele 926 de posturi vacante comunicate pentru perioada 2023–2026, 637 au putut fi atribuite unei diviziuni CAEN.

[4] Sursa: A.J.O.F.M. Alba; informații publice privind concedierea colectivă (Economica.net, 3 martie 2025).
[5] A.J.O.F.M. Alba, adresa nr. 5930/AJOFM AB/24.08.2026
[6] A.J.O.F.M. Alba, adresa nr. 5930/AJOFM AB/24.08.2026

Rezultatul arată un decalaj structural. Activitățile supra-reprezentate în cererea de muncă față de ponderea lor în ocupare sunt fabricarea de mobilă, restaurantele, agricultura, construcțiile de clădiri și pielăria. Toate sunt activități intensive în muncă, situate în segmentul de calificare medie și joasă. Sub-reprezentate sunt tocmai ramurile care susțin ocuparea zonei: fabricarea de mașini și utilaje, transporturile terestre, producția de materiale de construcții și prelucrarea lemnului.

Tabelul 14: Cererea de muncă față de ocuparea existentă, pe diviziuni CAEN

Diviziune CAEN	Salariați 2024	Pondere în ocupare	Posturi vacante 2023–2026	Pondere în cerere	Decalaj (p.p.)
31 – Fabricarea de mobilă	623	4,4%	117	18,4%	+14,0
56 – Restaurante și alte activități de servicii de alimentație	279	2,0%	85	13,3%	+11,4
01 – Agricultură, vânătoare și servicii anexe	270	1,9%	79	12,4%	+10,5
41 – Construcții de clădiri	711	5,0%	92	14,4%	+9,4
15 – Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și…	617	4,4%	77	12,1%	+7,7
28 – Fabricarea de mașini, utilaje și echipamente n.c.a.	1.719	12,1%	25	3,9%	-8,2
49 – Transporturi terestre și transporturi prin conducte	1.435	10,1%	15	2,4%	-7,8
23 – Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	828	5,8%	0	0,0%	-5,8
17 – Fabricarea hârtiei și a produselor din hârtie	600	4,2%	0	0,0%	-4,2

Sursa: *prelucrare date A.J.O.F.M. Alba (adresa nr. 5930/24.08.2026) și situații financiare 2024, Ministerul Finanțelor.*

În perioada 2023–2026, cele mai multe posturi vacante au fost pentru agent de securitate (99 de posturi), manipulant mărfuri (69) și ajutor bucătar (61).

Forța de muncă din afara Uniunii Europene

Dezvoltarea economică și industrială a Municipiului Sebeș și a zonei sale funcționale trebuie analizată și în contextul recrutării lucrătorilor din afara Uniunii Europene, având în vedere profilul industrial al municipiului și dependența unor activități economice de disponibilitatea forței de muncă. Potrivit datelor comunicate de Serviciul pentru Imigrări Alba, la nivelul județului au fost emise 3.633 de avize de angajare pentru cetățeni străini în anul 2022, 4.029 în 2023 și 2.083 în 2024, ultimul număr fiind cu aproximativ 48% mai mic decât cel din anul precedent. În 2024, printre principalele țări de proveniență ale cetățenilor din state terțe aflați în evidență se numărau Nepal (794 de persoane), Sri Lanka (418), Republica Moldova (281) și India (205).

Datele confirmă relevanța fenomenului la nivelul județului Alba, dar nu permit cuantificarea separată a lucrătorilor străini din Municipiul Sebeș și din ZUF. Recrutarea de lucrători din afara Uniunii Europene, confirmată de cele 2.083 de avize de angajare emise în anul 2024, generează noi cerințe privind integrarea socială, accesul la locuire, serviciile publice și adaptarea comunităților locale la o diversitate culturală în creștere. Implicațiile demografice ale fenomenului nu pot fi evaluate pe baza statisticilor privind schimbările de domiciliu, prezentate în subcapitolul 1.1.7.

1.2.3. Fondul funciar și utilizarea terenurilor

Inventarul transmis de Municipiul Sebeș cuprinde 44 de parcele din domeniul public, pentru care suprafața cunoscută însumează aproximativ 36,85 ha. Distribuția acestora este însă eterogenă din punct de vedere funcțional: inventarul include atât terenuri cu potențial pentru dezvoltare sau reconversie, cât și suprafețe deja afectate unor funcțiuni publice, între care aproximativ 13,4 ha aferente Parcului Arini. Prin urmare, suprafața inventariată nu poate fi interpretată integral ca rezervă funciară disponibilă pentru investiții. Potrivit estimărilor administrației publice locale, rezerva de teren public disponibilă pentru investiții și regenerare urbană este de aproximativ 20 ha, la care se adaugă terenurile din Lancrăm; valoarea este orientativă și urmează să fie precizată prin evidențele cadastrale.

Terenurile degradate și neproductive ocupă 4.132 de hectare. Ele constituie principala rezervă de teren pentru reconversie funcțională, fie prin împădurire, cu efect asupra absorbției de carbon, fie prin instalarea de capacități de producere a energiei din surse regenerabile, opțiune care nu concurează terenul agricol productiv.

O situație distinctă este identificată în **zona Șirinii Lancrămului**, unde Municipiul Sebeș dispune de o documentație urbanistică dedicată dezvoltării economice: P.U.Z. „Zona de dezvoltare industrială a Municipiului Sebeș, cu introducere parțială în intravilan”, proiect nr. 1529/2021. Documentația reglementează 20 de parcele pentru funcțiuni de tip parc de activități, activități productive și servicii.

Inventarul patrimonial și documentația urbanistică se suprapun pentru două parcele municipale situate la Șirinii Lancrămului, cu suprafețe de 16.235 m² și 17.275 m². Municipiul deține astfel aproximativ **3,35 ha în interiorul perimetrului reglementat pentru dezvoltarea zonei de activități**, aceasta reprezentând cea mai concretă rezervă funciară pentru investiții productive identificată în documentele administrative analizate.

Amplasamentul beneficiază de o poziționare relevantă în raport cu infrastructura majoră, dar dezvoltarea este condiționată de servituțile instituite pentru magistrala de gaze, liniile electrice de înaltă tensiune, drumul european E81, calea ferată, conductele de apă și zona de protecție sanitară a stației de epurare. Aceste condiționări trebuie integrate în dimensionarea și localizarea viitoarelor investiții.

Relevante pentru regenerare sunt și **fosta platformă industrială Mobis** și terenurile din zona Petrești[7]. Identificarea unor suprafețe publice compacte în foste zone industriale creează premise pentru investigarea unor intervenții de regenerare și reconversie, în acord cu principiul valorificării activelor urbane și al reutilizării terenurilor deja antropizate, înaintea extinderii pe terenuri agricole sau naturale. Ghidul pentru elaborarea SIDU recomandă explicit regenerarea urbană și valorificarea zonelor industriale dezafectate pentru investiții strategice.

Active funciare publice ale Municipiului Sebeș

Inventarul terenurilor din domeniul public al Municipiului Sebeș include **44 de parcele din domeniul public**, pentru care suprafața cumulată cunoscută este de aproximativ **368.500 m², respectiv 36,85 ha**[8]. Aceste terenuri reprezintă active funciare aflate direct în patrimoniul public

[7] Conform Banca Mondială / MDLPA, Ghid pentru elaborarea Strategiilor Integrate de Dezvoltare Urbană, secțiunea privind conceptul de dezvoltare spațială și regenerarea urbană
[8] Municipiul Sebeș, inventarul terenurilor din domeniul public

local și sunt relevante pentru analiza capacității municipiului de a susține proiecte de regenerare urbană, infrastructură publică sau alte intervenții de dezvoltare.

Distribuția acestora indică existența mai multor concentrări teritoriale cu potențial distinct:

- **Parc Arini** concentrează aproximativ **13,4 ha**, fiind cea mai importantă grupare de terenuri publice identificată. Amplasamentul are relevanță directă pentru proiectul de reabilitare și revitalizare a Parcului Arini inclus în portofoliul de proiecte și pentru dezvoltarea infrastructurii verzi și de agrement;
- în **Petrești**, inclusiv în zona fostei fabrici de hârtie, Beiwerg și Zăvoi, sunt inventariate aproximativ **5,5 ha**, dintre care un teren de peste 2,5 ha situat în vecinătatea fostei platforme industriale;
- în zona **fostei platforme Mobis**, pe strada Mihail Kogălniceanu, două parcele însumează aproximativ **5,4 ha**. Caracterul de fostă zonă industrială conferă amplasamentului o relevanță particulară pentru analiza oportunităților de reconversie funcțională și regenerare;
- în **Lancrăm** sunt identificate aproximativ **4,2 ha**, pentru care regimul urbanistic trebuie analizat în corelație cu documentația PUZ existentă;
- în **Răhău** sunt inventariate circa **1,9 ha**, iar alte terenuri sunt distribuite în diferite amplasamente din Sebeș și localitățile componente.

Echiparea tehnico-edilitară constituie încă o condiționare locală pentru dezvoltarea unor zone economice. Registrul stradal din 2026 indică, între altele, absența rețelei de canalizare pe străzile Industriilor și Investitorilor, deși acestea dispun de alimentare cu apă. Completarea infrastructurii de canalizare în zonele de activități trebuie corelată cu dezvoltarea terenurilor și spațiilor destinate investițiilor.

Informațiile transmise de Municipiul Sebeș menționează, în plus, două amplasamente în proprietate privată, însumând aproximativ 300 ha, situate lângă DN7, la vest, și lângă DN1 și A1, la est, precum și o suprafață de aproximativ 17 ha aflată în proprietatea municipiului în nucleul industrial și logistic (DN7, E81, A1, Petrești–Lancrăm). Informațiile sunt declarative și nu au fost reconciliate cu inventarul patrimonial.

Pentru comune, informațiile transmise de primării sunt singura sursă privind terenurile disponibile pentru investiții: Comuna Șugag indică un teren comunal de 4,5 ha, cu acces prin drum forestier și utilități neprecizate, iar Comuna Vințu de Jos un teren comunal de 27 ha, fără utilități existente, accesibil printr-un drum pietruit. Comuna Șpring indică două terenuri arabile din domeniul public, de 0,65 ha la Cunța și de 4 ha la Vingard, cu acces din DJ 106, iar Câlnic semnalează terenuri private în apropierea DJ 106F, fără utilități. Ca spații publice neutilizate sau slab utilizate sunt menționate sediul administrativ din Drașov (550 mp) și căminele culturale din Deal și Cut.

Potrivit acelorași informații transmise de Municipiul Sebeș, nucleul industrial și logistic este fragmentat între platforme și parcele private, iar gradul de ocupare nu este cuantificat. Nevoile de extindere privesc terenuri industriale și logistice noi, conectate la A1 și DN7, spații de depozitare, infrastructura rutieră și utilitățile pentru noile zone, parcelarea unor suprafețe mari în loturi pentru IMM-uri și, eventual, o structură de tip parc industrial cu statut formal.

1.2.4. Analiza mediului de afaceri

Mediul de afaceri al ariei de analiză cuprindea în 2024 un număr de 2.728 de operatori economici care au depus situații financiare, cu o cifră de afaceri cumulată de 19,33 miliarde lei și 14.168 de salariați declarați. Față de 2015, numărul firmelor a crescut cu 54,0%, iar cifra de afaceri nominală de peste cinci ori. Această din urmă evoluție nu descrie însă o creștere generalizată a economiei locale, ci efectul unei singure investiții, motiv pentru care analiza structurii este mai relevantă decât cea a agregatelor.

Concentrarea este trăsătura definitorie a economiei ariei de analiză. În 2024, cel mai mare operator, producătorul de cutii de viteze din Municipiul Sebeș, realiza singur 55,2% din cifra de afaceri a întregii arii de analiză, iar primii cinci operatori 77,3%. Indicele Herfindahl-Hirschman calculat pe cifra de afaceri a crescut de la 988 în 2015 la 3.221 în 2024, depășind pragul de 2.500 de la care o structură se consideră puternic concentrată. Saltul s-a produs în 2017, odată cu intrarea în producție a investiției menționate, a cărei cifră de afaceri a evoluat de la 124 milioane lei în 2015 la 7.328 milioane în 2017 și 10.663 milioane în 2024.

Concentrarea valorii nu se regăsește însă în aceeași măsură în ocupare. Același operator deține 10,6% din salariații ariei, iar primii cinci 28,9%. Pentru orientarea strategiei, dependența economiei locale de un singur investitor este pronunțată ca valoare adăugată și moderată ca locuri de muncă, ceea ce înseamnă că un eventual șoc la nivelul acestuia ar afecta disproporționat baza fiscală a municipiului, iar piața locală a muncii într-o măsură mai mică, dar concentrată într-un singur segment de calificare.

Figura 14: Evoluția cifrei de afaceri a ariei de analiză, cu și fără cel mai mare operator, 2015–2024

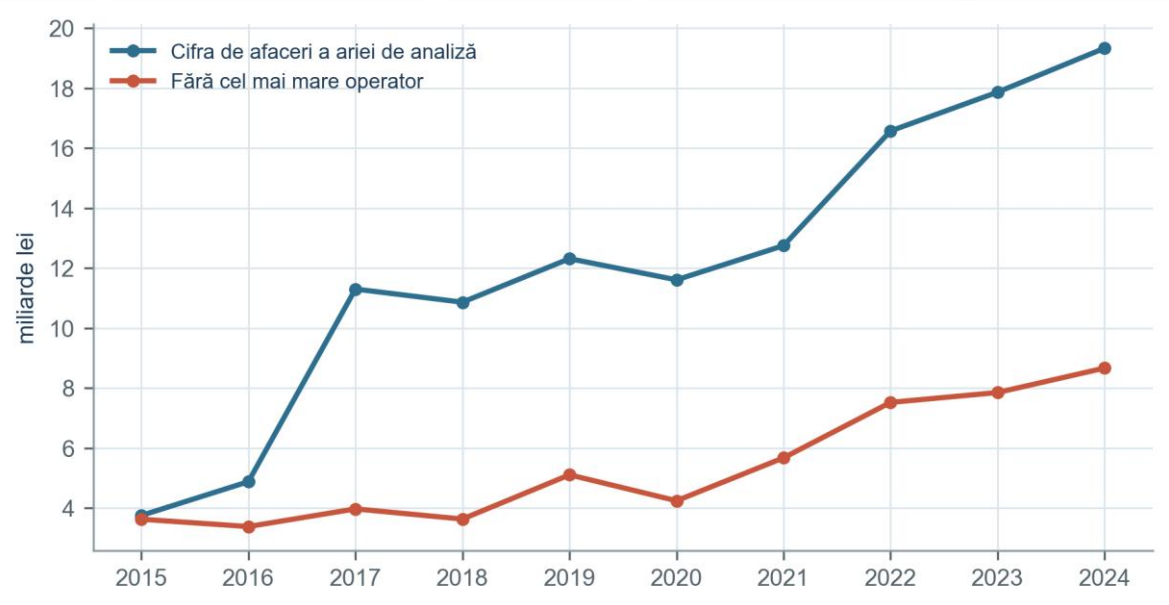

Sursa: *prelucrare date Ministerul Finanțelor, situații financiare anuale 2015–2024.*

Profilul economic dominant este industrial. Secțiunea C (industria prelucrătoare) concentra în 2024 85,0% din cifra de afaceri și 53,7% din salariații ariei, cu un coeficient de specializare de 1,19 față de media județului Alba. Urmează comerțul, cu 6,0% din cifra de afaceri și 11,9% din salariați, transportul și depozitarea (3,3%, respectiv 10,5%) și construcțiile. Specializarea industrială a ariei este așadar reală, dar moderată ca intensitate relativă: județul Alba este el însuși un județ industrial.

Tabelul 15: Primele cinci activități economice după cifra de afaceri, aria de analiză, 2024

Clasa CAEN Rev. 2	Cifra de afaceri (mil. lei)	Salariați	Firme
2815 – Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteză și a el	10.663	1.501	1
1621 – Fabricarea de furnire și a panourilor de lemn	2.223	711	1
1712 – Fabricarea hârtiei și cartonului	918	563	2
1610 – Tăierea și rindeluirea lemnului	750	615	14
4941 – Transporturi rutiere de mărfuri	600	1.301	286

Sursa: *prelucrare date Ministerul Finanțelor, situații financiare 2024; nomenclator CAEN Rev. 2 (I.N.S.).*

Ierarhia activităților confirmă o structură industrială organizată în jurul a trei filiere: componente auto, prelucrarea lemnului și fabricarea hârtiei. Prima este dominantă ca valoare, celelalte două ca număr de unități și ca legătură cu resursele locale. Transporturile rutiere de mărfuri și fabricarea produselor din beton completează structura, prima ca serviciu conex filierelor industriale, a doua ca activitate legată de piața regională a construcțiilor.

Lista principalilor angajatori completează această imagine. Opt angajatori însumează circa 4.640 de salariați, aproximativ o treime din salariații municipiului. Pe locurile al doilea și al cincilea se află Elis Pavaje (842 de salariați, produse din beton, Petrești) și Alpin 57 Lux (467 de salariați, fabricarea înghețatei), activități cu pondere importantă în ocupare, dar mai redusă în cifra de afaceri.

Figura 15: Structura economiei pe secțiuni CAEN, cifră de afaceri și salariați, 2024

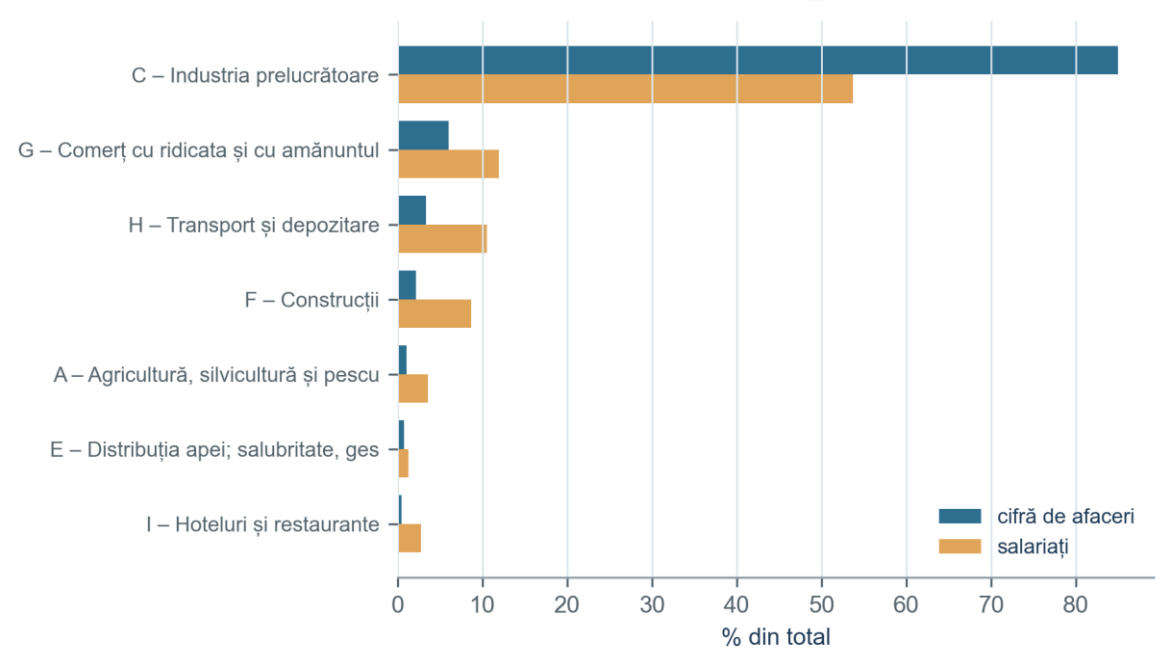

Sursa: *prelucrare date Ministerul Finanțelor și nomenclator CAEN Rev. 2 (I.N.S.).*

Distribuția teritorială reproduce polarizarea observată la ocupare, dar într-o formă mai accentuată. Municipiul Sebeș concentrează 63,9% din firmele ariei, 83,2% din salariații declarați în situațiile financiare și 95,3% din cifra de afaceri. Dinamica este însă inversă: între 2015 și 2024 numărul firmelor a crescut cu 100,6% în mediul rural, față de 36,1% în municipiu. Înmulțirea unităților economice este așadar un fenomen rural, în timp ce concentrarea valorii rămâne urbană. Cifra de afaceri pe salariat ilustrează distanța dintre cele două medii: 1.364 mii lei la nivelul întregii arii, dar numai 382 mii lei în cele opt comune.

Angajatorii declarați de comune confirmă dimensiunea redusă a economiei rurale. Cel mai mare angajator are 20 de salariați la Daia Română, în construcții, și 10 la Șpring, în producția vegetală din Cunța. La Vințu de Jos, principalele grupe de activitate sunt materialele de construcții (circa 100 de salariați), turismul și alimentația publică, comerțul alimentar (câte circa 50) și prelucrarea lemnului (circa 30).

Tabelul 16: Mediul de afaceri pe unități administrativ-teritoriale, 2024

UAT	Firme	CA	Salariați	Ca/ salariat (mii lei)
Mun. Sebeș	1.743	18.418,2	11.784	1.563
Câlnic	60	83,6	161	519
Cut	34	14,2	58	245
Daia Română	90	47,9	187	256
Pianu	110	77,6	212	366
Săsciori	205	185,4	541	343
Șpring	58	38,2	117	326
Șugag	138	104,6	362	289
Vințu de Jos	290	358,4	746	480
Aria de analiză	2.728	19.328,1	14.168	1.364

Sursa: *prelucrare date listafirme, situații financiare 2024.*

Structura pe clase de mărime confirmă dualitatea economiei locale. Cele 7 întreprinderi mari, cu peste 250 de salariați, realizează 78,9% din cifra de afaceri și susțin 34,5% din ocuparea salarială, în timp ce cele 1.578 de microîntreprinderi, cu cel mult nouă salariați, generează 6,5% din cifra de afaceri. Între acestea, segmentul întreprinderilor mici și mijlocii este redus: 201 unități din cele 1.786 de firme cu cel puțin un salariat (restul operatorilor raportori nu intră în clasificarea pe clase de mărime). Rezultă o structură antreprenorială cu puține firme aflate în creștere, dependentă pe de o parte de câțiva investitori mari, iar pe de altă parte de un număr mare de unități de subzistență.

Inventarul pe localități componente arată că activitatea economică este prezentă în 44 dintre cele 53 de localități ale ariei, dar puternic concentrată în vetrele administrative. În comuna Vințu de Jos, care numără 18 localități, satul de reședință concentrează 1.038 din cei 1.421 de contribuabili ai comunei, respectiv 73%. Nouă localități - Plaiuri, Carpen, Carpenii de Sus, Jidoștina, Crișeni, Hațegana, Inuri, Mătăcina și Valea lui Mihai - nu înregistrează niciun operator economic activ. Rezultatul provine din interogarea sursei pentru fiecare localitate în parte.

Concentrarea economică în polul urban este confirmată și de evidențele D.J.M. Alba: aproximativ 80% dintre operatorii economici cu activități relevante din perspectiva mediului sunt localizați în Municipiul Sebeș, iar a doua concentrare se conturează în Pianu de Jos, asociată activităților agroindustriale. Această evidență este însă un registru de mediu, nu unul economic: el selectează operatorii după relevanța pentru emisii, nu după greutatea lor economică, motiv pentru care nu cuprinde cel mai mare operator al ariei. Cele două surse sunt, prin urmare, complementare.

În analiza datelor trebuie avute în vedere o serie de limitări:

- firmele sunt localizate după sediul social, nu după locul de desfășurare a activității; din cei 110 operatori cu punct de lucru în arie inventariați de D.J.M. Alba, 42 au sediul social în afara acesteia, între care lanțurile comerciale naționale și sucursalele operatorilor de utilități. Cifra lor de afaceri este corect exclusă dintr-un agregat teritorial, dar locurile de muncă pe care le susțin nu apar în numărul de salariați prezentat aici, care din acest motiv este inferior seriei I.N.S. calculate la locul unității.

- cifra de afaceri este exprimată în prețuri curente, astfel încât creșterea nominală conține și efectul inflației.
- numărul de firme, citit izolat, supraestimează dinamica economică din comunele mici: în comuna Câlnic, 25 de microîntreprinderi înmatriculate în bloc în anul 2020, fiecare cu un salariat, reprezentau în 2024 peste o treime din firmele comunei și sub 1% din cifra ei de afaceri.

Informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale indică existența unor producători și meșteșugari locali, fără un inventar unitar la nivelul ariei de analiză: Municipiul Sebeș menționează aproximativ 12 poziții (ateliere de meșteșuguri, cofetării, carmangerii), iar Comuna Șugag patru producători, cu activități de cultivare a microplantelor, piscicultură, produse tradiționale și cojocărie. Valorificarea acestor producători are relevanță și pentru promovarea turistică, tratată în subcapitolul 1.7. În comune, informațiile primite menționează La Ferma Bârsan (lactate) la Câlnic, Virșli Sbuciumelea, lactatele Stănuș și Asociația Crescătorilor de Ovine la Pianu, livezile Sarmifruct și Deliciile Transilvaniei, precum și trei producători de lactate și preparate din carne la Vințu de Jos. Formele asociative agricole declarate sunt puține: asociații ale crescătorilor de animale la Cut și Șugag, cooperativa „Miorița Oacheșe" la Săsciori și asociațiile ACO Daiana 2008 și ACB Daiana 20 la Daia Română, iar Pianu declară cinci exploatații animaliere și cerealiere.

Piața agroalimentară a Municipiului Sebeș, deși nemodernizată, este apreciată de administrația publică locală drept cea mai bogată ca ofertă din județ, iar producătorii din comune o folosesc pentru vânzare în zilele de joi și sâmbătă. În consultarea online, 10 respondenți (dintre care 7 din Sebeș) solicită modernizarea și renovarea pieței, o piață volantă la Vințu de Jos și sprijin pentru producătorii locali.

1.2.5. Concluzii

Numărul salariaților a crescut cu 20,0% între 2015 și 2024, în condițiile scăderii populației, ceea ce indică intensificarea activității economice.

Municipiul Sebeș concentrează 82,3% din salariații ariei de analiză, deși deține 54,2% din populație, confirmând rolul său de principal centru de ocupare.

Numărul șomerilor este cu 18,0% mai redus decât în 2015, dar această evoluție de termen lung nu reflectă inversarea recentă a tendinței: între 2021 și 2025 numărul șomerilor înregistrați a crescut cu 66%.

Structura șomajului evidențiază vulnerabilități de inserție profesională: 71,9% dintre șomeri au cel mult nivel de instruire profesional, 59,9% sunt femei, iar 22,1% au 55 de ani și peste.

Disparitățile teritoriale se mențin: Câlnic are cel mai ridicat nivel al șomajului, iar Săsciori, Șpring și Șugag înregistrează creșteri recente importante.

Cererea de forță de muncă raportată în Municipiul Sebeș este orientată în principal către ocupații cu calificare redusă sau medie, în domenii precum construcțiile, logistica, HoReCa, marochinăria și prelucrarea lemnului.

Structura fondului funciar și resursele agricole și forestiere diferențiază puternic profilul economic al unităților componente și creează premise pentru forme distincte de valorificare economică. Municipiul Sebeș dispune de un portofoliu de 44 de parcele din domeniul public, cu aproximativ 36,85 ha inventariate, inclusiv suprafețe compacte în Parc Arini, Petrești, fosta platformă Mobis și

Lancrăm. Valorificarea acestora necesită însă clarificarea regimului cadastral și urbanistic al fiecărui amplasament.

Cea mai avansată situație din perspectiva pregătirii pentru investiții este zona Șirinii Lancrămului, unde o documentație P.U.Z. recentă reglementează dezvoltarea unui parc de activități, iar municipiul deține aproximativ 3,35 ha în interiorul perimetrului. Fostele zone industriale Mobis și Petrești reprezintă, în schimb, rezerve potențiale pentru regenerare și reconversie, a căror valorificare depinde de regimul juridic, urbanistic și de echiparea tehnico-edilitară. La nivelul municipiului, rezerva de teren public disponibilă pentru investiții și regenerare urbană este estimată de administrația publică locală la aproximativ 20 ha, la care se adaugă terenurile din Lancrăm.

Economia ariei de analiză este puternic concentrată: un singur operator economic realizează 55,2% din cifra de afaceri, iar primii cinci 77,3%. Indicele Herfindahl-Hirschman a crescut de la 988 în 2015 la 3.221 în 2024. Concentrarea este însă mult mai redusă în ocupare, unde același operator deține 10,6% din salariați: dependența zonei este pronunțată ca bază fiscală și moderată ca locuri de muncă.

Profilul economic dominant este industrial (industria prelucrătoare concentrează 85,0% din cifra de afaceri și 53,7% din salariați) și este organizat în trei filiere: componente auto, prelucrarea lemnului și fabricarea hârtiei.

Structura antreprenorială este dualizată: șapte întreprinderi mari realizează 78,9% din cifra de afaceri, în timp ce segmentul întreprinderilor mici și mijlocii numără doar 201 unități. Înmulțirea firmelor este un fenomen rural (+100,6% între 2015 și 2024, față de +36,1% în municipiu), dar concentrarea valorii rămâne urbană, iar cifra de afaceri pe salariat în mediul rural reprezintă circa o pătrime din media ariei.

Analiza SWOT - Economie și piața muncii

Puncte tari	Puncte slabe
Creștere a numărului de salariați cu 20,0%, în condițiile scăderii populației (toate UAT-urile)	Disparități importante ale șomajului între unitățile administrativ-teritoriale.
Concentrare a ocupării în polul urban - 82,3% din salariații ariei (Municipiul Sebeș)	Concentrare economică ridicată și dependență a cifrei de afaceri și a bazei fiscale de un număr redus de operatori mari (Municipiul Sebeș)
Pondere în ocuparea județeană (17,7%) superioară ponderii demografice (toate UAT-urile)	Bază economică foarte redusă în comunele mici (Cut, Câlnic, Șpring)
Rată a șomajului de 1,5%, aproximativ jumătate din media județeană (Municipiul Sebeș)	Terenuri degradate și neproductive pe 4,6% din teritoriu, respectiv 4.132 ha (toate UAT-urile)
Resursă forestieră și agricolă semnificativă, cu potențial de valorificare economică (Șugag, Săsciori, Pianu)	Creștere accentuată a șomajului în perioada 2021–2025, cu accelerare în ultimii doi ani (aria de analiză), inclusiv pe fondul unor restructurări locale, precum închiderea fabricii Ciserom (concediere colectivă a 99 de salariați în 2025).
Existența unei zone reglementate urbanistic pentru activități productive și servicii la Șirinii Lancrămului, în care Municipiul Sebeș deține aproximativ 3,35 ha	Pondere ridicată a șomerilor cu nivel redus de instruire și a persoanelor de 55 de ani și peste, cu vulnerabilități mai accentuate în unele comune rurale.

Oportunități	Amenințări
Valorificarea poziției pe coridoarele de transport pentru atragerea de investiții logistice și productive	Vulnerabilitatea economiei locale la restructurarea marilor angajatori industriali, așa cum arată închiderea fabricii Ciserom în anul 2025
Corelarea învățământului profesional și dual, a programelor de formare și a serviciilor de ocupare cu profilul cererii de forță de muncă din economia locală.	Deficitul de forță de muncă generat de declinul demografic și de îmbătrânirea populației
Reconversia funcțională a terenurilor degradate pentru activități economice sau energie regenerabilă	Concurența pentru forța de muncă din partea centrelor urbane apropiate - Alba Iulia, Sibiu
Diversificarea economiei rurale prin valorificarea resursei forestiere și agroalimentare	Adâncirea decalajelor economice între polul urban și comunele periferice
Dezvoltarea și echiparea zonei de activități Șirinii Lancrămului și valorificarea terenurilor municipale din perimetrul reglementat	Riscul stagnării firmelor de construcții după încheierea finanțărilor din Planul Național de Redresare și Reziliență
Regenerarea și reconversia fostelor platforme industriale Mobis și Petrești pentru funcțiuni economice și urbane compatibile	

1.3. Mediu, climă, energie și economie circulară

Subcapitolul analizează utilizarea terenurilor din perspectiva presiunii asupra mediului, principalele surse de poluare identificabile din datele disponibile și evoluția consumului energetic. Indicatorii de calitate a factorilor de mediu, gestionarea deșeurilor, inventarul ariilor naturale protejate și evaluarea riscurilor climatice se fundamentează pe date colectate de la autoritățile de specialitate, potrivit notelor de la finalul fiecărei secțiuni.

1.3.1. Fondul forestier și ariile naturale protejate

Fondul forestier

Fondul forestier al ariei de analiză însumează 36.022 de hectare, respectiv 40,0% din teritoriu, pondere superioară mediei județene (36,5%). Distribuția este însă extrem de inegală și reflectă gradientul altitudinal descris în subcapitolul 1.1.

Comuna Șugag concentrează singură 18.018 hectare de pădure, respectiv 50,0% din fondul forestier al întregii arii de analiză. Împreună cu Pianu și Săsciori, cele trei unități montane dețin 78,6% din păduri. La polul opus, Cut are o pondere forestieră de 1,1%. Această concentrare face ca funcțiile ecologice asociate fondului forestier, precum stocarea carbonului și protecția solului, precum și presiunile asociate exploatării resursei forestiere să fie concentrate în principal în partea montană a teritoriului.

Figura 16: Ponderea fondului forestier în suprafața totală, pe unități administrativ-teritoriale, 2014

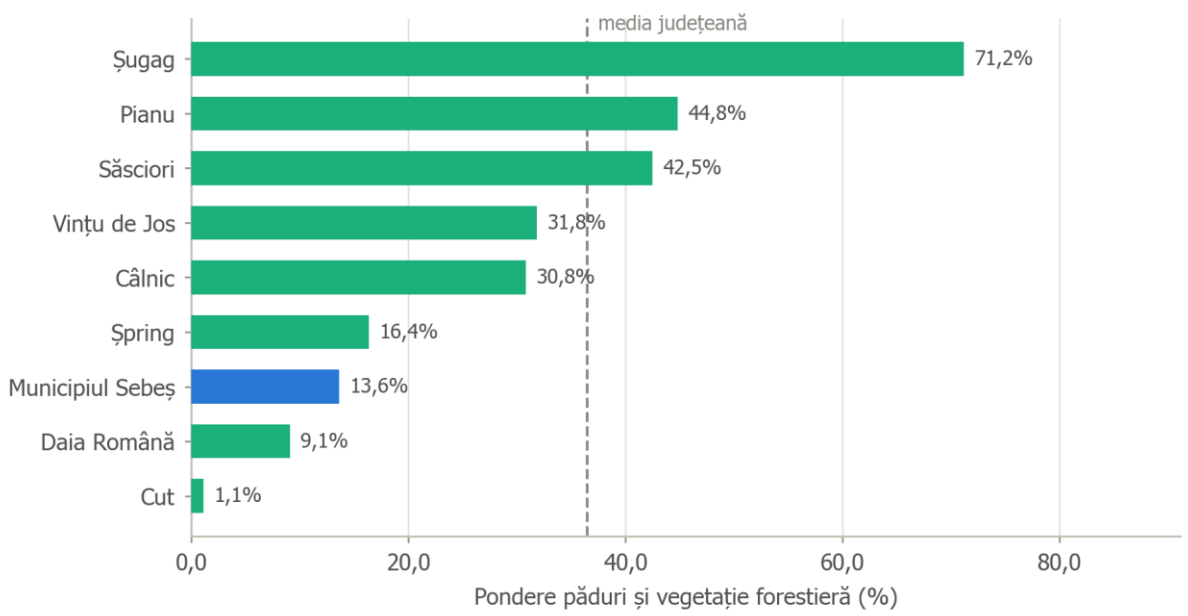

Sursa: *prelucrare date INS (AGR101B), anul 2014.*

Notă: *Datele privind suprafața forestieră provin din seria INS privind fondul funciar, disponibilă la nivel de UAT până în anul 2014, și sunt utilizate pentru caracterizarea structurii teritoriale, nu pentru evaluarea evoluției recente a fondului forestier.*

Figura 17: Fondul forestier și ariile naturale protejate în aria de analiză

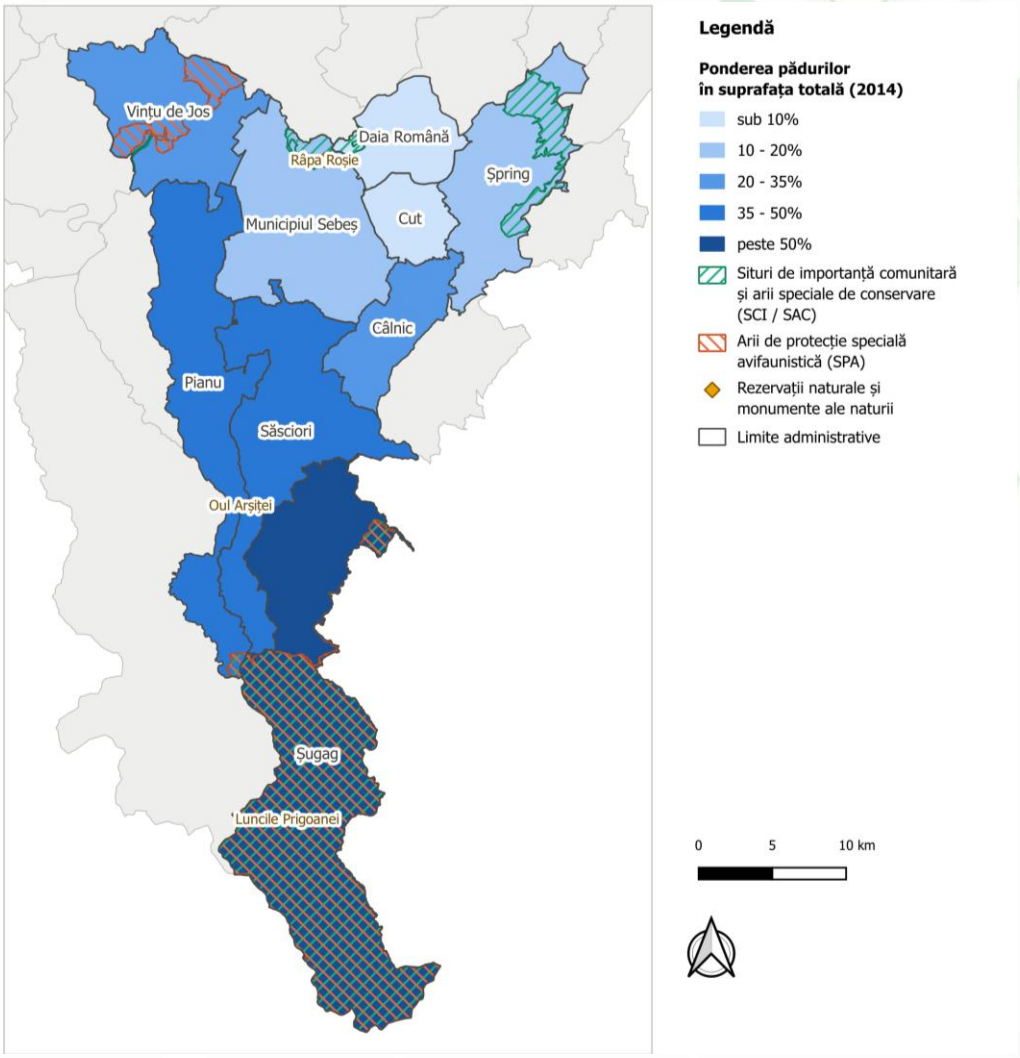

***Sursa**: prelucrarea consultantului.*

Distribuția fondului forestier este puternic polarizată: comuna Șugag are 71,2% din suprafață acoperită cu pădure, în timp ce comuna Cut are 1,1%.

Tabelul 17: Fondul forestier pe unități administrativ-teritoriale, 2014

UAT	Suprafață (ha)	Păduri (ha)	Pondere
Șugag	25.311	18.018	71,2%
Pianu	11.500	5.155	44,8%
Săsciori	12.136	5.156	42,5%
Vințu de Jos	8.839	2.815	31,9%
Călnic	4.544	1.401	30,8%
Șpring	9.081	1.487	16,4%
Municipiul Sebeș	11.535	1.572	13,6%
Daia Română	4.243	385	9,1%
Cut	2.935	33	1,1%
Total ZUF	90.124	36.022	40,0%

***Sursa:** D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/28.08.2026 (inventarul ariilor naturale protejate), cu suprafețele din aria de analiză calculate de consultant*

Arii naturale protejate

Aria de analiză include mai multe componente ale rețelei naționale și europene de arii naturale protejate[9]. Situl **Podișul Secașelor** se suprapune teritoriilor Sebeș, Daia Română și Șpring, iar în zona montană comunele Săsciori și Șugag sunt incluse în siturile **Frumoasa**. Municipiul Sebeș include și rezervația naturală **Râpa Roșie**, iar pe teritoriile comunelor Pianu și Șugag se află rezervațiile **Oul Arșiței**, respectiv **Luncile Prigoanei**. Extinderea ariei de analiză prin includerea Comunei Vințu de Jos adaugă două situri Natura 2000 asociate luncii Mureșului și piemontului Munților Metaliferi. Comunele Câlnic și Cut nu se suprapun cu arii naturale protejate.

Rețeaua de arii protejate acoperă 21.538 ha din aria de analiză, adică 23,9% din teritoriu. Situl Frumoasa este desemnat simultan arie specială de conservare (ROSAC0085) și arie de protecție specială avifaunistică (ROSPA0043), pe același perimetru. Datele declarate de comune nu concordă integral cu inventarul D.J.M. Alba, care rămâne sursa de referință. Diferențele arată o cunoaștere inegală, la nivel local, a restricțiilor de mediu care pot condiționa proiectele.

Tabelul 18: Ariile naturale protejate care intersectează aria de analiză

Cod	Denumirea ariei naturale protejate	UAT-uri intersectate din ZUF	Suprafața în ZUF (ha)	Suprafața totală a ariei protejate (ha)
ROSAC0085	Frumoasa	Săsciori, Șugag	17.452,2	137.256,1
ROSPA0043	Frumoasa	Săsciori, Șugag	17.429,4	130.890,8
ROSCI0211	Podișul Secașelor	Sebeș, Daia Română, Șpring	2.498,6	7.004,0
ROSPA0139	Piemontul Munților Metaliferi – Vințu	Vințu de Jos	1.556,6	8.369,7
ROSAC0419	Mureșul Mijlociu – Cugir	Vințu de Jos	30,1	356,6
RONPA0063	Luncile Prigoanei	Șugag	29,8	29,8
RONPA0019	Râpa Roșie	Sebeș	26,8	26,8
RONPA0022	Oul Arșiței	Pianu	0,0095	0,0095

Sursa: *INS TEMPO, matricea AGR101B*

1.3.2. Spațiile verzi

Registrul Local al Spațiilor Verzi al Municipiului Sebeș a fost actualizat în anul 2025 pe baza măsurătorilor GPS realizate în teren în perioada 18–28 august 2025 și integrate într-o bază de date GIS. Conform memoriului tehnic, suprafața totală inventariată este de **972.668 m², respectiv 97,27 ha**, față de 98,75 ha înaintea actualizării. Rezultă o reducere netă de aproximativ **1,48 ha**, respectiv circa **1,5%** din suprafața inventariată anterior.

Raportată la populația rezidentă utilizată în registru (26.490 de locuitori conform R.P.L. 2021), suprafața corespunde unui indicator de **36,71 m² de spațiu verde pe locuitor**, peste pragul de 26 m²/locuitor prevăzut de legislația națională. Dacă aceeași suprafață este raportată la populația după domiciliu utilizată în celelalte serii ale prezentei analize, de 31.880 de locuitori, rezultă aproximativ **30,51 m²/locuitor**, valoare care rămâne de asemenea peste pragul legal. Diferența dintre indicatori rezultă din utilizarea unor populații de referință diferite.

Evoluția recentă evidențiază însă o **presiune asupra suprafeței verzi urbane**, chiar dacă indicatorul pe locuitor se menține peste standard. Cea mai mare reducere se înregistrează în Parcul Arini, unde suprafața inventariată scade de la 183.465 m² la 173.192 m², respectiv cu aproximativ

[9] D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/14.08.2026, Compartimentul Biodiversitate și Arii Naturale Protejate

1,03 ha, în legătură cu realizarea unei creșe și a unui bazin de înot. Această modificare reprezintă circa 69% din reducerea netă totală consemnată de registru.

Alte reduceri importante sunt înregistrate în zona străzii Săsești, la Liceul Tehnologic de pe strada Viilor și pe strada Tineretului. În sens opus, actualizarea consemnează extinderea spațiului verde pe strada Alunului și apariția unor noi suprafețe pe străzile Păcii, Salciei și Mesteacănului. Bilanțul general rămâne însă negativ, ceea ce evidențiază necesitatea compensării pierderilor generate de investițiile urbane prin crearea și extinderea infrastructurii verzi.

Datele Registrului Local diferă de seria statistică INS, care indică 113 ha de spații verzi. Cele două valori au baze de colectare și populații de referință diferite. Pentru analiza situației actuale a Municipiului Sebeș, registrul local actualizat în 2025 este utilizat ca sursă administrativă principală, întrucât are la bază măsurători recente în teren și o evidență GIS a suprafețelor.

Pentru comune, INS nu colectează acest indicator. Potrivit informațiilor transmise de primării, suprafața spațiilor verzi amenajate declarată pentru 2025 este de 1,8 ha în Vințu de Jos, de circa 1,34 ha (13.376 mp) în Daia Română, de 0,8 ha în Săsciori (0,6 ha în perioada 2020–2024), de 0,5 ha în Șpring și de 0,21 ha în Șugag.

1.3.3. Presiuni asupra factorilor de mediu

Calitatea apelor și presiunile asupra corpurilor de apă

O presiune relevantă asupra apelor este asociată **absenței rețelelor publice de canalizare în unele localități**, care implică utilizarea unor sisteme individuale de colectare și evacuare a apelor uzate și generează un risc de poluare a apelor de suprafață și subterane.

Cele patru comune pentru care statistica INS nu raportează rețea publică de canalizare (Câlnic, Cut, Săsciori și Șpring) însumează 12.066 de locuitori, respectiv 20,5% din populația ariei de analiză. Potrivit operatorului regional, Câlnic și Cut dispun însă de rețele în exploatare, cu stații de epurare proprii, iar Săsciori declară o rețea în patru sate, cu stație de epurare la Sebeșel, încă nepredată operatorului. Lipsa canalizării publice privește, prin urmare, în principal Comuna Șpring și localitățile componente încă neracordate din celelalte unități. Problema este relevantă inclusiv în raport cu rețeaua hidrografică a teritoriului și cu funcțiile de alimentare cu apă ale sistemului hidrografic al râului Sebeș.

Calitatea corpurilor de apă indică o situație în general favorabilă din punct de vedere chimic, dar cu **probleme punctuale de stare ecologică**. Toate cele 28 de corpuri de apă de suprafață din aria de analiză au stare chimică bună[10]. Cinci dintre acestea nu ating însă obiectivul ecologic de stare/potențial bun: pârâul Șpring și afluenții săi au stare ecologică proastă, iar sectorul inferior al râului Sebeș, pârâurile Câlnic și Daia și cursul Boz au stare sau potențial ecologic moderat. Cele două corpuri de apă subterană care acoperă teritoriul analizat (Culoarul râului Mureș și Cugir) au stare cantitativă și calitativă bună.

Presiunile punctuale asupra corpurilor de apă sunt concentrate în principal în **Municipiul Sebeș**, unde sunt localizate instalații industriale cu evacuări de ape uzate, inclusiv unități care intră sub incidența Directivei privind emisiile industriale. Alte presiuni apar în Pianu, prin activități zootehnice,

[10] Administrația Bazinală de Apă Mureș, adresa nr. 18981/21.08.2026, Tabelul nr. 1

și în Vințu de Jos, prin activități de exploatare și sortare a agregatelor minerale din lunca Mureșului. În perioada 2023–2025 nu au fost raportate evenimente de poluare accidentală în aria de analiză[11].

Comuna Vințu de Jos semnalează malurile Mureșului ca puncte vulnerabile la depozitarea necontrolată a deșeurilor, iar programul de investiții pe 2026 al comunei include camere de supraveghere pentru prevenirea depozitării ilegale, în valoare de 30 de mii de lei.

Calitatea aerului și principalele surse de emisii

Profilul industrial al Municipiului Sebeș generează și presiuni asupra celorlalți factori de mediu. D.J.M. Alba identifică pe teritoriul municipiului instalații care intră sub incidența legislației privind emisiile industriale, aparținând operatorilor Kronospan Trading, Kronochem și Pehart Tec Grup, precum și instalații care utilizează solvenți organici, operate de Droker și Savini Due[12]. Concentrarea acestor activități confirmă faptul că presiunile de mediu asociate activităților industriale sunt localizate preponderent în polul urban.

O altă presiune asupra factorilor de mediu este generată de traficul rutier. Aria de analiză este traversată de autostrada A1, de nodul cu autostrada A10 și de drumurile europene E68 și E81, ceea ce concentrează pe teritoriul municipiului un volum important de trafic de tranzit. Cuantificarea emisiilor asociate necesită corelarea datelor de trafic cu rezultatele monitorizării calității aerului.

Presiuni industriale și risc tehnologic

Un element distinct de risc îl reprezintă existența în Municipiul Sebeș a **două amplasamente SEVESO de nivel superior**, Kronospan Trading și Kronochem, supuse legislației privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase[13]. Prezența acestora impune luarea în considerare a riscului tehnologic și a compatibilității utilizării terenurilor din vecinătate în procesul de planificare urbană și de dezvoltare a unor noi funcțiuni.

Monitorizarea calității aerului

În aria de analiză, Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA) dispune de două stații fixe, ambele amplasate în municipiul Sebeș: AB-2 și AB-4. Celelalte opt unități administrativ-teritoriale nu au stații RNMCA proprii.

Datele istorice au fost extrase din portalul oficial CalitateAer pentru intervalul 1 ianuarie 2021–31 decembrie 2025, cu excluderea înregistrărilor marcate invalide. Pentru PM_{10} au fost utilizate cu prioritate determinările gravimetrice, acestea fiind seria de referință pentru evaluarea concentrațiilor masice. Valorile fără marcaj sunt agregate anuale publicate în exportul portalului; simbolul „†” indică o medie calculată din valorile zilnice valide atunci când agregatul anual lipsește. Aceste medii calculate au caracter descriptiv și nu înlocuiesc o statistică anuală validată. „n.d.” înseamnă că nu există date valide disponibile, iar „-” că stația nu funcționa sau nu măsoară poluantul respectiv.

[11] Administrația Bazinală de Apă Mureș, adresa nr. 18981/21.08.2026, Tabelul nr. 1
[12] D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/28.08.2026, pct. 4
[13] D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/28.08.2026, pct. 4

Tabelul 19: Stațiile de monitorizare a calității aerului relevante pentru aria de analiză

Stație	Tip și amplasament	Poluanți utilizați în analiză	Reprezentativitate și limitări
AB-2 Sebeș	Stație industrială/urbană, str. Mihail Kogălniceanu nr. 114A, incinta Școlii Gimnaziale nr. 4; 45,9669° N, 23,5614° E; altitudine aprox. 256 m	PM10, NO_2, SO_2, CO și O_3	Documentația județeană indică o rază de reprezentativitate de aproximativ 1–5 km. Caracterizează zona urban-industrială din Sebeș, nu întreaga ZUF. Nu furnizează $PM_{2,5}$. Seriile pentru poluanții gazoși au lacune după 2021.
AB-4 Sebeș	Stație de trafic, B-dul Lucian Blaga, zona centrală cu trafic intens; terenul aferent este indicat la nr. 88–90, iar evidența stației folosește „FN”	PM10 gravimetric	Operațională din 15 mai 2024 și măsoară numai PM_{10}. O stație de trafic descrie în principal micro-mediul arterei, în mod tipic pe o scară de aproximativ 10–100 m, nu expunerea întregului municipiu sau a comunelor ZUF.

Sursa: *prelucrarea consultantului în baza datelor RNMCA – CalitateAER.*

Tabelul 20: Concentrațiile medii anuale ale poluanților atmosferici, 2021–2025

Poluant / stație	2021	2022	2023	2024	2025	Unitate	Reper legal principal
PM_{10} gravimetric – AB-2	28,03	32,53†	26,47†	24,48	26,94	µg/m³	40 µg/m³, medie anuală
PM_{10} gravimetric – AB-4	-	-	-	26,72†	28,54	µg/m³	40 µg/m³, medie anuală
$PM_{2,5}$ – ZUF Sebeș	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	µg/m³	25 µg/m³, medie anuală
NO_2 – AB-2	26,91	23,23†	n.d.	n.d.	20,52†	µg/m³	40 µg/m³, medie anuală
SO_2 - AB-2	8,97	8,60†	n.d.	n.d.	8,91†	µg/m³	praguri orar și zilnic; media anuală este descriptivă
CO - AB-2	0,26	0,35†	n.d.	0,32†	0,16	mg/m³	10 mg/m³, maxim zilnic al mediei mobile pe 8 ore
O_3 - AB-2	36,36	42,84†	n.d.	n.d.	n.d.	µg/m³	120 µg/m³, maxim zilnic al mediei mobile pe 8 ore

Sursa: *prelucrarea consultantului în baza datelor RNMCA – CalitateAER.*

Toate mediile anuale disponibile pentru PM10 și NO_2 sunt sub valoarea-limită de 40 µg/m³. Totuși, o medie anuală sub limită nu exclude depășirea limitei zilnice pentru PM10. Pentru SO_2, CO și O_3, mediile anuale din tabel au numai rol descriptiv; conformarea se verifică prin indicatorii cu perioadele de mediere prevăzute de lege.

În portalul RNMCA, pentru județul Alba apare o serie PM2,5 la stația AB-1 Alba Iulia, însă nu există o asemenea serie la AB-2 sau AB-4. Prin urmare, nu există date RNMCA continue de PM2,5 măsurate în ZUF Sebeș pentru perioada 2021–2025, iar valorile din Alba Iulia nu au fost transferate sau estimate pentru această zonă.

Tabelul 21: Acoperirea seriilor de date privind calitatea aerului, 2021–2025

Indicator / stație	2021	2022	2023	2024	2025
PM10 gravimetric – AB-2, zile valide	338 (92,6%)	195 (53,4%)	252 (69,0%)	292 (79,8%)	345 (94,5%)
PM10 gravimetric – AB-4, zile valide	-	-	-	220 (60,1% din an; aprox. 95,7% din perioada de funcționare)	346 (94,8%)
NO_2 – AB-2, zile valide	353 (96,7%)	68 (18,6%)	0	0	244 (66,8%)
SO_2 – AB-2, zile valide	333 (91,2%)	63 (17,3%)	0	0	216 (59,2%)
CO – AB-2, zile cu maxim 8 ore valid	361 (98,9%)	71 (19,5%)	0	38 (10,4%)	296 (81,1%)

Indicator / stație	2021	2022	2023	2024	2025
O_3 – AB-2, zile cu maxim 8 ore valid	347 (95,1%)	70 (19,2%)	0	0	0

Sursa: *prelucrarea consultantului în baza datelor RNMCA – CalitateAER.*

Ținta de captură utilizată în evaluarea calității aerului este, în general, de 90%. Procentele mai mici, în special cele sub 75%, impun prudență: absența depășirilor în zilele măsurate nu demonstrează absența acestora în restul anului. Pentru AB-4, procentul de 60,1% din 2024 reflectă în primul rând faptul că stația a intrat în funcțiune la 15 mai; raportat numai la perioada în care a funcționat, acoperirea este ridicată.

Tabelul 22: Numărul de valori peste pragurile legale privind calitatea aerului, 2021–2025

Indicator și prag	Stație	2021	2022	2023	2024	2025	Frecvență permisă
PM_{10}, medie zilnică > 50 µg/m³	AB-2	21	34	20	18*	45	maximum 35 zile/an
PM_{10}, medie zilnică > 50 µg/m³	AB-4	-	-	-	11	46	maximum 35 zile/an
NO_2, medie orară > 200 µg/m³	AB-2	0	0**	n.d.	n.d.	0**	maximum 18 ore/an
SO_2, medie orară > 350 µg/m³	AB-2	0	0**	n.d.	n.d.	0**	maximum 24 ore/an
SO_2, medie zilnică > 125 µg/m³	AB-2	0	0**	n.d.	n.d.	0**	maximum 3 zile/an
CO, maxim zilnic al mediei mobile pe 8 ore > 10 mg/m³	AB-2	0	0**	n.d.	0**	0	nu se admite depășirea limitei
O_3, maxim zilnic al mediei mobile pe 8 ore > 120 µg/m³	AB-2	0	0**	n.d.	n.d.	n.d.	valoare-țintă: maximum 25 zile/an, mediat pe 3 ani

Sursa: *prelucrarea consultantului în baza datelor RNMCA – CalitateAER.*

În anul 2025, frecvența permisă de 35 de zile cu PM_{10} peste 50 µg/m³ a fost depășită la ambele stații: 45 de zile la AB-2 și 46 de zile la AB-4. Pentru NO_2, SO_2, CO și O_3 nu au fost identificate depășiri ale pragurilor aplicabile în valorile valide disponibile.

Evoluția 2021–2025 este următoarea:

- **PM_{10} la AB-2:** media gravimetrică a crescut de la 28,03 µg/m³ în 2021 la 32,53 µg/m³ în 2022, apoi a scăzut la 26,47 µg/m³ în 2023 și 24,48 µg/m³ în 2024, urmată de o revenire la 26,94 µg/m³ în 2025. Seria nu indică depășirea limitei anuale, dar anul 2025 arată o deteriorare clară a indicatorului zilnic.
- **PM_{10} la AB-4:** media a crescut de la 26,72 µg/m³ în perioada parțială mai–decembrie 2024 la 28,54 µg/m³ în 2025, iar numărul zilelor peste 50 µg/m³ a crescut de la 11 la 46. Valorile sunt compatibile cu presiunea traficului asupra zonei centrale.
- **NO_2, SO_2 și CO:** valorile disponibile sugerează în 2025 un nivel mai redus al NO_2 și CO față de 2021, iar SO_2 este aproximativ stabil.
- **O_3:** nu există date după începutul anului 2022.

Datele RNMCA descriu direct numai două micro-medii din municipiul Sebeș: zona urban-industrială din jurul AB-2 și coridorul rutier central din jurul AB-4. Ele nu pot fi considerate măsurători directe pentru Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Săsciori, Șpring, Șugag sau Vințu de Jos. Diferențele de

relief și circulație a aerului, încălzirea rezidențială, traficul de pe DN1/E81 și DN67C, activitățile industriale și transportul local pot produce niveluri diferite în interiorul ZUF.

1.3.4. Gestionarea deșeurilor și tranziția către economia circulară

Gestionarea deșeurilor

Municipiul Sebeș și localitățile rurale din aria analizată sunt integrate în zona „Alba 2" a Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor Alba, serviciul fiind asigurat de operatorul RER VEST. În Municipiul Sebeș, cantitatea de deșeuri municipale colectate a scăzut de la **8.750 de tone în 2022 la 8.315 tone în 2025**, respectiv cu aproximativ 5%. Pentru zona rurală, datele D.J.M. Alba sunt agregate pentru întreaga zonă „Alba 2", care include și localități din afara ariei de analiză[14], astfel evaluarea comparativă a celor opt comune s-a bazat pe datele furnizate de administrațiile locale completează parțial această lacună.

Cantitățile de deșeuri municipale colectate în 2025 au fost raportate la 522 t în Câlnic, 638 t în Pianu, 506 t în Șpring și 682 t în Șugag, ceea ce corespunde unor valori orientative de aproximativ 277, 178, 204 și, respectiv, 248 kg/locuitor/an, calculate față de populația după domiciliu din 2026; nu este precizat dacă cantitățile includ și deșeurile din activități economice. Municipiul Sebeș a raportat 10.991 t în 2025, față de 8.315 t în datele D.J.M. Alba, diferență care nu a putut fi reconciliată. Rata de colectare separată raportată de municipiu a crescut de la 29,8% în 2023 la 36,1% în 2024 și la 49,9% în 2025. Valorile raportate de unitățile administrativ-teritoriale nu sunt comparabile între ele, deoarece ratele comunicate pentru 2025 variază între 11,65% (Pianu) și 100% (Săsciori), Cut raportează 80,17% identic în perioada 2020–2024, Vințu de Jos indică o creștere de la 2% la 17%, iar metodologia de calcul nu este precizată. Ele nu înlocuiesc datele centralizate de D.J.M. Alba.

Valorile declarate pentru 2025 sunt de 271 t în Cut, 432 t în Daia Română și 1.236 t în Vințu de Jos, astfel încât indicatorii orientativi pentru șapte comune se situează între aproximativ 140 kg/locuitor/an (Daia Română) și 277 kg/locuitor/an (Câlnic). În schimb, valoarea declarată de Săsciori, de 6.584 t în 2025, ar echivala cu circa 1.020 kg/locuitor/an și cu aproximativ 85% din cele 7.750 t raportate de D.J.M. Alba pentru întreaga zonă rurală „Alba 2", motiv pentru care nu este folosită până la verificarea cu operatorul. Pentru Sebeș, D.J.M. Alba raportează separat 1.738 t colectate în 2025 de pe domeniul public, însă nici suma acestora cu cele 8.315 t nu explică valoarea de 10.991 t declarată de municipiu.

Tabelul 23: Cantitățile de deșeuri municipale colectate, pe unități administrativ-teritoriale, 2020–2025 (tone)

Unitate / sursă	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sebeș (date declarate de municipiu)	7.539	7.031	8.781	6.783	11.454	10.991
Sebeș, urban (D.J.M.)	n.d.	n.d.	8.750	8.713	8.394	8.315
Sebeș, domeniul public (D.J.M.)	n.d.	n.d.	1.315	1.292	915	1.738
Câlnic	n.d.	n.d.	473	498	540	522
Cut	284	265	312	249	276	271
Daia Română	n.d.	n.d.	728	415	485	432

[14] D.J.M. Alba, adresa nr. 7945/28.08.2026

Unitate / sursă	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Pianu	739	724	738	703	713	638
Săsciori*	n.d.	n.d.	819	1.070	6.388	6.584
Șpring	n.d.	n.d.	n.d.	549	440	506
Șugag	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	682
Vințu de Jos	1.124	1.119	1.008	986	994	1.236
Zona rurală „Alba 2” (D.J.M.)	n.d.	n.d.	8.063	8.810	7.940	7.750

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale (secțiunea B5 a solicitării de date) și D.J.M. Alba. Valorile raportate sunt declarate și nu au o metodologie comună. *Valoare n.d. – nedeclarat.*

Tranziția către economia circulară

Aria de analiză este integrată în Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor Alba, în zona de operare „Alba 2”, deservită de RER VEST S.A. prin punctul de lucru Tărtăria. Fluxul local trece prin stația de transfer Tărtăria și ajunge la Centrul de Management Integrat al Deșeurilor de la Galda de Jos, unde funcționează o instalație de tratare mecano-biologică și o stație de sortare. Modernizarea stației de transfer de la Tărtăria și a instalației de tratare mecano-biologică este prevăzută în contractul de concesiune al sistemului județean, ceea ce înseamnă că infrastructura de care depinde performanța locală se află în curs de reconfigurare pe durata de implementare a prezentei strategii.

Structura deșeurilor generate în teritoriu este cunoscută din determinările de compoziție realizate în decembrie 2024 pentru Zona 2, care cuprinde arealele Sebeș și Cugir. Biodeșeurile reprezintă 44,7% din masa deșeurilor municipale și constituie cea mai mare fracție, în timp ce fracțiile reciclabile uscate însumează 17,9%: plastic 11,6%, hârtie și carton 3,9%, sticlă 1,7% și metal 0,7%. Se adaugă textilele, cu 7,5%, și deșeurile inerte, cu 6,9%. Rezultă că o creștere semnificativă a ratei de pregătire pentru reutilizare și reciclare depinde în primul rând de gestionarea separată a biodeșeurilor, nu de extinderea colectării fracțiilor uscate, care reprezintă mai puțin de o cincime din masa totală.

La nivelul întregului județ, gradul de acoperire cu servicii de salubrizare a ajuns în 2024 la 96%, cu acoperire integrală în mediul urban și 90% în mediul rural, în creștere față de 87% în anul precedent. Din cele 87.974 de tone de deșeuri municipale colectate, 63.654 de tone au fost depozitate, ceea ce corespunde unei rate de depozitare de 72,4%. Restul a fost supus tratării (79.163 de tone au trecut prin instalația de tratare mecano-biologică și 8.179 de tone prin stația de sortare) sau valorificării energetice, cu 5.076 de tone. Cantitățile intrate în tratarea mecano-biologică și în sortare sunt etape de proces, nu destinații finale care se adună cu depozitarea. Valoarea de 12.835 de tone reprezintă reducerea la depozitare obținută prin biostabilizare, iar împreună cu cele 5.076 de tone valorificate energetic rezultă 17.911 tone deviate de la depozitare.

Infrastructura destinată colectării separate se află în extindere prin proiecte deja angajate: 249 de insule de colectare digitalizate, finanțate prin Planul Național de Redresare și Reziliență, sunt în curs de realizare la nivelul unităților administrativ-teritoriale din județ, iar 11 centre de aport voluntar au fost aprobate. Ambele categorii de echipamente sunt prevăzute cu containere pentru biodeșeuri, deșeuri periculoase menajere și deșeuri voluminoase, adică exact pentru fluxurile care nu au în prezent o soluție de colectare curentă. Pentru gestionarea la sursă a biodeșeurilor, în cadrul sistemului județean au fost distribuite 16.133 de compostoare individuale de 280 de litri, soluție

relevantă pentru comunele din aria de analiză, unde locuirea individuală cu gospodărie proprie este forma dominantă.

Pe fluxurile speciale, județul a colectat în 2024 un total de 1.872 de tone de deșeuri de echipamente electrice și electronice, dintre care 1.121 de tone au fost valorificate și 232 de tone pregătite pentru reutilizare. Deșeurile voluminoase au fost colectate prin campanii trimestriale, însumând 532 de tone. Pentru uleiurile alimentare uzate funcționează trei operatori autorizați la nivel județean. Deșeurile din construcții și desființări rămân singurul flux fără măsurare efectivă: valorile din planul județean sunt estimări bazate pe indici de generare, nu cantități raportate, ceea ce limitează fundamentarea unor măsuri locale în acest domeniu.

În Municipiul Sebeș, infrastructura de colectare separată a fost completată cu 16 insule ecologice digitalizate, fiecare prevăzută cu cinci compartimente: biodeșeuri, rezidual, sticlă, plastic-metal și hârtie-carton. Investiția a fost finalizată în 2024, iar bunurile au fost introduse în domeniul public și concesionate operatorului în 2025. Serviciul curent diferențiază deșeurile reziduale de hârtie-carton, plastic-metal și sticlă, prin recipiente și saci destinați colectării separate.

Pe biodeșeuri, instalația de tratare mecano-biologică reduce cantitatea trimisă la depozitare, însă materialul biostabilizat obținut nu are calitatea necesară utilizării în agricultură. Raportul de monitorizare 2024 consemnează că studiul privind potențialul de colectare separată a biodeșeurilor nu era realizat, iar colectarea din ușă în ușă a deșeurilor alimentare de la operatorii economici, cu instrument economic de tip „plătește pentru cât arunci”, nu era implementată în contractul monitorizat. Raportul de monitorizare nu consemnează alocarea pe unități administrativ-teritoriale a celor 16.133 de compostoare distribuite.

Pentru aria de analiză, ținta relevantă nu este cantitatea tratată, ci cantitatea de biodeșeu curat captată separat și valorificată cu o utilizare finală verificabilă. Aceasta presupune diferențierea a trei circuite: compostarea la sursă în gospodăriile din comune, colectarea separată în zonele dense din Sebeș și un flux dedicat pentru piețe, unități HoReCa, cantine și comerț alimentar.

Pe deșeurile din construcții și desființări provenite din lucrări gospodărești, colectarea se face la cerere, separat de campaniile pentru voluminoase, iar raportul de monitorizare arată că operatorii nu au raportat cantități colectate pe acest flux în 2024; valorile din planul județean sunt proiecții de generare și nu pot fi prezentate drept performanță realizată. Campaniile periodice pentru deșeuri voluminoase și textile au inclus, prin programul publicat pentru 2026, puncte temporare în toate cele nouă unități administrativ-teritoriale, inclusiv la Sebeșel și Laz în comuna Săsciori și la Tău Bistra în comuna Șugag; în aceste campanii nu se acceptă DEEE, deșeuri din construcții și desființări sau deșeuri vegetale, care au circuite distincte. Gradul de valorificare a DEEE de 100% înscris în raportul județean nu se reconciliază cu cantitățile raportate (1.121 de tone valorificate și 232 de tone pregătite pentru reutilizare însumează 1.353 de tone din cele 1.872 de tone colectate) și nu este utilizat ca indicator de performanță până la clarificarea bilanțului.

Din cele 11 centre de aport voluntar aprobate la nivel județean, pentru Municipiul Sebeș este confirmat proiectul finanțat prin Planul Național de Redresare și Reziliență „Înființare centru de colectare prin aport voluntar”, amplasat în extravilan pe DJ 107K, CF 72266, cu o valoare totală comunicată de 4,559 milioane lei. Centrul este proiectat să primească deșeuri voluminoase, textile, lemn și mobilier, deșeuri din construcții și desființări, deșeuri de grădină, DEEE, baterii și deșeuri menajere periculoase. Sursele consultate confirmă finanțarea și implementarea, dar nu funcționarea operațională la data analizei.

În aria de analiză nu funcționează o rețea de reutilizare și reparare, atelier de reparații, magazin de reutilizare, bancă de materiale sau spațiu de pregătire pentru reutilizare conectat la centrul de aport voluntar; astfel, în absența sortării pentru reutilizare, obiectele reparabile intră direct în fluxurile de deșeuri. Centrul de aport voluntar de la Sebeș oferă infrastructura potrivită pentru un modul de reutilizare, condiționat de proiectare, autorizare, desemnarea unui operator și parteneriate cu întreprinderi sociale sau reparatori locali.

Evaluarea performanței proprii a ariei de analiză rămâne însă dificilă cu datele disponibile, întrucât cantitățile declarate de cele nouă unități nu au o metodologie comună. Zona „Alba 2" include și localități din afara ariei de analiză, datele fiind centralizate pe operator și pe zonă de operare, nu pe localitate. În consecință, rata de colectare separată și rata de reciclare, indicatorii care ar permite ierarhizarea intervențiilor, nu pot fi calculate în prezent pentru fiecare dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale.

Situația sintetică pe cele nouă unități administrativ-teritoriale, cu serviciile confirmate și cu proiectele sau lacunele identificate, se prezintă astfel:

Tabelul 24: Situația sintetică a gestionării deșeurilor pe unități administrativ-teritoriale

UAT	Servicii și infrastructură confirmate	Proiecte, oportunități și lacune
Municipiul Sebeș	8.750 t deșeuri municipale în 2022 și 8.315 t în 2025 (−5,0%); 16 insule digitalizate finalizate și predate sistemului; campanii DEEE și campanii periodice pentru voluminoase și textile.	Centru de aport voluntar pe DJ 107K, finanțat și în implementare, funcționare neconfirmată; în portofoliul local apar ca idei gestionarea deșeurilor de grajd și ecologizarea depozitului municipal; Kronospan confirmă utilizarea lemnului reciclat și a reziduurilor de lemn.
Câlnic	Inclus în Zona 2 și în campania de colectare 2026; primăria raportează 522 t de deșeuri municipale în 2025 (473–540 t în perioada 2022–2025).	HCL nr. 17/2025 stabilește o suprafață pentru depozitarea temporară a deșeurilor inerte din demolări; ferma CUT a DN AGRAR generează un flux zootehnic relevant, fără o instalație de compostare confirmată.
Cut	Inclus în Zona 2 și în campania de colectare 2026.	Fără proiect local distinct de economie circulară raportat.
Daia Română	Inclusă în Zona 2 și în campania de colectare 2026.	Fără investiție locală distinctă de reciclare, compostare sau reutilizare raportată.
Pianu	Inclusă în Zona 2 și în campania de colectare 2026; primăria raportează 638 t în 2025 (739 t în 2020) și confirmă apartenența la A.D.I. Salubris Alba.	Raportul de mediu al PUG 2025 prevede, ca obiectiv, colectarea fluxurilor speciale și o platformă pentru compostarea deșeurilor zootehnice din gospodării - prevedere de planificare, nu instalație realizată.
Săsciori	Inclusă în Zona 2; campania 2026 a prevăzut puncte la Săsciori, Sebeșel și Laz; primăria declară 6.584 t în 2025.	Fără proiect local distinct de economie circulară raportat.
Șpring	Inclusă în Zona 2 și în campania de colectare 2026; primăria a publicat calendare de colectare și hotărâri privind tarifele și delegarea serviciului. Primăria raportează 506 t de deșeuri municipale în 2025 (440 t în 2024).	Fără instalație locală de reciclare, compostare sau reutilizare; procedura de delegare din 2026 permite introducerea indicatorilor pe flux și pe unitate administrativ-teritorială.
Șugag	Inclusă în Zona 2; campania 2026 a prevăzut punct la Tău Bistra. Primăria raportează 682 t de deșeuri municipale în 2025.	Fără proiect local distinct raportat.

UAT	Servicii și infrastructură confirmate	Proiecte, oportunități și lacune
Vințu de Jos	Inclusă în Zona 2 și în campania de colectare 2026; regulamentul local prevede colectarea separată și compostarea în gospodăriile dotate cu compostoare din sistemul județean.	PUD aprobat în 2022 pentru o platformă cu hale, depozitare, sortare și reciclare (Reciclare Moloz); documentația urbanistică nu substituie verificarea autorizației de mediu și a capacității operaționale actuale.

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza datelor D.J.M. Alba, A.D.I. Salubris Alba, RER VEST S.A.*

În aria de analiză există trei categorii de actori relevanți pentru o economie circulară locală: marii consumatori de materii prime, exploatațiile zootehnice și operatorii de colectare și reciclare. Cazul cel mai clar confirmat este Kronospan Sebeș, care declară integrarea lemnului reciclat și a reziduurilor de gater în producția de panouri, precum și valorificarea energetică a reziduurilor de proces. La Câlnic, ferma CUT a DN AGRAR reprezintă o sursă locală importantă de dejecții zootehnice, iar compania operează fabrici de compost în alte amplasamente și indică extinderea modelului, fără ca existența unei unități funcționale de compostare la ferma CUT să fie confirmată. La Vințu de Jos, documentația urbanistică pentru Reciclare Moloz indică o platformă de sortare și reciclare, al cărei statut operațional urmează a fi verificat prin autorizația de mediu și prin raportarea cantităților.

Lista transmisă de D.J.M. Alba cuprinde operatori economici care raportează date privind deșeurile, însă simpla apariție în listă nu demonstrează utilizarea resurselor secundare. Fundamentarea unei politici de simbioză industrială presupune un inventar cu bilanț de masă: tip de deșeu sau subprodus, cod, cantitate anuală, calitate, sezonalitate, autorizație, cost de transport și utilizator potențial. În absența acestor elemente, exemplele de mai sus se tratează drept practici confirmate punctual sau oportunități, nu drept lanțuri circulare complete.

Direcțiile de intervenție care rezultă din analiză sunt următoarele:

- un protocol unic de date cu A.D.I. Salubris Alba și cu operatorul, pentru cantități lunare pe fiecare unitate administrativ-teritorială și pe fracție, populație deservită, contaminare, destinație finală și cost, publicate anual într-un tablou de bord al ariei de analiză;
- un program diferențiat pentru biodeșeuri, cu compostare la domiciliu verificată în comune, colectare separată în zonele dense din Sebeș și circuit dedicat pentru piețe, HoReCa, cantine, comerț alimentar și deșeuri verzi;
- operaționalizarea centrului de aport voluntar de la Sebeș, cu analiza accesului inter-UAT și extinderea funcției de la colectare la pregătirea pentru reutilizare;
- un modul de reutilizare și reparare pentru mobilier, echipamente și materiale recuperabile, în parteneriat cu reparatori, întreprinderi sociale și unități de învățământ profesional;
- un sistem măsurabil pentru deșeurile din construcții și desființări, cu comandă separată, cântărire, dovada destinației și utilizarea agregatelor reciclate în lucrări publice pe baza conformității tehnice și a achizițiilor verzi;
- un registru de simbioză industrială pornind de la lemn și reziduuri lemnoase, biomasă, dejecții zootehnice, materiale minerale și ambalaje;
- ținte formulate după stabilirea anului de bază, exprimate în kilograme pe locuitor și pe fracție, pondere colectată separat, captarea biodeșeurilor, reutilizare, reciclare și reducerea depozitării, fără preluarea unor procente locale din totaluri județene.

1.3.5. Riscuri hidrologice și inundații

Pentru râurile Sebeș și Secaș sunt disponibile hărți de hazard la inundații elaborate în cadrul proiectului ROFLOODS, pentru scenarii cu probabilități de producere de la 1:10 la 1:1.000 de ani, inclusiv scenariul de 1:100 de ani care ia în considerare efectele schimbărilor climatice. Hărțile furnizează informații privind extinderea zonelor inundabile, adâncimea și viteza apei și permit identificarea sectoarelor de intravilan și a obiectivelor potențial expuse[15].

Pe râul Sebeș, în aval de Petrești, pe teritoriul municipiului, există o amenajare de apărare împotriva inundațiilor formată din aproximativ **0,6 km de apărare de mal și un prag deversor[16]**.

În zona Parcului Arini–Petrești, în aval de hidrocentrala Petrești, investiția „Lac redresor Sebeș” a fost concepută pentru regularizarea debitelor evacuate de hidrocentrala Petrești, protecția albiei râului Sebeș și alimentarea cu apă a unor utilizatori, cu posibilitatea valorificării energetice printr-o microhidrocentrală. Lucrarea a rămas nefinalizată o perioadă îndelungată, constituind atât o problemă de amenajare hidrotehnică și de gestionare a spațiului riveran, cât și o oportunitate de reconversie și valorificare a zonei.

Planul de adaptare la schimbările climatice al Municipiului Sebeș menționează o stare de realizare a investiției de aproximativ 60% și necesitatea finalizării lucrărilor, iar strategia locală de dezvoltare din 2017 identifica reluarea și finalizarea lor drept o nevoie a zonei Petrești–Parcul Arini. Hidroelectrica a inclus cele două etape ale proiectului în programarea investițională, cu termen de finalizare indicat pentru anul 2027 în documentele bugetare din 2025, în condițiile reluării demersurilor de finalizare.

[15] A.B.A. Mureș / A.N. „Apele Române”, proiect ROFLOODS
[16] A.B.A. Mureș, adresa nr. 18981/21.08.2026

Figura 18: Hazardul la inundații și zonele construite

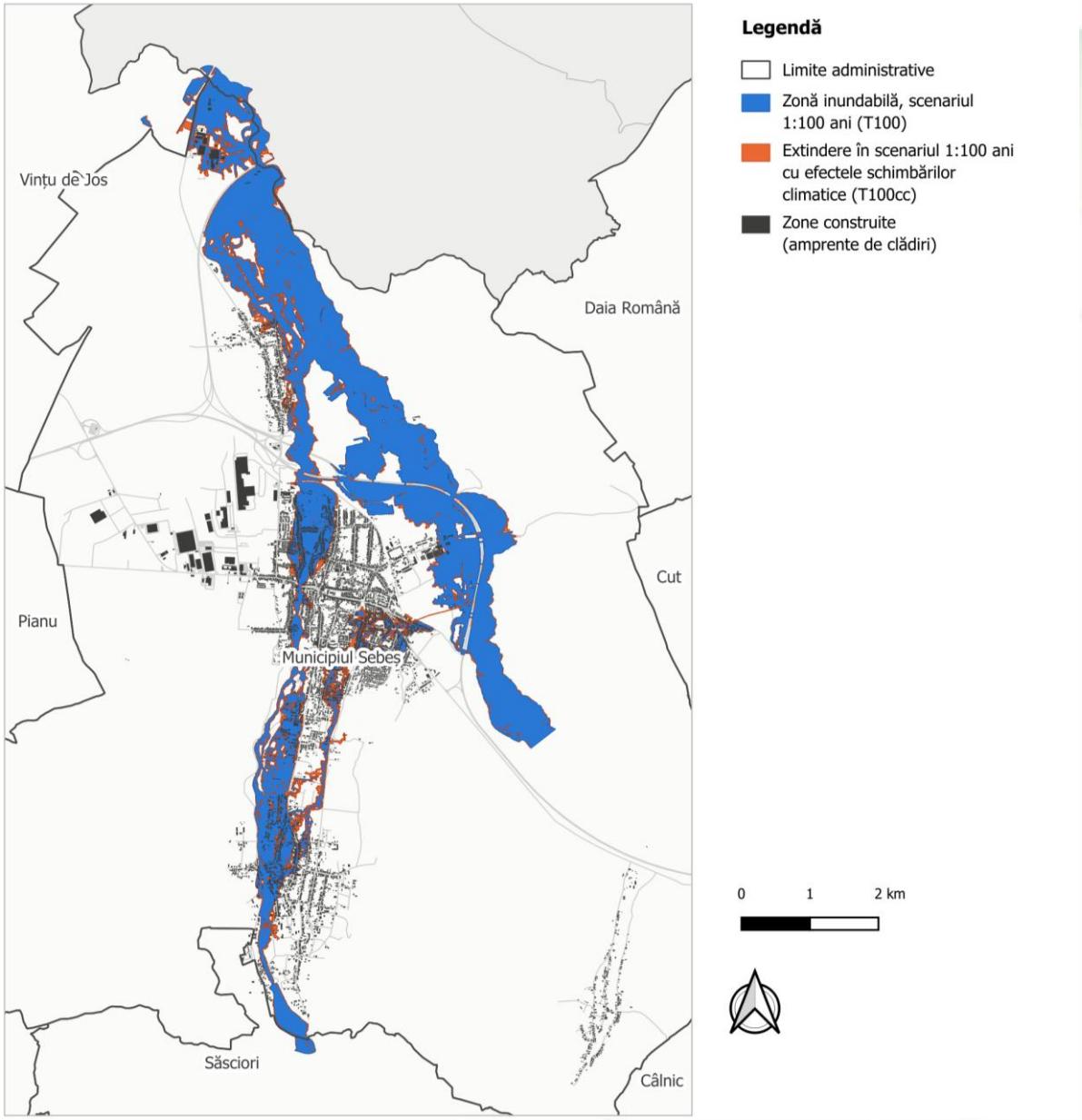

Sursa: *A.B.A. Mureș / A.N. «Apele Române», proiect ROFLOODS; prelucrare GIS proprie.*

Zona inundabilă corespunzătoare scenariului de 1:100 de ani acoperă 1.218,6 ha în aria de analiză, iar scenariul care include efectele schimbărilor climatice o extinde la 1.286,2 ha, cu 67,6 ha mai mult. Municipiul Sebeș concentrează 96,4% din suprafața expusă.

Suprapunerea cu țesutul construit a fost realizată pe amprentele de clădiri, în lipsa unui strat de intravilan disponibil.

Registrul stradal al primăriei cuprinde 229 de poziții, respectiv 228 de străzi distincte. Dintre acestea, 114 au putut fi localizate geometric. În perimetrul evaluabil, 51 de străzi sunt atinse de zona inundabilă, iar dintre ele doar două nu au racord la canalizare.

Acest rezultat nu poate fi extins asupra teritoriului. Perimetrul evaluabil exclude sistematic străzile cu cel mai mare deficit: cele fără geometrie disponibilă au un scor mediu de deficit de 2,32, față de 0,61 pentru cele localizate, iar 42% dintre ele au deficit sever, față de 7%. Calculul se realizează,

prin urmare, pe partea bine echipată a registrului. În plus, dacă extinderile recente s-au orientat către luncă, străzile nelocalizate pot fi tocmai cele expuse.

Cel mai clar exemplu îl oferă strada Digului din Petrești: fără racord la canalizare, cu deficit maxim pe toate cele cinci utilități, și cu o denumire care indică amplasarea pe dig, dar fără geometrie disponibilă, deci imposibil de evaluat. Alături de ea se află în aceeași situație străzile Barajului și Zăvoi din Petrești, Râului din Lancrăm, Morii și Zăvoi din Sebeș.

Comuna Câlnic semnalează, în informațiile transmise, zona Văii Câlnicului, în care aproximativ 470 de locuitori sunt expuși riscului de inundații și care necesită lucrări de amenajare și regularizare. Comuna Cut indică, la rândul ei, zona râului Secaș, cu terenuri arabile, ca expusă la inundații, iar strada Burteși (imobilul nr. 96 și biserica) ca zonă expusă la alunecări de teren, semnalând totodată incendii de vegetație pe pășuni și miriști.

1.3.6. Schimbări climatice și reziliență

Caracteristicile climatice generale ale teritoriului sunt prezentate în subcapitolul 1.1.2. Aria de analiză prezintă o diversitate fizico-geografică ridicată, de la lunca Mureșului și Podișul Secașelor până la culoarul Sebeșului și sectorul montan al Munților Șureanu, ceea ce determină expuneri diferite: inundații fluviale și căldură în zonele joase, deficit de apă și eroziune în arealele agricole de podiș, respectiv perturbări ale regimului hidrologic, incendii, furtuni și degradarea ecosistemelor în sectorul montan.

Municipiul Sebeș a aderat în anul 2016 la Convenția Primarilor, asumându-și reducerea emisiilor de dioxid de carbon cu 24% până în 2020 și cu 40% până în 2030, față de anul de referință 2008. Angajamentul a fost operaționalizat, cu sprijinul Agenției Locale a Energiei Alba, prin Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă, care acoperă componenta de atenuare, și prin Planul de Acțiune pentru Adaptarea la Schimbările Climatice (PAASC), actualizat la 8 noiembrie 2018, care conține o evaluare locală a riscurilor climatice și 13 acțiuni de adaptare. Aria de analiză dispune, prin urmare, de un instrument local de planificare a adaptării, însă acesta acoperă exclusiv teritoriul municipiului, iar datele și stadiile de implementare consemnate se opresc în anul 2018. Lacuna de capacitate administrativă relevantă pentru perioada strategiei constă în absența unei evaluări climatice actualizate și comune celor nouă unități administrativ-teritoriale ale zonei urbane funcționale.

Tendințele și riscurile asociate schimbărilor climatice

Seriile istorice disponibile la nivel local provin din Planul de Acțiune pentru Adaptarea la Schimbările Climatice, care menționează utilizarea unor date orare pe aproximativ 30 de ani, obținute prin modelare, observații satelitare și observații de la stații apropiate, fără a nominaliza furnizorul și stațiile.

Temperatura medie anuală în arealul Sebeș a crescut de la aproximativ 11,6 °C în perioada 1985–2000 la peste 12,5 °C în perioada 2007–2017, respectiv cu circa 0,9 °C între mediile celor două intervale. Anul 2017 este consemnat drept cea mai caldă vară a seriei analizate, cu o medie zilnică de 32 °C și cu 40,7 °C măsurate la ora 14:00 în data de 5 august. Intervalele în care temperatura depășește 33 °C pentru mai mult de o oră devin mai frecvente în ultimul deceniu al seriei 1986–2018, ceea ce indică intensificarea stresului termic; documentul local nu publică însă un număr anual standardizat de zile tropicale sau caniculare. Episoadele cu temperaturi sub −5 °C tind să se concentreze în intervalul ianuarie–februarie după anul 2011, iar riscul de frig extrem este evaluat în scădere.

Precipitațiile medii lunare urmează o tendință descendentă, de la aproximativ 44 l/mp/lună în anul 1985 la circa 37 l/mp/lună în anul 2017, respectiv o scădere orientativă de circa 16%, iar lunile aproape fără precipitații devin mai frecvente în intervalul 2007–2017. Distribuția sezonieră este neuniformă: iunie cumulează 12,92% din totalul anual și mai 11,12%, în timp ce ianuarie și februarie rămân sub 6% fiecare. Această concentrare amplifică alternanța dintre deficitul hidric și episoadele torențiale.

Profilul climatic multianual 1996–2026

Registrul climatic disponibil pentru aria de analiză preia valorile diagramelor Meteoblue Climate, pe setul ERA5T, ca medii multianuale pentru intervalul 1996–2026. La rezoluția de aproximativ 30 km, cele nouă unități administrativ-teritoriale nu generează nouă serii distincte, ci patru celule de grilă: Sebeș, culoarul Mureșului, Săsciori și Șugag. Comunele Vințu de Jos, Pianu, Cut, Daia Română, Câlnic și Șpring au valori identice în sursă și nu pot fi comparate între ele pe baza acestui set de date.

Tabelul 25: Profilul climatic multianual 1996–2026 pe celulele de grilă din aria de analiză

Indicator climatic	Sebeș	Culoarul Mureșului	Săsciori	Șugag
Temperatură medie anuală (°C)	10,95	10,78	10,25	9,26
Maxima medie zilnică în iulie (°C)	27,36	26,90	26,32	24,43
Media celei mai calde zile a anului (°C)	33,98	33,68	33,13	31,17
Precipitații anuale (mm)	646,97	689,40	696,53	975,65
Precipitații aprilie–septembrie (mm)	402,47	437,27	429,16	613,22
Zile cu precipitații/an	161,66	170,45	186,80	190,14
Zile uscate/an	203,61	194,82	178,46	175,13
Zile cu Tmax ≥28 °C/an	44,02	38,76	33,40	19,06
Zile cu Tmax ≥32 °C/an	12,54	10,53	8,44	2,43
Zile cu precipitații de 20–50 mm/an	3,21	3,26	2,30	5,70
Zile cu precipitații de 50–100 mm/an	0,12	0,09	0,09	0,32

Sursa: *prelucrare pe baza registrului de date climatice Meteoblue Climate (valori modelate, set ERA5T), medii multianuale 1996–2026.*

Profilul evidențiază gradientul altitudinal: celula Sebeș este cea mai caldă și înregistrează cel mai mare număr de zile cu temperaturi maxime ridicate (12,5 zile pe an cu temperatura maximă de cel puțin 32 °C) și aproximativ 204 zile uscate pe an, în timp ce celula montană Șugag este mai rece și mai umedă, cu aproape 976 mm/an și circa 6 zile pe an cu precipitații de cel puțin 20 mm, ceea ce indică o expunere mai mare la episoade de ploaie abundentă și scurgere rapidă.

Valorile reprezintă medii climatologice, nu serii anuale. Ele descriu regimul tipic și diferențele dintre cele patru celule de grilă, dar nu documentează evoluția în timp. Registrul nu conține temperaturi și precipitații pe ani, nici evapotranspirație, astfel încât nu permite calcularea indicilor de secetă de tip SPI sau SPEI ori identificarea anilor secetoși, și nu conține valori numerice pentru viteza sau direcția vântului.

Proiecții climatice pentru 2030–2050

Strategia națională privind adaptarea la schimbările climatice 2024–2030 publică proiecții regionale raportate la perioada de referință 1971–2000. Pentru Regiunea Centru, în care se află județul Alba, semnalul robust este încălzirea continuă în ambele scenarii de concentrare a gazelor cu efect de seră. Precipitațiile anuale pot crește ușor, însă distribuția lor se modifică, strategia indicând scăderi estivale concomitent cu episoade intense mai probabile. O creștere modestă a totalului anual nu exclude, prin urmare, seceta: temperaturile mai ridicate cresc evapotranspirația și deficitul de apă din sol.

Tabelul 26: Proiecții climatice pentru Regiunea Centru față de perioada de referință 1971–2000

Perioada	temperatură RCP4.5	temperatură RCP8.5	precipitații RCP4.5	precipitații RCP8.5
2021–2030	+0,9 °C	+0,9 °C	+1,8%	+6,1%
2021–2050	+1,2 °C	+1,3 °C	+3,6%	+4,8%
2031–2050	+1,3 °C	+1,6 °C	+4,5%	+4,2%

Sursa: *Strategia națională privind adaptarea la schimbările climatice 2024–2030, proiecții regionale pentru Regiunea Centru.*

La scară națională, simulările regionale citate de strategie indică pentru luna august, în orizontul apropiat 2021–2050 și scenariul RCP8.5, creșteri ale temperaturii care pot depăși 2,5 °C. Aceasta susține tratarea valurilor de căldură, a consumului de apă și a confortului termic în clădiri ca priorități ale strategiei. Valorile regionale nu constituie însă prognoze exacte pentru fiecare unitate administrativ-teritorială.

Riscurile climatice

Evaluarea locală a riscurilor din Planul de Acțiune pentru Adaptarea la Schimbările Climatice atribuie fiecărui hazard un scor de severitate pe o scară de la 1 la 5. Ierarhia rezultată plasează inundațiile și precipitațiile extreme pe primele poziții, urmate de căldura extremă și furtuni.

Tabelul 27: Riscurile climatice prioritare, severitatea evaluată și implicațiile pentru aria de analiză

Hazard	Severitate	Evoluție anticipată	Implicație pentru aria de analiză
Inundații	5/5	Frecvență și intensitate evaluate ca stabile	Expunere majoră în culoarele Sebeș, Secaș și Mureș; scenariul climatic extinde zona afectată
Precipitații extreme	4/5	În creștere	Inundații pluviale, suprasolicitarea drenajului, eroziune și torenți
Căldură extremă	3/5	Frecvență și intensitate în creștere	Sănătate, confort urban, energie, productivitate și infrastructură
Furtuni	3/5	În creștere	Avarii la rețele, arbori, clădiri și infrastructură; risc de doborâturi în păduri
Secetă	2/5	Frecvență și intensitate în creștere	Agricultură, alimentare cu apă, debite, sol și ecosisteme forestiere
Incendii de pădure și de vegetație	2/5	În creștere	Risc accentuat în perioadele calde și uscate; lipsesc serii locale unitare de intervenții
Frig extrem	2/5	În scădere	Risc rezidual pentru persoane vulnerabile, transport și rețele

Sursa: *Planul de Acțiune pentru Adaptarea la Schimbările Climatice al Municipiului Sebeș*

Inundațiile

Dintre riscurile asociate schimbărilor climatice, cel mai bine documentat la nivel local este riscul de inundații. Pentru râurile Sebeș și Secaș sunt disponibile hărți de hazard elaborate în cadrul proiectului ROFLOODS pentru mai multe probabilități de producere, inclusiv scenariul de 1:100 de ani care integrează efectele schimbărilor climatice. Acestea permit identificarea zonelor inundabile și evaluarea expunerii intravilanului și a obiectivelor vulnerabile.

Pentru evenimentul cu probabilitate de depășire de 1% pe an, prelucrarea hărților indică aproximativ 1.218,6 ha expuse în aria de analiză, iar în scenariul care integrează efectele schimbărilor climatice suprafața crește la 1.286,2 ha, respectiv cu 67,6 ha. Municipiul Sebeș concentrează 96,4% din suprafața expusă calculată. Rezultatele susțin protejarea luncilor, evitarea amplasării de noi funcțiuni vulnerabile în zonele inundabile și integrarea drenajului pluvial cu soluții bazate pe natură.

Seceta, precipitațiile intense și resursele de apă

Reducerea precipitațiilor estivale, temperaturile în creștere și alternanța cu ploi torențiale pot produce simultan deficit de apă și scurgeri rapide. Cele mai expuse sunt agricultura din Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Șpring și Vințu de Jos, captările și rețelele de alimentare cu apă, precum și solurile vulnerabile la eroziune.

Ecosistemele forestiere

Vulnerabilitatea climatică diferă în interiorul ariei de analiză. Zona montană concentrează cea mai mare parte a fondului forestier și a ariilor naturale protejate, fiind relevantă din perspectiva efectelor modificării regimului termic și pluviometric și a fenomenelor climatice extreme asupra ecosistemelor. În zonele de culoar și podiș, agricultura, resursele de apă, infrastructura construită și populația urbană constituie principalele categorii potențial expuse.

În Șugag sunt înregistrate aproximativ 18.018 ha de pădure, respectiv 71,2% din suprafața administrativă, iar circa 71,4% din teritoriul comunei este acoperit de arii naturale protejate. În Săsciori, pădurile însumează aproximativ 5.156 ha, respectiv 42,5% din suprafață. Încălzirea, seceta, furtunile și modificarea regimului stratului de zăpadă pot amplifica stresul hidric, atacurile de dăunători, doborâturile de vânt și riscul de incendiu.

Tabelul 28: Expuneri climatice dominante și priorități de adaptare pe unități administrativ-teritoriale

UAT	Expuneri dominante	Prioritate de adaptare
Municipiul Sebeș	Căldură urbană; inundații pe Sebeș și Secaș; ploi intense; infrastructură și populație vulnerabilă	Plan căldură–sănătate, umbrire și plantări de arbori, drenaj albastru-verde, controlul dezvoltării în zonele inundabile
Câlnic	Secetă agricolă, eroziune și scurgeri rapide pe versanți, incendii de vegetație	Conservarea apei în sol, perdele vegetale, întreținerea torenților și prevenirea incendiilor
Cut	Secetă și arșiță, agricultură, ploi torențiale și eroziune	Managementul solului și al apei, colectarea apei pluviale, avertizare locală
Daia Română	Căldură, deficit de apă, agricultură și scurgeri de versant	Eficiența utilizării apei, infrastructură verde și măsuri antierozionale
Pianu	Tranziție podiș–munte; secetă, inundații și incendii raportate local	Monitorizare multi-hazard, protecția cursurilor de apă și prevenirea incendiilor

UAT	Expuneri dominante	Prioritate de adaptare
Săsciori	Valea Sebeșului și sector montan; viituri, torenți, păduri, furtuni	Protecție riverană, stabilizarea versanților, management forestier adaptiv și căi de acces pentru intervenție
Șpring	Secetă agricolă, valuri de căldură, eroziune și ploi intense	Soluri reziliente, retenție locală a apei și umbrirea spațiilor publice
Șugag	Păduri și arii protejate, hidrologie montană, incendii, furtuni, zăpadă și turism	Management forestier și al incendiilor, monitorizarea resurselor de apă și protejarea ecosistemelor
Vințu de Jos	Lunca Mureșului; inundații, căldură și secetă agricolă	Planificare în raport cu hazardul la inundații, retenție naturală și adaptarea agriculturii

Sursa: *prelucrare pe baza evaluării locale a riscurilor climatice, a datelor privind fondul forestier și ariile protejate și a hărților de hazard la inundații.*

Datele furnizate de primării adaugă informații locale: Comuna Câlnic indică zonele Urzicari (23 de locuitori) și Berhi (67 de locuitori) ca zone afectate de alunecări de teren, iar Comuna Săsciori semnalează incendiile de vegetație din 2025 din zona Laz–Căpâlna–Tonea–Valea Tonii.

Capacitatea locală de adaptare

Planul de Acțiune pentru Adaptarea la Schimbările Climatice al Municipiului Sebeș, elaborat în cadrul Convenției Primarilor privind Clima și Energia împreună cu Agenția Locală a Energiei Alba și actualizat la 8 noiembrie 2018, include 13 acțiuni privind infrastructura de ape pluviale, protecția malurilor, intervenția în situații de urgență, avertizarea populației, reabilitarea pădurilor și a spațiilor verzi. Stadiile de implementare sunt însă cele consemnate în anul 2018 și nu pot fi considerate actuale în absența unui audit. În plus, documentul nu acoperă cele opt comune și nu instituie un mecanism comun de coordonare la nivelul zonei urbane funcționale.

1.3.7. Consumul de energie și tranziția verde

Consumul total de gaze naturale din aria de analiză a scăzut de la 34.029 mii mc în 2014 la 29.427 mii mc în 2024, respectiv cu 13,5%. Descompunerea pe destinații arată însă două evoluții opuse, cu semnificații diferite pentru politica energetică locală.

Consumul casnic de gaze naturale a crescut de la 8.101 mii mc în 2014 la 10.294 mii mc în 2024, respectiv cu 27,1%, în condițiile reducerii populației. Evoluția poate reflecta atât extinderea racordării gospodăriilor în localitățile deja deservite, cât și modificări ale comportamentului de consum și ale performanței energetice a fondului construit. Datele statistice privind gazele nu permit izolarea contribuției fiecărui factor, motiv pentru care analiza este completată cu informațiile rezultate din sistemul local de management energetic.

Consumul neconsemnat ca fiind casnic, preponderent industrial și al serviciilor, a scăzut de la 25.928 la 19.133 mii mc, respectiv cu 26,2%. Reducerea s-a produs în condițiile în care numărul salariaților a crescut cu 20,0%, iar activitatea economică s-a intensificat. Explicațiile posibile (creșterea eficienței energetice a proceselor industriale, reorientarea către alte surse de energie sau reducerea unor activități energointensive) nu pot fi departajate din datele statistice și necesită informații de la operatorii economici și de la distribuitor.

Tabelul 29: Consumul de gaze naturale pe destinații, aria de analiză, 2014–2024 (mii mc)

Destinație	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Total	34.029	35.598	37.619	32.067	35.073	29.219
din care: casnic	8.101	8.697	9.189	9.773	9.781	10.003
Necasnic (diferență)	25.928	26.901	28.430	22.294	25.292	19.216

Continuarea tabelului:

Destinație	2020	2021	2022	2023	2024	Δ %
Total	30.529	34.988	31.757	29.264	29.427	−13,5%
din care: casnic	11.415	12.629	10.858	10.213	10.294	+27,1%
Necasnic (diferență)	19.114	22.359	20.899	19.051	19.133	−26,2%

Sursa: *prelucrare date INS (GOS118A).*

Municipiul Sebeș dispune de un sistem de monitorizare energetică a obiectivelor publice, prin rapoarte anuale elaborate în cadrul serviciului de management energetic. Între 2019 și 2023, consumul energetic al obiectivelor publice a crescut de la 8.409 MWh/an la 9.566 MWh/an, respectiv cu 13,8%, în timp ce costul total a crescut de la 2,739 milioane lei la 4,966 milioane lei, respectiv cu 81,3%. Costul mediu al energiei a crescut în aceeași perioadă de la 326 la 519 lei/MWh. Evoluția arată că presiunea asupra bugetului local a fost determinată în proporție importantă de creșterea prețului energiei, nu numai de evoluția consumului.

Structura consumului clădirilor publice evidențiază o concentrare importantă în infrastructura de învățământ. În anul 2024, din cele 72 de clădiri publice monitorizate, 45 aparțineau învățământului preuniversitar și concentrau 61,9% din suprafața utilă încălzită și 60,3% din consumul total de energie termică al clădirilor publice. Acest segment reprezintă, prin urmare, principala categorie pentru care investițiile de eficiență energetică pot genera economii la scară municipală.

Informațiile transmise de Municipiul Sebeș identifică nouă clădiri care necesită renovare energetică: Școlile Gimnaziale „Mihail Kogălniceanu”, „Silviu Cărpinișianu” și Petrești, Corpul A al Colegiului Național „Lucian Blaga”, Grădinița nr. 2, Secția de Psihiatrie, Casa Weber, Căminul pentru persoane vârstnice și Sala de Sport „Florin Flețeriu”. În comune, nevoile declarate privesc mai ales căminele culturale (Câlnic, Cut, Pianu, Săsciori, Șpring și Vințu de Jos), sediile primăriilor Pianu și Vințu de Jos și Școala Primară Pianu de Jos.

La nivelul balanței energetice municipale pentru anul 2024, sectorul rezidențial reprezintă 85,87% din consumul energetic total, urmat la distanță de alimentarea cu apă (7,39%), clădirile publice (4,86%), iluminatul public (1,27%), salubrizarea (0,34%) și transportul public local (0,27%). Structura confirmă faptul că atingerea unor obiective semnificative de reducere a consumului și emisiilor nu poate fi bazată exclusiv pe intervențiile asupra patrimoniului public, ci necesită și măsuri adresate fondului rezidențial.

Tabelul 30: Structura consumului energetic al clădirilor publice, 2024

Destinație	Nr. clădiri	Suprafață utilă încălzită	Energie electrică (MWh/an)	Energie termică (MWh/an)
Sănătate	12	5.480 mp	424 MWh	1.692 MWh
Învățământ	45	32.497 mp	349 MWh	4.227 MWh
Social-culturale	10	11.698 mp	67 MWh	593 MWh
Administrative	5	2.795 mp	497 MWh	497 MWh
Total	72	52.470 mp	1.337 MWh	7.009 MWh

Sursa: *Raportul executiv Servelect pentru anul 2024*

Iluminatul public

Sistemul de iluminat public prezintă o tendință de reducere a consumului energetic. Consumul a scăzut de la 2.520 MWh în 2018 la 2.217 MWh în 2024, respectiv cu 12,0%. În aceeași perioadă, factura anuală a crescut de la 1,543 milioane lei la 2,084 milioane lei, iar costul mediu al energiei de la 612 la 940 lei/MWh. Reducerea consumului a limitat astfel impactul creșterii prețurilor, fără a putea compensa integral majorarea costului energiei.

Inventarul georeferențiat al sistemului de iluminat public cuprinde 2.207 aparate de iluminat, dintre care 1.430, respectiv 64,8%, sunt identificate ca utilizând tehnologie LED. Rezultă că procesul de modernizare este avansat, dar nu finalizat, iar continuarea înlocuirii echipamentelor convenționale reprezintă o rezervă suplimentară de eficiență energetică.

La nivelul comunelor, primăriile declară, pentru 2025, 192 de corpuri de iluminat în Cut, 304 în Câlnic, 399 în Daia Română, 543 în Șpring, 601 în Șugag și 1.114 în Vințu de Jos, iar Pianu raportează 751 de corpuri numai pentru 2023. Cut, Daia Română, Șpring și Șugag declară iluminat integral LED, iar Vințu de Jos 844 de corpuri LED, adică circa 76%. Consumul declarat este de 15 MWh în Cut, 54,2 MWh în Daia Română, 52 MWh în Șugag și 385 MWh în Vințu de Jos.

Energie regenerabilă

Profilul regenerabil al ariei de analiză este dominat de hidroenergie și de valorificarea biomasei în platformele industriale, în timp ce energia solară intră într-o fază de extindere prin proiecte publice și investiții distribuite. Teritoriul dispune de active importante, dar nu de un registru consolidat, actualizat și comparabil pentru toate cele nouă unități administrativ-teritoriale; valorile prezentate mai jos reprezintă un minim documentat, nu totalul capacităților instalate.

Profilul energetic regenerabil al teritoriului

Potențialul de energie regenerabilă al ariei de analiză este divers, însă repartizat inegal. Sectorul montan Șugag–Săsciori și culoarul râului Sebeș concentrează infrastructura hidroenergetică de mare putere; Municipiul Sebeș concentrează parcurile fotovoltaice istorice și instalațiile industriale pe biomasă; comunele de podiș și de culoar au în principal oportunități pentru fotovoltaice pe clădiri publice, locuințe, hale și terenuri deja degradate sau neproductive. Biomasa agricolă și biodeșeurile pot susține proiecte de biogaz numai după evaluarea cantităților colectabile și a utilizărilor concurente.

Amenajarea hidroenergetică a râului Sebeș include patru hidrocentrale în cascadă și o microhidrocentrală localizate în aria de analiză: Gâlceag – 150 MW, Șugag – 150 MW, Săsciori – 42 MW, Petrești – 4,25 MW și Obrejii de Căpâlna – 0,14 MW, respectiv 346,39 MW însumați. Valoarea oficială de 346,50 MW pentru sucursala Sebeș include și microhidrocentrala Cugir, de 0,108 MW, aflată în afara celor nouă unități administrativ-teritoriale, iar energia anuală medie indicată pentru ansamblul sucursalei este de 430 GWh. Registrul ANRE la 31 decembrie 2025 cuprinde suplimentar trei centrale hidroelectrice private cu denumirea Sebeș – 1,53 MW, 1,08 MW și 1,59 MW, respectiv 4,20 MW însumați; registrul nu precizează unitatea administrativ-teritorială, astfel încât aceste valori nu se agregă cu inventarul teritorial fără confirmarea amplasamentului.

Tabelul 31: Inventarul minim documentat al capacităților regenerabile din aria de analiză

Componentă	Capacitate / producție documentată	Statut și limită de interpretare
Amenajarea hidroenergetică Sebeș	346,39 MW în obiectivele din aria de analiză; 430 GWh/an pentru sucursala de 346,50 MW	Infrastructură existentă; producția de 430 GWh/an este medie multianuală a sucursalei, nu producția unui an recent.
Microhidrocentrale private cu denumirea Sebeș	4,20 MW (1,53 + 1,08 + 1,59 MW)	Acreditate ANRE la 31.12.2025; unitatea administrativ-teritorială nu este indicată în registru.
Fotovoltaic – minim confirmat	1,98 MW (Stuyt Solar 0,99 MW și Durasolar Invest 0,99 MW)	Centrale acreditate ANRE la 31.12.2025; registrul certificatelor verzi nu este un recensământ complet al instalațiilor.
Fotovoltaic – reper istoric PAED	3,992 MW în patru parcuri de circa 0,998 MW fiecare	Toate erau marcate ca realizate în PAED 2017; două nu au fost identificate în registrul ANRE 2025, starea lor necesitând reverificare.
Biomasă – consum rezidențial Sebeș	65.000 MWh în 2024, respectiv 35% din consumul energetic total al municipiului	Consum, nu producție locală; nu atestă originea locală sau sustenabilă a combustibilului.
Biomasă – instalații industriale	Kronospan: instalație de 26 MW; fostul amplasament HS Timber: 10,9 MWe și 36,1 MWt în două unități de cogenerare, conform raportării tehnice din 2020	ANRE confirmă producție în cogenerare de înaltă eficiență la Sebeș 1 și Sebeș 2 pentru 2024; capacitățile și configurația actuală necesită confirmare după schimbările de proprietate.

Sursa: *ANRE (registrul centralelor E-SRE acreditate la 31.12.2025 și cogenerarea de înaltă eficiență), Hidroelectrica, PAED Sebeș 2017, Programul de îmbunătățire a eficienței energetice Sebeș 2025, rapoartele de sustenabilitate Kronospan 2022–2023 și HS Timber 2020.*

Energia solară: potențial și extindere

O simulare PVGIS pentru punctul reprezentativ Sebeș (45,9565°N; 23,5710°E), sistem fix de 1 kWp orientat spre sud, cu înclinație de 35° și pierderi de sistem de 14%, indică o producție anuală estimată de circa 1.254 kWh/kWp și o iradiere anuală în planul panourilor de circa 1.592 kWh/m². Rezultatul constituie un reper tehnic pentru zona joasă a ariei de analiză, nu o garanție de producție pentru fiecare amplasament; umbrirea, orientarea, altitudinea, zăpada și restricțiile de racordare se evaluează în studiile de fezabilitate.

Cele 4.132 ha de terenuri degradate și neproductive identificate în aria de analiză constituie o rezervă spațială brută pentru reconversie. Suprafața nu poate fi echivalată cu teren disponibil pentru parcuri fotovoltaice: sunt necesare excluderi pentru arii protejate, fond forestier, coridoare ecologice, risc de inundații sau de alunecări, pante, acces, regim juridic și capacitatea rețelei. Prioritatea revine acoperișurilor, parcărilor, platformelor industriale și terenurilor antropizate, iar terenurile degradate se analizează comparativ cu opțiunea împăduririi.

Capacitățile hidro, fotovoltaice și pe biomasă nu se însumează într-un singur indicator fără delimitarea amplasamentului, a statutului operațional și a tipului de putere. Inventarul distinge puterea electrică instalată, puterea termică instalată, energia produsă anual și energia autoconsumată.

Tabelul 32: Terenuri degradate, proiecte fotovoltaice documentate și direcții de acțiune pe unități administrativ-teritoriale

Unitate administrativ-teritorială	Teren degradat (ha)	Situație / proiect documentat	Direcție de acțiune 2026–2035
Municipiul Sebeș	674	Două centrale electrice fotovoltaice însumând 1,98 MW în registrul ANRE; creșa din Parcul Arini dispune de 27 kW fotovoltaici; portofoliul local include un program generic de energie regenerabilă de 20.000 euro, la stadiu de idee.	Acoperișuri publice și industriale, parcări solare, stocare și autoconsum; actualizarea situației celor patru parcuri istorice.
Câlnic	470	Achiziție lansată în februarie 2026 pentru o capacitate solară destinată autoconsumului unității administrativ-teritoriale; puterea nu este indicată în pagina publică consultată.	Finalizarea proiectului public, monitorizarea producției și analiza acoperișurilor și a terenurilor antropizate.
Cut	159	Nu a fost identificată o capacitate publică sau un proiect cuantificat în informațiile primite de la administrațiile locale și în sursele publice consultate.	Fotovoltaice distribuite pe clădiri publice și locuințe; evaluarea biogazului numai pe baza unui studiu de materii prime.
Daia Română	287	PUG 2023 menține propunerea unui parc fotovoltaic pe circa 9 ha pentru autoconsumul instituțiilor și al iluminatului public; nu a fost identificată dovada punerii în funcțiune.	Clarificarea stadiului, a puterii aprobate și a racordării; valorificarea acoperișurilor publice înaintea extinderii pe teren.
Pianu	81	Planul de acțiuni județean 2025 include un parc fotovoltaic al unității administrativ-teritoriale; pentru un proiect privat în Pianu de Jos, documentația de mediu din 2024 indică peste 7.500 de panouri pe 99.910 m², fără publicarea puterii instalate.	Separarea proiectului public de investiția privată; verificarea stadiului, a puterii și a racordării; sisteme autonome pentru exploatațiile izolate.
Săsciori	860	CHE Săsciori 42 MW și MHC Obrejii de Căpâlna 0,14 MW; proiectul public fotovoltaic de circa 352,6 kW a intrat în execuție, contractul fiind anunțat la 5 februarie 2026.	Finalizare și stocare pentru autoconsum; modernizarea amenajărilor hidro cu respectarea debitelor ecologice; analiza strictă a terenurilor.
Șpring	561	DALI pentru dispensarul uman (2023) include panouri fotovoltaice; capacitatea și stadiul final nu sunt publicate în sursa consultată.	Inventarul clădirilor publice și program de autoconsum; evaluarea reziduurilor agricole fără a concura utilizările existente.
Șugag	794	CHE Gâlceag 150 MW și CHE Șugag 150 MW structurează profilul local; nu a fost identificat un proiect fotovoltaic public cuantificat.	Retehnologizare și exploatare flexibilă a amenajărilor hidro; fotovoltaice pe clădiri și suprafețe antropizate; protejarea ariilor naturale și a peisajului montan.
Vințu de Jos	246	SF 2023 pentru sala de sport indică 46 de panouri × 450 Wp, respectiv 20,7 kWp, în timp ce tabelul de echipamente indică 48 de panouri, respectiv 21,6 kWp; achiziția de lucrări a fost publicată în 2024. Este menționat și un proiect fotovoltaic la remiza de pompieri.	Confirmarea configurației finale, a producției și a statutului de prosumator; extinderea pe alte obiective publice.

Sursa: *SIDU Sebeș – capitolul 1.3 (fondul funciar), registrul ANRE la 31.12.2025, informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale, documente publice locale (PUG Daia Română 2023, HCL Săsciori nr. 106, DALI Șpring, SF Vințu de Jos, achiziții publice Câlnic 2026, Planul de acțiuni al Instituției Prefectului – Județul Alba 2025).*

Biomasa, cogenerarea și legătura cu economia circulară

Industria lemnului creează în Sebeș un avantaj comparativ pentru utilizarea energetică a reziduurilor care nu mai pot fi valorificate material. Raportul de sustenabilitate Kronospan 2022–2023 menționează o instalație pe biomasă de 26 MW, pusă în funcțiune în 2016. Raportarea tehnică HS Timber din 2020 indica pe amplasamentul fabricii de cherestea două instalații de cogenerare, de 2,4 MWe / 8,6 MWt și 8,5 MWe / 27,5 MWt, precum și un cazan de apă caldă de 20 MW. În 2025, ANRE a analizat calificarea energiei produse în cogenerare de înaltă eficiență în centralele pe biomasă Sebeș 1 și Sebeș 2, pentru producția anului 2024, sub operatorul Kronospan Timber Sebeș, fost ZG Timber Sebeș. Succesiunea confirmă funcționarea recentă, fără a permite echivalarea capacităților raportate în ani și pe amplasamente diferite.

Pentru perioada 2026–2035, biomasa se tratează ca resursă circulară, nu ca volum nelimitat de combustibil. Ierarhia de utilizare pune pe primul loc lemnul în produse cu durată lungă de viață, apoi reutilizarea și reciclarea, iar în ultimul rând valorificarea energetică a fracțiilor reziduale nereciclabile. Orice extindere presupune trasabilitatea materiei prime, bilanț local de masă, controlul emisiilor atmosferice și demonstrarea faptului că aprovizionarea nu transferă presiunea asupra pădurilor. Cei 65.000 MWh de biomasă raportați în consumul rezidențial al municipiului indică importanța sursei pentru încălzire, dar și nevoia de tehnologii mai eficiente și de protecție a calității aerului.

Biogazul din biodeșeuri, nămoluri de epurare și dejecții zootehnice reprezintă o opțiune de analizat la scară zonală, în special pentru comunele agricole. În lipsa cantităților măsurate pe fluxuri, a distanțelor de colectare și a unui consumator stabil de căldură, dimensionarea unei instalații nu este posibilă. Prima etapă este un studiu de fezabilitate comun pentru aria de analiză, corelat cu colectarea separată a biodeșeurilor și cu platformele pentru gunoiul de grajd.

Prosumatorii, rețeaua și capacitatea de integrare

La 31 ianuarie 2026, județul Alba avea 5.792 de prosumatori și o putere instalată totală de 67,04 MW, dintre care 33,47 MW la persoane fizice și 33,57 MW la persoane juridice. Datele ANRE sunt publicate numai la nivel județean și nu permit calcularea capacității distribuite din cele nouă unități administrativ-teritoriale. În datele transmise de primării, capacitățile regenerabile pe clădiri și terenuri publice sunt declarate pentru 2025 de Daia Română (50 kW) și Șpring (17 kW), iar Cut declară 0 kW.

Priorități de intervenție și indicatori

Diagnosticul componentei regenerabile conduce la șapte direcții de intervenție pentru perioada strategiei:

- constituirea, în primul an de implementare, a unui registru zonal al capacităților regenerabile, cu localizare, tehnologie, putere electrică și termică, statut operațional, producție anuală, autoconsum, stocare și sursa de verificare;
- program comun de fotovoltaice pentru clădiri publice, parcări și platforme antropizate, dimensionat pornind de la profilurile reale de consum, nu de la suprafața disponibilă;
- screening GIS al celor 4.132 ha de terenuri degradate, cu compararea energiei solare cu împădurirea și excluderea ariilor protejate, a zonelor de risc, a terenurilor cu pantă neadecvată și a amplasamentelor fără posibilitate realistă de racordare;
- retehnologizarea și exploatarea flexibilă a amenajărilor hidro existente, cu integrarea riscului de secetă și a obligațiilor privind debitele ecologice, prioritatea revenind modernizării, nu unor noi bariere pe cursurile de apă;

- platformă de simbioză industrială pentru reziduurile lemnoase și căldura reziduală, cu prioritate pentru reutilizare și reciclare materială și cu valorificare energetică numai pentru fracțiile reziduale;
- studiu zonal pentru biogaz, întemeiat pe cantități măsurate de biodeșeuri, nămol și dejecții, pe sezonalitate, rază de colectare și consumatori de energie termică;
- dezvoltarea comunităților de energie și a capacităților cu stocare, în special pentru grupuri de clădiri publice, locuințe vulnerabile și consumatori locali complementari.

Urmărirea acestor direcții presupune un set minim de indicatori, cu sursa de verificare precizată pentru fiecare.

Tabelul 33: Indicatori minimi de monitorizare pentru componenta regenerabilă

Indicator minim	Unitate și frecvență	Sursa de verificare
Capacitate instalată pe tehnologie și unitate administrativ-teritorială	kWe / kWt; anual	ANRE, operatori, unități administrativ-teritoriale, autorizații și procese-verbale de punere în funcțiune
Producție regenerabilă și autoconsum	MWh/an și %; anual	contoare, operatori, facturi și platforme de monitorizare
Prosumatori și stocare	număr, MW și MWh; anual	DEER și ANRE, cu solicitare de defalcare pe unități administrativ-teritoriale
Suprafață ocupată de proiecte	ha și tip de teren; la autorizare	urbanism, cadastru, GIS și acorduri de mediu
Biomasă utilizată și trasabilă	t/an, MWh/an și % certificat; anual	operatori industriali, raportări de mediu și lanț de custodie
Emisii evitate	tCO_2e/an; anual	calcul pe producția măsurată și factori de emisie declarați

Sursa: *propunerea consultantului, cu indicarea sursei de verificare pentru fiecare indicator.*

Aria de analiză dispune astfel de o bază regenerabilă consistentă, dominată de cei circa 346,39 MW hidro documentați în amenajarea râului Sebeș și completată de capacități fotovoltaice și de cogenerare pe biomasă. Extinderea din perioada 2026–2035 se concentrează pe autoconsum solar, stocare, modernizarea amenajărilor hidro și utilizarea circulară a reziduurilor, în paralel cu instituirea unui registru unitar al capacităților pentru toate cele nouă unități administrativ-teritoriale.

Planificare energetică

Municipiul dispune de un Program de Îmbunătățire a Eficienței Energetice actualizat în anul 2025 și de un serviciu de management energetic asigurat prin manager energetic atestat. Documentul strategic transmis pentru componenta de reducere a emisiilor este Planul de Acțiune pentru Energie Durabilă din 2017, care stabilește o țintă de reducere cu 40% a emisiilor de CO_2 până în 2030 față de anul de referință 2008. Existența monitorizării anuale a consumurilor și a unui P.i.E.E. actualizat asigură o bază operațională pentru prioritizarea investițiilor energetice în perioada strategiei.

1.3.8. Concluzii

Fondul natural reprezintă una dintre resursele importante ale ariei de analiză. Pădurile ocupă 40,0% din teritoriu, peste media județeană, și sunt puternic concentrate în comunele montane Șugag, Săsciori și Pianu. Acestora li se adaugă o rețea diversificată de situri Natura 2000 și rezervații naturale, distribuite din zona montană până în Podișul Secașelor și lunca Mureșului, care generează atât cerințe de protecție, cât și oportunități de valorificare durabilă a patrimoniului natural.

Starea resurselor de apă este în general favorabilă din punct de vedere chimic. Toate cele 28 de corpuri de apă de suprafață analizate au stare chimică bună, iar cele două corpuri de apă subterană au stare cantitativă și calitativă bună. Persistă însă probleme de stare ecologică: cinci corpuri de apă nu ating obiectivul de stare sau potențial ecologic bun, situația cea mai nefavorabilă fiind înregistrată pe pârâul Șpring și afluenții săi.

O vulnerabilitate importantă este reprezentată de lipsa rețelelor publice de canalizare raportate statistic în patru dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale (12.066 de locuitori, 20,5% din populația ariei). Datele operatorului regional arată însă rețele în exploatare la Călnic și Cut, iar Săsciori declară o rețea nepredată operatorului, astfel că deficitul efectiv se concentrează în Comuna Șpring și în localitățile componente încă neracordate, situație care generează un risc de poluare a apelor de suprafață și subterane și justifică menținerea investițiilor în colectarea și epurarea apelor uzate între prioritățile teritoriale.

Presiunile industriale asupra factorilor de mediu sunt concentrate în principal în Municipiul Sebeș, unde funcționează instalații supuse legislației privind emisiile industriale și două amplasamente SEVESO de nivel superior. Activități cu presiuni locale asupra corpurilor de apă sunt identificate și în Pianu, prin activități zootehnice, și în Vințu de Jos, prin exploatarea și sortarea agregatelor minerale. În perioada 2023–2025 nu au fost raportate evenimente de poluare accidentală în aria analizată. Traficul important de tranzit asociat A1, A10, E68 și E81 reprezintă o presiune suplimentară, însă evaluarea efectului său asupra calității aerului necesită corelarea cu date recente de monitorizare.

Calitatea aerului constituie o problemă punctuală în Municipiul Sebeș. În anul 2025, frecvența maximă admisă a zilelor cu concentrații PM10 peste 50 µg/m³ a fost depășită la ambele stații de monitorizare: 45 de zile la AB-2 și 46 de zile la AB-4, față de maximum 35 de zile/an. Mediile anuale pentru PM10 au rămas sub limita legală, iar datele disponibile caracterizează în principal zona urban-industrială și coridorul rutier central din Sebeș, fără a putea fi extrapolate la întreaga ZUF.

Riscul de inundații reprezintă una dintre principalele vulnerabilități climatice ale teritoriului. Pentru scenariul cu probabilitate de 1% pe an sunt expuse aproximativ 1.218,6 ha, suprafață care crește la 1.286,2 ha în scenariul care integrează efectele schimbărilor climatice. Municipiul Sebeș concentrează cea mai mare parte a suprafeței expuse. Evaluarea rămâne incompletă pentru sectorul râului Mureș aferent comunei Vințu de Jos și pentru identificarea detaliată a obiectivelor vulnerabile.

Consumul total de gaze naturale s-a redus cu 13,5% între 2014 și 2024, însă evoluția diferă semnificativ pe categorii de consumatori. Consumul casnic a crescut cu 27,1%, în timp ce consumul necasnic s-a redus cu 26,2%. Datele evidențiază necesitatea continuării măsurilor de eficiență energetică și a tranziției către surse cu emisii reduse, fără a permite însă atribuirea evoluțiilor unei singure cauze. Teritoriul dispune de resurse regenerabile asociate hidroenergiei, biomasei și, condiționat de evaluarea tehnică și funciară, dezvoltării capacităților solare.

Municipiul Sebeș menține o suprafață de spațiu verde pe locuitor peste pragul legal, însă Registrul Local al Spațiilor Verzi actualizat prin măsurători în teren în 2025 evidențiază o reducere netă de aproximativ 1,48 ha față de situația inventariată anterior. Cea mai importantă diminuare se înregistrează în Parcul Arini, în contextul realizării unor investiții publice. Evoluția arată că menținerea standardului cantitativ trebuie însoțită de protejarea suprafețelor existente și de compensarea pierderilor prin extinderea infrastructurii verzi.

Gestionarea deșeurilor este integrată în Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor Alba. Cantitatea de deșeuri municipale colectate în Municipiul Sebeș s-a redus ușor între 2022 și 2025, însă datele disponibile privind colectarea separată, reciclarea și valorificarea nu permit deocamdată

evaluarea performanței celor nouă unități administrativ-teritoriale din perspectiva tranziției către economia circulară. Pentru monitorizarea tranziției către economia circulară este necesară instituirea unei raportări unitare la nivelul celor nouă UAT-uri privind cantitățile colectate separat, reciclate, reutilizate și valorificate, pe principalele fluxuri de deșeuri.

Din perspectiva energetică, diagnosticul evidențiază două niveluri distincte. La nivelul întregului municipiu, sectorul rezidențial concentrează 85,87% din consumul energetic, ceea ce îl face principalul domeniu de intervenție pentru tranziția energetică. La nivelul patrimoniului public, învățământul preuniversitar concentrează 60,3% din consumul de energie termică al clădirilor monitorizate și reprezintă categoria prioritară pentru intervențiile de eficiență energetică. Consumul iluminatului public s-a redus cu 12,0% între 2018 și 2024, iar 64,8% dintre corpurile de iluminat inventariate sunt deja LED. Creșterea costurilor energetice într-un ritm mult superior consumului evidențiază suplimentar importanța reducerii consumului și a expunerii bugetului local la variațiile prețului energiei.

Analiza SWOT - Mediu, climă și energie

Puncte tari	Puncte slabe
Fond forestier de 40,0% din teritoriu, peste media județeană, concentrat în special în Șugag, Pianu și Săsciori	Lipsa canalizării publice în Șpring și în localitățile componente neracordate, precum și rețele nefinalizate sau nepredate operatorului în alte comune (în statistica INS, 4 UAT-uri fără rețea, 20,5% din populație)
Rețea diversificată de situri Natura 2000 și rezervații naturale, de la zona montană la Podișul Secașelor și lunca Mureșului	Cinci corpuri de apă nu ating obiectivul ecologic de stare/potențial bun; stare ecologică proastă pe pârâul Șpring și afluenții săi
Stare chimică bună a tuturor corpurilor de apă de suprafață analizate și stare bună a corpurilor de apă subterană	Concentrarea surselor industriale de presiune asupra mediului în Municipiul Sebeș și existența a două amplasamente SEVESO de nivel superior
Suprafață de spațiu verde pe locuitor peste pragul legal, confirmată și de Registrul Local al Spațiilor Verzi actualizat în 2025	Presiune importantă asociată traficului de tranzit pe A1–A10 și E68–E81, insuficient cuantificată în raport cu evoluția calității aerului
Resurse regenerabile asociate hidroenergiei și biomasei și existența unui potențial pentru diversificarea surselor energetice	Creșterea consumului casnic de gaze naturale cu 27,1% în contextul reducerii populației, ceea ce accentuează necesitatea intervențiilor de eficiență energetică
Existența hărților de hazard ROFLOODS pentru Sebeș și Secaș, care permit fundamentarea teritorială a măsurilor de reducere a riscului	Lipsa datelor comparabile la nivelul celor 9 UAT-uri privind colectarea separată, reciclarea și valorificarea deșeurilor.
Sistem local de management energetic, P.i.E.E. actualizat în 2025 și monitorizare anuală a consumurilor energetice	Presiune asupra spațiilor verzi intravilane generată de competiția pentru teren între infrastructura verde și alte investiții urbane
Proces avansat de modernizare a iluminatului public - 64,8% dintre aparatele inventariate sunt LED, iar consumul s-a redus cu 12% față de 2018	Concentrarea consumului termic al clădirilor publice în infrastructura de învățământ - 60,3% din total
	Creșterea consumului energetic al obiectivelor publice cu 13,8% între 2019 și 2023

Puncte tari	Puncte slabe
	Depășirea în anul 2025 a frecvenței maxime admise pentru valorile zilnice PM10 la ambele stații de monitorizare din Municipiul Sebeș
	Investiția hidrotehnică „Lac redresor Sebeș" din zona Parcului Arini–Petrești, rămasă nefinalizată o perioadă îndelungată, cu implicații pentru gestionarea albiei și a spațiului riveran (Municipiul Sebeș)

Oportunități	Amenințări
Accesarea finanțărilor europene și naționale, inclusiv în perioada post-2027, pentru canalizare, epurare, adaptare climatică și infrastructură verde	Intensificarea riscului de inundații și a altor fenomene climatice extreme în contextul schimbărilor climatice
Reabilitarea ecologică și împădurirea unor terenuri degradate/neproductive, acolo unde condițiile juridice și tehnice permit	Persistența sau accentuarea degradării ecologice a corpurilor de apă asupra cărora se exercită presiuni antropice
Evaluarea utilizării unor terenuri degradate și a suprafețelor construite pentru dezvoltarea surselor regenerabile de energie	Creșterea presiunii asupra ecosistemelor forestiere și ariilor naturale ca urmare a intensificării exploatării resurselor și a dezvoltării teritoriale
Programe de eficiență energetică pentru fondul locativ, clădirile publice și infrastructura locală	Riscul producerii unor accidente tehnologice cu impact asupra populației și mediului asociat amplasamentelor SEVESO
Utilizarea hărților ROFLOODS și a instrumentelor GIS pentru orientarea dezvoltării în afara zonelor vulnerabile și prioritizarea investițiilor de protecție	Creșterea cerințelor și costurilor de conformare cu standardele europene privind apa uzată, deșeurile, emisiile și adaptarea climatică
Dezvoltarea colectării separate, compostării, reutilizării și valorificării deșeurilor, ca bază pentru tranziția către economia circulară	Creșterea traficului de tranzit și a presiunilor asociate asupra calității aerului și zgomotului în zona urbană
Compensarea pierderilor prin extinderea rețelei de spații verzi, inclusiv valorificarea terenurilor publice adecvate și conectarea acestora într-o infrastructură verde coerentă	Volatilitatea costurilor energiei și creșterea presiunii asupra bugetului local - costul energiei pentru obiectivele publice a crescut cu 81,3% între 2019 și 2023
Reabilitarea energetică prioritară a infrastructurii de învățământ și continuarea modernizării sistemului de iluminat public	
Reluarea și finalizarea investiției „Lac redresor Sebeș" de către Hidroelectrica și valorificarea zonei Parcului Arini–Petrești (protecția albiei, potențial hidroenergetic, reconversie)	

1.4. Conectivitate, mobilitate și transport public

Mobilitatea zonală constituie obiectul central al actualizării strategiei. Subcapitolul analizează poziționarea teritoriului în rețelele majore de transport, rețeaua rutieră locală, accesibilitatea comunelor față de polul urban și organizarea serviciului de transport public în cadrul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș.

Pe tot parcursul subcapitolului se face distincția între cele două perimetre suprapuse: aria de analiză, alcătuită din nouă unități administrativ-teritoriale, și perimetrul asociației de transport public, alcătuit din patru: Municipiul Sebeș și comunele Daia Română, Pianu și Vințu de Jos.

1.4.1. Poziționarea în rețelele majore de transport

Aria de analiză are o poziție favorabilă de conectivitate la nivelul Transilvaniei. Municipiul Sebeș se află la intersecția autostrăzilor A1, care asigură legătura Sibiu – Deva, și A10, care face legătura cu Turda, precum și a drumurilor europene E68, pe direcția Deva – Sibiu – Brașov, și E81, pe direcția Cluj – Sibiu – Pitești. Nodul rutier astfel format constituie unul dintre principalele avantaje teritoriale ale zonei.

Teritoriul este inclus în rețeaua trans-europeană de transport rutier prin trei sectoare: Sebeș – Vințu de Jos – Deva, pe E68 și DN7, Sebeș – Alba Iulia – Turda, pe E68 și E81, și Sebeș – Sibiu – Râmnicu Vâlcea – Pitești – București, pe E81, E68 și DN7. Primul dintre acestea traversează Comuna Vințu de Jos, element care contribuie la argumentarea apartenenței sale funcționale la teritoriul de planificare, dezvoltată în subcapitolul 1.9.

Conectivitatea feroviară este asigurată de magistrala 200, Curtici – Arad – Sebeș – Sibiu – Brașov – București, cu stațiile Sebeș și Răhău. Magistrala 300, modernizată pentru viteză sporită, trece imediat lângă limita teritorială dintre municipiu și Comuna Vințu de Jos, ceea ce constituie o oportunitate de intermodalitate insuficient valorificată în prezent.

Aeroporturile internaționale Sibiu, la aproximativ 55 km, și Avram Iancu Cluj, la aproximativ 110 km, plasează teritoriul în zona de captare a ambelor aeroporturi.

1.4.2. Rețeaua rutieră locală

Lungimea străzilor orășenești din Municipiul Sebeș este de 101 km, din care 68 km sunt modernizați, ceea ce corespunde unui grad de modernizare de 67,3%, **superior mediei județene de 52,1%**. În perioada 2014–2024, lungimea străzilor raportate ca modernizate a crescut de la 59 km la 68 km. Compararea gradului de modernizare pe întregul interval trebuie realizată în corelație cu modificarea lungimii totale a rețelei raportate statistic, care scade de la 138 km în 2015 la 101 km începând cu anul 2016.

Tabelul 34: Rețeaua de străzi orășenești din Municipiul Sebeș, 2014–2024 (km)

Indicator	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lungime totală	138,0	138,0	101,0	101,0	101,0	101,0	101,0	101,0	101,0	101,0	101,0
din care modernizate	59,0	59,0	62,0	62,0	63,0	63,0	63,0	63,0	66,0	66,0	68,0
Grad de modernizare	42,8%	42,8%	61,4%	61,4%	62,4%	62,4%	62,4%	62,4%	65,3%	65,3%	67,3%

Sursa: *prelucrare date INS (GOS104A, GOS105A).*

Potrivit informațiilor transmise de Municipiul Sebeș (compartimentul Urbanism), lungimea străzilor în anul 2025 este de 121,38 km, din care 95,70 km modernizați (78,8%), față de 101 km, respectiv 68 km, în seria INS pentru 2024. Diferențele (+20,4 km, respectiv +27,7 km) pot reflecta atât lucrări recente, cât și o actualizare a inventarului stradal; seria INS se menține în tabel pentru comparabilitate.

Informațiile furnizate de primării includ și lungimea drumurilor și a străzilor de interes local din comune, pentru care INS nu publică date. Valorile transmise pentru anul 2025 sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 35: Drumurile și străzile de interes local, pe unități administrativ-teritoriale, 2025

Unitate administrativ-teritorială	Lungime totală (km)	Modernizate (km)	Nemodernizate (km)	Grad de modernizare
Municipiul Sebeș	121,38	95,70	25,68	78,8%
Câlnic	9,0	8,0	1,0	88,9%
Cut	11,4	11,4	0,0	100,0%
Daia Română	24,2	24,2	0,0	100,0%
Pianu	80,0	26,0	54,0	32,5%
Săsciori	21,0	6,75	14,25	32,1%
Șpring	30,7	28,7	2,0	93,5%
Șugag	51,22	19,3	31,92	37,7%
Vințu de Jos	43,5	19,4	22,7	44,6%

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale, valori declarate..*

Gradul de modernizare variază de la aproximativ o treime în Pianu, Săsciori și Șugag până la rețele modernizate integral în Cut și Daia Română. Comunele de deal și de munte, cu localități dispersate, concentrează cea mai mare parte a drumurilor nemodernizate: Pianu și Șugag însumează 85,9 km din cei aproximativ 126 km nemodernizați raportați de comune. Pianu leagă asfaltarea a circa 60% din rețea de finalizarea lucrărilor la rețeaua de gaze naturale. Valorile sunt declarate de unitățile administrativ-teritoriale și nu sunt comparabile cu seria INS a municipiului.

Ca tronsoane prioritare, Municipiul Sebeș indică străzile Progresului, Peneș Curcanul, Dorin Pavel, Mihail Kogălniceanu și Augustin Bena. Săsciori indică drumul DC51 spre Loman (14,25 km de pământ și piatră) și străzile din Răchita (2,69 km), ambele fără finanțare, și are studii și proiecte tehnice pentru străzile din Sebeșel (3,0 milioane de lei) și Laz (6,8 milioane de lei). Șpring indică strada Ghergheleu din Drașov, intrată în domeniul public în 2025, și strada Cimitirului din Cunța. Ca puncte critice sunt semnalate sensul giratoriu din zona „Turn”, care produce, la anumite ore, congestie pe bulevardul Lucian Blaga, și alunecarea de teren de pe strada Burteși din Cut.

Consultarea online (210 răspunsuri) completează imaginea cu perspectiva locuitorilor. Cele mai frecvente solicitări privesc modernizarea și asfaltarea străzilor și a drumurilor secundare (41 de respondenți, cu accent pe Vințu de Jos, Săsciori și Pianu), precum și trotuarele, trecerile de pietoni și accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități (36). Respondenții din Municipiul Sebeș semnalează aglomerarea traficului, în special în zona centrală și dimineața, și solicită o șosea de centură (15 răspunsuri, toate din Sebeș), mai multe locuri de parcare (11 răspunsuri, aproape toate din Sebeș, cu opinii divergente privind introducerea taxei) și o rețea integrată de piste de biciclete, separate de carosabil, între Sebeș și Lancrăm, precum și în comune (10 răspunsuri).

1.4.3. Accesibilitatea față de polul urban

Toate cele opt comune se află la mai puțin de treizeci de kilometri de Municipiul Sebeș, iar timpii de parcurs se încadrează în intervalul de navetism zilnic. Diferențele dintre unități sunt însă semnificative și se corelează cu poziția lor față de rețeaua majoră.

Tabelul 36: Accesibilitatea rutieră a comunelor față de Municipiul Sebeș

Comună	Distanță (km)	Timp de parcurs (min)	Rută principală	Populație 2026	Membră ADI
Câlnic	14,2	16	drumul european E81	1.886	nu
Cut	12,4	17	drumul european E81	1.242	nu
Daia Română	10,5	16	drumul județean DJ106K	3.094	da
Pianu	15,2	16	autostrada A1	3.576	da
Săsciori	10,4	14	drumul național DN67C	6.455	nu
Șpring	23,8	24	drumul județean DJ106I și A1	2.483	nu
Șugag	27,0	32	drumul național DN67C	2.753	nu
Vințu de Jos	11,1	14	drumul european E68 / DN7	5.472	da

Sursa: *prelucrarea consultantului. Pentru Vințu de Jos, distanța și timpul au fost calculate pe rețeaua rutieră OpenStreetMap (OSRM), între centrul localității reședință de comună și centrul municipiului.*

Figura 19: Distanța rutieră a comunelor față de Municipiul Sebeș

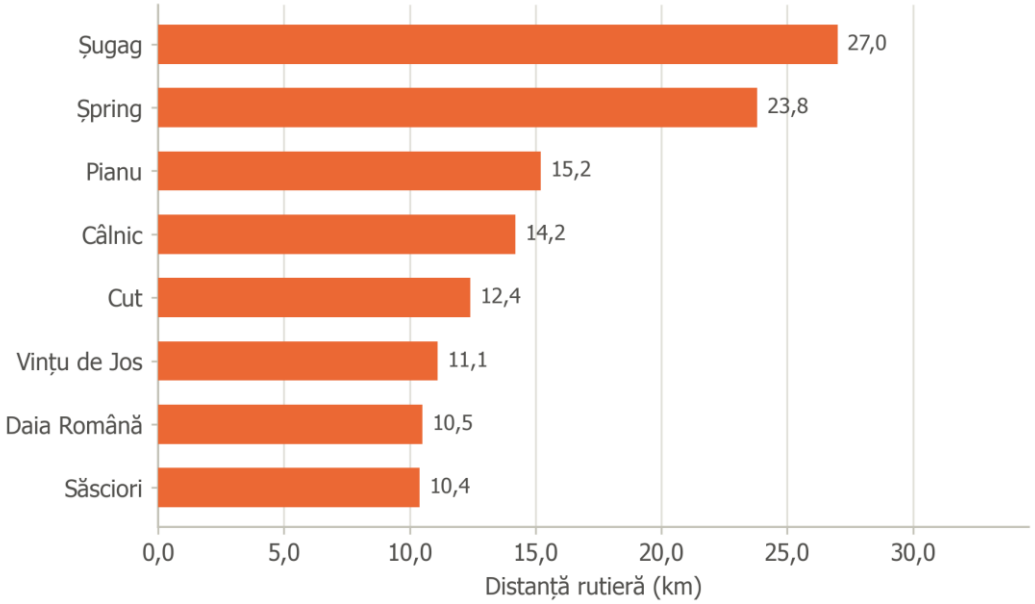

Sursa: *prelucrarea consultantului (pentru Vințu de Jos, calcul pe rețeaua OpenStreetMap)*

Diferențele de accesibilitate se suprapun parțial peste diferențele de evoluție demografică. Șugag și Șpring, situate la cele mai mari distanțe față de polul urban dintre comunele analizate, înregistrează și cele mai accentuate reduceri ale populației în perioada 2014–2026, de −6,4%, respectiv −5,8%. În cazul Șugagului, pierderea este determinată în principal de migrație, în timp ce în Șpring declinul este asociat mai ales deficitului natural. Relația evidențiază importanța accesibilității și mobilității pentru localitățile periferice, fără ca evoluția demografică să poată fi atribuită unui singur factor. Vințu de Jos, situată la 11,1 km de municipiu, confirmă tendința: comuna se află printre cele mai apropiate de polul urban și are o evoluție demografică pozitivă (+0,4%).

Strategia anterioară consemna pentru Municipiul Sebeș un punctaj de accesibilitate la infrastructura majoră de transport de 10 din 15, corespunzător categoriei unităților cu accesibilitate medie, cu aproximativ două minute până la autostradă, treizeci de minute până la aeroportul internațional Sibiu și circa douăzeci și patru de minute până la cel mai apropiat parc industrial.

Accesibilitatea față de Municipiul Sebeș este relevantă nu numai pentru ocupare și educație, ci și pentru accesul la servicii medicale. Datele D.S.P. Alba evidențiază o concentrare accentuată a ofertei

medicale în polul urban: în anul 2025, Municipiul Sebeș concentra 65 dintre cei 88 de medici aflați în contract cu C.A.S. Alba, respectiv 73,9% din totalul ariei, în condițiile în care deține 54,2% din populație.

Dependența de accesul către polul urban este mai importantă în localitățile cu ofertă medicală redusă. Comuna Cut nu dispune de nicio unitate sanitară și nu a avut niciun medic înregistrat în perioada 2019–2025. Dintre comunele care dispun de medici, cele mai reduse densități se înregistrează în Săsciori. Comunele Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring și Șugag se află în afara perimetrului ADI pentru Transport Public Zona Sebeș, ceea ce întărește relevanța corelării politicilor de mobilitate cu accesul la servicii publice de rang superior.

1.4.4. Transportul public zonal

Elementul structural nou față de strategia anterioară este constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș, aprobată prin Hotărârea Consiliului Local nr. 132/28.05.2024 și înscrisă în Registrul asociațiilor și fundațiilor la 31.10.2024, prin încheierea civilă nr. 2815/2024 a Judecătoriei Sebeș. Asociația reunește Municipiul Sebeș și comunele Daia Română, Pianu și Vințu de Jos, cu scopul de a organiza, gestiona și moderniza în comun serviciul de transport public local prin curse regulate.

Perimetrul asociației acoperă 44.022 de locuitori, respectiv 74,8% din populația ariei de analiză. Cele cinci comune rămase în afara acestuia (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring, Șugag) însumează 14.819 locuitori. Între acestea se află Comuna Săsciori, cea mai populată dintre comune, și Comuna Șugag, cea mai îndepărtată de polul urban și cea cu cea mai accentuată pierdere migratorie.

Organizarea actuală a serviciului

Constituirea ADI a fost urmată în anul 2026 de operaționalizarea unui nou serviciu de transport public, prin Transport Public Sebeș SRL. Serviciul a început să funcționeze în Municipiul Sebeș la 1 aprilie 2026, iar începând cu 1 iulie 2026 a fost extins și către Comuna Daia Română. Din cele patru unități administrativ-teritoriale membre ale ADI, două sunt astfel integrate în prezent în rețeaua operațională (Sebeș și Daia Română), în timp ce Pianu și Vințu de Jos reprezintă următoarea arie potențială de extindere a serviciului. Cele două comune însumează 9.048 de locuitori, respectiv aproximativ o cincime din populația perimetrului ADI.

Această configurație evidențiază două niveluri distincte ale integrării transportului zonal. Primul este cel instituțional, în care ADI reunește patru UAT-uri și 74,8% din populația întregii arii de analiză. Al doilea este cel operațional, aflat într-o etapă de dezvoltare, în care serviciul TPS deservește Municipiul Sebeș și Comuna Daia Română. Cele două unități însumează 34.974 de locuitori, respectiv 59,4% din populația ariei de analiză.

Transportul public în comunele din afara rețelei TPS

Datele transmise de primării arată că toate cele opt comune sunt legate de Municipiul Sebeș prin curse regulate. Cu excepția comunei Daia Română, cursele sunt asigurate de alți operatori decât TPS și deservesc de regulă satele de pe axele principale, nu toate localitățile comunei.

Tabelul 37: Transportul public regulat în comune, potrivit informațiilor transmise de primării

Comună	Localități deservite	Operatori declarați	Stații amenajate
Câlnic	Câlnic, Deal	Voltrans Sebeș (Sebeș–Câlnic–Deal)	4
Cut	nedeclarate	Voltrans	3
Daia Română	Daia Română	Transport Public Sebeș (traseul 12)	4
Pianu	Pianu de Jos, Pianu de Sus, Strungari	Trans Ivinis	0
Săsciori	Răchita, Sebeșel, Loman, Săsciori, Laz, Căpâlna	Voltrans	5
Șpring	Cunța, Drașov, Șpring, Vingard	Trans Ivinis & Co (Sebeș–Șpring–Vingard), Societatea de Transport Public S.A. (Alba Iulia–Vingard)	5
Șugag	Șugag, Dobra, Mărtinie	Voltrans, Trans Ivinis (Dobra–Șugag–Sebeș)	6
Vințu de Jos	Vințu de Jos, Mereteu, Vurpăr	Centotrans, Livio Dario	7

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale (secțiunea B9 a solicitării de date). Pianu declară zero stații amenajate, deși indică trei localități deservite. Cut nu precizează localitățile deservite.*

În afara perimetrului operațional TPS, serviciul zonal există, dar este fragmentat între cinci operatori și organizat separat de rețeaua municipală. Localitățile izolate, precum satele Arți, Bârsana, Jidoștina și Tău Bistra din Șugag sau Plaiuri și Purcăreți din Pianu, nu apar printre cele deservite.

Flota și rețeaua de transport

La începutul operării, Transport Public Sebeș dispune de o flotă de 9 autobuze integral electrice, fabricate în perioada 2024–2025. Vehiculele au o capacitate de 56 de locuri (32 pe scaune și 24 în picioare) și sunt adaptate accesului persoanelor cu mobilitate redusă. Flota integral electrică reprezintă o schimbare față de sistemul de transport existent la momentul strategiei anterioare și corespunde obiectivelor locale privind reducerea emisiilor și tranziția energetică.

Rețeaua operată cuprinde 12 trasee și deservește atât zona centrală a municipiului, cât și localitățile componente Lancrăm, Petrești și Răhău, precum și legătura Sebeș–Daia Română. Structura traseelor reflectă caracterul policentric al Municipiului Sebeș și necesitatea conectării localităților componente cu polul urban, unitățile de învățământ, zonele de ocupare și serviciile publice concentrate în municipiu. Programul din iulie 2026 cuprinde 12 trasee, iar informațiile transmise de municipiu, precum și cele prezentate de Primărie în GL1, indică un al 13-lea traseu, legătura Petrești–Lancrăm, de 18 km.

Figura 20: Rețeaua rutieră și transportul public - Municipiul Sebeș

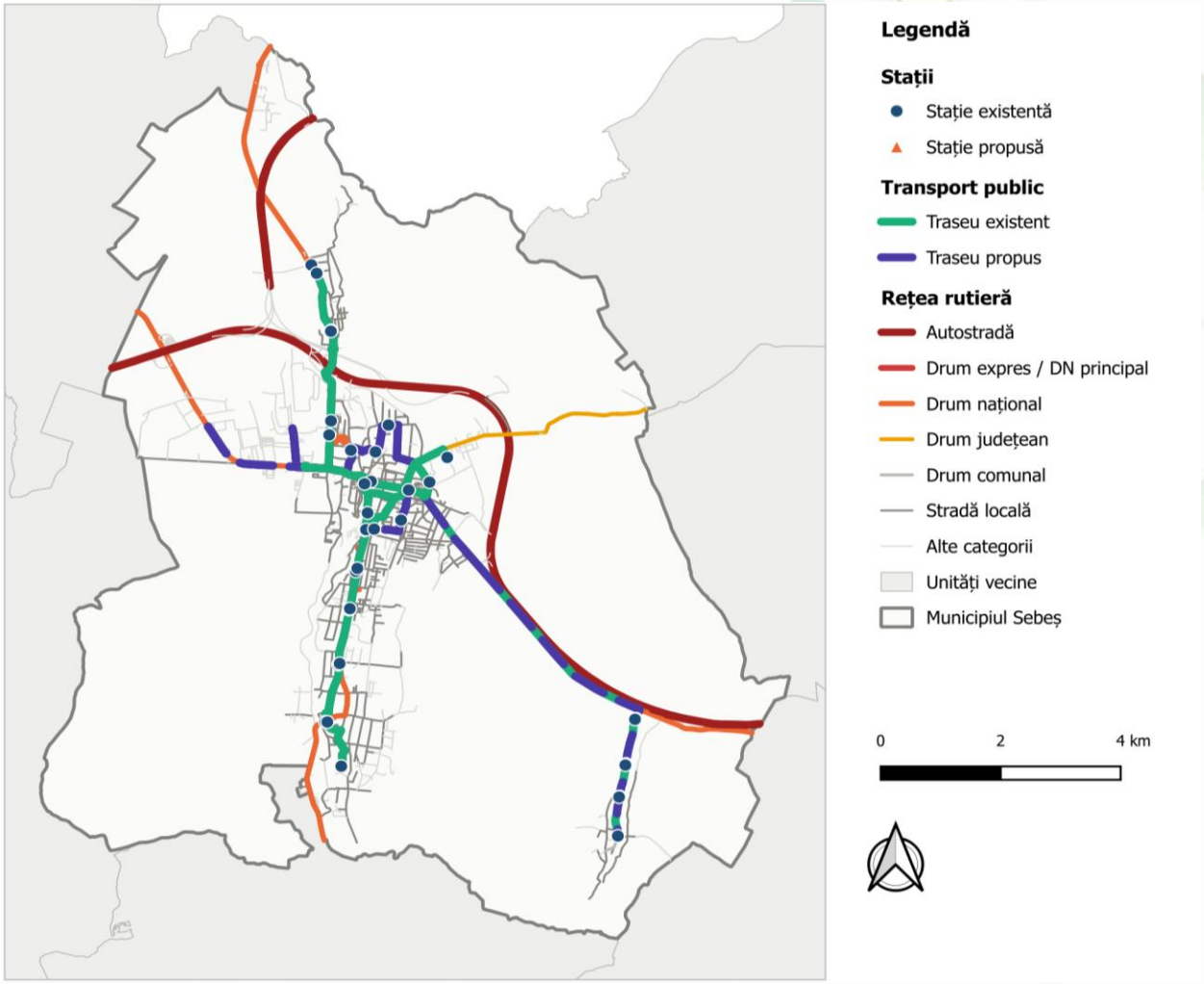

Sursa: *rețeaua rutieră: OpenStreetMap, reproiectată în Stereo70 de consultant;*

Reprezentarea evidențiază densitatea mai ridicată a traseelor în nucleul urban și conexiunile către Lancrăm, Petrești și Răhău. Rețeaua are o structură predominant radială, relațiile dintre localitățile componente și Municipiul Sebeș reprezentând principalele axe de cerere.

Începând cu luna iulie 2026, rețeaua a dobândit și o componentă intercomunală prin operarea traseului Sebeș–Daia Română.

Figura 21: Accesibilitatea pietonală la stațiile de transport public - Municipiul Sebeș

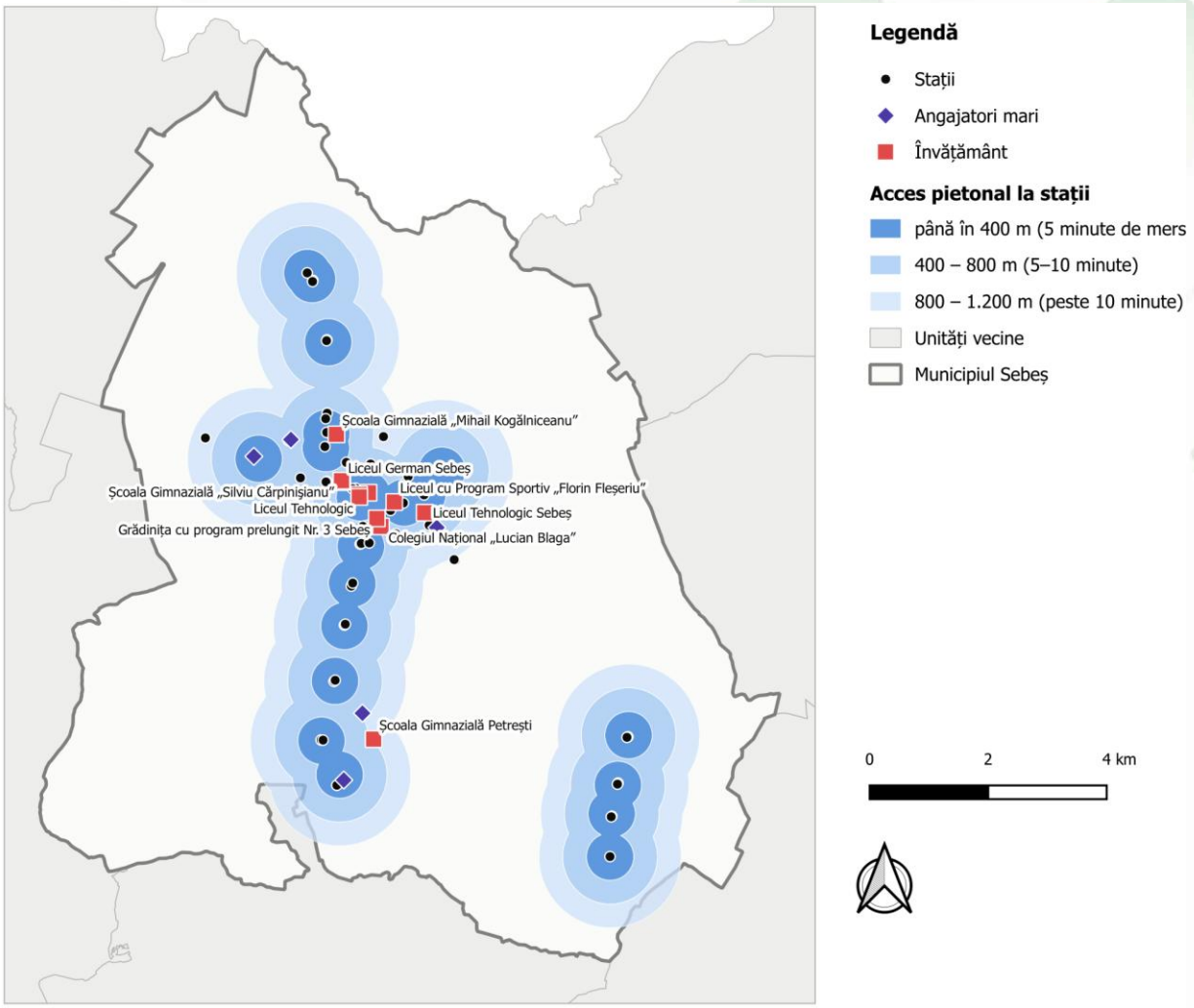

Sursa: *izocronele și stațiile: Planul de Mobilitate Urbană Durabilă, ADI Sebeș 2026*

Suprapunerea izocronelor de mers pe jos cu amplasarea unităților de învățământ și a principalilor angajatori identifică zonele în care cererea de deplasare există, dar accesul la o stație depășește zece minute de mers. Izocronele sunt calculate pe distanță parcursă, nu pe timp efectiv, și nu țin cont de pantă sau de continuitatea trotuarelor. Ele indică o ordine de mărime, nu un nivel de serviciu.

Utilizarea serviciului

În primele patru luni de operare, în intervalul 1 aprilie–31 iulie 2026, sistemul a înregistrat 61.451 de validări, corespunzător unei medii de aproximativ 15.360 de călătorii validate lunar. Distribuția utilizării este puternic concentrată pe legăturile dintre municipiu și localitățile sale componente. Traseul Sebeș–Lancrăm a înregistrat 19.229 de călători, iar traseul Sebeș–Petrești–Energiei 15.602, cele două concentrând împreună peste jumătate din totalul validărilor. Urmează legătura Sebeș–Răhău, cu 8.568 de călători. Primele trei relații concentrează astfel cea mai mare parte a cererii de transport înregistrate în perioada analizată.

Distribuția confirmă importanța transportului public pentru conectarea localităților componente la nucleul urban. În același timp, extinderea serviciului către Daia Română, realizată în luna iulie 2026, reprezintă primul pas al transformării sistemului dintr-un serviciu predominant municipal într-unul cu funcție zonală.

Accesibilitatea socială a transportului

Politica de acces la serviciu include facilități importante pentru categoriile cu nevoi specifice de mobilitate. Elevii beneficiază de gratuitate integrală, iar pentru pensionarii cu venituri sub 3.500 lei/lună sunt aplicate facilitățile stabilite prin hotărârile Consiliului Local. Din cele 2.812 abonamente raportate pentru perioada de început a operării, majoritatea sunt asociate elevilor și pensionarilor, ceea ce evidențiază și funcția socială a transportului public, dincolo de componenta strictă de mobilitate. În aceeași perioadă au fost raportate 23.323 de bilete cu valabilitate de 60 de minute.

1.4.5. Calitatea serviciului și dezvoltarea mobilității durabile

Operaționalizarea noului sistem de transport public reprezintă una dintre cele mai importante schimbări produse în domeniul mobilității locale față de perioada analizată prin strategia anterioară. Introducerea unei flote integral electrice, extinderea serviciului către Daia Română și existența cadrului instituțional comun cu Pianu și Vințu de Jos creează premisele dezvoltării progresive a unui sistem de transport public la scară zonală.

Primele luni de funcționare evidențiază însă și o serie de constrângeri operaționale. Operatorul semnalează capacitatea limitată a flotei actuale de 9 autobuze pentru dezvoltarea unor noi trasee și menținerea unor frecvențe ridicate către zonele limitrofe. O altă problemă privește infrastructura stațiilor și a capetelor de linie, unde sunt necesare amenajări pentru confortul călătorilor, inclusiv mobilier urban și echipamente de informare. Funcționarea transportului public este influențată și de utilizarea spațiului stradal, parcarea neregulamentară pe anumite trasee producând perturbări ale circulației autobuzelor.

Colegiul Național „Lucian Blaga” Sebeș semnalează, în observațiile transmise în etapa de validare a diagnosticului, că transportul public nu este adaptat programului școlar. În consultarea online, respondenții din Pianu, Vințu de Jos (inclusiv Vurpăr, Blandiana și Inuri) și Săsciori solicită mai multe curse spre Sebeș și Alba Iulia, program pe tot parcursul săptămânii și după-amiaza, tarife mai mici și transport școlar, inclusiv între Inuri sau Vințu de Jos și Sebeș.

Accesibilitatea pietonală la stații constituie o componentă suplimentară a calității serviciului. Analiza spațială realizată în cadrul Planului de Mobilitate Urbană Durabilă evidențiază zone în care accesul pietonal la stațiile de transport depășește zece minute, inclusiv în raport cu amplasarea unor unități de învățământ și angajatori. Distribuția stațiilor și calitatea accesului pietonal influențează direct atractivitatea transportului public și posibilitatea utilizării acestuia ca alternativă la autoturismul personal.

Infrastructura pentru mobilitate alternativă rămâne redusă. Municipiul Sebeș declară 3,55 km de piste pentru biciclete în 2025, față de 2,13 km în 2020, iar Vințu de Jos 0,8 km, amenajați în 2023, în timp ce celelalte comune nu raportează piste. Funcționează câte o stație publică de încărcare pentru vehicule electrice la Câlnic și Pianu, iar alte stații sunt în curs de punere în funcțiune: 3 stații cu 6 puncte în Sebeș, câte una la Câlnic și Șpring, 2 la Vințu de Jos, printr-un proiect finanțat de A.F.M., și 4 la Daia Română.

Capacitatea sistemului urmează să fie consolidată prin proiectul „Dezvoltarea mobilității urbane durabile în Municipiul Sebeș”, SMIS 319677, pentru care procedura de achiziție s-a încheiat, potrivit Primăriei (GL1, 23.09.2026). Proiectul prevede achiziția a încă 7 autobuze electrice, ceea ce ar conduce la o flotă totală de 16 vehicule, precum și implementarea unor sisteme ITS și de e-ticketing. Investiția creează condițiile pentru creșterea capacității serviciului, dezvoltarea unor noi legături și

utilizarea datelor generate de sistemul electronic de ticketing pentru adaptarea programelor și traseelor la cererea efectivă de mobilitate.

Din perspectiva structurii teritoriale, principala etapă următoare este extinderea funcției zonale a sistemului. Pianu și Vințu de Jos sunt deja integrate instituțional prin apartenența la ADI, dar nu sunt încă deservite de rețeaua TPS, în timp ce celelalte cinci comune aparțin ariei funcționale analizate fără a face parte din structura asociativă de transport. Rezultă un sistem aflat într-o etapă de tranziție de la transport public municipal către transport public zonal integrat, proces relevant atât pentru accesul la locurile de muncă și servicii din Sebeș, cât și pentru reducerea dependenței de autoturism. Ambele grupuri de lucru au indicat finanțarea operării drept principală condiție a extinderii serviciului în ZUF, alături de livrarea autobuzelor și de autobaza cu stații de încărcare și park & ride de pe terenul de 5,5 ha din strada Industriilor.

1.4.6. Concluzii

Poziționarea la intersecția autostrăzilor A1 și A10 și a drumurilor europene E68 și E81 constituie unul dintre principalele avantaje competitive ale ariei de analiză, asigurând legături rapide cu Alba Iulia, Sibiu, Deva și Cluj-Napoca și integrarea teritoriului în rețeaua majoră națională și europeană de transport.

Conectivitatea externă favorabilă este însoțită însă de diferențe de accesibilitate în interiorul teritoriului. Comunele din imediata proximitate a Sebeșului se află la distanțe reduse față de polul urban, în timp ce Șpring și Șugag au timpi de parcurs mai mari și înregistrează totodată cele mai accentuate reduceri demografice din aria analizată. Accesibilitatea către Municipiul Sebeș este relevantă în special prin concentrarea în polul urban a locurilor de muncă și a serviciilor de rang superior.

Rețeaua stradală a Municipiului Sebeș are un grad de modernizare de 67,3%, superior mediei județene. Caracterul de nod rutier major produce însă și presiuni asupra mobilității urbane prin traficul de tranzit și utilizarea intensă a infrastructurii rutiere.

Schimbarea majoră față de strategia anterioară este operaționalizarea în anul 2026 a unui nou sistem de transport public, susținut de o flotă integral electrică. Transport Public Sebeș operează 12 trasee cu 9 autobuze electrice, iar în primele patru luni de funcționare au fost înregistrate 61.451 de validări. Cererea este concentrată în special pe legăturile dintre Sebeș și Lancrăm, Petrești și Răhău, ceea ce confirmă rolul transportului public în integrarea funcțională a localităților componente.

Începând cu luna iulie 2026, serviciul a fost extins către Daia Română, marcând trecerea către o funcție intercomunală. Perimetrul instituțional al ADI este însă mai larg decât aria operațională actuală: Pianu și Vințu de Jos sunt membre ale asociației, dar nu sunt încă deservite de TPS. Cele două comune însumează 9.048 de locuitori și constituie următoarea etapă posibilă de extindere a sistemului zonal. Alte cinci comune ale ariei de analiză se află în afara structurii instituționale a ADI și sunt legate de Sebeș prin cursele altor operatori.

Primele luni de operare evidențiază și nevoi de consolidare a sistemului: creșterea capacității flotei, îmbunătățirea infrastructurii stațiilor și capetelor de linie, creșterea accesibilității pietonale și reducerea perturbărilor produse de parcarea neregulamentară. Proiectul SMIS 319677, prin achiziția a 7 autobuze electrice suplimentare și introducerea sistemelor ITS și e-ticketing, creează premisele pentru dezvoltarea în continuare a serviciului.

Rolul transportului zonal trebuie analizat și din perspectiva accesului la servicii. Concentrarea serviciilor medicale în Municipiul Sebeș, combinată cu densitatea redusă a medicilor în unele comune și cu absența totală a infrastructurii sanitare în Cut, face ca accesibilitatea către polul urban să reprezinte o componentă a accesului efectiv la sănătate, nu doar a mobilității cotidiene.

Din perspectivă strategică, provocarea principală nu mai este crearea de la zero a unui sistem de transport public, ci transformarea infrastructurii și cadrului instituțional deja create într-un sistem zonal integrat, capabil să conecteze progresiv localitățile din aria funcțională cu locurile de muncă și serviciile concentrate în Municipiul Sebeș.

Perimetrul ADI concentrează 74,8% din populația ariei de analiză, deși acoperă doar 41,4% din suprafața acesteia. Extinderea integrării transportului către celelalte cinci UAT-uri răspunde astfel în principal unei nevoi de echitate teritorială și de acces la locurile de muncă și serviciile concentrate în Municipiul Sebeș.

Analiza SWOT - Conectivitate și mobilitate

Puncte tari	Puncte slabe
Poziționare la intersecția A1–A10 și E68–E81 și integrare în rețeaua majoră europeană de transport	Diferențe de accesibilitate între localitățile apropiate polului urban și comunele periferice, în special Șugag și Șpring
Conectivitate feroviară și proximitatea magistralelor 200 și 300	Fragmentarea teritorială a organizării transportului public: cinci comune din aria de analiză sunt în afara ADI
Grad de modernizare a străzilor orășenești de 67,3%, peste media județeană	Aria operațională TPS nu acoperă încă întregul perimetru ADI; Pianu și Vințu de Jos, cu 9.048 locuitori, nu sunt încă deservite
Existența ADI Transport Public Zona Sebeș ca structură instituțională pentru dezvoltarea transportului zonal	Capacitatea actuală a flotei limitează extinderea traseelor și frecvența serviciilor spre zonele limitrofe
Sistem de transport public operațional din 2026, cu 12 trasee și flotă integral electrică	Infrastructură deficitară în unele stații și capete de linie
Peste 61.000 de validări în primele patru luni de operare, cu cerere ridicată pe relațiile Sebeș–Lancrăm, Sebeș–Petrești și Sebeș–Răhău	Acces pietonal neuniform la stațiile de transport public și perturbări ale circulației autobuzelor asociate parcării neregulamentare
Politici de facilitare a accesului la transport pentru elevi, pensionari și alte categorii	Intermodalitate feroviar–rutier insuficient valorificată

Oportunități	Amenințări
Extinderea operațională a serviciului către Pianu și Vințu de Jos și, ulterior, dezvoltarea unor mecanisme de integrare pentru restul ariei funcționale	Creșterea dependenței de autoturism în localitățile neintegrate în sistemul zonal de transport
Achiziția celor 7 autobuze electrice suplimentare și extinderea flotei la 16 vehicule	Traficul de tranzit și congestia locală pot afecta regularitatea și atractivitatea transportului public
Implementarea ITS și e-ticketing pentru optimizarea rutelor, frecvențelor și monitorizarea cererii	Parcarea neregulamentară și utilizarea necoordonată a spațiului stradal pot afecta eficiența serviciului

Oportunități	Amenințări
Modernizarea stațiilor și creșterea accesibilității pietonale	Menținerea diferențelor de accesibilitate poate accentua dezavantajele localităților periferice
Valorificarea infrastructurii feroviare prin soluții de intermodalitate	Creșterea costurilor de operare și întreținere odată cu extinderea teritorială a serviciului
Utilizarea transportului electric ca instrument comun de mobilitate durabilă, reducere a emisiilor și acces la servicii	Fragmentarea instituțională între aria funcțională și perimetrul ADI poate încetini dezvoltarea unui serviciu integrat pentru toate cele 9 UAT-uri

1.5. Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală

Analiza infrastructurii tehnico-edilitare urmărește cele trei rețele de utilități publice pentru care există serii statistice comparabile la nivel de unitate administrativ-teritorială (alimentarea cu apă potabilă, canalizarea și distribuția gazelor naturale), precum și indicatorii privind producerea apei potabile pe intervalul 2014–2024. Datele privind rețeaua stradală sunt colectate de INS exclusiv pentru municipii și orașe, motiv pentru care seria statistică este disponibilă numai pentru Municipiul Sebeș.

1.5.1. Alimentarea cu apă potabilă

Alimentarea cu apă potabilă este singura dintre cele trei rețele analizate care este **prezentă în toate cele nouă unități administrativ-teritoriale**. Acest indicator descrie existența rețelei la nivelul fiecărui UAT și nu trebuie interpretat ca acoperire integrală a tuturor străzilor sau gospodăriilor.

Lungimea totală a rețelei de distribuție din aria de analiză a crescut de la 161,2 km în 2014 la 312,1 km în 2024, respectiv cu 93,6%. Ritmul depășește semnificativ media județeană, unde rețeaua a crescut cu 33,9%.

Contribuția la această creștere este însă inegal distribuită. Municipiul Sebeș a extins rețeaua de la 74,6 km la 103,1 km, dar extinderea s-a oprit practic în anul 2019: în ultimii cinci ani analizați lungimea rețelei a rămas neschimbată. Creșterea din ultima parte a intervalului provine aproape integral din mediul rural, în special din Comuna Șpring (41,7 km, rețea nouă) și Comuna Săsciori, care și-a extins rețeaua de la 14,6 km la 53,2 km.

Tabelul 38: Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile, 2014–2024 (km)

Unitate administrativ-teritorială	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Municipiul Sebeș	74,6	84,0	88,3	97,4	99,6	102,0
Câlnic	3,4	9,5	9,5	9,5	11,3	11,3
Cut	–	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4
Daia Română	16,5	23,4	23,4	23,4	23,4	23,4
Pianu	4,5	4,5	14,1	14,1	14,2	14,2
Săsciori	14,6	14,7	19,3	50,9	51,5	47,5
Șpring	–	–	–	–	–	–
Șugag	15,9	16,6	16,6	16,6	16,9	16,9
Vințu de Jos	31,7	32,0	39,0	35,0	33,7	33,7
ZUF Sebeș (9 UAT)	161,2	194,1	219,6	256,3	260,0	258,4
Județul Alba	1.685,1	1.763,7	1.794,1	1.890,6	1.906,2	1.982,7

Continuarea tabelului:

Unitate administrativ-teritorială	2020	2021	2022	2023	2024	Δ %
Municipiul Sebeș	103,2	103,2	103,2	103,2	103,1	+38,2%
Câlnic	11,3	11,3	11,3	15,4	15,3	+350,0%
Cut	9,4	9,4	9,4	9,4	9,4	–
Daia Română	23,4	26,4	26,4	26,4	26,4	+60,0%
Pianu	15,2	15,2	15,2	15,2	15,2	+237,8%
Săsciori	49,8	53,2	53,2	53,2	53,2	+264,4%
Șpring	–	–	–	41,7	41,7	–
Șugag	16,9	17,1	17,1	17,1	17,1	+7,5%
Vințu de Jos	33,7	33,7	33,7	30,7	30,7	−3,2%
ZUF Sebeș (9 UAT)	262,9	269,5	269,5	312,3	312,1	+93,6%
Județul Alba	2.039,5	2.066,2	2.147,2	2.242,1	2.256,9	+33,9%

Sursa: *prelucrare date INS (GOS106B).*

Datele INS privind lungimea rețelei de distribuție diferă, pentru mai multe comune, de cele transmise de operatorul regional și de unitățile administrativ-teritoriale. La Pianu, INS raportează 15,2 km, în timp ce operatorul indică 32,33 km (Pianu de Jos și Pianu de Sus), ceea ce sugerează o posibilă subestimare a rețelelor preluate în administrarea operatorului. La Șugag, datele furnizate de primărie indică 25,29 km pentru 2025, față de 17,1 km în seria INS și 20,56 km în datele operatorului. Pentru comparabilitate se păstrează seria INS, iar diferențele se consemnează ca limită a datelor.

Tabelul următor compară direct seria INS cu evidența operatorului.

Tabelul 39: Rețelele de apă și canalizare în evidența operatorului regional, comparativ cu seria INS

Unitate administrativ-teritorială	Apă, INS 2024 (km)	Apă, Apa CTTA (km)	Branșamente	Canalizare, INS 2024 (km)	Canalizare, Apa CTTA (km)	Racorduri
Municipiul Sebeș	103,1	99,5	7.732	86,4	86,4	6.412
Câlnic	15,3	23,0	631	–	10,0	291
Cut	9,4	18,5	511	–	8,7	335
Daia Română	26,4	23,4	960	21,1	21,3	745
Pianu	15,2	32,3	865	10,2	19,3	648
Săsciori	53,2	57,2	1.461	–	–	–
Șpring	41,7	38,3	671	–	–	–
Șugag	17,1	20,6	980	13,6	13,7	910
Vințu de Jos	30,7	40,8	1.715	15,8	9,3	674
ZUF Sebeș (9 UAT)	**312,1**	**353,5**	**15.526**	**147,1**	**168,7**	**10.015**

Sursa: *INS (GOS106B, GOS110A), Apa CTTA Alba (date transmise la 03.09.2026, însumate pe localități).*

Valorile declarate de comune pentru branșamente și populația deservită nu sunt comparabile cu cele ale operatorului. Pianu declară 1.670 de branșamente, față de 865, iar Săsciori 5.001, față de 1.461, valoare identică cu populația declarată ca deservită și constantă în perioada 2020–2025. Vințu de Jos declară, dimpotrivă, numai 271 de branșamente, față de 1.715, și 948 de persoane deservite, adică 17% din populație. Concordanța este bună în schimb la Sebeș (7.685 față de 7.732), Șugag (1.007 față de 980) și Șpring (671 în ambele surse).

Operatorul regional (Apa CTTA Alba) precizează că toate cele nouă unități administrativ-teritoriale dispun de rețele de apă, dar că în sezonul de vară apar probleme de debit și întreruperi în alimentare; situația este apreciată ca nuanțată, nu ca una critică. Pentru rețelele, branșamentele și gradul de deservire, datele operatorului sunt considerate sursa de referință, deoarece cele din statistica INS și din informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale diferă între ele pentru mai multe comune. Lucrări de creștere a debitului sunt în pregătire sau în derulare în zona Vințu de Jos–Pianu, la Daia Română și la Câlnic, iar extinderi ale rețelei sunt în derulare la Săsciori și Șugag.

Existența rețelei la nivelul unității administrativ-teritoriale nu înseamnă însă acoperirea tuturor localităților. Potrivit informațiilor primite de la unitățile administrativ teritoriale, nu dispun de rețea publică de apă satele Loman, Pleși și Tonea din Săsciori (circa 820 de locuitori) și Plaiuri din Pianu (40 de locuitori). La acestea se adaugă 11 sate din Vințu de Jos (Ciocașu, Crișeni, Dealu Ferului, Gura Cuțului, Hațegana, Inuri, Laz, Mătăcina, Poienița, Stăuini și Valea lui Mihai), cu circa 265 de locuitori, astfel că sunt afectate în total aproximativ 1.100 de persoane. Acoperirea este parțială în Purcăreți și Strungari (Pianu) și în Deal (Câlnic), unde operatorul indică un grad de deservire de 88,7%, iar satele Arți, Bârsana, Jidoștina și Tău Bistra din Șugag nu apar în evidența operatorului. Planul de investiții al operatorului prevede extinderea rețelei la Loman, Strungari, Plaiuri și în șapte sate din Vințu de Jos în etapa 2028–2035.

La nivelul Municipiului Sebeș, registrul stradal actualizat în 2026 permite o evaluare mai detaliată a acoperirii. Registrul cuprinde 229 de străzi, în Sebeș (144), Petrești (65), Lancrăm (16) și Răhău (4), toate cu informații privind apa, canalizarea și gazele naturale. Dintre acestea, 191, respectiv 83,4%, au acces la rețeaua de alimentare cu apă, inclusiv parțial, iar 38 nu sunt încă acoperite. Acoperirea este completă în Răhău și ridicată în Sebeș (89,6%), dar scade la 69,2% în Petrești. Datele arată astfel că existența rețelei la nivelul UAT coexistă cu deficiențe punctuale în interiorul municipiului și al localităților componente.

Extinderea continuă prin investiții aflate în derulare. Pentru strada Zambilelor din Petrești este în pregătire introducerea rețelei de apă, iar pentru străzile Fagului și Cireșului, respectiv Salcâmului, Platanului, Ulmului și Vișinului sunt în derulare lucrări de extindere a rețelelor de apă și canalizare.

Figura 22: Lungimea rețelelor de utilități publice (km) pe unități administrativ-teritoriale, 2024

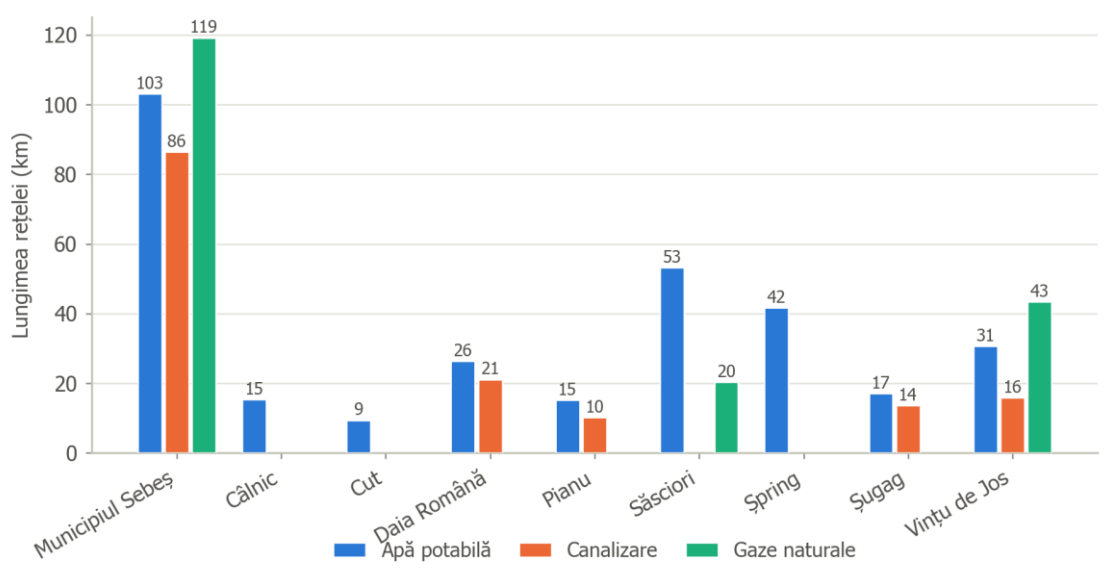

Sursa: *prelucrare date INS (GOS106B, GOS110A, GOS116A).*

Figura de mai sus arată că decalajul dintre cele trei rețele nu este gradual, ci de tip prezență–absență: alimentarea cu apă există peste tot, în timp ce canalizarea și distribuția gazelor lipsesc complet din majoritatea comunelor. Consecința pentru portofoliul de proiecte este că măsurile de extindere și cele de introducere a rețelei nu se pot trata cu aceleași instrumente.

Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor a crescut la nivelul ariei de analiză de la 1.315 mii mc în 2014 la 1.954 mii mc în 2024 (+48,6%). Creșterea este generată de mediul rural: în timp ce municipiul a consemnat un avans de 15,7%, consumul din comune s-a majorat de peste patru ori. Evoluția reflectă atât extinderea rețelelor, cât și racordarea progresivă a gospodăriilor din localitățile nou conectate.

Pierderile din rețea rămân ridicate. Datele operatorului indică pentru 2025 pierderi în distribuție de 49,2% în Municipiul Sebeș și de 49,6% în Săsciori, după valori cuprinse între 49,2% și 52,7%, respectiv între 47,7% și 58,2%, în perioada 2022–2025. Urmează Vințu de Jos (42,2%) și Șpring (27,8%), în timp ce valorile pentru 2025 de la Pianu (6,1%, față de 27,4% în 2022) și Șugag (sub 0,1%, față de 7,6%) necesită confirmare.

Capacitatea instalațiilor de producere a apei potabile este raportată statistic de doar trei dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale, iar valorile transmise nu sunt comparabile cu cererea locală, motiv pentru care analiza se întemeiază pe cantitățile efectiv distribuite.

1.5.2. Canalizarea

Canalizarea constituie principalul decalaj de infrastructură din aria de analiză. Din cele nouă unități administrativ-teritoriale, doar 5 dispun de rețea publică de canalizare (Municipiul Sebeș, Daia Română, Pianu, Șugag, Vințu de Jos), iar 4 comune nu au raportat nicio lungime de rețea în niciunul dintre anii analizați: Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring. Situația nu s-a modificat pe parcursul întregului interval 2014–2024.

Populația care locuiește în unitățile fără rețea de canalizare raportată statistic este de 12.066 de persoane, respectiv 20,5% din populația ariei de analiză. Raportat la mediul rural, ponderea este de 44,8%. Ponderea descrie situația statistică din anul 2024 și nu echivalează cu populația fără acces efectiv la serviciu, analizată mai jos pe baza datelor operatorului.

Lungimea totală a rețelei a crescut de la 125,9 km la 147,1 km (+16,8%), ritm inferior celui județean, unde rețeaua s-a extins cu 58,5%. În Municipiul Sebeș, rețeaua de canalizare are 86,4 km și nu a mai fost extinsă din anul 2018.

Comparația între cele două rețele de bază evidențiază decalajul: rețeaua de apă potabilă din aria de analiză are 312,1 km și acoperă nouă unități administrativ-teritoriale, în timp ce rețeaua de canalizare are 147,1 km și acoperă cinci. Raportul dintre lungimea rețelei de canalizare și cea de apă este de 47,1%, față de 49,0% la nivel județean. Decalajul dintre alimentarea cu apă și colectarea apelor uzate reprezintă atât o problemă de mediu, cât și un obstacol în calea conformării cu cerințele europene privind epurarea apelor urbane reziduale.

Potrivit operatorului regional, toate comunele dispun de sisteme de canalizare în diferite stadii de execuție, dar nu toate sunt funcționale sau predate operatorului. Absența rețelei în statisticile INS pentru Câlnic, Cut, Săsciori și Șpring nu exclude, prin urmare, existența unor sisteme în curs de execuție sau nepredate, ci arată că nu există încă o rețea publică funcțională raportată statistic. Finalizarea și punerea în funcțiune a rețelelor de canalizare din Câlnic (inclusiv satul Deal), Cut,

Săsciori și Șugag se realizează prin programele PNDL, Anghel Saligny și PNRR; în Câlnic, rețeaua urmează să acopere toate satele în 2–3 ani.

Datele operatorului pentru anul 2025 precizează că Câlnic dispune de 10 km de rețea de canalizare și 291 de racorduri, iar Cut de 8,72 km și 335 de racorduri, ambele cu stații de epurare în exploatare. Primăria Cut raportează 513 persoane deservite de canalizarea publică în 2025, față de 75 în 2020. Săsciori și Șpring nu au rețea de canalizare în evidența operatorului, la fel ca localitățile Răhău (Municipiul Sebeș), Deal (Câlnic) și satele din Vințu de Jos, cu excepția localității reședință. Comuna Săsciori declară totuși o rețea în Laz, Răchita, Săsciori și Sebeșel, cu 4.270 de persoane deservite, valoare constantă în perioada 2020–2025, și o stație de epurare la Sebeșel, de 427,5 mc/zi, utilizată integral și cu probleme de funcționare. Întrucât nu figurează la operator, sistemul se încadrează între rețelele nepredate, iar Căpâlna, Loman, Pleși și Tonea rămân fără canalizare. La rândul ei, Comuna Șugag declară pentru 2025 o rețea de 20,35 km și două stații de epurare, față de 13,6 km în seria INS și de 13,67 km, cu o singură stație, în evidența operatorului. Lipsa efectivă a canalizării publice privește, așadar, în principal Comuna Șpring (2.483 de locuitori) și localitățile încă neracordate din celelalte unități.

Tabelul 40: Lungimea rețelei de canalizare și raportul față de rețeaua de apă, 2024

Unitate administrativ-teritorială	Rețea apă (km)	Rețea canalizare (km)	Canalizare / apă	Populație 2026
Municipiul Sebeș	103,1	86,4	83,8%	31.880
Câlnic	15,3	fără rețea	–	1.886
Cut	9,4	fără rețea	–	1.242
Daia Română	26,4	21,1	79,9%	3.094
Pianu	15,2	10,2	67,1%	3.576
Săsciori	53,2	fără rețea	–	6.455
Șpring	41,7	fără rețea	–	2.483
Șugag	17,1	13,6	79,5%	2.753
Vințu de Jos	30,7	15,8	51,5%	5.472
ZUF Sebeș (9 UAT)	312,1	147,1	47,1%	58.841
Județul Alba	2.256,9	1.105,1	49,0%	360.199

Sursa: *prelucrare date INS (GOS106B, GOS110A, POP107D).*

Figura 23: Acoperirea cu rețea publică de canalizare, 2024

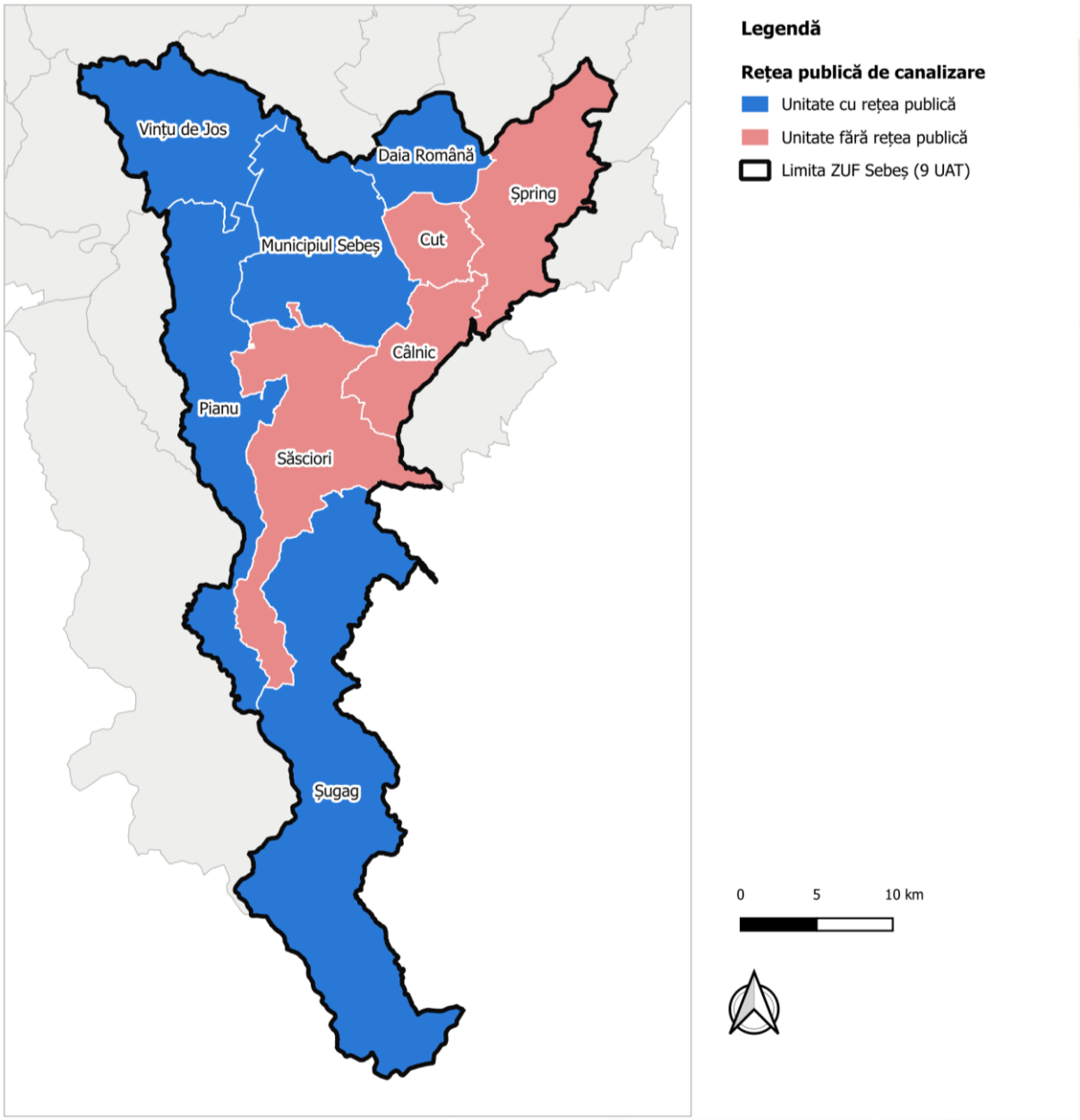

Sursa: *prelucrare date INS (GOS110A).*

Reprezentarea cartografică arată că lipsa canalizării nu este dispersată: unitățile fără rețea publică formează o arie continuă în estul și în sudul teritoriului. Gruparea lor spațială este un argument pentru soluții zonale de colectare și epurare, nu pentru intervenții izolate la nivelul fiecărei comune.

În interiorul Municipiului Sebeș, registrul stradal din 2026 identifică 173 de străzi cu acces la canalizare din cele 229 inventariate, corespunzător unui grad de acoperire de 75,5%. Cele 56 de străzi fără canalizare se concentrează în Petrești (25) și în Sebeș (22), iar în Răhău niciuna dintre cele patru străzi nu este racordată. Situația confirmă că, inclusiv în UAT-urile clasificate statistic ca având rețea publică, persistă deficiențe locale care necesită extinderea infrastructurii.

O relevanță economică particulară o au străzile **Industriilor și Investitorilor**, care dispun de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare. Localizarea acestora în zona de activități economice face ca extinderea rețelei de canalizare să aibă atât o funcție de infrastructură publică, cât și una de susținere a competitivității și dezvoltării investiționale.

În anul 2026 sunt în pregătire sau execuție mai multe intervenții care răspund acestor deficiențe: extinderea conductelor colectoare către stația de epurare din Lancrăm, extinderile de apă și canalizare din Petrești și din mai multe străzi ale municipiului, precum și realizarea canalizării menajere și a stației de epurare în Răhău.

În grupul de lucru GL1 (23.09.2026), operatorul regional Apa CTTA Alba a semnalat două probleme ale rețelelor din Municipiul Sebeș. Colectorul central de canalizare este suprasolicitat, întrucât preia și apele uzate pompate din Daia Română, motiv pentru care operatorul consideră critice două colectoare noi, Est și Vest, cu descărcare directă în stația de epurare. Magistrala de apă (Ø 1.000–1.200 mm), veche de peste 50 de ani, traversează intravilanul și necesită un coridor de protecție de cel puțin 10 m, care trebuie rezervat odată cu proiectarea centurii ocolitoare.

Potrivit operatorului, stația de epurare Vințu de Jos (210 mc/zi) funcționează la circa 90% din capacitate, cea din Pianu (199,2 mc/zi) la circa 83%, iar stația Sebeș (9.215 mc/zi), care preia și apele uzate din Daia Română și Petrești, la circa 82%. În schimb, stațiile din Câlnic, Cut și Șugag funcționează la 14–47% din capacitate. Informațiile transmise de Municipiul Sebeș precizează, la rândul lor, că în Răhău sistemul de canalizare este realizat, iar stația de epurare urmează să fie pusă în funcțiune, astfel că situația din registrul stradal din august 2026 este în schimbare.

1.5.3. Distribuția gazelor naturale

Rețeaua de distribuție a gazelor naturale este cea mai puțin extinsă dintre utilitățile analizate. Doar 3 din cele nouă unități administrativ-teritoriale dispun de rețea (Municipiul Sebeș, Săsciori, Vințu de Jos), iar cele 6 comune rămase (Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Șpring, Șugag) însumează 15.034 de locuitori, respectiv 25,6% din populația ariei de analiză.

Lungimea rețelei a crescut de la 152,8 km la 182,9 km (+19,7%), extinderea fiind concentrată în Municipiul Sebeș și în Comuna Vințu de Jos, care și-a majorat rețeaua cu 24,7% în perioada analizată.

Rețeaua acoperă însă doar o parte din localitățile celor două comune echipate. În Săsciori, gazele naturale sunt disponibile în Laz, Săsciori și Sebeșel, dar nu și în Căpâlna, Dumbrava, Loman, Pleși, Răchita și Tonea, iar în Vințu de Jos în șase din cele 18 localități: Vințu de Jos, Câmpu Goblii, Mereteu, Valea Goblii, Valea Vințului și Vurpăr. În comunele fără rețea, Pianu are în execuție proiectul „Înființare sistem inteligent de distribuție a gazelor naturale în Comuna Pianu”, pentru Pianu de Jos, Pianu de Sus și Strungari, în valoare de 39,14 milioane de lei, iar Șpring se află în etapa proiectului tehnic pentru o rețea în patru sate (42,63 milioane de lei, prin Programul „Anghel Saligny”). Șugag și Câlnic au înscris sisteme de distribuție a gazelor printre ideile de proiect, Câlnic în parteneriat cu alte comune.

Cantitatea totală de gaze naturale distribuită în aria de analiză a scăzut de la 34.029 mii mc în 2014 la 29.427 mii mc în 2024, respectiv cu 13,5%. Evoluția pe destinații arată însă o dinamică opusă între cele două componente: consumul casnic a crescut de la 8.101 mii mc la 10.294 mii mc (+27,1%), în timp ce consumul neconsemnat ca fiind casnic, preponderent industrial și al serviciilor, s-a redus cu 26,2%. Scăderea consumului industrial, în condițiile unei economii locale în creștere, are mai multe explicații posibile, care nu pot fi departajate din datele statistice și sunt analizate în subcapitolul 1.3.7.

Tabelul 41: Acoperirea cu utilități publice în aria de analiză, 2024

Unitate administrativ-teritorială	Apă potabilă	Canalizare	Gaze naturale	Utilități din 3
Municipiul Sebeș	da	da	da	3
Câlnic	da	nu	nu	1
Cut	da	nu	nu	1
Daia Română	da	da	nu	2
Pianu	da	da	nu	2
Săsciori	da	nu	da	2
Șpring	da	nu	nu	1
Șugag	da	da	nu	2
Vințu de Jos	da	da	da	3
Total unități cu rețea	9	5	3	-

Sursa: *prelucrare date INS (GOS106B, GOS110A, GOS116A).*

Figura 24: Nivelul de echipare cu rețele de utilități publice, 2024

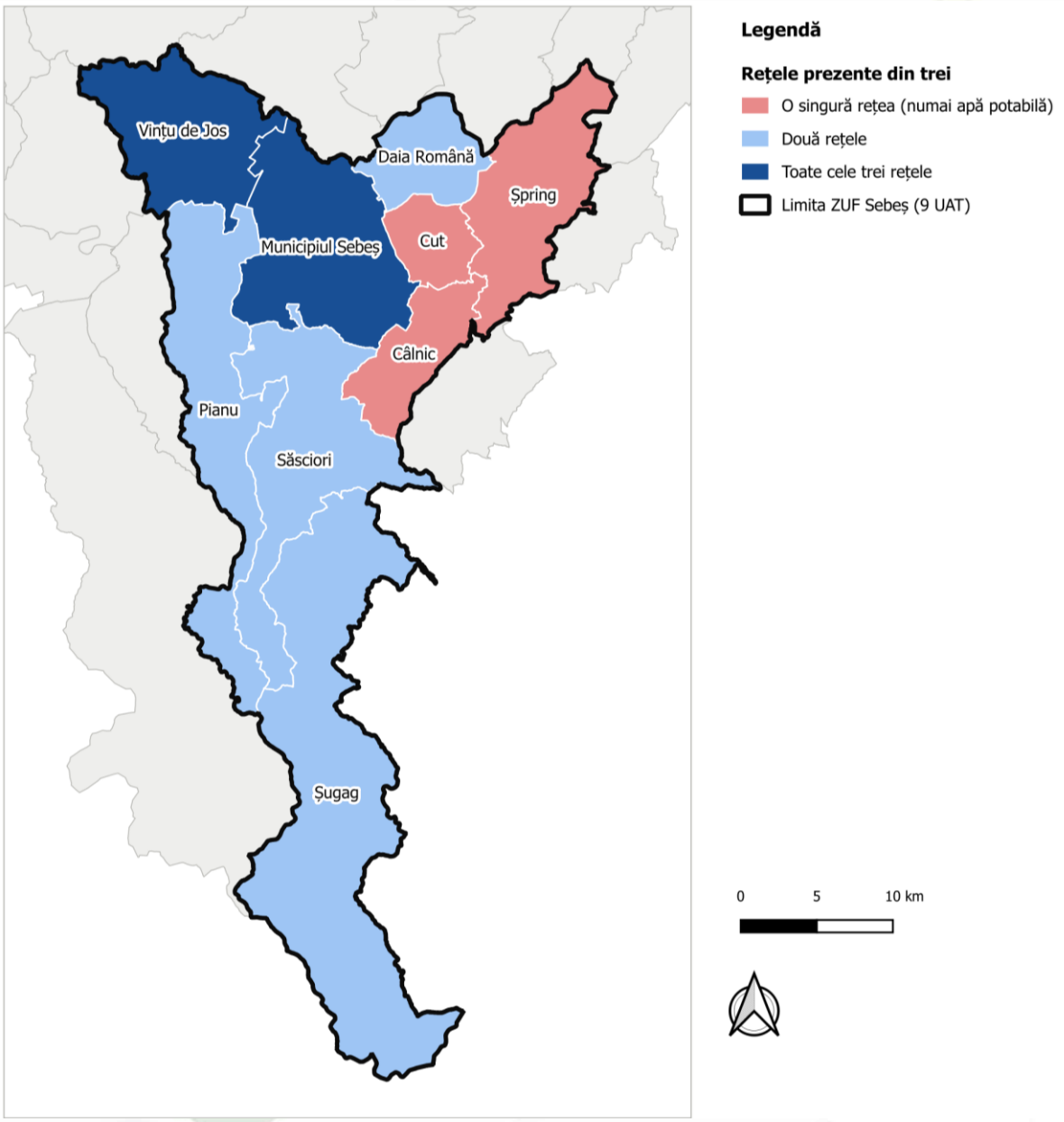

Sursa: *prelucrare date INS (GOS106B, GOS110A, GOS116A).*

Indicatorul sintetic, numărul rețelelor prezente din cele trei analizate, separă teritoriul în trei trepte de echipare. Municipiul Sebeș și Comuna Vințu de Jos sunt singurele unități cu toate cele trei rețele. Ierarhia rezultată este punctul de plecare pentru dimensionarea intervențiilor de utilități din Partea a II-a.

În Municipiul Sebeș, existența rețelei de distribuție nu echivalează cu acoperirea integrală a rețelei stradale. Registrul local din 2026 arată că 170 dintre cele 229 de străzi inventariate au acces la gaze naturale, inclusiv parțial, corespunzător unui grad de acoperire de 74,2%, în timp ce 59 de străzi nu dispun de rețea, dintre care 30 în Petrești.

Procesul de extindere continuă și în localitățile componente. Pentru Răhău este pregătită extinderea sistemului de distribuție pe străzile Principală, Școlii și Deasupra, documentația tehnică fiind deja elaborată. Informațiile transmise de municipiu arată că în Răhău conducta de gaze naturale este deja realizată de la limita localității până la școală.

Tabelul 42: Acoperirea străzilor Municipiului Sebeș cu rețele de utilități, pe localități componente, 2026

Localitate	Străzi inventariate	Apă	Canalizare	Gaze naturale	Toate cele trei rețele
Sebeș	144	129 (89,6%)	122 (84,7%)	123 (85,4%)	109 (75,7%)
Petrești	65	45 (69,2%)	40 (61,5%)	35 (53,8%)	32 (49,2%)
Lancrăm	16	13 (81,3%)	11 (68,8%)	10 (62,5%)	9 (56,3%)
Răhău	4	4 (100,0%)	0 (0,0%)	2 (50,0%)	0 (0,0%)
Total municipiu	**229**	**191 (83,4%)**	**173 (75,5%)**	**170 (74,2%)**	**150 (65,5%)**

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza situației utilităților pe străzi transmise de Municipiul Sebeș (versiunea 2, 28.08.2026). Străzile marcate cu acces parțial sunt incluse în numărul celor cu acces.*

Din cele 229 de străzi inventariate, 150, respectiv **65,5%**, dispun de toate cele trei rețele analizate. Niciuna dintre cele trei utilități nu este prezentă pe 29 de străzi: 19 în Petrești, șapte în Sebeș (Ardealul, Ciprian Porumbescu, George Topârceanu, Ioan Slavici, Înfrățirii, Luceafărul și Sticlarilor) și trei în Lancrăm (Ghiocelului, Marin Preda și Nichita Stănescu).

1.5.4. Rețeaua stradală

Lungimea străzilor orășenești din Municipiul Sebeș este de 101,0 km, din care 68,0 km modernizate, respectiv 67,3%. Ponderea este superioară mediei județene, unde 52,1% din străzile orășenești sunt modernizate. În perioada analizată, lungimea străzilor modernizate a crescut cu 9,0 km, ceea ce corespunde unui ritm mediu de sub un kilometru pe an. Inventarul Primăriei pentru anul 2025 indică 121,38 km, din care 95,70 km modernizați (78,8%), diferența față de seria INS fiind explicată în subcapitolul 1.4.2.

1.5.5. Conectivitatea digitală

Diagnosticul conectivității digitale acoperă trei planuri: capacitatea administrațiilor locale de a furniza servicii prin mijloace electronice, acoperirea teritoriului cu semnal mobil pe operatori și tehnologii și stadiul proiectelor de digitalizare din portofoliul zonei.

Prezența online a administrațiilor locale[17]

Toate cele nouă unități administrativ-teritoriale din zona urbană funcțională Sebeș dispun de site-uri web funcționale și securizate la momentul analizei, însă există diferențe în ceea ce privește conținutul, accesibilitatea și adaptarea tehnică a acestora.

Principalele disfuncționalități identificate sunt:

- **Accesibilitate digitală redusă** – doar comuna Daia Română publică declarația de accesibilitate obligatorie pentru site-urile instituțiilor publice;
- **Adaptare insuficientă la dispozitivele mobile** – site-urile comunelor Săsciori și Șpring nu sunt optimizate pentru accesarea de pe telefoane mobile;
- **Neactualizarea registrului central al paginilor web** administrat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației – pentru comunele Săsciori, Șpring și Șugag, adresele înregistrate nu mai sunt funcționale, deși administrațiile dispun de site-uri active la alte adrese.

La nivelul zonei urbane funcționale se evidențiază necesitatea îmbunătățirii și uniformizării standardelor de accesibilitate digitală, a adaptării site-urilor la dispozitivele mobile și a actualizării informațiilor din registrele oficiale, în vederea facilitării accesului populației la informațiile și serviciile publice.

Servicii publice furnizate electronic

Serviciile și obligațiile de transparență prezente pe site-urile celor nouă primării sunt consemnate în tabelul următor. Plata electronică a fost verificată separat, pe ansamblul site-ului, întrucât legătura către aceasta se află frecvent pe pagina de taxe și impozite, nu pe prima pagină; restul elementelor sunt raportate în funcție de vizibilitatea lor de la intrarea în site.

Tabelul 43: Servicii publice furnizate electronic și obligații de transparență pe site-urile primăriilor

UAT	Monitor Oficial Local	Formulare	Transparență	Buget	Achiziții	GDPR	Accesibilitate	Plată electronică
Municipiul Sebeș	da	da	da	da	da	da	–	ghiseul.ro
Vințu de Jos	da	–	–	–	–	–	–	ghiseul.ro
Daia Română	da	da	da	da	da	da	da	–
Cut	da	da	da	da	da	da	–	ghiseul.ro
Câlnic	da	da	–	da	–	–	–	ghiseul.ro
Șpring	da	da	–	da	da	–	–	ghiseul.ro
Pianu	da	da	da	–	–	da	–	–
Săsciori	da	da	–	–	–	–	–	GlobalPay
Șugag	da	da	da	da	da	da	–	–

Sursa: *verificarea directă a site-urilor; plata electronică verificată pe ansamblul site-ului.*

Șase unități oferă o cale de plată electronică a obligațiilor fiscale locale: cinci prin platforma națională ghiseul.ro, iar Săsciori printr-un procesator privat. Săsciori are cel mai redus volum de conținut din

[17] Sursa: Registrul paginilor web ale unităților administrativ-teritoriale – MDLPA; verificarea directă a site-urilor administrațiilor locale, realizată de consultant.

zonă și dispune totuși de plată online funcțională, ceea ce arată că dimensiunea site-ului nu determină disponibilitatea serviciului.

La Daia Română, Pianu și Șugag site-urile nu indică nicio modalitate de plată electronică, verificarea acoperind câte cincisprezece pagini din fiecare site. Înrolarea în ghiseul.ro nu presupune costuri de licență pentru unitatea administrativ-teritorială, ceea ce situează măsura printre cele mai puțin costisitoare din domeniul digitalizării.

În grupul de lucru GL1 (23.09.2026), reprezentanții primăriilor au precizat că toate primăriile oferă plata online a taxelor, iar Daia Română și Pianu menționează, în informațiile transmise, plata prin ghiseul.ro. Deficitul constatat la cele trei comune privește, prin urmare, lipsa unei trimiteri pe site către serviciul de plată, nu absența acestuia.

Transparența decizională și informațiile de buget sunt publicate de majoritatea unităților. Vințu de Jos constituie excepția: pagina principală expune Monitorul Oficial Local, dar niciun formular, nicio secțiune de buget și nicio informație privind achizițiile publice.

Monitorul Oficial Local[18]

Toate cele nouă unități administrativ-teritoriale dispun de secțiunea Monitorul Oficial Local, conform prevederilor Codului administrativ (OUG nr. 57/2019). În șapte dintre acestea, secțiunea beneficiază de o pagină web dedicată, în timp ce în comunele Pianu și Săsciori modalitatea de implementare tehnică limitează accesarea directă, distribuirea și indexarea informațiilor de către motoarele de căutare.

Se impune optimizarea accesibilității acestor secțiuni, precum și verificarea gradului de completare și actualizare a celor șase categorii obligatorii de informații, în vederea asigurării transparenței administrative.

Acoperirea cu semnal mobil[19]

Analiza acoperirii cu semnal mobil se bazează pe măsurătorile efectuate în teren de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM), în perioada aprilie–octombrie 2024, disponibile pe platforma aisemnal.ro. La nivelul zonei analizate au fost înregistrate 17.059 de puncte de măsurare pentru serviciile de voce și 20.453 pentru transferul de date.

Rezultatele reflectă acoperirea cu semnal mobil de-a lungul rețelei rutiere, în localitățile cu peste 10 locuitori, fără a caracteriza integral acoperirea teritorială sau calitatea semnalului în interiorul clădirilor.

Evaluarea conectivității mobile are la bază ponderea punctelor de măsurare cu semnal bun și foarte bun, corespunzătoare unui nivel de calitate care permite utilizarea fiabilă a serviciilor de comunicații mobile.

Acoperirea pentru serviciile de comunicații mobile – tehnologiile 2G și 4G[20]

Acoperirea cu semnal mobil evidențiază disparități teritoriale semnificative la nivelul zonei urbane funcționale Sebeș, asociate în principal particularităților de relief. Se disting trei categorii de unități administrativ-teritoriale:

[18] Sursa: Verificarea directă a site-urilor administrațiilor locale, realizată de consultant.
[19] Sursa: ANCOM, platforma aisemnal.ro, campania de măsurare 2024.
[20] Sursa: ANCOM, platforma aisemnal.ro, campania de monitorizare aprilie–octombrie 2024.

- **Acoperire ridicată** – Sebeș, Cut, Câlnic, Daia Română și Vințu de Jos, cu ponderi ale punctelor de măsurare cu semnal bun și foarte bun cuprinse, în general, între 88% și 100%, pentru ambele tehnologii;
- **Acoperire intermediară** – Șpring, cu valori cuprinse între 72,7% și 92,8% pentru tehnologia 4G;
- **Acoperire deficitară** – Pianu, Săsciori și Șugag, cu valori cuprinse între 42,7% și 80,2%, în funcție de operator și tehnologie.

Diferențele dintre operatori sunt mai pronunțate în zona montană, dar și punctual în alte localități, precum Daia Română. Cele mai reduse valori ale acoperirii 4G se înregistrează în comuna Șugag (42,7% pentru Vodafone și 46% pentru Telekom, conform măsurătorilor din 2024).

Tabelul 44: Acoperirea cu semnal bun sau foarte bun – tehnologia 4G (% din punctele măsurate)

Unitate administrativ-teritorială	Digi	Orange	Telekom	Vodafone
Municipiul Sebeș	99,7%	99,7%	95,8%	100,0%
Vințu de Jos	90,2%	91,2%	88,5%	90,2%
Daia Română	98,7%	96,9%	98,9%	43,0%
Cut	99,7%	100,0%	100,0%	100,0%
Câlnic	100,0%	93,7%	100,0%	93,5%
Șpring	92,8%	77,8%	72,7%	75,1%
Pianu	66,4%	70,4%	58,0%	67,3%
Săsciori	77,1%	70,3%	54,0%	65,1%
Șugag	76,9%	68,6%	46,0%	42,7%

Sursa: *ANCOM, campania de monitorizare aprilie–octombrie 2024, platforma aisemnal.ro.*
Notă: *însumarea claselor „semnal bun" și „semnal foarte bun"; 20.453 puncte de măsurare pentru transferul de date.*

Deficiențele de conectivitate din zona montană reprezintă o vulnerabilitate teritorială, cu implicații asupra accesului populației la servicii digitale, dezvoltării activităților economice și turistice și accesului la comunicații în situații de urgență.

Zonele fără semnal mobil

Zonele fără semnal mobil sunt concentrate preponderent în comunele Pianu, Săsciori și Șugag, evidențiind vulnerabilitățile de conectivitate ale teritoriului montan și deluros:

- **Pianu** – lipsa semnalului 2G în 9,7–19,1% dintre punctele măsurate și a semnalului 4G în 12,7–25% dintre acestea, în funcție de operator;
- **Săsciori** – lipsa semnalului 2G în 7,7–10,6% dintre punctele măsurate și a semnalului 4G în 8,1–16,9% dintre acestea;
- **Șugag** – lipsa semnalului 2G în 5,6–14,6% dintre punctele măsurate și a semnalului 4G în 7,1–33,6% dintre acestea.

În celelalte unități administrativ-teritoriale, absența semnalului mobil este redusă sau inexistentă, cu excepția unei deficiențe punctuale în comuna Daia Română.

Pentru tehnologia 4G:

Tabelul 45: Ponderea punctelor fără semnal – tehnologia 4G (% din punctele măsurate)

Unitate administrativ-teritorială	Digi	Orange	Telekom	Vodafone
Municipiul Sebeș	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
Vințu de Jos	0,0%	0,5%	0,3%	0,6%
Daia Română	0,0%	0,0%	0,0%	10,3%
Cut	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Câlnic	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Șpring	0,0%	0,3%	0,3%	0,7%
Pianu	14,8%	12,7%	25,0%	14,0%
Săsciori	8,1%	9,7%	16,9%	11,6%
Șugag	7,1%	8,6%	20,9%	33,6%

Sursa: *ANCOM, campania de monitorizare aprilie–octombrie 2024, platforma aisemnal.ro.*

Lipsa semnalului mobil constituie o vulnerabilitate inclusiv din perspectiva siguranței populației, a desfășurării activităților turistice și a intervențiilor în situații de urgență. Se impune identificarea zonelor în care lipsa acoperirii este comună tuturor operatorilor și prioritizarea acestora în demersurile de extindere a infrastructurii de comunicații.

Deficiențe punctuale de acoperire la nivelul operatorilor

Comuna Daia Română prezintă o situație particulară, caracterizată prin diferențe semnificative între operatorii de telefonie mobilă. În timp ce Digi, Orange și Telekom înregistrau în 2024 o acoperire 4G cu semnal bun sau foarte bun de peste 96%, în cazul Vodafone această pondere era de numai 43%, iar 10,3% dintre punctele măsurate nu beneficiau de semnal 4G.

Spre deosebire de deficiențele generalizate din zona montană, această situație sugerează o problemă specifică infrastructurii unui operator, care poate fi abordată prin dialog direct între administrația locală și furnizorul de servicii de comunicații.

Accesul la tehnologii avansate de comunicații și performanța conexiunilor mobile

Acoperirea 3G urmează același tipar teritorial identificat în cazul tehnologiilor 2G și 4G, cu valori ridicate în zona de culoar și de podiș și mai reduse în zona deluroasă și montană.

În ceea ce privește tehnologia 5G și vitezele efective de transfer al datelor, campania ANCOM din 2024 nu furnizează măsurători pentru teritoriul analizat. Absența datelor nu echivalează cu absența serviciilor 5G, ci limitează posibilitatea evaluării obiective a disponibilității și performanței acestora.

Monitorizarea periodică a disponibilității tehnologiei 5G și a performanței conexiunilor mobile este relevantă pentru susținerea digitalizării serviciilor publice, a competitivității economice și a dezvoltării soluțiilor de tip smart city și smart village.

Proiectele de digitalizare

Portofoliul de proiecte aflate în implementare cuprinde nouă poziții, dintre care una singură are ca domeniu declarat digitalizarea.

Tabelul 46: Proiectul de digitalizare în implementare „Sebeș și Vințu de Jos Conectate pentru Viitor”

Element	Valoare
Denumire	Sebeș și Vințu de Jos Conectate pentru Viitor
Obiect	soluție de tip Smart City, aplicație de funcționar public virtual cu asistent bazat pe inteligență artificială pentru cetățeni
Beneficiari	Municipiul Sebeș și Comuna Vințu de Jos

Element	Valoare
Buget total	498.760 euro
Finanțare	fonduri europene și buget local, Programul Regional Centru 2021–2027
Contract de finanțare	semnat la 26 februarie 2026
Durată	12 luni, cu finalizare estimată în februarie 2027

Sursa: *portofoliul de proiecte în implementare, fișe transmise de beneficiari.*

Proiectul acoperă două dintre cele nouă unități ale zonei. Dezvoltat în parteneriat între un municipiu și o comună, constituie un model replicabil: extinderea soluției către celelalte șapte unități se poate realiza la un cost marginal mai redus decât implementările separate. Extinderea se recomandă a fi formulată ca intervenție distinctă în portofoliul strategiei.

Percepția administrațiilor locale asupra deficitului de acoperire

Solicitarea de date adresată celor nouă primării a vizat zonele fără acoperire adecvată de internet fix sau mobil, serviciile publice disponibile integral online și existența unui sistem informatic geospațial operațional.

Tabelul 47: Informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale – componenta digitală

Unitate administrativ-teritorială	Zone fără acoperire de internet	Servicii publice online	Sistem GIS	Telegestiunea iluminatului public
Municipiul Sebeș	nu este cazul	plata taxelor (site propriu și ghiseul.ro), sesizări online, programări pentru cartea de identitate	nu	da
Câlnic	nu se aplică	nu se aplică	nu	nu
Cut	–	–	–	da
Daia Română	niciuna	ghiseul.ro, site-ul primăriei	nu	nu
Pianu	nu este cazul	ghiseul.ro, platformă digitală în curs de realizare	nu	da
Săsciori	nu este cazul	–	da (straturile PUG din registrul MDLPA)	da
Șpring	nu	ghiseul.ro	da	da
Șugag	–	necompletat	da	necompletat
Vințu de Jos	nu este cazul	ghiseul.ro	necompletat	da

Sursa: *date furnizate de cele nouă unități administrativ-teritoriale (secțiunile B4, B9 și B12 ale solicitării de date). Semnul „–" indică o rubrică necompletată.*

Comunele Pianu, Săsciori și Daia Română declară absența zonelor cu acoperire inadecvată. Măsurările Autorității situează însă Pianu pe ultimul loc din zonă, cu până la 19,1% dintre punctele măsurate lipsite de semnal 2G și până la 25,0% lipsite de semnal 4G. Divergența poate proveni din raportarea declarației la internetul fix sau din absența sesizărilor din partea cetățenilor și are ea însăși valoare de diagnostic: deficitul de acoperire de pe teritoriul comunei nu este cunoscut la nivelul administrației locale.

Sinteza deficitelor și direcții de intervenție

Analiza conectivității digitale la nivelul zonei urbane funcționale Sebeș evidențiază atât disparități teritoriale în accesul la infrastructura de comunicații, cât și diferențe între administrațiile locale în ceea ce privește accesibilitatea informațiilor și digitalizarea serviciilor publice.

Tabelul 48: Sinteza deficitelor de conectivitate digitală și direcțiile de intervenție

Dimensiune	Deficit / nevoie de dezvoltare	UAT vizate	Direcție de intervenție
Infrastructura de comunicații	Zone fără semnal mobil și acoperire deficitară	Pianu, Săsciori, Șugag	Identificarea zonelor fără acoperire și inițierea demersurilor către ANCOM și operatori pentru extinderea infrastructurii
Infrastructura de comunicații	Deficiențe de acoperire specifice unui operator	Daia Română	Dialog instituțional cu furnizorul în vederea îmbunătățirii acoperirii
Infrastructura de comunicații	Lipsa datelor privind acoperirea 5G și vitezele efective de transfer	Întreaga ZUF	Monitorizarea disponibilității și performanței infrastructurii de comunicații
Accesibilitatea și transparența digitală	Site-uri neadaptate dispozitivelor mobile	Săsciori, Șpring	Modernizarea site-urilor administrațiilor locale
Accesibilitatea și transparența digitală	Lipsa declarației de accesibilitate	Toate UAT, cu excepția Daia Română	Evaluarea și asigurarea conformității cu cerințele de accesibilitate digitală
Accesibilitatea și transparența digitală	Accesibilitate tehnică redusă a Monitorului Oficial Local	Pianu, Săsciori	Optimizarea modalității de publicare și accesare a documentelor
Accesibilitatea și transparența digitală	Adrese neactualizate în registrul central al paginilor web	Săsciori, Șpring, Șugag	Actualizarea informațiilor în registrul MDLPA
Digitalizarea serviciilor publice	Lipsa trimiterii directe către platforma de plată electronică	Daia Română, Pianu, Șugag	Facilitarea accesului la platforma Ghișeul.ro
Digitalizarea serviciilor publice	Necesitatea extinderii soluțiilor digitale de interacțiune cu cetățenii	Întreaga ZUF	Valorificarea experienței proiectelor de digitalizare aflate în implementare la Sebeș și Vințu de Jos și analizarea posibilității de replicare a soluțiilor implementate

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza datelor ANCOM, a verificării site-urilor și a portofoliului de proiecte.*

Din perspectiva implementării strategiei, direcțiile identificate presupun trei tipuri de intervenții:

- **Intervenții de natură administrativă și tehnică**, realizabile pe termen scurt, prin actualizarea informațiilor publice, optimizarea site-urilor și facilitarea accesului la serviciile digitale existente;
- **Intervenții de dezvoltare a infrastructurii de comunicații**, care necesită cooperarea administrațiilor locale cu ANCOM și operatorii de telecomunicații, precum și identificarea unor eventuale mecanisme de finanțare;
- **Intervenții de digitalizare a administrației publice**, care pot beneficia de transferul de bune practici și de replicarea soluțiilor dezvoltate la nivelul zonei, inclusiv a aplicației de funcționar public virtual, aflată în implementare la Sebeș și Vințu de Jos.

La nivelul zonei urbane funcționale, cooperarea interadministrativă în domeniul digitalizării poate contribui la reducerea disparităților dintre mediul urban și cel rural, la eficientizarea costurilor și la asigurarea unui nivel comparabil de acces la serviciile publice.

1.5.6. Concluzii

Prezența rețelei publice de apă în toate cele nouă unități administrativ-teritoriale reprezintă un progres important față de începutul perioadei analizate, dar datele locale arată că echiparea tehnico-edilitară nu este încă integrală la nivel stradal. În Municipiul Sebeș, 83,4% dintre cele 229 de străzi din registrul stradal au acces la apă, 75,5% la canalizare și 74,2% la gaze naturale, iar 65,5% beneficiază simultan de toate cele trei rețele. Cele mai mari deficite se înregistrează în Petrești, unde aproximativ jumătate dintre străzi nu au toate cele trei rețele, și în Răhău, fără canalizare. Pe 29 de străzi nu există niciuna dintre utilitățile analizate. La nivel de localitate, circa 1.100 de locuitori din 15 sate nu dispun de rețea publică de apă, iar pierderile în distribuție ating aproximativ 49% în Sebeș și Săsciori.

Deficiențele au și o componentă economică, străzile Industriilor și Investitorilor fiind alimentate cu apă, dar fără rețea de canalizare. În același timp, existența mai multor proiecte de extindere aflate în proiectare sau execuție în 2026 arată că procesul de completare a infrastructurii este activ, inclusiv în Petrești și Răhău.

În Sebeș, operatorul regional semnalează două constrângeri de rețea cu efect asupra dezvoltării: colectorul central de canalizare, suprasolicitat, și magistrala de apă veche de peste 50 de ani, al cărei coridor trebuie corelat cu traseul centurii ocolitoare. La nivelul comunelor, lipsa canalizării publice privește în principal Comuna Șpring și localitățile neracordate. În Câlnic și Cut rețelele sunt în exploatare, deși nu apar încă în statistica INS, iar rețeaua declarată de Săsciori nu este predată operatorului.

La nivelul întregii arii de analiză rămâne însă decalajul structural dintre UAT-urile cu acces la apă și cele care dispun de canalizare și gaze, ceea ce menține necesitatea unor investiții diferențiate atât în polul urban, cât și în comune.

Conectivitatea digitală prezintă diferențe teritoriale importante, cu deficite mai accentuate în comunele de deal și munte, iar nivelul de digitalizare a serviciilor publice locale este neuniform. Cea mai slabă acoperire cu semnal mobil se înregistrează în Pianu, unde până la 19,1% dintre punctele măsurate nu au semnal 2G și până la 25,0% nu au semnal 4G, iar la Daia Română un operator asigură acoperire 4G bună sau foarte bună pe numai 43,0% dintre puncte. Pentru trei primării, adresele din registrul central nu mai funcționează, declarația de accesibilitate lipsește la opt din nouă site-uri, iar trei site-uri nu trimit către plata electronică. Dintre cele nouă proiecte aflate în implementare, unul singur are ca domeniu digitalizarea.

Analiza SWOT - Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală

Puncte tari	Puncte slabe
Prezența rețelei publice de alimentare cu apă în toate cele 9 UAT-uri	Absența rețelei publice de canalizare în Șpring și în localități precum Căpâlna, Loman, Pleși, Tonea, Deal și satele din Vințu de Jos, la care se adaugă rețeaua nepredată operatorului de la Săsciori (în statistica INS, 4 comune fără rețea)
Creștere a rețelei de apă cu 93,6%, ritm superior mediei județene (toate UAT-urile)	Absența rețelei de gaze naturale în 6 comune (Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Șpring, Șugag)
Capacitate de producere a apei potabile majorată substanțial începând cu 2022 (Municipiul Sebeș)	Deficitări intramunicipale ale infrastructurii: din 229 de străzi, 38 fără apă, 56 fără canalizare și 59 fără gaze naturale, cu deficite maxime în Petrești și Răhău
Rețea de gaze naturale în extindere continuă (Vințu de Jos, Săsciori)	29 de străzi din Municipiul Sebeș (19 în Petrești) fără acces la niciuna dintre cele trei utilități analizate
Grad de modernizare a străzilor orășenești de 67,3%, peste media județeană (Municipiul Sebeș)	Lipsa canalizării pe străzile Industriilor și Investitorilor, cu relevanță directă pentru infrastructura economică
65,5% dintre străzile inventariate în Municipiul Sebeș (75,7% în Sebeș) beneficiază simultan de apă, canalizare și gaze naturale	Deficite de acoperire cu semnal mobil în special în Pianu, Săsciori și Șugag
Mai multe proiecte de extindere a rețelelor sunt în proiectare sau execuție în 2026	Nivel neuniform de digitalizare a serviciilor publice locale; trei UAT-uri fără trimitere pe site către plata electronică și opt fără declarație de accesibilitate publicată.
Rețea nouă de gaze naturale în execuție la Pianu și proiectată la Șpring	Colector central de canalizare suprasolicitat și magistrală de apă veche de peste 50 de ani, care traversează intravilanul (Municipiul Sebeș)
	15 sate fără rețea publică de apă (Săsciori, Pianu, Vințu de Jos) și pierderi în distribuție de circa 49% (Sebeș, Săsciori)

Oportunități	Amenințări
Programe naționale și europene dedicate infrastructurii de apă și apă uzată în perioada de programare 2028–2034	Neconformarea cu cerințele europene privind colectarea și epurarea apelor uzate
Realizarea în comun, la nivelul zonei urbane funcționale, a investițiilor de canalizare pentru comunele neacoperite	Creșterea costurilor de investiție peste capacitatea financiară a comunelor mici
Corelarea investițiilor de canalizare cu obligațiile de conformare privind epurarea apelor urbane reziduale	Poluarea solului și a apelor subterane în localitățile fără sistem de colectare a apelor uzate
Valorificarea capacității suplimentare de producere a apei potabile pentru extinderea rețelei către comunele adiacente	Dependența de un singur operator regional pentru serviciile de apă și canalizare

1.6. Locuire și servicii publice

Subcapitolul analizează fondul locativ, dinamica construcțiilor și infrastructura serviciilor publice de educație și sănătate din aria de analiză, pe baza seriilor statistice disponibile la nivel de unitate administrativ-teritorială. Componenta de asistență socială și cea privind zonele urbane marginalizate se fundamentează pe date administrative solicitate direct de la unitățile administrativ-teritoriale și de la instituțiile de specialitate.

1.6.1. Fondul locativ

La sfârșitul anului 2025, fondul locativ al ariei de analiză număra 24.697 de locuințe, în creștere cu 17,2% față de 2014, când erau înregistrate 21.080 de locuințe. Ritmul depășește media județeană (+15,3%). Municipiul Sebeș concentrează 13.237 de locuințe, respectiv 53,6% din fondul locativ al ariei, pondere inferioară ponderii sale în populație (54,2%).

Structura pe forme de proprietate este puternic dezechilibrată: locuințele aflate în proprietate publică reprezintă 1,11% din fondul total al ariei de analiză, respectiv 274 de unități. În Municipiul Sebeș, fondul locativ public numără 192 de locuințe. Capacitatea administrației de a răspunde nevoilor de locuire ale categoriilor vulnerabile sau ale personalului din servicii publice este, în consecință, foarte redusă.

Informațiile transmise de Municipiul Sebeș indică 103 locuințe sociale, ANL sau de necesitate administrate de municipiu în 2025, față de 74 în 2020–2022 și 96 în 2023–2024. Câlnic, Daia Română, Pianu și Vințu de Jos declară că nu administrează astfel de locuințe.

Suprafața locuibilă totală din aria de analiză este de 1.328.447 mp, ceea ce revine la 53,8 mp pe locuință și 22,6 mp pe locuitor. Suprafața medie pe locuință este practic identică în mediul urban și în cel rural (53,7 mp în municipiu față de 53,8 mp în comune), ceea ce indică un fond locativ omogen ca standard de spațiu la nivelul întregii arii de analiză.

Potrivit administrației publice locale, în Municipiul Sebeș și în Petrești se dezvoltă cartiere rezidențiale noi, iar prețul terenului pentru construcții este estimat la 20–50 €/mp în localitățile din jur, față de 50–100 €/mp în municipiu; tinerii din comune construiesc adesea în propria localitate, iar municipiul asigură cazare pentru specialiști. Estimările nu provin dintr-o statistică oficială.

Tabelul 49: Fondul locativ și suprafața locuibilă, 2025

Unitate administrativ-teritorială	Locuințe	Δ % față de 2014	Suprafață locuibilă (mp)	mp / locuință	Locuințe / 1.000 loc.
Municipiul Sebeș	13.237	+21,1%	711.360	53,7	415,2
Câlnic	729	+7,5%	49.480	67,9	386,5
Cut	551	+11,8%	30.917	56,1	443,6
Daia Română	1.008	+6,6%	61.635	61,1	325,8
Pianu	1.465	+15,7%	87.184	59,5	409,7
Săsciori	2.185	−4,4%	103.349	47,3	338,5
Șpring	1.257	+4,4%	66.900	53,2	506,2
Șugag	2.099	+50,5%	104.246	49,7	762,4
Vințu de Jos	2.166	+15,1%	113.376	52,3	395,8

Unitate administrativ-teritorială	Locuințe	Δ % față de 2014	Suprafață locuibilă (mp)	mp / locuință	Locuințe / 1.000 loc.
ZUF Sebeș (9 UAT)	24.697	+17,2%	1.328.447	53,8	419,7
Județul Alba	175.151	+15,3%	9.029.943	51,6	486,3

Sursa: *prelucrare date INS (LOC101B, LOC103B, POP107D).*

Figura 25: Gradul de dotare cu locuințe, 2025 (locuințe la 1.000 de locuitori)

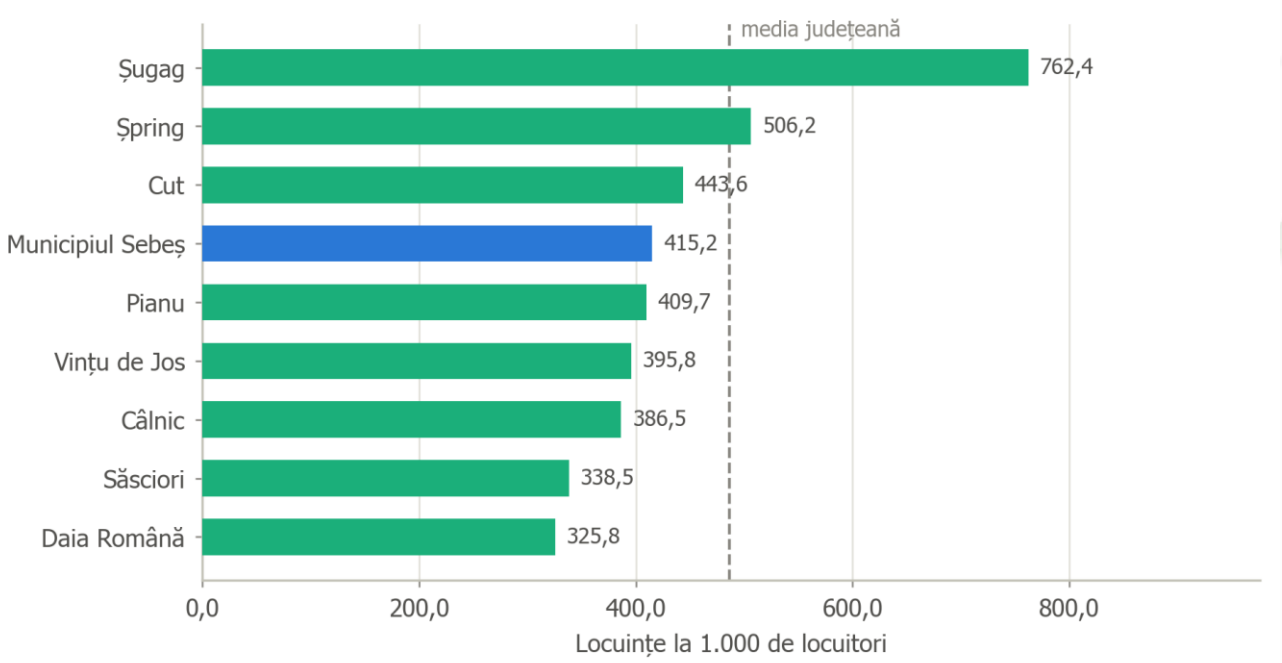

Sursa: *prelucrare date INS (LOC101B, POP107D).*

Gradul de dotare cu locuințe separă comunele în care fondul locativ a rămas dimensionat pentru o populație mai numeroasă decât cea actuală (unde valorile ridicate semnalează locuințe neocupate, nu confort superior) de unitățile în care dotarea urmează efectiv cererea. Interpretarea sa se face împreună cu soldul migratoriu din subcapitolul 1.1.

În perioada 2014–2025 au fost finalizate 1.449 de locuințe în aria de analiză, din care 1.086 în Municipiul Sebeș (74,9%). Municipiului Sebeș îi revin, așadar, majoritatea locuințelor noi, iar dinamica din mediul rural se corelează cu soldul migratoriu pozitiv al mai multor comune, analizat în subcapitolul 1.1. Numărul autorizațiilor de construire eliberate pentru clădiri rezidențiale în anul 2025 a fost de 101 la nivelul ariei de analiză, din care 39 în municipiu.

1.6.2. Infrastructura de educație

În anul școlar 2025/2026, rețeaua de învățământ formal din aria de analiză cuprinde **20 de unități cu personalitate juridică și 51 de structuri arondate**, distribuite în 27 de localități. Municipiul Sebeș concentrează 11 dintre cele 20 de unități cu personalitate juridică. Separat, în municipiu funcționează Clubul Copiilor Sebeș, singura unitate de educație nonformală identificată în aria analizată.

Rețeaua din comune are un grad ridicat de dispersie. **Săsciori** are 10 structuri arondate distribuite în șase localități, **Șpring** 7 structuri în patru localități, iar **Pianu** 6 structuri în patru localități. Comuna Cut are cea mai redusă rețea și cel mai mic efectiv școlar, cu 85 de copii și elevi în 2025/2026.

Potrivit informațiilor primite de la primării, transportul școlar este organizat în cinci comune, cu 11 vehicule în 2025. Săsciori are 3 vehicule, care aduc elevii din Răchita, Sebeșel, Laz, Dumbrava și Căpâlna la școala din reședința comunei, Vințu de Jos și Șugag au câte 3, iar Câlnic (traseul Câlnic–Deal) și Șpring (traseele Cunța–Drașov și Vingard–Șpring–Drașov) câte unul. Pianu nu declară transport școlar. Pentru Purcăreți, Comuna Pianu indică lipsa unei școli.

Educația timpurie cuprinde **36 de grădinițe și două creșe**. Dintre grădinițe, 24 funcționează cu program normal și sunt concentrate în principal în mediul rural. Rețeaua include și 11 școli primare situate în localități mici: Deal, Cunța, Șpring, Vingard, Căpâlna, Sebeșel, Tonea, Purcăreți, Mărtinie, Valea Vințului și Vurpăr. Sectorul privat cuprinde cinci unități, concentrate în educația timpurie și cea postliceală, și școlarizează aproximativ 2,5% din populația școlară estimată a ariei.

Populația școlară

Populația școlară a ariei de analiză a scăzut de la **8.514 persoane în 2014 la 8.123 în 2024**, respectiv cu 4,6%. Scăderea s-a produs în perioada 2014–2019, când efectivele s-au redus cu 7,4%; între 2019 și 2024 populația școlară a crescut cu 3,1%. Ponderea Municipiului Sebeș în populația școlară a ariei a crescut, în același interval, de la 63,8% la **66,4%**.

Structura cohortelor în anul 2024 este relativ echilibrată: aproximativ **524 de copii/an la nivel preșcolar, 526 la nivel primar și 498 la nivel gimnazial**. La nivel agregat, fluxul de intrare în sistemul educațional este stabil. La nivel local apar însă diferențe: pe baza datelor I.Ș.J. pentru 2025/2026, cohorta preșcolară este de aproximativ 6 copii/an în Cut, față de 8,5 la nivel gimnazial, iar în rețeaua coordonată de Școala Gimnazială Drașov raportul este de 15,7 față de 19,5.

Tabelul 50: Populația școlară pe niveluri de educație, 2014 și 2024

Nivel de educație	ZUF 2014	ZUF 2024	Δ %	Municipiul Sebeș 2024	Pondere municipiu
Copii înscriși în creșe	–	52	–	32	61,5%
Copii înscriși în grădinițe	1.623	1.572	−3,1%	870	55,3%
Învățământ primar și gimnazial	5.033	4.621	−8,2%	2.612	56,5%
Învățământ liceal	1.568	1.373	−12,4%	1.373	100,0%
Învățământ profesional	290	430	+48,3%	430	100,0%
Învățământ posliceal	-	75	-	75	100,0%
Total populație școlară	**8.514**	**8.123**	**−4,6%**	**5.392**	**66,4%**

Sursa: *prelucrare date INS, TEMPO Online (SCL103D).*

Unitățile administrativ-teritoriale au transmis valori care completează seria INS, încheiată în anul 2024. Comuna Câlnic raportează pentru anul 2025 o unitate de învățământ, cu 213 persoane în populația școlară (față de 228 în 2024 în seria INS), 54 de copii în grădinițe (67), 159 de elevi în învățământul primar și gimnazial (161) și 24 de cadre didactice (20). Comuna Pianu raportează pentru anii 2025 și 2026 o populație școlară de 369, respectiv 372 de persoane (351 în 2024 în seria INS), 84 și 88 de copii în grădinițe (87), 248 și 251 de elevi în învățământul primar și gimnazial (244) și 37, respectiv 33 de cadre didactice (35); rețeaua este descrisă ca o unitate cu personalitate juridică, cu trei structuri, și o structură de învățământ primar, față de două unități în seria INS. Pentru Municipiul Sebeș, numărul unităților de învățământ diferă între sursele consultate (INS,

hotărârile consiliului local privind rețeaua școlară și I.Ș.J. Alba); analiza din acest subcapitol se bazează pe datele I.Ș.J. Alba.

Dinamica unităților de învățământ

În perioada 2019/2020–2025/2026, evoluția efectivelor diferă semnificativ între unități. În Municipiul Sebeș, cele mai mari creșteri se înregistrează la **Liceul German Sebeș** (+46,9%, de la 307 la 451 de elevi), **Liceul Tehnologic Sebeș** (+27,8%, de la 1.053 la 1.346) și **Școala Gimnazială Nr. 2 Sebeș** (+14,2%, de la 847 la 967).

În același interval, efectivele s-au redus la **Colegiul Național „Lucian Blaga”** cu 11,1%, de la 1.004 la 893 de elevi, și la **Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu”** cu 12,0%, de la 560 la 493. În mediul rural, cea mai accentuată reducere se înregistrează la unitatea coordonatoare din **Drașov, comuna Șpring**, cu 19,3%, de la 249 la 201 elevi. În Cut, efectivul din 2025/2026 este de 85 de elevi, identic cu cel din 2019/2020.

Datele I.Ș.J. privind populația școlară nu includ Școala Gimnazială Petrești. Pentru anul 2025/2026, efectivele raportate însumează **7.716 copii și elevi**, iar efectivul Școlii Gimnaziale Petrești este estimat, prin confruntarea cu seria INS, la aproximativ 440 de copii și elevi. Populația școlară totală a ariei este astfel estimată la aproximativ **8.150 de persoane**.

Valorile intermediare ale seriei I.Ș.J. pentru nivelul gimnazial din anii 2021/2022–2023/2024 nu sunt confirmate de seria INS. Din acest motiv, dinamica pe unități este analizată în principal prin comparația 2019/2020–2025/2026, iar evoluția agregată pe niveluri se bazează pe datele INS.

Educația antepreșcolară

Învățământul antepreșcolar a crescut de la **15 copii în 2022/2023 la 124 în 2025/2026**. În ultimul an, efectivele sunt raportate la Creșa Pianu (20 de copii), Liceul German Sebeș (40), Liceul Tehnologic Sebeș (36) și Școala Gimnazială Nr. 2 Sebeș (28).

Rețeaua cuprinde două creșe, Creșa Pianu și Creșa „Copiilor Voioși” Sebeș. Grupa antepreșcolară raportată la Liceul German funcționează în structura de educație timpurie din Petrești; localizarea exactă a grupei raportate de Școala Gimnazială Nr. 2 și capacitatea totală autorizată pentru nivelul antepreșcolar rămân de clarificat.

Învățământul liceal, profesional și postliceal

Oferta de învățământ liceal, profesional și postliceal este concentrată integral în **Municipiul Sebeș**. În anul școlar 2025/2026, la aceste niveluri sunt înscriși **1.926 de elevi**: 1.428 în învățământul liceal, 440 în cel profesional și 58 în cel postliceal. Cele opt comune nu au unități liceale, profesionale sau postliceale. Datele disponibile nu permit cuantificarea elevilor din comune care fac naveta către Sebeș și nici a celor care frecventează unități din afara ariei de analiză.

Învățământul profesional înregistrează cea mai accentuată creștere dintre nivelurile de educație: de la **290 de elevi în 2014 la 430 în 2024** (+48,3%) conform INS și de la **251 de elevi în 2019/2020 la 440 în 2025/2026** (+75,3%) conform I.Ș.J. Efectivele sunt concentrate la Liceul Tehnologic Sebeș.

Liceul Tehnologic Sebeș are 1.346 de elevi în 2025/2026, reprezentând aproximativ 17% din populația școlară raportată de I.Ș.J. Promovabilitatea la bacalaureat a crescut de la **35,4% în 2019/2020 la 77,6% în 2025/2026**, cu fluctuații între ani. Evoluția efectivelor profesionale confirmă rolul în creștere al filierei tehnologice în structura sistemului educațional local.

Personalul didactic

În anul 2024, aria de analiză avea **627 de cadre didactice**, cu 3,0% mai multe decât în 2014. Raportul agregat era de aproximativ **13 elevi și preșcolari/cadru didactic**.

Pentru cele 12 unități în care datele I.Ș.J. privind personalul pot fi corelate cu efectivele școlare, raportul mediu în 2025/2026 este de **12,6 elevi/cadru didactic**. Valorile variază de la 15,4 la Colegiul Național „Lucian Blaga" la 9,6 la Câlnic și 6,5 la Cut.

Cadrele cu grad didactic I sunt majoritare în numeroase unități: 50 din 58 la Colegiul Național „Lucian Blaga", 41 din 70 la Școala Gimnazială Nr. 2 și 37 din 66 la Școala Gimnazială Săsciori. În 2025/2026 sunt raportate trei posturi vacante la Liceul German, 2,5 la Liceul Tehnologic și două la Pianu de Sus, celelalte unități respondente raportând zero. Datele nu indică un deficit generalizat de personal; diferențele principale sunt legate de **dimensionarea personalului față de efective și de rețeaua dispersată**, iar structura pe grade indică necesitatea urmăririi reînnoirii generaționale.

Participarea și rezultatele școlare

Datele privind personalul, abandonul, absenteismul și rezultatele au fost transmise pentru 13 unități. Indicatorii raportați la numărul de elevi pot fi calculați pentru 12 unități, însumând **6.820 de elevi**, respectiv 88,4% din populația școlară raportată de I.Ș.J. Nu sunt disponibile date complete pentru Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu", Școala Gimnazială Drașov și unitățile private; pentru Școala Gimnazială Petrești există indicatorii de proces, dar lipsesc efectivele din fișierele I.Ș.J.

Absenteismul prezintă diferențe mari între unități. În anul școlar 2025/2026, cele 12 unități comparabile au înregistrat 245.356 de absențe, respectiv aproximativ **36 de absențe/elev**. Cele mai ridicate valori sunt la Liceul Tehnologic Sebeș (72 de absențe/elev), Liceul cu Program Sportiv „Florin Fleșeriu" (56), Colegiul Național „Lucian Blaga" (48) și Școala Gimnazială Săsciori (47). Cele mai reduse valori sunt la Șugag (3 absențe/elev), Vințu de Jos (6) și Cut (7). La Săsciori, 42% dintre absențele raportate sunt nemotivate.

Seria de absenteism este comparabilă în principal începând cu anul școlar 2021/2022. Repartiția dintre absențele motivate și nemotivate raportată pentru Liceul Tehnologic în 2025/2026 necesită confirmare; din acest motiv, ponderea agregată a absențelor nemotivate la nivelul ariei nu este utilizată.

În ceea ce privește **abandonul școlar**, majoritatea unităților raportează valori zero sau reduse. Școala Gimnazială Săsciori se diferențiază prin valori ridicate în mai mulți ani ai perioadei analizate (10,88% în 2019/2020, 13,82% în 2021/2022 și 13,62% în 2023/2024), urmate de o reducere la 8,12% în 2024/2025 și **1,85% în 2025/2026**. Liceul Tehnologic înregistrează valori între 1,7% și 4,44%, cu 2,59% în 2025/2026, iar la Câlnic ratele sunt reduse, dar nenule. Formula utilizată pentru calculul ratei abandonului nu a fost precizată de I.Ș.J., ceea ce limitează comparația metodologică a valorilor.

Rezultatele la examene evidențiază diferențe importante între unități. **Colegiul Național „Lucian Blaga"** înregistrează 100% promovabilitate la evaluarea națională în toți cei șapte ani analizați și valori între **94,38% și 100% la bacalaureat**. La **Liceul German Sebeș**, promovabilitatea este ridicată în majoritatea anilor, cu 84% la evaluarea națională în 2022/2023 și 67% la bacalaureat în 2024/2025.

La **Școala Gimnazială Săsciori**, promovabilitatea la evaluarea națională se menține sub 60% în toți cei șapte ani și este de 56,53% în 2025/2026. În același an, promovabilitatea este de 33% la

Călnic și 50% la Cut. Pentru unitățile cu efective reduse, variațiile procentuale trebuie interpretate cu prudență, întrucât I.Ș.J. nu a transmis numărul candidaților.

La **Liceul cu Program Sportiv „Florin Flășeriu”**, promovabilitatea la evaluarea națională a fost de 13,33% în 2024/2025 și 25% în 2025/2026, în timp ce la bacalaureat s-a situat între 75% și 95% în ultimii patru ani. Diferența dintre rezultatele celor două niveluri indică un profil educațional distinct al componentelor gimnazială și liceală ale unității.

Cumularea indicatorilor evidențiază **Școala Gimnazială Săsciori** ca principala unitate rurală cu vulnerabilități simultane: 807 elevi, 10 structuri arondate în șase localități, absenteism ridicat, istoric de abandon și promovabilitate la evaluarea națională sub 60%. Reducerea abandonului la 1,85% în 2025/2026 reprezintă cea mai favorabilă evoluție recentă a acestui profil, sub rezerva comparabilității metodologice a indicatorului.

Săsciori declară 150 de elevi în risc de abandon sau cu absenteism cronic în 2025, față de câte 100 în fiecare an din perioada 2020–2024, în pofida reducerii ratei de abandon raportate de I.Ș.J. Vințu de Jos declară 10 elevi (14 în 2020), iar celelalte comune între 0 și 4.

Distribuția teritorială și infrastructura fizică

Figura 26: Populația școlară, 2024

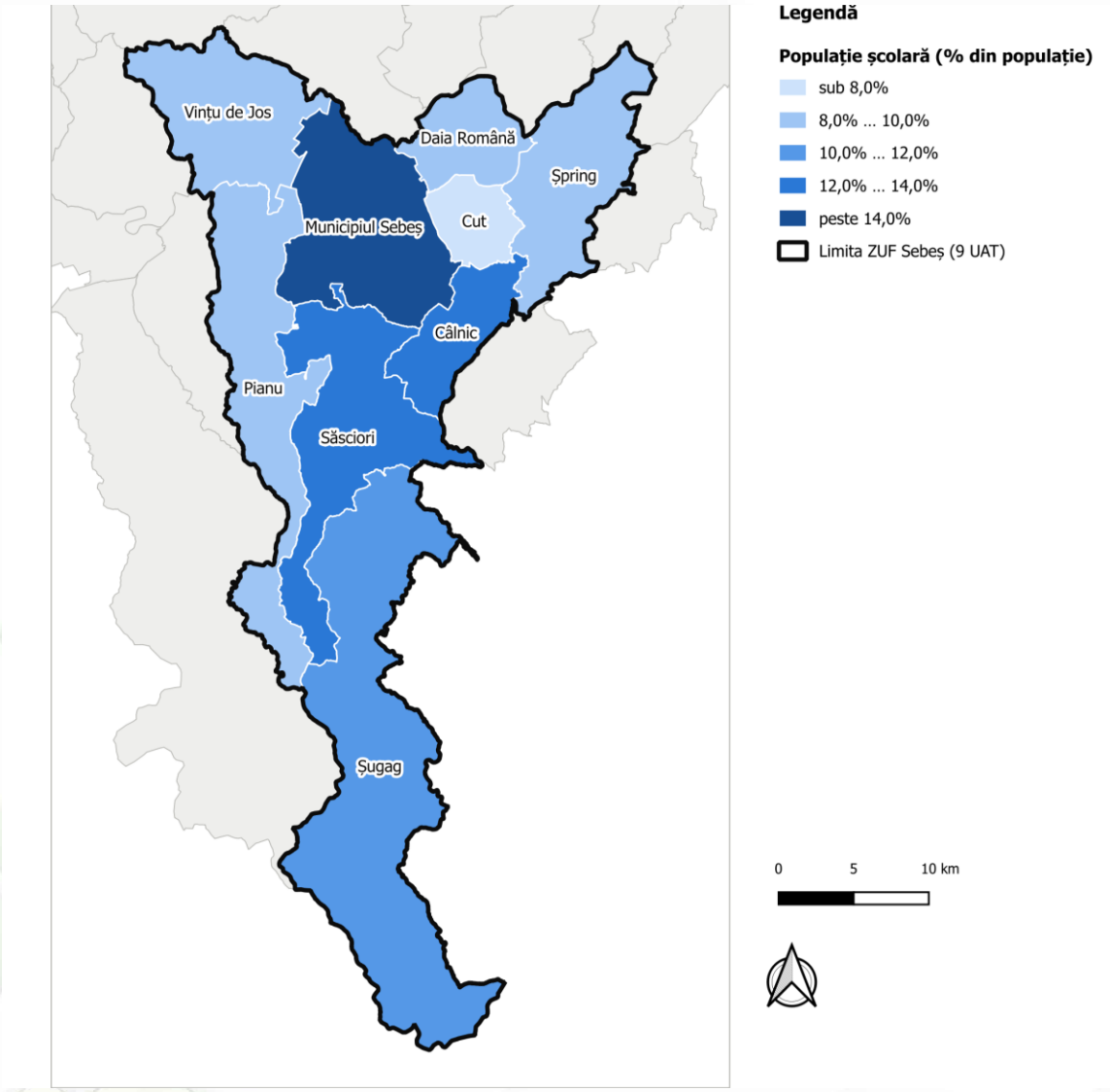

Sursa: *prelucrare date INS (SCL103D, POP107D); limite administrative în Stereo70 (EPSG:3844).*

Concentrarea populației școlare în Municipiul Sebeș reflectă localizarea ofertei educaționale. Elevii sunt înregistrați statistic la unitatea frecventată, nu la domiciliu, iar întreaga ofertă liceală, profesională și postliceală este localizată în municipiu. Figura 26 indică, astfel, și rolul Sebeșului ca pol de servicii educaționale pentru comunele din aria de analiză.

Infrastructura educațională reprezintă componenta principală a patrimoniului public din perspectiva consumului termic. Cele **45 de clădiri de învățământ monitorizate** reprezintă 62,5% din cele 72 de clădiri publice analizate energetic, 61,9% din suprafața utilă încălzită și 60,3% din consumul de energie termică.

Datele disponibile nu permit încă o evaluare completă a **gradului de utilizare a infrastructurii fizice**, deoarece nu sunt disponibile pentru întreaga arie numărul de clase, efectivele pe clasă și capacitatea autorizată a clădirilor. Aceste informații sunt necesare în special pentru evaluarea capacității antepreșcolare și a sustenabilității structurilor cu efective reduse. Informațiile transmise de administrațiile locale identifică totuși nevoi de reabilitare, extindere sau dotare la cinci unități din Sebeș: Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu”, corpul A al Colegiului Național „Lucian Blaga”, Școala Gimnazială Petrești, Școala Gimnazială „Silviu Cărpinișianu” și Grădinița nr. 2. În comune, nevoile privesc Școala „Septimiu Albini” din Cut (reabilitarea claselor, eficiență energetică și sală de sport), școala primară Pianu de Jos și grădinița Pianu de Sus (4,0 milioane de lei), Școala Gimnazială „Ion Raica” din Răchita și școala din Șpring. Vințu de Jos semnalează săli de clasă insuficiente și lipsa laboratoarelor și a unui spațiu pentru Centrul de Documentare și Informare, activitatea desfășurându-se în șapte corpuri de clădire.

1.6.3. Infrastructura de sănătate

Rețeaua de servicii sanitare din aria de analiză este puternic polarizată în Municipiul Sebeș. Conform evidențelor D.S.P. Alba, în cele nouă unități administrativ-teritoriale sunt identificate 59 de unități sanitare, dintre care 39 sunt localizate în Municipiul Sebeș. Singura unitate publică de spitalizare este Spitalul Municipal Sebeș, cu o capacitate de 226 de paturi. Acestuia i se adaugă o unitate privată cu staționar în Pianu de Jos, cu 32 de paturi, astfel încât capacitatea totală de spitalizare a ariei analizate este de 258 de paturi.

Spitalul Municipal Sebeș concentrează și principala infrastructură ambulatorie publică a teritoriului: 20 de cabinete clinice, un cabinet de laborator, un cabinet de radiologie și o bază de tratament pentru recuperare medicală, distribuite în Sebeș și Petrești. În mediul rural predomină medicina primară și cabinetele stomatologice, iar Comuna Cut reprezintă situația cea mai defavorabilă, fiind singura unitate administrativ-teritorială din aria analizată fără nicio unitate sanitară publică sau privată înregistrată.

Accesul la serviciile medicale de urgență reprezintă o vulnerabilitate a Municipiului Sebeș și a zonei sale funcționale. Spitalul Municipal Sebeș a funcționat fără o structură distinctă de primiri urgențe (UPU/CPU), intervențiile fiind gestionate prin camera de gardă, situație care evidențiază necesitatea dezvoltării capacității locale de preluare și tratare a urgențelor medicale.

Tabelul 51: Rețeaua unităților sanitare în aria de analiză, 2026

UAT	Unități sanitare	Profil dominant
Sebeș	39	spital, ambulatoriu, medicină primară, stomatologie, laboratoare
Câlnic	2	medicină primară

UAT	Unități sanitare	Profil dominant
Cut	0	-
Daia Română	3	medicină primară, stomatologie
Pianu	5	staționar privat, medicină primară, stomatologie
Săsciori	3	medicină primară
Șpring	2	medicină primară, stomatologie
Șugag	2	medicină primară
Vințu de Jos	3	medicină primară, stomatologie
Total	**59**	

Sursa: *D.S.P. Alba, adresa nr. 9911/27.08.2026*

Tabelul 52: Personalul medico-sanitar, 2024

Unitate administrativ-teritorială	Medici	din care medici de familie	Stomatologi	Farmaciști	Personal sanitar mediu	Medici / 1.000 loc.
Municipiul Sebeș	68	8	11	20	279	2,13
Câlnic	1	1	–	–	6	0,53
Cut	1	1	–	–	1	0,81
Daia Română	1	1	1	1	4	0,32
Pianu	4*	3	1	2*	3	1,12*
Săsciori	2	2	1	1	4	0,31
Șpring	3*	2	–	–	2*	1,21*
Șugag	1	1	2	1	4	0,36
Vințu de Jos	2	2	1	–	5	0,37
ZUF Sebeș (9 UAT)	**83**	**21**	**17**	**25**	**308**	**1,41**
Județul Alba	718	165	170	214	2.442	1,99

Sursa: *prelucrare date INS (SAN104B, POP107D). Pentru Pianu și Șpring, valorile marcate cu * provin din informațiile transmise de unitățile administrativ-teritoriale*

Figura 27: Densitatea personalului medical, 2024

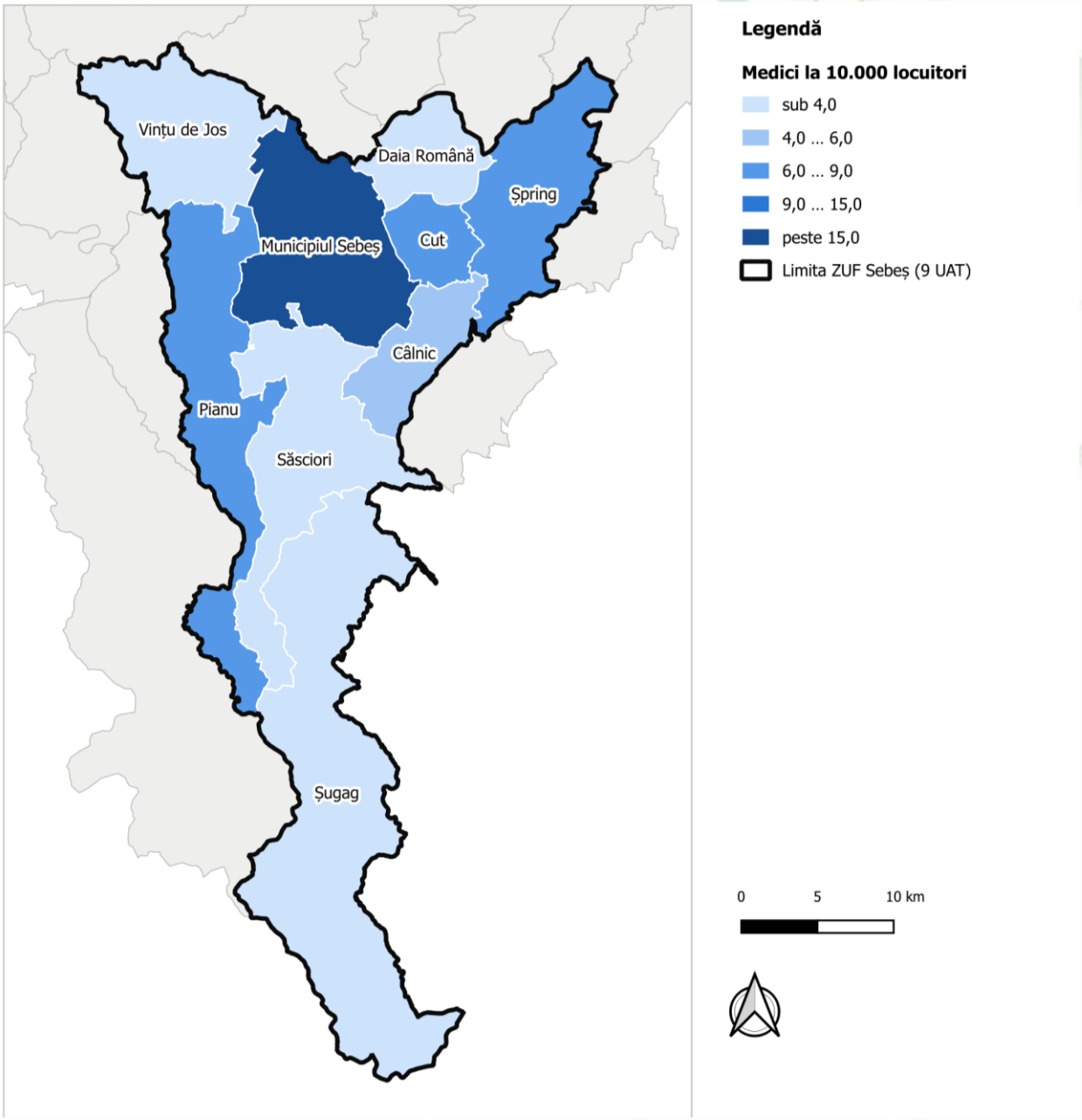

Sursa: *prelucrare date INS (SAN104B, POP107D); limite administrative în Stereo70 (EPSG:3844).*

Medicii sunt înregistrați la locul de muncă, nu la domiciliu, astfel încât harta măsoară localizarea cabinetelor, nu accesul populației la serviciul medical. Analizând împreună cu distanțele din subcapitolul 1.4, harta arată că locuitorii comunelor din al doilea inel cumulează cea mai mare distanță până la un cabinet cu cea mai redusă densitate medicală locală.

Evoluția și distribuția personalului medical

Evidențele D.S.P. Alba privind medicii aflați în contract cu C.A.S. Alba permit analiza dinamicii pentru perioada 2019–2025. Numărul acestora a crescut moderat, de la 85 în 2019 la 88 în 2025, după un maxim de 91 de medici înregistrat în anul 2021. Evoluția la nivel agregat nu reflectă însă stagnarea aproape completă a resursei medicale din comune: variația seriei este generată în principal de Municipiul Sebeș, iar în mediul rural singura modificare este creșterea cu un medic în Comuna Pianu începând cu anul 2022.

Concentrarea teritorială este accentuată. În anul 2025, Municipiul Sebeș reunea 65 dintre cei 88 de medici aflați în contract cu C.A.S. Alba, respectiv 73,9% din totalul ariei, deși concentrează 54,2% din populație. Raportată la populația anului 2026, densitatea este de 2,04 medici la 1.000 de locuitori în municipiu, comparativ cu valori sub 1 medic la 1.000 de locuitori în Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring, Șugag și Vințu de Jos.

Cea mai redusă densitate dintre comunele care dispun de medici se înregistrează în Săsciori, cu 0,46 medici la 1.000 de locuitori, respectiv trei medici pentru 6.455 de locuitori, în condițiile în care Săsciori este cea mai populată comună a ariei analizate. Comuna Cut se diferențiază prin absența completă a personalului medical în evidențele D.S.P./C.A.S. pe întreaga perioadă 2019–2025.

Tabelul 53: Distribuția medicilor aflați în contract cu C.A.S. Alba și densitatea medicală, 2025

UAT	Medici 2025	Medici/1.000 loc.
Sebeș	65	2,04
Câlnic	1	0,53
Cut	0	0,00
Daia Română	4	1,29
Pianu	6	1,68
Săsciori	3	0,46
Șpring	2	0,81
Șugag	2	0,73
Vințu de Jos	5	0,91
Aria de analiză	88	1,50

Sursa: *D.S.P. Alba, adresa nr. 9911/27.08.2026*

Medicina de familie

Acoperirea cu medicină de familie prezintă, la rândul său, diferențe teritoriale. D.S.P. Alba raportează 30 de medici de familie existenți în aria analizată și estimează un necesar de 32. Pentru Municipiul Sebeș sunt indicați 16 medici de familie față de un necesar de 18, corespunzător unui deficit de două posturi. În Comuna Cut nu este înregistrat niciun medic de familie, aceasta fiind totodată singura unitate fără infrastructură sanitară.

În Câlnic, Săsciori și Șugag, numărul total al medicilor aflați în contract cu C.A.S. coincide cu numărul medicilor de familie, ceea ce indică o ofertă locală centrată exclusiv pe medicina primară. Accesul la servicii medicale specializate este astfel dependent de deplasarea către Municipiul Sebeș sau către alte centre urbane.

Și în interiorul comunelor accesul este inegal. În Săsciori, servicii medicale sau sociale există numai în Săsciori și Căpâlna, nu și în Răchita (1.027 de locuitori) sau Sebeșel (1.277), iar în Vințu de Jos numai în reședința comunei și în Câmpu Goblii. Satele Plaiuri, Purcăreți și Strungari din Pianu sunt deservite prin servicii mobile.

D.S.P. Alba identifică pentru perioada 2026–2035 ca direcții prioritare modernizarea tehnologică a cabinetelor de medicină de familie, dezvoltarea serviciilor de prevenție și profilaxie și analiza posibilității înființării unor centre de permanență[21]. Din perspectivă teritorială, centrele de permanență prezintă o relevanță deosebită pentru localitățile cu ofertă medicală redusă și pot contribui atât la creșterea accesului la medicina primară, cât și la reducerea presiunii asupra Camerei de Gardă a Spitalului Municipal Sebeș și asupra U.P.U. a Spitalului Județean de Urgență Alba Iulia.

[21] Sursa: D.S.P. Alba, adresa nr. 9911/27.08.2026

1.6.4. Infrastructura de asistență socială

Infrastructura și serviciile de asistență socială din aria de analiză sunt evaluate în raport cu structura grupurilor vulnerabile și cu distribuția teritorială a nevoilor.

Datele transmise de DGASPC Alba permit conturarea parțială a situației serviciilor sociale și a grupurilor vulnerabile din aria de analiză, în special în ceea ce privește protecția copilului și persoanele adulte cu dizabilități. Inventarul complet al serviciilor sociale licențiate, capacitatea acestora și numărul beneficiarilor urmează să fie completate din evidențele administrațiilor locale și din registrul național al serviciilor sociale.

În domeniul protecției copilului, numărul copiilor și tinerilor cu măsură de protecție specială a scăzut de la **132 în 2019 la 88 în 2025**, respectiv cu 33,3%. Reducerea se înregistrează atât în sistemul rezidențial, cât și în cazul plasamentului la familii/persoane și la asistenți maternali profesioniști. În anul 2025, **54,5% dintre măsurile de protecție erau de tip familial**, pondere apropiată de cea din 2019, ceea ce arată că reducerea numărului de beneficiari nu a fost însoțită de o schimbare semnificativă a structurii formelor de protecție.

O situație distinctă se înregistrează în **Comuna Vințu de Jos**, singura unitate din aria analizată în care numărul copiilor aflați în sistem rezidențial a crescut în perioada 2019–2025. În același timp, numărul copiilor și tinerilor aflați în plasament la asistenți maternali profesioniști a scăzut la nivelul întregii arii, ceea ce indică necesitatea evaluării capacității serviciilor alternative de tip familial.

În cazul persoanelor adulte cu dizabilități, DGASPC Alba raportează o scădere a numărului persoanelor aflate în evidența instituției, de la 69 în 2019 la 47 în 2025. Indicatorul acoperă însă doar o parte a persoanelor cu dizabilități din teritoriu și nu poate fi utilizat pentru estimarea dimensiunii totale a acestui grup.

Informațiile transmise de administrațiile locale completează aceste date cu evidențele primăriilor, ale căror definiții nu sunt însă uniforme. În 2025 sunt declarați 555 de beneficiari de venit minim de incluziune, cei mai mulți la Săsciori (159, față de 114 în 2020), Câlnic (129) și Vințu de Jos (108). Raportat la populație, Câlnic ajunge la 68,4 beneficiari la 1.000 de locuitori, de aproape trei ori peste Săsciori (24,6) și Cut (23,3), deși nu declară personal de asistență socială. Persoanele cu dizabilități din evidența primăriilor însumează 2.200 în cele opt unități care au răspuns, dintre care 1.363 în Sebeș, valori mult peste cele ale D.G.A.S.P.C., care privesc numai adulții din evidența instituției. Personalul de asistență socială și comunitară este de 14 persoane în Sebeș și de două sau trei persoane în celelalte comune care au răspuns.

Serviciile sociale proprii ale Municipiului Sebeș

Oferta proprie de servicii sociale a Municipiului Sebeș este organizată prin Direcția de Asistență Socială. Răspunsul D.A.S. din 24.08.2026 descrie cinci servicii, prezentate în tabelul de mai jos. Trei sunt destinate persoanelor vârstnice (Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice, Centrul de Îngrijire la Domiciliu pentru Persoane Vârstnice și Căminul pentru Persoane Vârstnice), iar două sunt destinate persoanelor cu dizabilități: Centrul de Zi pentru Copii cu Dizabilități și Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități.

Serviciile pentru vârstnici au o utilizare semnificativă: Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice deservește aproximativ 80 de beneficiari pe săptămână, Centrul de Îngrijire la Domiciliu aproximativ 15 persoane pe zi, iar Căminul pentru Persoane Vârstnice are 40 de beneficiari. Centrul pentru adulți cu dizabilități deservește aproximativ 8 persoane pe zi. Structura actuală confirmă orientarea

importantă a serviciilor locale către răspunsul la îmbătrânirea populației și la nevoile persoanelor cu dizabilități.

Distribuția teritorială este puternic concentrată: cele cinci servicii descrise de D.A.S. funcționează în municipiul Sebeș, la trei adrese, iar echipa de îngrijire la domiciliu se deplasează la beneficiari. Petrești, Lancrăm și Răhău nu găzduiesc servicii sociale proprii ale D.A.S., astfel încât accesul locuitorilor din localitățile componente la serviciile de zi și rezidențiale presupune deplasarea către municipiul Sebeș.

Tabelul 54: Serviciile sociale proprii ale Municipiului Sebeș, 2026

Serviciu	Grup țintă	Beneficiari
Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice	persoane 65+	80/săptămână
Centrul de Îngrijire la Domiciliu pentru Persoane Vârstnice	persoane 65+	15/zi
Centrul de Zi pentru Copii cu Dizabilități	copii cu dizabilități	7/zi
Centrul de Zi pentru Persoane Adulte cu Dizabilități	adulți cu dizabilități	8/zi
Căminul pentru Persoane Vârstnice	persoane 65+ fără aparținători legali	40

Sursa: *D.A.S. Sebeș, adresa nr. 17.986/24.08.2026. Informațiile transmise de Municipiul Sebeș indică 13 servicii licențiate, prezentate în continuare.*

Datele furnizate de Municipiul Sebeș enumeră 13 servicii sociale licențiate pe teritoriul municipiului, dintre care 7 furnizate de D.A.S. (între care, față de cele cinci prezentate mai sus, Ambulanța Socială și Centrul de Consiliere și Informare Socială) și 6 de furnizori privați și ONG: Serviciul de Asistență Comunitară al Asociației SOS Satele Copiilor România (12 beneficiari pe zi), trei servicii ale Asociației Diakoniewerk International (Centrul de Zi „O șansă pentru școală”, cu 25 de locuri, un centru de zi ocupațional pentru persoane cu dizabilități, cu 20 de locuri, și îngrijire la domiciliu pentru adulți cu dizabilități, cu 15 locuri), Căminul „Casa Filip” (18 locuri) și Serviciul Mobil de Acordare a Hranei al Filantropiei Ortodoxe (200 de beneficiari pe zi). În mediul rural, Comuna Șpring indică Casa pentru Bunici „Maria Mirabela”, centru de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice, administrat de o asociație, cu aproximativ 50 de beneficiari. Pianu indică Asociația „Centrul de Resurse pentru Servicii Sociale” (CERESS Alba), iar Vințu de Jos trei centre rezidențiale pentru persoane vârstnice. Inventarul serviciilor furnizate de organizații private rămâne de verificat în registrul național al serviciilor sociale.

Capacitatea și nevoile serviciilor

Principala constrângere a sistemului propriu de servicii sociale nu este una generalizată de infrastructură, ci de **resursă umană**. Toate cele cinci servicii indică personalul de specialitate insuficient și lipsa cursurilor de perfecționare între nevoile curente. Deficitele nominalizate vizează, în funcție de serviciu, asistenți medicali, psihologi, îngrijitori la domiciliu și infirmiere.

Problemele de spațiu sunt mai localizate: două servicii care funcționează la Aleea Lac nr. 12 semnalează insuficiența spațiului, iar pentru Căminul pentru Persoane Vârstnice este identificată necesitatea construirii unui imobil nou, adaptat standardelor actuale. Diagnosticul indică astfel necesitatea combinării investițiilor în infrastructură cu intervenții privind recrutarea, retenția și formarea personalului specializat.

Servicii sociale neacoperite și servicii în dezvoltare

Din perspectiva structurii ofertei, D.A.S. Sebeș identifică trei servicii care nu există în prezent: un adăpost de noapte, un centru destinat victimelor violenței domestice și un serviciu de consiliere psihologică și intervenție pentru agresorii familiali. În același timp, oferta se află în extindere prin două intervenții deja angajate: construirea unui centru de zi pentru copii și licențierea unui centru de zi pentru persoane vârstnice în zona Mihail Kogălniceanu.

Municipiul Sebeș semnalează și alte nevoi: o locuință protejată pentru adulți cu dizabilități (10 locuri), centre de zi de tip „Respiro" pentru vârstnici dependenți și persoane cu dizabilități grave și un centru de recuperare și reabilitare pentru vârstnici (30–40 de beneficiari pe zi), pe lângă noul cămin (40 de locuri) și un centru de zi pentru vârstnici (40–50 de locuri). În comune, Șpring indică nevoia unui adăpost pentru persoane singure și vulnerabile (50 de persoane) și semnalează la Vingard aproximativ 40 de familii în care lucrează un singur membru, iar Vințu de Jos indică servicii de îngrijire la domiciliu și un centru comunitar multifuncțional.

Configurația actuală relevă, prin urmare, o ofertă relativ bine conturată pentru vârstnici și persoane cu dizabilități, dar mai puțin dezvoltată pentru situațiile de excluziune socială severă, lipsă de adăpost și violență domestică.

Comunități marginalizate

Strategia anterioară identifica două zone urbane marginalizate în Municipiul Sebeș, pe baza Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate elaborat de Banca Mondială. Pentru actuala perioadă de analiză, Municipiul Sebeș a reconfirmat existența unor zone marginalizate, descrise mai jos.

Primăria indică Cartierul Romilor, în partea sud-estică a municipiului, cu aproximativ 1.391 de locuitori potrivit Recensământului din 2021, în majoritate romi, dar nu toți declarați ca atare, cu străzi neasfaltate, lipsa racordării la rețeaua de gaze naturale și iluminat stradal deficitar pe strada „Fără Nume", și zona „Colonie" din Petrești, de pe strada Valea Sebeșului (DN67C), cu 341 de locuitori, formată din foste cămine muncitorești construite pentru lucrările hidrotehnice de pe Valea Sebeșului. A treia zonă, Blocul NATO de pe strada Energiei nr. 10 din Petrești, are circa 341 de locuitori. Condițiile de locuire sunt improprii: majoritatea locuințelor nu sunt racordate la gaze și se încălzesc cu sobe pe lemne, cu evacuări improvizate ale fumului, multe apartamente nu au grup sanitar propriu, iar numeroși locuitori nu au acte de proprietate, de închiriere sau de identitate cu domiciliul la adresă. În zona „Colonie" lipsesc, la rândul lor, străzile asfaltate, un loc de joacă și un trotuar până în centrul localității, astfel că pietonii circulă pe marginea DN67C. Tema marginalizării rămâne astfel o componentă distinctă a actualizării diagnosticului teritorial și social.

Datele Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba permit caracterizarea a două categorii de beneficiari la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale. Numărul persoanelor adulte cu dizabilități din evidența instituției a scăzut în aria de analiză de la 69 în 2019 la 47 în 2025, iar numărul copiilor aflați în sistemul rezidențial, de la 57 la 40. Adăugând plasamentele la familii sau persoane și asistența maternală profesionistă, în anul 2025 se aflau în protecție specială 88 de copii și tineri din aria de analiză.

Scăderea reflectă atât evoluția numărului de cazuri, cât și politica națională de dezinstituționalizare și de tranziție către îngrijirea de tip familial, astfel încât un număr mai mic de beneficiari în evidență nu echivalează cu o nevoie mai mică de servicii la nivel local. Structura teritorială este însă informativă: raportate la populație, cele mai ridicate valori ale copiilor aflați în protecție specială se înregistrează în Vințu de Jos, cu 2,56 la mia de locuitori, și Șpring, cu 2,01, față de o medie de 1,50

pe aria de analiză. Vințu de Jos este totodată singura unitate în care numărul copiilor din sistemul rezidențial a crescut în perioada analizată, de la 6 la 8, în timp ce tendința generală este de scădere. Pentru persoanele adulte cu dizabilități, valorile maxime apar în Pianu, cu 1,68 la mie, și Săsciori, cu 1,55, față de 0,80 media ariei.

Corelarea cu procesul de îmbătrânire demografică nu confirmă o relație simplă între vârsta populației și încărcătura serviciilor sociale: Comuna Săsciori are cel mai scăzut indice de îmbătrânire din aria de analiză, 77,7, dar a doua pondere a adulților cu dizabilități în evidență, în timp ce Daia Română, cu un indice de 143,0, nu are niciun copil în protecție specială. Convergența relevantă pentru planificare apare însă în Comuna Cut: unitatea cu cel mai ridicat indice de îmbătrânire din teritoriu (195,0, aproape doi vârstnici la un tânăr) și cu cea mai mare pondere a populației vârstnice, 21,8%, este totodată unitatea cu cele mai multe servicii publice de bază absente, inclusiv personalul medical (toate cele șase în statistica INS și cinci dacă se ia în considerare rețeaua de canalizare raportată de operator). Presiunea demografică maximă și oferta de servicii minimă se suprapun în același teritoriu, ceea ce justifică tratarea comunei ca prioritate de intervenție, independent de numărul absolut de beneficiari înregistrați, care poate fi redus și din cauza absenței unui furnizor local.

1.6.5. Concluzii

Fondul locativ a crescut cu 17,2%, peste media județeană, iar Municipiul Sebeș a concentrat 74,9% din locuințele finalizate în perioada 2014–2025. Fondul locativ public reprezintă însă numai 1,11% din total, ceea ce limitează capacitatea administrației de intervenție directă în domeniul locuirii.

Populația școlară a scăzut cu 4,6%, concomitent cu reducerea numărului de unități de învățământ și menținerea unei rețele rurale dispersate. Municipiul Sebeș concentrează 66,4% din populația școlară și asigură integral oferta de învățământ liceal și profesional pentru aria analizată.

Învățământul profesional a crescut cu 48,3%, ceea ce reprezintă o evoluție favorabilă pentru corelarea ofertei educaționale cu cererea industriei locale. Această componentă consolidează rolul Municipiului Sebeș ca pol educațional pentru întreaga zonă.

Oferta de servicii medicale este puternic polarizată în Municipiul Sebeș, unde sunt localizate 39 dintre cele 59 de unități sanitare identificate de D.S.P. Alba. Spitalul Municipal Sebeș este singura unitate publică de spitalizare din aria analizată, cu 226 de paturi, capacitatea totală fiind completată de o unitate privată cu 32 de paturi în Pianu de Jos.

Municipiul concentrează 73,9% dintre medicii aflați în contract cu C.A.S. Alba, în timp ce efectivele medicale din comune au rămas aproape neschimbate în perioada 2019–2025. Disparitățile teritoriale sunt importante: Cut nu dispune de unitate sanitară sau medic, iar Săsciori înregistrează cea mai redusă densitate medicală dintre comunele cu personal medical.

Accesul la medicina primară și specializată rămâne astfel o vulnerabilitate pentru o parte a comunelor și trebuie abordat atât prin consolidarea serviciilor locale, cât și prin îmbunătățirea accesibilității către Municipiul Sebeș. Înființarea unor centre de permanență și modernizarea cabinetelor de medicină de familie sunt direcții identificate de D.S.P. Alba pentru perioada 2026–2035.

Serviciile sociale proprii ale Municipiului Sebeș sunt orientate predominant către persoanele vârstnice și persoanele cu dizabilități, trei dintre cele cinci servicii descrise de D.A.S. fiind destinate populației de peste 65 de ani. Structura răspunde unei nevoi aflate în creștere pe fondul accentuării îmbătrânirii demografice, însă funcționarea serviciilor este afectată transversal de deficitul de personal de specialitate și de necesarul de formare continuă.

Oferta locală de servicii sociale prezintă în continuare goluri funcționale, în special prin absența unui adăpost de noapte, a unui centru pentru victimele violenței domestice și a unui serviciu destinat agresorilor familiali. În paralel, construirea unui centru de zi pentru copii și licențierea unui nou centru de zi pentru vârstnici indică un proces de extindere a rețelei, iar principala nevoie de infrastructură existentă rămâne construirea unui nou imobil pentru Căminul pentru Persoane Vârstnice.

Analiza SWOT - Locuire și servicii publice

Puncte tari	Puncte slabe
Fond locativ în creștere cu 17,2%, ritm superior mediei județene (toate UAT-urile)	Fond locativ public de doar 1,11% din total (toate UAT-urile)
Rol de pol educațional zonal, cu întreaga ofertă liceală, profesională și postliceală a ariei concentrată în Municipiul Sebeș	Scădere a populației școlare cu 4,6% (toate UAT-urile)
Dezvoltare susținută a învățământului profesional și dual: +75,3% între 2019/2020 și 2025/2026	Rețea școlară rurală puternic dispersată și existența unor structuri cu efective reduse, în special în Cut și Șpring
Flux de intrare relativ stabil în sistemul educațional, cu dimensiuni apropiate ale cohortelor preșcolare, primare și gimnaziale	Concentrarea riscului educațional la Școala Gimnazială Săsciori: absenteism ridicat, istoric de abandon și promovabilitate la evaluarea națională sub 60%
Spital Municipal cu 226 de paturi și infrastructură ambulatorie diversificată, cu rol de centru medical pentru întreaga arie (Municipiul Sebeș)	Densitate medicală redusă în mai multe comune, cu minimum de 0,46 medici/1.000 locuitori în Săsciori
Capacitate totală de spitalizare de 258 de paturi, inclusiv o unitate privată cu 32 de paturi în Pianu de Jos (Sebeș, Pianu)	Concentrare accentuată a serviciilor medicale în polul urban - 73,9% dintre medicii aflați în contract cu C.A.S. Alba sunt localizați în Municipiul Sebeș
Creștere susținută a fondului locativ, cu dinamică ridicată atât în Municipiul Sebeș, cât și în unele comune atractive rezidențial	Absența oricărei unități sanitare și a medicilor în Comuna Cut
Existența a 13 servicii sociale licențiate în Municipiul Sebeș, dintre care 7 furnizate de D.A.S., specializate în principal pentru persoane vârstnice și persoane cu dizabilități	Stagnarea efectivelor medicale din comune în perioada 2019–2025
Servicii diversificate pentru vârstnici - centru de zi, îngrijire la domiciliu și serviciu rezidențial	Reducerea numărului de unități de învățământ, cu efecte asupra distanțelor de deplasare a elevilor (mediul rural)
Două servicii sociale suplimentare în curs de dezvoltare - centru de zi pentru copii și centru de zi pentru vârstnici	Deficit de personal de specialitate și nevoie de formare continuă la toate cele cinci servicii D.A.S. analizate
	Concentrarea serviciilor sociale de zi și rezidențiale în orașul Sebeș, fără servicii localizate în Petrești, Lancrăm și Răhău
	Absența unui adăpost de noapte și a serviciilor specializate pentru victimele violenței domestice și agresorii familiali
	Necesitatea unui imobil nou pentru Căminul pentru Persoane Vârstnice
	Absența unei structuri distincte de primiri urgențe (UPU/CPU) la Spitalul Municipal Sebeș, intervențiile de urgență fiind gestionate prin camera de gardă (Municipiul Sebeș)

Oportunități	Amenințări
Programe naționale și europene pentru infrastructura educațională și dotarea unităților de învățământ	Continuarea scăderii populației școlare, cu risc de închidere a unităților din comunele mici
Extinderea și adaptarea învățământului profesional și dual în parteneriat cu angajatorii, în funcție de cererea de competențe a economiei locale	Reducerea cohortelor școlare în unele localități mici, cu risc de coborâre sub masa critică necesară funcționării unor structuri școlare, în special în Cut și Șpring
Dezvoltarea transportului școlar și integrarea acestuia cu sistemul zonal de mobilitate, pentru îmbunătățirea accesului la serviciile educaționale concentrate în Sebeș	Migrația personalului medical și didactic către centre urbane mai mari, în special Alba Iulia și Sibiu
Construirea de locuințe pentru specialiști, ca instrument de atragere a cadrelor medicale și didactice	Creșterea presiunii asupra serviciilor publice din comunele care atrag populație, în absența investițiilor corelate
Organizarea în comun, la nivelul zonei urbane funcționale, a transportului școlar și a serviciilor medicale de proximitate	Imposibilitatea administrației de a răspunde nevoilor de locuire ale categoriilor vulnerabile, în lipsa fondului locativ public
Înființarea unor centre de permanență pentru creșterea accesului la medicina primară și reducerea presiunii asupra serviciilor de urgență	Creșterea cererii de servicii medicale pe fondul îmbătrânirii demografice, în condițiile unei resurse medicale rurale aproape staționare
Modernizarea și dotarea cabinetelor de medicină de familie și extinderea programelor preventive și de screening	Creșterea cererii pentru servicii destinate vârstnicilor în contextul accentuării îmbătrânirii demografice și al deficitului existent de personal specializat
Extinderea serviciilor sociale comunitare și de proximitate, inclusiv prin centre de zi și servicii mobile/la domiciliu	
Dezvoltarea serviciilor specializate pentru prevenirea și combaterea violenței domestice	
Dezvoltarea capacității locale de preluare și tratare a urgențelor medicale, inclusiv prin reabilitarea și extinderea Spitalului Municipal Sebeș	

1.7. Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism

Subcapitolul analizează infrastructura culturală și turistică a ariei de analiză și dinamica circulației turistice, pe baza seriilor statistice disponibile la nivel de unitate administrativ-teritorială. Turismul a fost tratat în strategia anterioară în cadrul capitolului dedicat economiei. Mutarea sa în acest subcapitol urmărește tratarea unitară a patrimoniului, a ofertei culturale și a valorificării turistice a acestora.

1.7.1. Structurile de primire turistică

Aria de analiză dispunea, în anul 2025, de 54 de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare, cu o capacitate totală de 1.749 de locuri. Față de 2014, numărul structurilor a crescut de trei ori (+200,0%), iar capacitatea de cazare cu 187,7%. Este una dintre cele mai puternice dinamici sectoriale din aria de analiză.

Structura ofertei s-a diversificat semnificativ. Pensiunile agroturistice au ajuns de la 11 la 26 de unități și reprezintă în prezent 48,1% din structurile ariei de analiză, respectiv 30,4% din capacitatea de cazare. Segmentul apartamentelor și camerelor de închiriat, inexistent în 2014, numără astăzi 15 unități și 359 de locuri. Hotelurile, în număr de 6, dețin 454 de locuri, respectiv 26,0% din capacitate.

Distribuția teritorială este puternic polarizată. Din cele nouă unități administrativ-teritoriale, 3 nu dispun de nicio structură de cazare: Câlnic, Cut, Daia Română. Cea mai mare capacitate revine Comunei Șugag, cu 653 de locuri, care depășește Municipiul Sebeș (644 de locuri). Comuna Șugag și-a majorat numărul structurilor de la 4 în 2015 la 24 în 2025, dezvoltare legată de valorificarea turistică a zonei montane Șureanu.

Tabelul 55: Structurile de primire turistică și circulația turistică, 2025

Unitate administrativ-teritorială	Structuri	Locuri	Sosiri	Înnoptări	Durată medie sejur (zile)
Municipiul Sebeș	14	644	44.692	64.301	1,44
Câlnic	–	–	–	–	–
Cut	–	–	–	–	–
Daia Română	–	–	–	–	–
Pianu	7	218	3.159	5.858	1,85
Săsciori	5	90	1.775	3.257	1,83
Șpring	1	50	876	1.156	1,32
Șugag	24	653	24.840	46.856	1,89
Vințu de Jos	3	94	3.615	5.077	1,40
ZUF Sebeș (9 UAT)	54	1.749	78.957	126.505	1,60

Sursa: *prelucrare date INS (TUR101C, TUR102C, TUR104E, TUR105E).*

Comuna Pianu raportează, pentru anul 2026, 8 unități de cazare, cu 234 de locuri, față de 7 structuri și 218 locuri în seria INS pentru anul 2025. Valorile raportate de unitatea administrativ-teritorială se referă la un alt an decât cel din tabel și nu modifică totalurile ariei de analiză, dar indică o creștere a capacității de cazare în Pianu.

Comuna Vințu de Jos declară, de asemenea, pentru 2026, 8 structuri cu 214 locuri, 4.350 de sosiri și 7.890 de înnoptări, față de 3 structuri, 94 de locuri, 3.615 sosiri și 5.077 de înnoptări în seria INS pentru 2025.

1.7.2. Circulația turistică

Numărul sosirilor în structurile de primire turistică din aria de analiză a crescut de la 18.554 în 2014 la 78.957 în 2025, respectiv cu 325,6%. Înnoptările au urmat aceeași direcție, de la 35.512 la 126.505 (+256,2%). Raportat la anul 2019, ultimul an nemarcat de restricțiile pandemice, sosirile au crescut cu 80,2%, ceea ce confirmă că dinamica nu este un simplu efect de revenire.

Durata medie a sejurului s-a redus însă de la 1,91 zile în 2014 la 1,60 zile în 2025. Scăderea duratei medii a sejurului este compatibilă cu o pondere importantă a turismului de tranzit, în contextul poziționării municipiului pe coridoarele rutiere majore. Diferența între unități este semnificativă: în Municipiul Sebeș sejurul mediu este de 1,44 zile, în timp ce în Comuna Șugag atinge 1,89 zile, ceea ce diferențiază clar funcția de escală a polului urban de funcția de destinație a zonei montane.

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare în funcțiune este de 20,0% la nivelul ariei de analiză și 28,1% în Municipiul Sebeș. Valorile reduse arată că extinderea capacității a devansat creșterea cererii și că există rezerve importante de valorificare a infrastructurii existente, în special prin prelungirea sezonului și prin atragerea de segmente noi de turiști.

Tabelul 56: Evoluția circulației turistice în aria de analiză, 2014–2025

Indicator	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Structuri de cazare	18	22	23	27	28	25
Locuri de cazare	608	745	769	861	910	854
Sosiri	18.554	33.649	34.684	32.387	39.431	43.815
Înnoptări	35.512	74.001	58.153	81.390	77.101	71.806
Durată medie sejur (zile)	1,91	2,20	1,68	2,51	1,96	1,64

Continuarea tabelului:

Indicator	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Structuri de cazare	27	41	41	48	58	54
Locuri de cazare	949	1.264	1.458	1.562	1.912	1.749
Sosiri	30.040	43.071	61.771	65.422	83.097	78.957
Înnoptări	53.445	77.067	106.118	114.016	136.127	126.505
Durată medie sejur (zile)	1,78	1,79	1,72	1,74	1,64	1,60

Sursa: *prelucrare date INS (TUR101C, TUR102C, TUR104E, TUR105E).*

Figura 28: Circulația turistică în aria de analiză, indice 2014 = 100

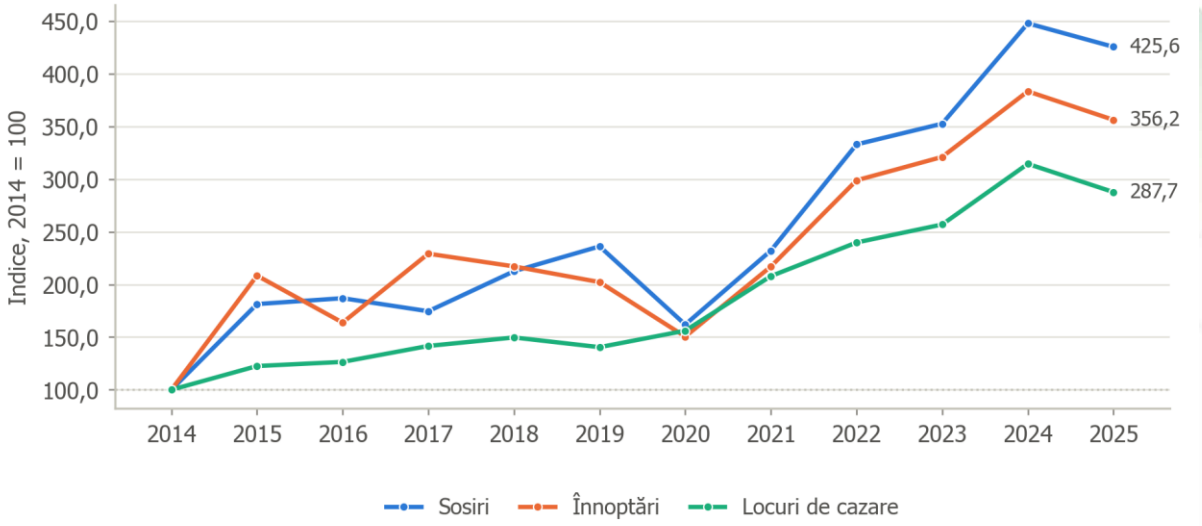

Sursa: *prelucrare date INS (TUR102C, TUR104E, TUR105E).*

Suprapunerea celor trei serii arată decalajul dintre ofertă și cerere: capacitatea de cazare a crescut constant, în timp ce sosirile și înnoptările au evoluat neuniform, cu scăderea puternică din perioada restricțiilor pandemice și cu revenirea ulterioară. Distanța dintre curbe este expresia grafică a indicelui redus de utilizare comentat mai sus.

Creșterea s-a întrerupt însă în ultimul an analizat. Față de 2024, an de vârf al întregii serii, sosirile au scăzut cu 5,0%, înnoptările cu 7,1%, iar numărul structurilor de cazare s-a redus cu 4 unități. Un singur an nu constituie o schimbare de tendință, dar evoluția trebuie urmărită, întrucât coincide cu reducerea capacității de cazare de la 1.912 la 1.749 de locuri, prima scădere a capacității din întreaga perioadă analizată.

1.7.3. Infrastructura culturală

Rețeaua de biblioteci a ariei de analiză cuprinde 28 de unități în anul 2025, cu un fond total de 276.114 volume și 7.836 de cititori activi. Municipiul Sebeș concentrează 9 biblioteci, 189.510 volume și 6.444 de cititori activi. Raportat la populație, ariei de analiză îi revin 4,7 volume pe locuitor.

În aria de analiză funcționează 9 muzee și colecții publice, care au înregistrat 9.549 de vizitatori în anul 2025. Raportul dintre numărul vizitatorilor de muzeu și numărul sosirilor turistice (12,1%) indică o valorificare limitată a patrimoniului muzeal în raport cu fluxul turistic al zonei.

Tabelul 57: Infrastructura culturală, 2025

Unitate administrativ-teritorială	Biblioteci	Volume	Cititori activi	Volume / locuitor
Municipiul Sebeș	9	189.510	6.444	5,9
Câlnic	1	5.207	75	2,8
Cut	1	2.000	65	1,6
Daia Română	2	12.121	254	3,9
Pianu	3	6.204	59	1,7
Săsciori	4	15.196	318	2,4

Unitate administrativ-teritorială	Biblioteci	Volume	Cititori activi	Volume / locuitor
Șpring	5	17.387	166	7,0
Șugag	2	25.182	266	9,1
Vințu de Jos	1	3.307	189	0,6
ZUF Sebeș (9 UAT)	28	276.114	7.836	4,7

Sursa: *prelucrare date INS (ART101B, ART106A, ART107A).*

Instituțiile de cultură din Sebeș au precizat, în GL2, că seriile INS includ și bibliotecile școlare și expozițiile etnografice, iar în municipiu funcționează efectiv Muzeul Municipal (Casa Zápolya), Casa Memorială „Lucian Blaga” din Lancrăm și Cetatea. Comuna Șpring declară o singură bibliotecă, cu 9.695 de volume și 104 cititori activi, față de 5 biblioteci, 17.387 de volume și 166 de cititori în seria INS, iar Șugag declară pentru 2026 o bibliotecă cu 16.691 de volume și 650 de cititori.

Evidența administrativă completează indicatorii statistici cu informații privind starea principalelor obiective culturale și de patrimoniu din Municipiul Sebeș. Casa de Cultură „Lucian Blaga”, Casa și Muzeul Fanfarei Petrești, Casa Memorială „Lucian Blaga” Lancrăm, Casa Zápolya (Muzeul Municipal „Ioan Raica”) și clădirea Expoziției Științele Naturii sunt evaluate de administrația locală ca neavând nevoie de reabilitare în prezent.

În GL2, Primăria și instituțiile de cultură au indicat însă că și Casa Zápolya necesită reabilitare, iar Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Alba propune reabilitarea ei ca muzeu municipal.

Casa Weber constituie excepția: obiectivul necesită reabilitare, iar documentația tehnico-economică este deja întocmită. Din perspectiva maturității investiționale, proiectul poate fi tratat ca intervenție pregătită pentru identificarea unei surse de finanțare.

1.7.4. Infrastructura sportivă și de agrement

Infrastructura culturală și sportivă administrată la nivel municipal cuprinde douăsprezece obiective analizate din perspectiva stării fizice: șase obiective culturale și de patrimoniu și șase obiective sportive. Evaluarea administrației locale indică o stare generală favorabilă a patrimoniului construit utilizat pentru aceste funcțiuni: zece dintre cele douăsprezece obiective nu necesită intervenții de reabilitare în prezent.

Infrastructura sportivă inventariată cuprinde Baza Sportivă Tip I Nufărul, Baza Sportivă Tip II Arini și sălile de sport „Dorin Pavel”, Lancrăm, Petrești și „Florin Fleșeriu”. Dintre acestea, numai Sala de Sport „Florin Fleșeriu” este declarată ca necesitând reabilitare, iar pentru intervenție există deja documentație tehnico-economică. Acest lucru conferă proiectului un grad ridicat de maturitate pentru includerea în portofoliul de investiții. Informațiile transmise de municipiu menționează și bazinul de înot construit în 2025 și semnalează nevoia de modernizare a sălii de sport a Colegiului Național „Lucian Blaga”.

Datele privind infrastructura școlară indică în paralel o problemă de acces la facilități sportive pentru unele unități de învățământ. În particular, Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu” nu dispune de sală de sport, ceea ce arată că starea bună a infrastructurii sportive municipale existente nu înseamnă automat o distribuție suficientă sau acces echilibrat la facilități.

Pentru comune, informațiile transmise de primării oferă o imagine sumară. Daia Română, Pianu și Vințu de Jos declară baze sau terenuri de sport și săli de sport funcționale, iar Șpring declară

căminele culturale din Vingard, Șpring și Cunța în stare bună. Nevoile declarate privesc renovarea bazei sportive din Săsciori, reabilitarea căminului cultural din Cut, un teren de fotbal și repararea vestiarului la Șpring și un teren multisport la Câlnic, unde căminul cultural din Deal este slab utilizat. Sunt în curs de realizare sau de finanțare o sală de sport școlară la Drașov (8,84 milioane de lei, în implementare) și un bazin de înot didactic la Daia Română (9,6 milioane de lei, depus spre finanțare).

1.7.5. Concluzii

Turismul reprezintă unul dintre sectoarele cu cea mai puternică dinamică din aria de analiză: structurile de cazare au crescut cu 200,0%, capacitatea cu 187,7%, iar sosirile cu 325,6%. Creșterea se menține și prin raportare la anul 2019, sosirile fiind cu 80,2% mai mari în 2025.

Oferta turistică s-a diversificat semnificativ, pensiunile agroturistice deținând 30,4% din capacitatea totală, iar segmentul apartamentelor de închiriat dezvoltându-se de la zero. Zona montană a depășit polul urban ca dimensiune a ofertei, Comuna Șugag având 653 de locuri de cazare, față de 644 în Municipiul Sebeș.

Distribuția teritorială a infrastructurii turistice rămâne însă dezechilibrată, trei UAT-uri (Câlnic, Cut și Daia Română) neavând nicio structură de cazare. Această situație indică diferențe importante în valorificarea potențialului turistic la nivelul ariei de analiză.

Durata medie a sejurului a scăzut la 1,60 zile, iar indicele de utilizare a capacității este de 20,0%, indicând un nivel redus de retenție a turiștilor și rezerve importante de valorificare a ofertei. În 2025 s-a înregistrat o scădere față de maximul din 2024, însă evoluția unui singur an nu permite concluzia unei schimbări de tendință.

Participanții la GL2 au susținut un pachet turistic care să lege oferta municipiului de zona montană (Șugag, Poarta Raiului, domeniul schiabil Șureanu), condiționat de modernizarea drumului Oașa–Șureanu și de accesul rutier spre Râpa Roșie.

Infrastructura culturală și sportivă a Municipiului Sebeș prezintă, în ansamblu, o stare fizică favorabilă. Dintre cele douăsprezece obiective evaluate de administrația locală, numai Casa Weber și Sala de Sport „Florin Fleșeriu” necesită reabilitare. În GL2 a fost semnalată însă și nevoia de reabilitare a Casei Zápolya.

Principala provocare este legată mai degrabă de valorificarea și accesibilitatea infrastructurii decât de degradarea acesteia. În domeniul cultural, raportul redus dintre vizitatorii muzeelor și fluxul turistic indică un potențial insuficient exploatat al patrimoniului, iar în domeniul sportiv persistă deficite punctuale, inclusiv lipsa unei săli de sport la Școala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu”.

Existența documentațiilor tehnico-economice pentru Casa Weber și Sala „Florin Fleșeriu” conferă celor două intervenții un nivel ridicat de maturitate pentru includerea în viitorul portofoliu de proiecte.

Analiza SWOT - Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism

Puncte tari	Puncte slabe
Creștere a capacității de cazare cu 187,7% și a sosirilor cu 325,6% (toate UAT-urile cu ofertă turistică)	Absența oricărei structuri de cazare în 3 unități (Câlnic, Cut, Daia Română)
Ofertă diversificată, de la hoteluri la pensiuni agroturistice și apartamente de închiriat (Sebeș, Șugag)	Indice de utilizare a capacității de cazare de doar 20,0% (toate UAT-urile)
Cea mai mare capacitate de cazare din aria de analiză, dezvoltată în zona montană (653 locuri, Șugag)	Durată medie a sejurului în scădere, la 1,60 zile (toate UAT-urile)
Poziționare pe coridoarele rutiere majore, care alimentează un flux constant de turism de tranzit (Municipiul Sebeș)	Sejur de 1,44 zile, specific turismului de escală, nu de destinație (Municipiul Sebeș)
Patrimoniu construit și imaterial diversificat, inclusiv cetăți și ansambluri fortificate (Câlnic, Săsciori, Sebeș)	Valorificare turistică redusă a patrimoniului cultural în raport cu fluxul de vizitatori (toate UAT-urile)
Stare fizică bună a majorității infrastructurilor culturale și sportive evaluate - 10 din 12 obiective nu necesită reabilitare	Distribuție neuniformă a infrastructurii sportive, cu deficit de sală de sport la unele unități școlare
Existența documentațiilor tehnico-economice pentru reabilitarea Casei Weber și a Sălii de Sport „Florin Fleșeriu”	
Rețea diversificată de baze și săli sportive în Municipiul Sebeș și localitățile componente	

Oportunități	Amenințări
Corelarea ofertei de escală din municipiu cu oferta de destinație din zona montană, printr-un pachet turistic zonal	Presiunea dezvoltării necontrolate a construcțiilor turistice asupra zonei montane
Valorificarea patrimoniului fortificat și a ariilor naturale protejate ca produs turistic integrat	Concurența destinațiilor montane consacrate din regiune
Prelungirea sezonului turistic în zona montană prin diversificarea activităților	Degradarea patrimoniului construit în absența investițiilor de conservare
Includerea comunelor fără ofertă de cazare în trasee tematice care valorifică patrimoniul local	Menținerea funcției exclusive de tranzit pentru polul urban, cu impact economic local redus
Valorificarea documentațiilor mature pentru atragerea de finanțări destinate reabilitării patrimoniului și infrastructurii sportive	

1.8. Capacitate administrativă, guvernanță și cooperare intercomunitară

Subcapitolul analizează cadrul instituțional al ariei de analiză, cu accent pe structurile de cooperare intercomunitară și pe consecințele pe care suprapunerea acestora o are asupra capacității de a programa și implementa proiecte comune. Indicatorii cantitativi privind resursele umane, finanțele locale și digitalizarea nu au corespondent în statistica publică la nivel de unitate administrativ-teritorială și se fundamentează pe date solicitate. Aspectele privind transparența administrativă și digitalizarea serviciilor publice sunt analizate în subcapitolul 1.5.5.

1.8.1. Structurile de cooperare intercomunitară

Municipiul Sebeș face parte din 7 structuri de cooperare cu personalitate juridică, înființate pentru realizarea în comun a unor proiecte de interes zonal sau regional ori pentru furnizarea în comun a unor servicii publice:

- Asociația Apa Alba
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Salubris
- Asociația Intercomunitară de Dezvoltare Alba Iulia
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Munții Șureanu”
- Asociația GISAS
- GAL Sebeș
- ADI Transport Public

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș este singura asociație documentată în dosarul strategiei care are ca obiect direct relația municipiului cu comunele adiacente.

Municipiul Sebeș indică, pe lângă structurile enumerate mai sus, ADI ITI Sebeș–Vințu de Jos și ADI Centru de Agrement și Înot Sebeș–Alba, și nu menționează Asociația Intercomunitară de Dezvoltare Alba Iulia și Asociația GISAS; lista se va reconcilia cu actele de înființare ale asociațiilor. Dacă ADI ITI Sebeș–Vințu de Jos are ca obiect proiecte comune ale celor două unități, aceasta constituie o a doua structură cu obiect zonal direct, relevantă pentru argumentarea includerii comunei Vințu de Jos.

În mediul rural au fost identificate trei structuri suplimentare de cooperare: GAL „Țara Secașelor”, GAL „Valea Mureșului și Valea Ampoiului” și GAL Mărginimea Sibiului. Apartenența comunelor la grupuri de acțiune locală diferite fragmentează cadrul de programare al dezvoltării rurale și complică formularea unor proiecte care să acopere uniform aria de analiză.

Potrivit informațiilor transmise de primării, Daia Română și Șpring aparțin GAL „Țara Secașelor”, iar Pianu, Săsciori și Vințu de Jos GAL „Valea Mureșului și Valea Ampoiului”. Câlnic nu precizează denumirea grupului, iar Cut indică „GAL Țara Năsăudului”. Comuna Vințu de Jos declară, la rândul ei, apartenența la ADI ITI Sebeș–Vințu de Jos, structura fiind confirmată de ambele unități.

1.8.2. Acoperirea instituțională a ariei de analiză

Zona urbană funcțională extinsă, alcătuită din nouă unități administrativ-teritoriale, este un perimetru de planificare fără corespondent instituțional propriu. Asociația de transport public acoperă patru unități, respectiv 74,8% din populație. Grupurile de acțiune locală grupează comunele după criterii care nu urmăresc relația cu polul urban. Asociațiile de utilități (apă și salubritate) operează la scară județeană.

Tabelul 58: Acoperirea instituțională a ariei de analiză

Structură de cooperare	Unități acoperite din aria de analiză	Obiect	Scară
ADI pentru Transport Public Zona Sebeș	4 din 9	Transport public local	Zonală
Asociația Apa Alba	toate (prin operatorul regional)	Apă și apă uzată	Județeană
ADI Salubris Alba	toate (zona de salubrizare 2)	Gestionarea deșeurilor	Județeană
ADI „Munții Șureanu"	parțial	Dezvoltare montană	Interjudețeană
Grupuri de acțiune locală	parțial, în trei grupuri diferite	Dezvoltare rurală	Variabilă
Zona urbană funcțională extinsă	9 din 9	Planificare strategică	fără personalitate juridică

Sursa: *prelucrarea consultantului, pe baza SIDU 2021 și a documentelor de constituire a ADI pentru Transport Public Zona Sebeș.*

Consecința practică este că un proiect de interes zonal care privește toate cele nouă unități nu are, în prezent, un titular instituțional. Cele cinci comune din afara perimetrului asociației de transport (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring, Șugag) nu dispun de niciun cadru formalizat de cooperare cu municipiul pe teme de mobilitate.

Comuna Șpring declară, în plus, apartenența la asociația intercomunitară de transport local a municipiului Alba Iulia, iar satul Vingard are cursă directă spre Alba Iulia, astfel că o parte din comună se află în perimetrul unei alte structuri de cooperare, orientate spre reședința de județ.

Informațiile transmise de comune confirmă totuși nevoia unui cadru comun. Transportul către Sebeș este indicat ca problemă care depășește nivelul local de Daia Română, Săsciori și Vințu de Jos, accesul la servicii medicale de Câlnic, Cut și Șpring, iar deșeurile și drumurile de legătură de Daia Română și Săsciori. Comunele propun transportul intercomunal Șpring–Vingard–Daia Română–Sebeș, legături de transport și cicloturistice Săsciori–Sebeș și distribuția gazelor în parteneriat (Câlnic), iar municipiul propune un centru intermodal, un proiect integrat de mobilitate cu Vințu de Jos și o rețea velo microregională. Majoritatea comunelor se consideră parteneri, beneficiari sau furnizori de amplasament, iar Câlnic, Daia Română și Săsciori și ca lideri, în funcție de proiect.

Capacitatea de planificare teritorială a Municipiului Sebeș este limitată de vechimea documentației urbanistice generale. Planul Urbanistic General transmis de administrația locală a fost aprobat în anul 2000, iar documentația disponibilă are astfel o vechime de peste 26 de ani. Între timp, dezvoltarea economică, extinderea infrastructurii majore și apariția unor noi zone reglementate prin P.U.Z. au modificat semnificativ contextul spațial al municipiului. Potrivit Primăriei (GL2, 23.09.2026), actualizarea Planului Urbanistic General este în curs, cu finalizare estimată în 2029.

Existența unor documentații urbanistice punctuale mai recente, precum P.U.Z. pentru zona de dezvoltare industrială Șirinii Lancrămului, permite gestionarea unor intervenții localizate, dar nu înlocuiește necesitatea unui cadru general actualizat, capabil să integreze dezvoltarea rezidențială și economică, infrastructura, mobilitatea, spațiile verzi și restricțiile de mediu într-o structură spațială coerentă.

1.8.3. Experiența în atragerea de finanțări

Strategia anterioară consemna un proces continuu de accesare a fondurilor europene, a fondurilor de stat și a bugetului local la nivelul Municipiului Sebeș, precum și existența unui set de documente programatice: Programul de îmbunătățire a eficienței energetice, Planul de acțiune pentru energie durabilă cu orizont 2030, Planul de acțiune pentru adaptarea la schimbările climatice și Planul de mobilitate urbană durabilă. Aceasta consemna, în același timp, o folosire limitată a finanțărilor europene pentru proiectele de dezvoltare din mediul rural, administrațiile comunale finanțându-se preponderent din fonduri de stat și din bugetul local.

Programul de investiții publice aprobat pentru anul 2026 și perioada multianuală 2027–2029 confirmă o capacitate investițională ridicată a Municipiului Sebeș. Creditele de angajament aferente programului însumează **502,5 milioane lei**, din care **242,1 milioane lei, respectiv 48,2%, sunt asociate fondurilor europene și P.N.R.R.** Fondurile europene reprezintă 203,1 milioane lei, iar P.N.R.R. aproximativ 39,1 milioane lei.

Structura finanțării evidențiază simultan două caracteristici. Pe de o parte, ponderea ridicată a resurselor nerambursabile confirmă capacitatea administrației de a construi și implementa un portofoliu investițional care depășește resursele bugetului local. Pe de altă parte, aproape jumătate din portofoliul multianual depinde de surse externe, ceea ce crește importanța continuității accesului la programele europene și naționale și a pregătirii din timp a proiectelor pentru perioada post-P.N.R.R.

Pentru anul 2026 sunt prevăzute credite bugetare pentru investiții de **79,9 milioane lei**, echivalente cu aproximativ **50% din veniturile totale ale anului**, de 159,8 milioane lei. Raportul indică un efort investițional foarte ridicat în structura bugetului municipal.

Datele furnizate de primării completează imaginea capacității de accesare a finanțărilor la nivelul comunelor. Primarii comunelor din ZUF au indicat în grupul de lucru GL1 că fiecare comună are cel puțin trei proiecte contractate din fonduri nerambursabile (PNRR, Programul Anghel Saligny, POR, PNDL), iar în grupul de lucru GL2 Comuna Săsciori a precizat că a derulat 11 proiecte cu finanțare europeană, dintre care trei sunt în curs. Proiectele aflate în implementare, potrivit informațiilor primite, sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 59: Proiecte cu finanțare nerambursabilă în implementare, pe unități administrativ-teritoriale (valori declarate)

Unitate administrativ-teritorială	Număr proiecte	Valoare totală (lei)	Observații
Municipiul Sebeș	16	152.110.771	Total proiecte cu finanțare nerambursabilă în implementare
Câlnic	5	17.298.388	
Cut	–	–	Nu a raportat
Daia Română	nespecificat	39.178.851	Numărul proiectelor nu este precizat
Pianu	2	39.780.982	
Săsciori	11	33.328.346	Primăria indică 11 proiecte. În GL2 (23.09.2026): 11 derulate, dintre care 3 în curs

Unitate administrativ-teritorială	Număr proiecte	Valoare totală (lei)	Observații
Șpring	nespecificat	84.513.439	Valoare declarată; numărul proiectelor nu este precizat
Șugag	nespecificat	2.582.965	Informații transmise parțial
Vințu de Jos	4	29.067.570	

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale (secțiunea B12 a solicitării de date). Valorile sunt declarate de unitățile administrativ-teritoriale și nu au fost verificate cu evidențele finanțatorilor.*

Informațiile transmise includ și serii bugetare pentru perioada 2020–2025, sintetizate în tabelul următor.

Tabelul 60: Veniturile și cheltuielile de capital declarate de UAT-uri, 2020–2025 (milioane lei)

Unitate administrativ-teritorială	Venituri 2020	Venituri 2025	Cheltuieli de capital 2020	Cheltuieli de capital 2025	Cheltuieli de capital 2020–2025	Pondere în veniturile 2020–2025
Municipiul Sebeș	75,08	157,29	17,55	71,46	299,19	44,4%
Câlnic	11,10	10,49	7,06	4,02	33,60	53,7%
Cut	6,54	7,68	3,42	4,24	16,18	45,2%
Daia Română	7,56	15,01	5,14	8,71	36,22	57,6%
Pianu	2,79	46,56	14,34	36,16	104,99	145,9%
Săsciori	12,62	40,76	5,09	21,51	55,32	43,2%
Șpring	8,37	8,99	3,76	3,40	23,29	42,2%
Șugag	–	–	–	–	–	nedeclarat
Vințu de Jos	11,63	19,90	0,75	2,09	14,00	15,7%

Sursa: *date furnizate de unitățile administrativ-teritoriale (secțiunea B12 a solicitării de date). Valori declarate, neverificate cu execuția bugetară.*

Șase unități alocă investițiilor între 42% și 58% din veniturile cumulate, în timp ce Vințu de Jos alocă numai 15,7%, deși declară 4 proiecte nerambursabile în valoare de 29,07 milioane de lei. Salturile din 2025 de la Pianu și Săsciori pot reflecta încasarea unor fonduri nerambursabile. La Pianu, cheltuielile de capital depășesc însă veniturile totale în fiecare an din perioada 2020–2024, ceea ce impune verificarea cu execuția bugetară.

1.8.4. Capacitate de planificare, management energetic și gestionare a informației

Municipiul Sebeș dispune de un Program de Îmbunătățire a Eficienței Energetice actualizat în anul 2025 și de un serviciu de management energetic asigurat printr-un manager energetic atestat. Monitorizarea energetică este realizată anual și include consumurile clădirilor publice, iluminatului, alimentării cu apă și ale altor servicii municipale. Existența acestei funcții permite administrației să fundamenteze investițiile energetice pe date de consum și cost, nu exclusiv pe evaluări punctuale.

Capacitatea de gestionare spațială a infrastructurii este susținută și de existența unui inventar georeferențiat al sistemului de iluminat public, cu 2.207 aparate de iluminat localizate prin coordonate geografice. Baza poate constitui nucleul unui viitor sistem GIS municipal, municipiul

declarând că nu dispune în prezent de unul operațional, și poate fi utilizată pentru planificarea modernizărilor și monitorizarea rețelei.

Totuși, se menține necesitatea consolidării mecanismelor interne de inventariere, partajare și acces la date, în special pentru domeniile care implică mai multe servicii administrative.

La nivelul comunelor din zona urbană funcțională Sebeș se constată un **grad neuniform de planificare strategică și de utilizare a instrumentelor digitale de gestionare a teritoriului**, reflectat în disponibilitatea redusă a documentelor strategice actualizate și în dezvoltarea incipientă a sistemelor GIS. Inițiativele de digitalizare din Pianu și Șugag indică un potențial de modernizare a capacității administrative locale.

1.8.5. Concluzii

Nicio structură de cooperare existentă nu acoperă exact aria de analiză, astfel încât zona urbană funcțională extinsă funcționează în prezent ca un perimetru de planificare fără personalitate juridică. Asociația de transport public, constituită în 2024, este singura structură documentată cu obiect zonal direct (statutul ADI ITI Sebeș–Vințu de Jos rămâne de confirmat), dar acoperă doar 74,8% din populația ariei.

Comunele aparțin unor grupuri de acțiune locală diferite, ceea ce fragmentează cadrul de programare a dezvoltării rurale. În aceste condiții, un proiect de interes zonal care privește toate cele nouă UAT-uri nu are în prezent un titular instituțional unic.

Municipiul Sebeș dispune de un set consistent de documente programatice sectoriale. Pentru comune, datele furnizate de primării cuprind serii bugetare 2020–2025 pentru șapte unități, declarate și neverificate, care nu permit încă o evaluare comparativă riguroasă a capacității de atragere a finanțărilor externe.

Vechimea P.U.G.-ului Municipiului Sebeș reprezintă o vulnerabilitate pentru planificarea integrată a dezvoltării urbane, în condițiile modificărilor majore produse în structura economică și infrastructurală a teritoriului după anul 2000. Documentațiile urbanistice zonale recente răspund unor necesități punctuale, însă actualizarea cadrului urbanistic general rămâne relevantă pentru coordonarea investițiilor și utilizarea eficientă a resurselor funciare.

Municipiul Sebeș demonstrează o capacitate investițională ridicată, programul multianual aprobat însumând peste 502 milioane lei credite de angajament, din care 48,2% provin din fonduri europene și P.N.R.R. Ponderea ridicată a finanțărilor externe confirmă experiența administrației în atragerea resurselor nerambursabile și impune menținerea unei capacități adecvate de pregătire și gestionare a proiectelor.

Existența unui P.i.E.E. actualizat, a managerului energetic și a unor baze georeferențiate pentru infrastructura publică reprezintă elemente relevante de capacitate tehnică și de planificare. În paralel, dispersarea informațiilor între compartimente indică necesitatea unui sistem administrativ mai integrat de gestionare și partajare a datelor.

Analiza SWOT - Capacitate administrativă și cooperare

Puncte tari	Puncte slabe
Apartenență la șapte structuri de cooperare cu personalitate juridică (Municipiul Sebeș)	Absența unei structuri instituționale care să acopere exact aria de analiză (toate UAT-urile)
Cadru instituțional nou pentru transportul public zonal, constituit în 2024 (Sebeș, Daia Română, Pianu, Vințu de Jos)	Cinci comune fără cadru formalizat de cooperare pe mobilitate (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring, Șugag)
Set consistent de documente programatice sectoriale - eficiență energetică, energie durabilă, adaptare climatică, mobilitate (Municipiul Sebeș)	Fragmentarea comunelor între trei grupuri de acțiune locală diferite (cele 8 comune)
Experiență acumulată în elaborarea și implementarea strategiilor de dezvoltare (Municipiul Sebeș)	
Servicii de apă și salubritate organizate la scară județeană, cu operatori consacrați (toate UAT-urile)	Date financiare ale comunelor declarate, incomplete și neverificate, fără o evidență consolidată a capacității administrative (toate UAT-urile)
Capacitate investițională ridicată - program multianual de peste 502 milioane lei credite de angajament	Plan Urbanistic General aprobat în anul 2000, insuficient adaptat configurației teritoriale, economice și infrastructurale actuale
Capacitate demonstrată de atragere a finanțărilor externe - 48,2% din programul de investiții este susținut din fonduri europene și P.N.R.R.	Evidență patrimonială incompletă pentru o parte a terenurilor publice - parcele fără suprafață declarată sau fără informații cadastrale complete
P.i.E.E. actualizat în 2025 și serviciu de management energetic specializat	Fragmentarea informațiilor între compartimente și lipsa unui mecanism unitar de acces la unele baze de date administrative
Existența unor baze de date georeferențiate pentru administrarea infrastructurii publice	

Oportunități	Amenințări
Constituirea sau extinderea unei structuri asociative care să acopere toate cele nouă unități	Blocarea proiectelor de interes zonal în lipsa unui titular instituțional
Programe dedicate consolidării capacității administrative și digitalizării în perioada 2028–2034	Migrația personalului calificat din administrație către mediul privat sau alte instituții
Preluarea de către asociația de transport public a rolului de nucleu pentru cooperarea zonală extinsă	Adâncirea decalajului dintre municipiu și comunele cu capacitate administrativă redusă
Pregătirea în comun a proiectelor, pentru unitățile cu capacitate tehnică redusă	Pierderea oportunităților de finanțare din cauza pregătirii insuficiente a proiectelor
Actualizarea și digitalizarea documentației urbanistice generale și integrarea acesteia într-un sistem GIS	Reducerea disponibilității unor surse temporare de finanțare, în special după încheierea P.N.R.R., în condițiile ponderii ridicate a fondurilor externe în portofoliul investițional
Consolidarea unui sistem GIS și a unei baze integrate de date municipale pentru planificare, monitorizarea investițiilor și fundamentarea deciziilor	

1.9. Relații funcționale

Subcapitolul stabilește natura și intensitatea relațiilor dintre cele nouă unități administrativ-teritoriale ale ariei de analiză și fundamentează, pe bază de indicatori, apartenența Comunei Vințu de Jos la teritoriul de planificare. Este un subcapitol nou față de strategia anterioară, introdus ca răspuns la extinderea perimetrului.

1.9.1. Metoda

Sursa de referință pentru relațiile funcționale este navetismul, măsurat de Recensământul Populației și Locuințelor 2021. Până la integrarea acestor date, dependența funcțională se estimează din indicatori deja disponibili, care surprind două dimensiuni distincte ale relației cu polul urban.

Indicatorul privind baza locală de ocupare este raportul dintre numărul mediu al salariaților și populația UAT-ului. O valoare redusă indică o bază locală de ocupare limitată și, implicit, un potențial mai ridicat de dependență față de locuri de muncă situate în afara UAT-ului, fără a permite identificarea destinației navetismului.

Dependența pentru servicii este numărul de servicii publice și private de bază absente pe teritoriul unității, dintre următoarele șase: învățământ liceal, personal medical, farmacie, rețea de canalizare, rețea de gaze naturale și structuri de cazare.

Cei doi indicatori nu se substituie datelor de navetism, dar permit o ierarhizare a unităților după gradul de dependență.

1.9.2. Dependența pentru ocupare

Municipiul Sebeș înregistrează un raport de 44,2% salariați raportat la populație, în timp ce media celor opt comune este de 11,3%. Diferența nu poate fi explicată prin structura pe vârste, ci reflectă concentrarea locurilor de muncă în polul urban, analizată în subcapitolul 1.2.

Rolul de centru de ocupare al municipiului este susținut și de datele A.J.O.F.M. privind cererea de forță de muncă, raportările disponibile pentru perioada 2023–2026 concentrându-se asupra angajatorilor din Municipiul Sebeș. Datele nu permit însă cuantificarea completă a locurilor de muncă vacante din cele opt comune și sunt utilizate doar ca indiciu complementar al polarizării ocupării.

Între comune, valorile variază de la 6,6% în Cut la 15,1% în Vințu de Jos. Comunele cu raport redus au o bază locală de ocupare limitată și pot beneficia cel mai direct de o soluție de transport public zonal.

Informațiile primite de la primării oferă estimări locale ale navetismului către Municipiul Sebeș. Comunele declară aproximativ 450 de persoane pe zi la Daia Română, 150 la Șugag, câte 80 la Câlnic și Pianu (la Pianu, 40 de adulți și 40 de copii), 70–80 la Vințu de Jos și câte 60 la Cut și Șpring, iar Săsciori precizează că nu deține date. Municipiul Sebeș citează, din Planul de Mobilitate Urbană Durabilă, aproximativ 8.500 de salariați și 1.200 de elevi care vin zilnic în municipiu din localitățile învecinate. Metoda de estimare nu este precizată. Suma estimărilor comunale, de circa 955 de persoane pe zi fără Săsciori, reprezintă aproximativ o zecime din fluxul indicat de plan, diferență care poate proveni atât din subestimarea la nivelul comunelor, cât și din ponderea navetiștilor veniți din afara ariei de analiză. Valorile se folosesc, prin urmare, orientativ, până la integrarea datelor de navetism din Recensământul din 2021.

1.9.3. Dependența pentru servicii

Municipiul Sebeș este singura unitate administrativ-teritorială care dispune de toate cele șase servicii analizate. La polul opus, Cut, Câlnic și Șpring sunt comunele cu cele mai multe servicii absente, iar Comuna Cut este singura din aria de analiză în care niciunul dintre cele șase servicii de bază nu este prezent. Datele operatorului regional arată însă o rețea de canalizare în exploatare la Cut și la Câlnic, ceea ce reduce numărul serviciilor absente la cinci, respectiv patru, fără a schimba ierarhia. Învățământul liceal și cel profesional se desfășoară exclusiv în municipiu, astfel încât elevii de liceu din cele opt comune care urmează cursurile în aria de analiză se deplasează zilnic către Sebeș, o relație funcțională certă, independentă de datele de navetism.

Situația evidențiază o formă de dependență funcțională cumulativă: în cazul Cut, accesul la servicii medicale, educaționale și comerciale de bază presupune deplasarea în afara comunei, iar Municipiul Sebeș reprezintă principalul pol de servicii din proximitate.

Concentrarea serviciilor de rang superior în polul urban este vizibilă și în domeniul social. Serviciile de zi și rezidențiale ale D.A.S. Sebeș funcționează în orașul Sebeș, ceea ce generează o relație de dependență pentru locuitorii din Petrești, Lancrăm și Răhău care utilizează aceste servicii. Echipa de îngrijire la domiciliu se deplasează însă la beneficiari. Situația întărește caracterul funcțional al relației dintre localitățile componente și nucleul urban și relevanța mobilității pentru accesul la servicii sociale.

Toate cele opt comune numesc navetismul pentru muncă drept relație principală cu municipiul, iar la Șugag este singura menționată. Vințu de Jos adaugă educația și comerțul, Pianu educația, sănătatea și comerțul, iar Daia Română, Săsciori și Șpring și serviciile publice, transportul și cultura. Daia Română indică totodată dependența de Alba Iulia pentru transport și locuri de muncă, iar Șpring are cursă directă spre Alba Iulia, ceea ce arată o polarizare parțială a celor două comune de către reședința de județ.

Tabelul 61: Indicatori de dependență funcțională față de polul urban

Unitate administrativ-teritorială	Salariați	Salariați / 100 loc.	Liceu	Medic	Farmacie	Canalizare	Gaze	Cazare	Servicii absente
Municipiul Sebeș	14.084	44,2	da	da	da	da	da	da	0
Câlnic	136	7,2	nu	da	nu	nu	nu	nu	5
Cut	82	6,6	nu	nu	nu	nu	nu	nu	6
Daia Română	303	9,8	nu	da	da	da	nu	nu	3
Pianu	299	8,4	nu	da	da	da	nu	da	2
Săsciori	818	12,7	nu	da	da	nu	da	da	2
Șpring	196	7,9	nu	da	nu	nu	nu	da	4
Șugag	375	13,6	nu	da	da	da	nu	da	2
Vințu de Jos	826	15,1	nu	da	da	da	da	da	1

Sursa: *prelucrare date INS (FOM104D 2024, SCL101C 2024, SAN104B 2024, GOS110A și GOS116A 2024, TUR102C 2025, POP107D 2026) și D.S.P. Alba, adresa nr. 9911/27.08.2026*

Figura 29: Numărul de servicii publice absente, pe unități administrativ-teritoriale

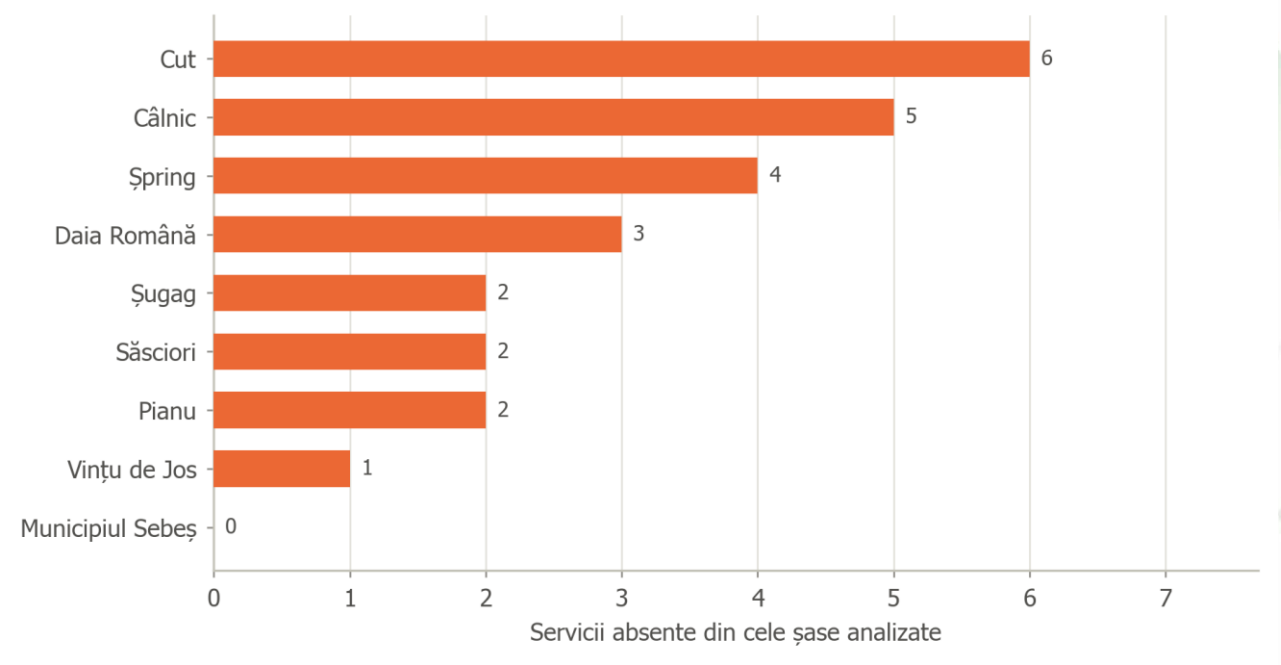

Sursa: *prelucrare date INS și D.S.P. Alba; serviciile analizate sunt învățământul liceal, personalul medical, farmacia, canalizarea, distribuția gazelor naturale și structurile de cazare.*

Numărul serviciilor absente aproximează dependența funcțională: lipsa serviciilor de educație și sănătate presupune deplasări recurente către polul urban sau către o unitate vecină. Ierarhia rezultată se regăsește în prioritizarea intervențiilor din Partea a II-a.

1.9.4. Structura spațială a dependenței

Relațiile funcționale descrise mai sus au o expresie geometrică verificabilă. Analiza care urmează pornește de la limitele administrative în sistemul de proiecție Stereografic 1970 și confruntă poziția fiecărei unități față de polul urban cu evoluția ei demografică.

Relația dintre proximitatea față de municipiu și dinamica demografică

Evoluția demografică a zonei urbane funcționale Sebeș evidențiază influența proximității față de polul urban. În perioada 2014–2026, populația celor șase comune limitrofe municipiului a înregistrat o relativă stagnare (−0,21% în medie), comparativ cu declinul demografic mai accentuat (−6,13%) din comunele Șpring și Șugag. Analiza corelațiilor indică o asociere negativă puternică între distanța rutieră față de municipiu și dinamica populației, respectiv soldul migratoriu, rezultatele având caracter descriptiv.

Tendințe de suburbanizare

În perioada 2015–2025, municipiul Sebeș a înregistrat un sold migratoriu negativ de 550 de persoane, în timp ce comunele limitrofe au beneficiat de un sold migratoriu pozitiv. Aceste evoluții sugerează existența unui proces de suburbanizare, fără ca datele disponibile să permită identificarea efectivă a fluxurilor migratorii dintre municipiu și comunele învecinate.

Îmbătrânirea demografică

Îmbătrânirea populației nu prezintă o asociere relevantă cu densitatea demografică, cel mai ridicat indice de îmbătrânire fiind înregistrat în comuna Cut. Fenomenul necesită abordări distincte,

adaptate profilului demografic al fiecărei comunități, independent de gradul de concentrare a populației.

Figura 30: Poziția unităților administrativ-teritoriale față de polul urban

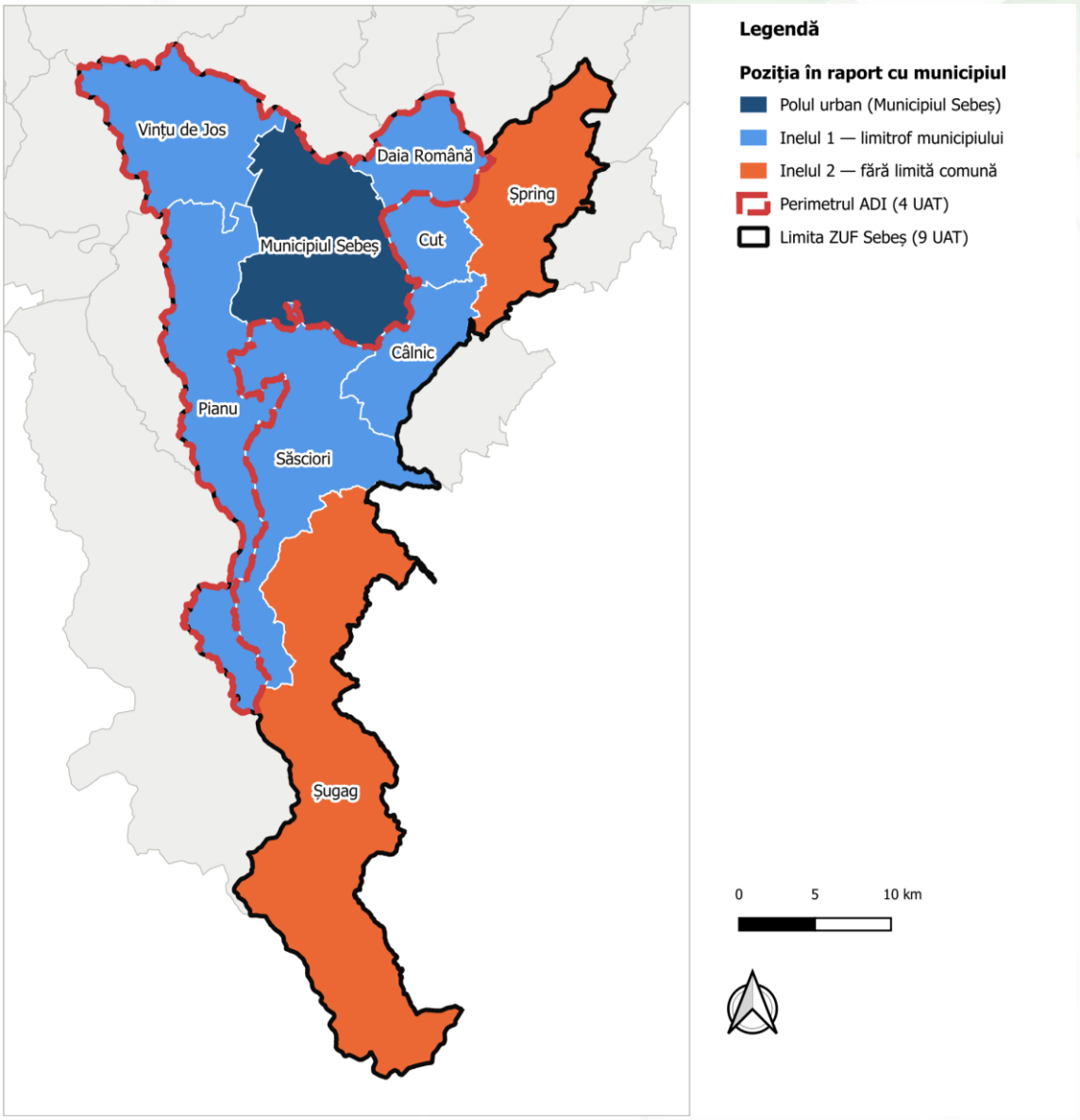

Sursa: *prelucrarea consultantului; adiacența determinată din geometria limitelor administrative în Stereo70 (EPSG:3844).*

Integrarea teritorială a serviciilor de transport public

Perimetrul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară acoperă 41,4% din suprafața și 74,8% din populația zonei urbane funcționale. În prezent, serviciul de transport public operează numai în Sebeș și Daia Română, unități administrativ-teritoriale care concentrează 59,4% din populația zonei. Extinderea serviciului către celelalte comune membre reprezintă o direcție de intervenție relevantă pentru reducerea disparităților de accesibilitate și consolidarea integrării funcționale a teritoriului.

Tabelul 62: Ipoteze spațiale verificate pe datele ariei de analiză

Ipoteză	Verdict	Element de probă
Comunele care nu se învecinează direct cu municipiul pierd	CONFIRMATĂ	variație medie -0,21% în inelul 1 (6 comune) față de -6,13% în inelul 2 (Șpring și Șugag) - un ecart de 5,92

Ipoteză	Verdict	Element de probă
populație mai rapid decât cele limitrofe.		puncte procentuale; cele două comune neînvecinate ocupă ultimele două locuri din nouă
Variația populației scade pe măsură ce crește distanța rutieră față de polul urban.	CONFIRMATĂ	corelație Pearson r = -0,806 (puternică, n = 8 comune) între distanța rutieră și variația populației 2014–2026
Soldul migratoriu este pozitiv în comunele apropiate de municipiu și negativ în cele îndepărtate - tipar de suburbanizare.	CONFIRMATĂ	corelație r = -0,762 (puternică, n = 8) între distanța rutieră și rata migrației nete; sold pozitiv în Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Vințu de Jos
Pierderea migratorie a municipiului este absorbită de comunele limitrofe, nu de exteriorul ariei de analiză.	PARȚIAL CONFIRMATĂ	municipiul pierde 550 de persoane prin schimbări de domiciliu în 2015–2025, iar inelul 1 câștigă 353 - câștigul acoperă 64% din pierdere. Cifrele nu urmăresc însă aceleași persoane: sunt solduri agregate, nu fluxuri origine-destinație, iar TEMPO nu publică matricea fluxurilor la nivel de unitate administrativ-teritorială
Îmbătrânirea este mai accentuată acolo unde densitatea populației este mai mică.	INFIRMATĂ	corelație r = -0,063 (neglijabilă, n = 9) între densitate și indicele de îmbătrânire; valoarea maximă a indicelui (Cut, 195,0) apare într-o comună de podiș cu densitate medie, nu în cea mai rarefiată (Șugag, 10,9 loc./km², indice 128,9)
Perimetrul Asociației de Dezvoltare Intercomunitară acoperă majoritatea populației ariei de analiză, deși cuprinde mai puțin de jumătate din unități.	CONFIRMATĂ	cele 4 unități ale ADI dețin 41,4% din suprafață, dar 74,8% din populația ariei de analiză
Dezechilibrul dintre întindere și populație este atât de mare încât media pe arie ascunde realitatea teritorială.	CONFIRMATĂ	Șugag ocupă 28,1% din suprafață și găzduiește 4,7% din populație; densitatea variază de la 10,9 loc./km² acolo la 276,4 în municipiu, un raport de 25 la 1
Centrul de greutate demografic al ariei de analiză se deplasează suficient încât direcția să arate unde se mută populația.	NECONCLUDENTĂ	centrul ponderat cu populația s-a deplasat 58 m spre nord-vest între 2014 și 2026 (Stereo70: 389452, 492233 → 389403, 492264). Deplasarea reprezintă 0,2530% din lățimea est-vest a ariei de analiză și se calculează pe centroizii unităților administrative, nu pe vetrele de localitate - sub rezoluția metodei

Sursa: *prelucrarea consultantului; date INS TEMPO*

1.9.5. Poziția Comunei Vințu de Jos

Comuna Vințu de Jos nu figurează în delimitarea zonei urbane funcționale utilizate de strategia anterioară. Datele analizate susțin însă integrarea sa în teritoriul de planificare, pe patru argumente distincte.

- **Argumentul demografic**. Comuna este singura unitate din aria de analiză în care aportul migrator compensează aproape integral deficitul natural, bilanțul cumulat 2015–2025 fiind de doar −7 persoane. Este cel mai puternic pol de atracție rezidențială al teritoriului, ceea ce presupune fluxuri către locurile de muncă și serviciile din proximitate.
- **Argumentul ocupațional**. Cu 826 de salariați și un raport de 15,1%, comuna se situează pe locul 1 între cele opt comune, deci dispune de o bază economică proprie, dar insuficientă pentru populația sa de 5.472 de locuitori, a treia ca mărime din aria de analiză, după municipiu și Comuna Săsciori.
- **Argumentul serviciilor**. Singurul serviciu de bază absent pe teritoriul comunei este învățământul liceal, ceea ce creează o dependență cotidiană a elevilor de liceu de unitățile din afara comunei, inclusiv de cele din municipiu.

- **Argumentul instituțional**. Comuna este membră a Asociației de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public Zona Sebeș, alături de Municipiul Sebeș și de comunele Daia Română și Pianu, ceea ce constituie o relație funcțională formalizată, cu obiect precis și cu efecte asupra mobilității zonale.

La acestea se adaugă elementele de conectivitate fizică: comuna este traversată de drumul european E68 și de drumul național DN7, se află pe sectorul de rețea trans-europeană Sebeș – Vințu de Jos – Deva, iar magistrala feroviară 300 trece imediat lângă limita teritorială comună cu municipiul. Distanța rutieră față de municipiu este de 11,1 km, cu un timp de parcurs de aproximativ 14 minute (subcapitolul 1.4.3).

1.9.6. Cele două perimetre

Aria de analiză cuprinde nouă unități administrativ-teritoriale, iar Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Transport Public reunește patru dintre ele: Municipiul Sebeș și comunele Daia Română, Pianu și Vințu de Jos. Perimetrul asociației concentrează 44.022 de locuitori, respectiv 74,8% din populația ariei de analiză, și 15.512 salariați, respectiv 90,6% din totalul acesteia.

Acoperirea operațională a serviciului este însă mai redusă decât perimetrul instituțional al asociației, întrucât Pianu și Vințu de Jos nu sunt încă deservite de rețeaua TPS. Extinderea perimetrului asociației constituie, în consecință, una dintre opțiunile strategice care se analizează în Partea a II-a.

1.9.7. Concluzii

Municipiul Sebeș concentrează principala bază locală de ocupare, raportul dintre salariați și populație fiind de 44,2%, față de 11,3% în ansamblul comunelor. Valorile reduse din comune indică o dependență mai ridicată de oportunități de ocupare din afara UAT-ului de domiciliu, fără a permite identificarea directă a destinației navetismului.

Municipiul Sebeș este singura unitate care concentrează toate cele șase categorii de servicii analizate, confirmând rolul său de pol de servicii pentru aria funcțională. La polul opus, Comuna Cut nu dispune de niciuna dintre aceste categorii în statistica INS (operatorul raportează totuși o rețea de canalizare în exploatare), ceea ce indică cea mai accentuată nevoie de acces extern la servicii și necesitatea corelării mobilității cu dezvoltarea serviciilor de proximitate.

Concentrarea învățământului liceal și profesional în Municipiul Sebeș generează un potențial important de relaționare funcțională cu cele opt comune, intensitatea și direcția efectivă a fluxurilor urmând să fie validate prin datele de navetism și consultările locale. Estimările transmise de comune (circa 955 de persoane pe zi, fără Săsciori) confirmă direcția fluxurilor, dar nu și volumul lor.

Includerea Comunei Vințu de Jos în ZUF Sebeș este susținută de convergența mai multor indicatori: dinamica demografică și migratorie, baza locală de ocupare, necesarul de acces la servicii și cooperarea instituțională deja existentă în cadrul ADI pentru Transport Public Zona Sebeș.

Perimetrul instituțional al ADI pentru Transport Public concentrează 74,8% din populația ariei de analiză. **Acoperirea operațională este însă mai redusă (Sebeș și Daia Română, 59,4% din populație), întrucât Pianu și Vințu de Jos nu sunt încă deservite de rețeaua TPS, iar celelalte cinci comune se află în afara perimetrului asociației.**

Analiza SWOT - Relații funcționale

Puncte tari	Puncte slabe
Pol urban cu funcție clară de centru de ocupare, educație și sănătate pentru întreaga arie (Municipiul Sebeș)	Cinci unități rămân în afara perimetrului ADI de transport public, deservite de alți operatori (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring, Șugag)
Relație funcțională formalizată instituțional prin asociația de transport public (Sebeș, Daia Română, Pianu, Vințu de Jos)	Dependență totală a comunelor pentru învățământul liceal și profesional (cele 8 comune)
Conectivitate fizică bună între comune și polul urban, prin rețeaua europeană și națională (toate UAT-urile)	Bază economică proprie foarte redusă în comunele periferice (Cut, 6,6 salariați la 100 de locuitori)
A treia unitate ca populație din aria de analiză, cu bază economică proprie (Vințu de Jos)	Absența datelor de navetism măsurate, care limitează cuantificarea exactă a fluxurilor (toate UAT-urile)
Complementaritate funcțională între polul urban și zona montană, în privința turismului (Sebeș, Șugag)	Perimetrul asociației de transport nu coincide cu aria de planificare, ceea ce complică programarea investițiilor (toate UAT-urile)
	Dependență funcțională cumulativă a Comunei Cut, unde lipsesc cinci dintre cele șase servicii de bază analizate (toate, în statistica INS), inclusiv personalul medical

Oportunități	Amenințări
Extinderea perimetrului asociației de transport public către comunele neacoperite	Adâncirea decalajului dintre comunele integrate în servicii zonale și cele rămase în afara lor
Planificarea intercomunitară a serviciilor pentru care există dependență demonstrată - transport, transport școlar, centre de permanență și alte servicii medicale de proximitate	Creșterea dependenței de autoturismul personal, în absența extinderii transportului public
Valorificarea atractivității rezidențiale a comunelor adiacente prin corelarea locuirii cu accesul la locuri de muncă	Pierderea populației active din comunele periferice, către centre urbane mai bine conectate
Fundamentarea proiectelor de interes zonal pe relații funcționale măsurate, nu declarate	Blocarea proiectelor comune în lipsa unui cadru instituțional care să acopere toate cele nouă unități

1.10. Sinteza provocărilor teritoriale

Tabelul următor reunește principalele provocări rezultate din diagnostic, cu localizarea lor, datele care le susțin și direcția de intervenție pe care o fundamentează pentru Partea a II-a. Provocările sunt grupate pe domeniile analizei, în ordinea subcapitolelor.

Tabelul 63: Sinteza provocărilor principale și a direcțiilor de intervenție

Provocare	Unde se manifestă	Date care o susțin	Direcție pentru Partea a II-a
Declin demografic și îmbătrânire, cu diferențe mari între comune	Șugag și Șpring (pierderi de peste 5%), Cut (indice de îmbătrânire 195,0), Municipiul Sebeș (pierdere migratorie)	Tabelele 5, 6 și 10: populația ariei −1,49% în 2014–2026, indicele de îmbătrânire 123,8 față de 77,4 în 2014	Servicii pentru vârstnici, locuire și condiții de atragere a familiilor tinere, diferențiate pe comune
Concentrarea economiei și dependența comunelor de polul urban pentru ocupare	Municipiul Sebeș (44,2 salariați la 100 de locuitori), comunele cu bază locală redusă (Cut 6,6, Câlnic 7,2)	Subcapitolele 1.2 și 1.9.2: cel mai mare operator realizează 55,2% din cifra de afaceri a ariei	Diversificarea economiei, zone de activități și acces la locurile de muncă din Sebeș
Transport public zonal incomplet	Pianu și Vințu de Jos (membre ADI, nedeservite de TPS), Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring și Șugag (în afara ADI)	TPS operează în Sebeș și Daia Română (59,4% din populație). În celelalte comune circulă cinci alți operatori (Tabelul 37)	Extinderea serviciului TPS și integrarea curselor zonale într-un sistem comun
Accesibilitate redusă a comunelor îndepărtate	Șugag (27,0 km, 32 de minute) și Șpring (23,8 km, 24 de minute)	Tabelul 36 și Tabelul 62: corelație −0,81 între distanța rutieră și variația populației	Modernizarea legăturilor rutiere și transport public spre comunele îndepărtate
Canalizare incompletă	Șpring (2.483 de locuitori), Căpâlna, Loman, Pleși și Tonea (Săsciori), Deal (Câlnic), satele din Vințu de Jos, Răhău (stație de epurare încă nefuncțională), Petrești (25 de străzi fără canalizare)	Subcapitolul 1.5.2 și Tabelul 42: rețele nefinalizate sau nepredate operatorului (Săsciori), colector central suprasolicitat în Sebeș	Extinderea și punerea în funcțiune a rețelelor, colectoarele Est și Vest din Sebeș
Lipsa rețelei de gaze naturale	Câlnic, Cut, Daia Română, Pianu, Șpring și Șugag (15.034 de locuitori), 59 de străzi din municipiu	Tabelele 41 și 42	Extinderea distribuției, corelată cu tranziția energetică
Drumuri locale nemodernizate	Pianu (54 km), Șugag (31,9 km), Vințu de Jos (22,7 km), Săsciori (14,3 km pe DC51)	Tabelul 35, valori declarate de UAT-uri	Modernizarea drumurilor locale, după finalizarea rețelelor subterane
Acces redus la servicii medicale	Cut (fără medic), Săsciori (0,46 medici la 1.000 de locuitori)	Subcapitolul 1.6.3: Sebeș concentrează 73,9% dintre medicii aflați în contract cu C.A.S. Alba	Centre de permanență, cabinete în comune și acces la serviciile din Sebeș

Provocare	Unde se manifestă	Date care o susțin	Direcție pentru Partea a II-a
Risc educațional și rețea școlară rurală dispersată	Săsciori (promovabilitate la evaluarea națională sub 60%), Cut și Șpring (efective reduse)	Subcapitolul 1.6.2	Sprijin educațional, transport școlar și consolidarea rețelei școlare
Riscuri de mediu și climatice	Municipiul Sebeș (PM10 peste frecvența admisă în 2025, cea mai mare suprafață inundabilă), lunca Mureșului la Vințu de Jos	Subcapitolele 1.3.3, 1.3.5 și 1.3.6	Adaptare climatică, infrastructură verde și monitorizarea calității aerului
Lipsa unui titular instituțional pentru proiectele comune	Toate cele nouă unități	Tabelul 58: nicio structură de cooperare nu acoperă aria de analiză	O formă de cooperare care să cuprindă cele nouă unități

Sursa: *prelucrarea consultantului, pe baza subcapitolelor 1.1–1.9.*

2. Diagnosticul teritorial integrat și recomandări pentru formularea strategiei

Capitolul sintetizează concluziile analizei situației existente (capitolul 1) și ale procesului de consultare și fundamentează intervențiile strategice pentru perioada 2026–2035. Pornește de la lecțiile implementării SIDU 2021–2030 (2.1) și de la concluziile consultării (2.2), le integrează într-o analiză SWOT (2.3), identifică disparitățile și oportunitățile teritoriale (2.4) și formulează nevoile și domeniile prioritare de intervenție (2.5), care vor sta la baza viziunii, obiectivelor, măsurilor și proiectelor SIDU.

2.1. Evaluarea implementării SIDU 2021–2030

Evaluarea implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș 2021-2030 urmărește identificarea progreselor realizate, a dificultăților întâmpinate și a aspectelor care necesită reconsiderare în procesul de actualizare a strategiei pentru perioada 2026-2035.

Documentul evaluează stadiul implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a Municipiului Sebeș 2021-2030 și desprinde lecțiile relevante pentru actualizarea strategiei. Evaluarea acoperă două dimensiuni: **progresul portofoliului de 200 de intervenții** cuprins în Anexa 1 a strategiei și **gradul de atingere a celor cinci indicatori de rezultat** definiți în capitolul 7.2. Analiza se bazează pe datele privind stadiul proiectelor derulate de Municipiul Sebeș la data elaborării analizei și pe rezultatele consultării publice încheiate în noiembrie 2026.

2.1.1. Stadiul implementării portofoliului de proiecte

Din cele 200 de intervenții prevăzute în SIDU 2021-2030, **74 (37,0%) au depășit stadiul de idee**, dintre care 43 au fost finalizate, 10 se află în implementare, 4 au fost depuse spre finanțare, iar pentru 17 au fost elaborate documentații tehnice. Celelalte 126 de intervenții (63,0%) se mențin la nivel de idee.

Tabelul 64: Stadiul implementării intervențiilor din SIDU 2021–2030

Stadiul intervențiilor	Număr	Pondere
Finalizate	43	21,5%
În implementare	10	5,0%
Depuse spre finanțare	4	2,0%
Documentații tehnice elaborate	17	8,5%
La nivel de idee	126	63,0%
Total	**200**	**100%**

Sursa: *Municipiul Sebeș*

Intervențiile care au depășit stadiul de idee reprezintă aproximativ 162,0 milioane euro, respectiv 58,8% din valoarea estimată a portofoliului. Această distribuție indică orientarea implementării către un număr relativ redus de proiecte, cu valori investiționale importante.

Un progres semnificativ mai ridicat a fost înregistrat în cazul intervențiilor prioritare: **16 dintre cele 20 de intervenții distincte din Planul de acțiune și din lista proiectelor complementare**

(80,0%) și 10 dintre cele 14 proiecte prioritare (71,4%) au depășit stadiul de idee. Rezultatele confirmă eficiența prioritizării proiectelor și evidențiază faptul că portofoliul extins a funcționat, în principal, ca o listă de oportunități de dezvoltare.

2.1.2. Progresul în realizarea obiectivelor și direcțiilor strategice

Implementarea strategiei s-a concentrat asupra investițiilor în infrastructura urbană. Cele mai ridicate ponderi ale intervențiilor care au depășit stadiul de idee se înregistrează în domeniile **eficienței energetice (85%), regenerării urbane (80%) și mobilității urbane (74%)**.

În schimb, intervențiile din domeniile dezvoltării resurselor umane, competitivității economice, turismului și serviciilor sociale au înregistrat un progres mai redus. O parte dintre acestea au fost formulate ca măsuri generale sau activități recurente, fără definirea unor proiecte concrete, ceea ce a îngreunat urmărirea implementării.

Dimensiunea intercomunitară a strategiei a avut, de asemenea, o implementare limitată. Dintre cele 200 de intervenții, 158 au vizat predominant teritoriul municipiului, iar cele nouă intervenții dedicate constituirii și guvernanței zonei urbane funcționale nu au fost demarate.

Cooperarea intercomunitară s-a concretizat în principal prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară din domeniul transportului public și al investițiilor teritoriale integrate, precum și printr-un proiect realizat în parteneriat cu o altă unitate administrativ-teritorială.

2.1.3. Gradul de realizare a indicatorilor de rezultat

Evaluarea celor cinci indicatori de rezultat stabiliți în SIDU 2021-2030 evidențiază **atingerea nominală a două ținte, realizarea parțială a uneia și neatingerea celorlalte două**.

Tabelul 65: Gradul de realizare a indicatorilor de rezultat din SIDU 2021–2030

Indicator de rezultat	Valoare de referință	Țintă 2027	Valoare curentă	Grad de atingere	Apreciere
Zona Urbană Funcțională constituită (DDP 1)	0	1	0 (2026)	0%	Neatins
Dublarea cifrei de afaceri generate pe plan local (DDP 2)	11,789 mld lei (2019)	23,578 mld lei	18,418 mld lei (2024)	56%	Parțial atins
Percepția pozitivă asupra calității vieții în municipiu (DDP 3)	64,8% (2021, n = 545)	peste 75%	88,8% (2026, Sebeș, n = 98)	100%	Atins nominal
Percepția pozitivă asupra implicării autorității locale (OC 1)	47,0% (2021, n = 545)	peste 65%	85,7% (2026, Sebeș, n = 98)	100%	Atins nominal
Reducerea depășirilor valorii-limită zilnice pentru PM10 (OC 2)	49 depășiri (2019)	maximum 24 depășiri	45 depășiri (2025)	16%	Neatins

Sursa: *SIDU Sebeș 2021–2030, cap. 7.2; prelucrarea consultantului pe baza situațiilor financiare 2024 (listafirme), a datelor RNMCA – CalitateAER și a consultării publice 2026.*

Indicatorii privind percepția locuitorilor asupra calității vieții (88,8%) și implicării administrației locale (85,7%) au depășit țintele stabilite, sub rezerva metodologiei aplicate: rezultatele provin dintr-un sondaj cu participare voluntară, fără aplicarea unui design longitudinal, ceea ce limitează interpretarea evoluției acestora.

Indicatorul privind cifra de afaceri locală a înregistrat un progres de aproximativ 56% din diferența față de ținta stabilită, evoluția fiind influențată în principal de inflație și de performanța unui operator economic important. Țintele privind constituirea zonei urbane funcționale și reducerea depășirilor valorii-limită pentru PM10 nu au fost atinse.

2.1.4. Concluzii și implicații pentru SIDU 2026–2035

Evaluarea implementării SIDU 2021–2030 evidențiază progrese importante în modernizarea infrastructurii urbane, dar și o serie de aspecte care necesită îmbunătățiri în planificarea și monitorizarea dezvoltării municipiului. Principalele concluzii relevante pentru formularea strategiei 2026–2035 sunt:

- **Delimitarea portofoliului prioritar de lista extinsă a oportunităților de dezvoltare.** Gradul redus de mobilizare a portofoliului general, comparativ cu cel al Planului de acțiune, evidențiază necesitatea concentrării resurselor asupra unui număr realist de proiecte prioritare, corelat cu capacitatea administrativă și financiară de implementare.
- **Diferențierea proiectelor de programe, măsuri și acțiuni.** Portofoliul anterior a inclus atât investiții, cât și intervenții administrative sau activități recurente. Pentru o planificare și monitorizare eficientă, acestea trebuie structurate distinct, cu rezultate, responsabilități și resurse corespunzătoare.
- **Corelarea priorității strategice cu maturitatea proiectelor.** Experiența implementării confirmă utilitatea prioritizării, dar și necesitatea evaluării distincte a importanței strategice și a gradului de pregătire a proiectelor, pentru a diferenția intervențiile care pot fi implementate pe termen scurt de cele care necesită etape suplimentare de pregătire.
- **Echilibrarea investițiilor în infrastructură cu intervențiile non-investiționale.** Concentrarea implementării în domeniile eficienței energetice, regenerării urbane și mobilității evidențiază necesitatea consolidării intervențiilor privind competitivitatea economică, resursele umane, turismul și serviciile sociale, prin definirea unor mecanisme concrete de implementare și monitorizare.
- **Consolidarea dimensiunii funcționale și intercomunitare.** Progresul limitat al intervențiilor zonale justifică o orientare mai puternică spre proiecte comune la nivelul Municipiului Sebeș și al zonei sale urbane funcționale, în special în domeniile mobilității, serviciilor publice, dezvoltării economice și protecției mediului, cu parteneriate și responsabilități clar definite.
- **Instituirea unui sistem continuu de monitorizare și evaluare.** Dificultățile întâmpinate în evaluarea portofoliului anterior evidențiază necesitatea unei evidențe unitare a intervențiilor, actualizate periodic, precum și a unui set de indicatori măsurabili, care să permită urmărirea progresului, evaluarea rezultatelor și ajustarea priorităților strategice.

În ansamblu, experiența implementării SIDU 2021–2030 indică necesitatea unei **planificări mai selective, integrate și orientate către rezultate**, care să asigure o legătură clară între obiectivele strategice, intervențiile prioritare, resursele disponibile și mecanismele de implementare și monitorizare. Aceste concluzii, corelate cu rezultatele diagnosticului teritorial și cu schimbările de context, fundamentează stabilirea direcțiilor de dezvoltare și a portofoliului strategic pentru perioada 2026–2035.

2.2. Concluziile procesului de consultare

Procesul de consultare publică pentru actualizarea SIDU s-a desfășurat pe două canale complementare: grupurile de lucru tematice din 23 septembrie 2026 și chestionarul online adresat locuitorilor, aplicat între 19 august și 13 noiembrie 2026. Au fost organizate două grupuri de lucru: GL1 (Dezvoltare teritorială, infrastructură, mobilitate și tranziție verde) și GL2 (Economie, capital uman, servicii publice și calitatea vieții), la fiecare fiind înregistrați 33 de participanți; aceștia au completat 33 de fișe de validare a diagnosticului (13 la GL1 și 20 la GL2). La chestionar au răspuns 210 persoane. Documentarea procesului se află în **Anexa 1 – Documentarea procesului de consultare publică**; prezentul capitol sintetizează concluziile care fundamentează obiectivele strategice și portofoliul de proiecte.

2.2.1. Validarea diagnosticului

Constatările diagnosticului au fost confirmate în mare măsură. În fișele de validare, gradul de acord cu concluziile analizei a fost de 92–100% la GL1, cu excepția transportului public zonal (77%, cu comentarii privind acoperirea incompletă a ariei) și de 90–100% la GL2. Singurul dezacord explicit a vizat componenta de migrare din concluzia demografică.

- **Constatări validate:** polarizarea forței de muncă și a serviciilor de educație de către Municipiul Sebeș, concentrarea învățământului liceal și profesional în municipiu, zonele fără semnal de telefonie mobilă, acoperirea incompletă a comunelor cu transport public, îmbătrânirea populației (cel mai accentuat în Cut), scăderea natalității și a populației școlare, atracția comunelor limitrofe pentru familiile tinere, creșterea turismului.
- **Constatări completate sau corectate:** rezerva de teren public și evoluția spațiilor verzi, interpretarea datelor privind calitatea aerului, plata online a taxelor, datele privind rețelele de apă și canalizare, caracterizarea economiei (concentrare a cifrei de afaceri, nu dependență de un singur angajator), cauza creșterii șomajului (fenomen conjunctural, pe fondul unei cereri neacoperite de forță de muncă), inventarul infrastructurii culturale, serviciile sociale și acoperirea cu personal medical, proiectele cu finanțare europeană din comune.
- **Teme noi, introduse de participanți:** imigrația și integrarea lucrătorilor străini, serviciile de urgență (UPU) și sănătatea ca urgență, serviciile pentru persoane cu dizabilități și vârstnici, promovarea culturală, actualizarea datelor statistice.

A fost analizată și propunerea de a include în aria ZUF comunele Gârbova și Doștat, pe baza navetismului și a legăturilor de educație și sănătate cu Sebeșul. Pentru moment, aria de analiză nu se extinde; relațiile funcționale cu cele două comune se menționează în capitolul privind delimitarea ZUF.

2.2.2. Probleme și nevoi identificate

Problemele și nevoile se prezintă pe categorii de actori, după sursa lor: fișele de validare, intervențiile din grupurile de lucru și chestionarul online.

Tabelul 66: Probleme și nevoi identificate, pe categorii de actori

Categoria de actori	Probleme și nevoi identificate
Administrații publice locale (Municipiul Sebeș, comunele ZUF)	Utilități de bază (apă, canalizare, gaze) în toate localitățile, indiferent de mărime; rețele de canalizare nefinalizate sau nepredate operatorului în unele comune. Acces la servicii medicale în comunele fără dispensar (Cut). Integrarea strategiilor locale în strategia ZUF; lipsa unui titular instituțional unic pentru proiectele comune ale celor nouă UAT. Costurile de operare ale investițiilor noi; actualizarea PUG și a cadastrului; drumuri de exploatație agricolă în comunele agricole. Servicii publice cât mai aproape de cetățean, fără reorganizarea administrativă a comunelor mici.
Instituții și operatori de servicii	Apă și canalizare (Apa CTTA): debit insuficient vara în unele zone, canalizare nefuncțională sau nepredată, colector central suprasolicitat, magistrală veche de apă, coridoare de utilități de rezervat la proiectarea centurii. Transport public (Transport Public Sebeș, ADI TPL Zona Sebeș): acoperire parțială a ariei, finanțarea operării transportului zonal, forma de asociere. Sănătate: lipsa unității de primiri urgențe, finanțarea spitalului, riscul pierderii personalului medical și didactic către orașele vecine. Educație și piața muncii (ISJ, unități de învățământ, AJOFM): învățământ profesional dual și dotarea atelierelor, transport neadaptat programului școlar, imigrația lucrătorilor străini, cerere de forță de muncă neacoperită. Servicii sociale (DAS): infrastructură pentru vârstnici, locuințe protejate și oportunități de angajare pentru persoane cu dizabilități. Cultură: inventarul real al infrastructurii culturale, reabilitarea Casei Zápolya și a Muzeului Municipal.
Mediul de afaceri	Rețele de apă și canalizare în toate comunele; centru modern de sănătate, cu UPU extinsă. Transport local în zona industrială; atragerea investițiilor, valorificând poziția geografică. Deficit de forță de muncă și dependență de forță de muncă importată, cu nevoia de predictibilitate legislativă pentru angajatorii de lucrători străini. Piste de biciclete și restricționarea etapizată a traficului în centru, după crearea alternativelor; riscul de stagnare a construcțiilor după încheierea finanțărilor PNRR.
Organizații neguvernamentale și asociative	Eextinderea zonală a transportului public, canalizare, servicii de sănătate eficiente (spitalul, punct slab și urgență). Brand de oraș, hub creativ pentru tineri, drum de acces spre Râpa Roșie, finanțare pentru monumente istorice și manifestări culturale. Promovarea culturii locale și evenimente de promovare a artei; atragerea de investitori și investiții în sănătate.
Comunitățile locale (locuitori, prin chestionar)	Spațiul public pietonal și comunitar (accesibilitate, mobilier urban, trotuare, timp liber) este cel mai slab evaluat. Străzi și drumuri, trotuare, canalizare, curățenie și deșeuri; în Sebeș, poluarea industrială a aerului, traficul și parcările. În comune: transport public spre Sebeș și Alba Iulia, servicii sociale de proximitate, implicarea administrației (sub așteptări în Vințu de Jos și Săsciori).

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza fișelor de validare și a minutelor grupurilor de lucru din 23 septembrie 2026 și a chestionarului online (19 august – 13 noiembrie 2026).*

În fișele de validare, cele mai multe evaluări de prioritate maximă („1") au primit: la GL1, canalizarea lipsă în comune (6 din 9 evaluări) și acoperirea parțială cu transport public zonal (6 din 9); la GL2, declinul demografic și fondul locativ (8 din 15) și accesul inegal la servicii medicale și sociale (8 din 14), urmate de șomajul în paralel cu cererea de forță de muncă (5 din 14) și vulnerabilitatea rețelei

școlare rurale (4 din 12). Fișa cerea alegerea a trei probleme, dar mulți respondenți au notat mai multe; de aceea se raportează numărul de evaluări „1”, nu media.

2.2.3. Perspectiva locuitorilor

- **Percepție diferențiată teritorial.** Calitatea vieții este apreciată pozitiv de 89% dintre respondenții din Sebeș, 73% din Săsciori, 65% din Vințu de Jos și 55% din Pianu. Implicarea autorității locale este considerată sub așteptări de 60% dintre respondenții din Vințu de Jos și 50% din Săsciori, față de 6% în Sebeș.
- **Deficit comun de spațiu public.** Accesibilitatea (2,07 din 4), mobilierul urban (2,08), trotuarele (2,10) și opțiunile pentru timp liber (2,19) sunt cele mai slab evaluate aspecte ale zonei de locuit; iluminatul public, rețeaua de gaze și cea de apă sunt cele mai bine evaluate, cu excepții locale (gazele la Pianu, apa și canalizarea la Săsciori).
- **Probleme numite liber.** Străzile și drumurile (48 de respondenți), trotuarele (40), canalizarea (29), curățenia și deșeurile (26) și poluarea (25, din care 21 la Sebeș).
- **Priorități de investiții.** Modernizarea străzilor (59% dintre respondenți; 81% la Vințu de Jos), parcurile și spațiile verzi (48%), protecția mediului (47%), apa și canalizarea (38%) și unitățile medicale (34%). La nivel de domenii conduc economia și locurile de muncă (54%) și serviciile publice (48%); cooperarea teritorială este aleasă de 36%.
- **Intenția de mutare** în următorii cinci ani este de 26% pe total (41% la Săsciori, 17% la Sebeș) și corelează cu percepția localității ca slab dezvoltată economic.

2.2.4. Propuneri de proiecte

Din toate canalele au rezultat 75 de propuneri de proiecte (fișe de validare, intervenții din grupurile de lucru și chestionar). Prin eliminarea suprapunerilor, 73 dintre ele au fost consolidate în 41 de proiecte distincte (celelalte 2 sunt propuneri generale, fără proiect distinct); pentru 13 proiecte există mai multe surse, iar pentru 8 dintre ele surse din mai multe canale.

Tabelul 67: Propuneri de proiecte consolidate, pe domenii

Domeniu	Nr. proiecte	Principalele propuneri
Planificare, economie și teren	8	actualizarea PUG și a cadastrului; parc industrial și logistic cu componentă energetică; agrohub; nod intermodal feroviar la Vințu de Jos; centru de cercetare-dezvoltare / parc științific; drumuri de exploatație agricolă; piață agroalimentară modernizată; program de integrare pentru comunitățile defavorizate
Mobilitate și transport	8	extinderea transportului public zonal; autobuze electrice; hub de transport; parcări; piste de biciclete; centura ocolitoare; modernizarea străzilor secundare și de acces; trotuare și accesibilitate
Infrastructură tehnico-edilitară	5	finalizarea rețelelor de apă și canalizare în comune; creșterea debitului de apă; colectoare de canalizare Est și Vest; coridor de protecție pentru magistrala de apă; rețeaua de gaze

Domeniu	Nr. proiecte	Principalele propuneri
Sănătate, social, educație și locuire	9	reabilitarea și extinderea spitalului, cu UPU; cabinet medical în Cut; bloc de locuințe pentru tineri; infrastructură pentru vârstnici; servicii sociale de proximitate; locuințe protejate; program de angajare și formare pentru persoane cu dizabilități; dotarea Liceului Tehnologic; creșă, after-school și campus școlar
Cultură, turism și timp liber	10	valorificarea turistică a Văii Sebeșului; drumurile spre Râpa Roșie și Oașa – Șureanu; brand de oraș; reabilitarea Casei Zápolya, a Muzeului Municipal și a monumentelor istorice; Sala „Florin Fleșeriu”; evenimente culturale; hub creativ; spații pentru tineri și timp liber; parcuri și locuri de joacă
Mediu și riscuri	1	deblocarea amenajării hidroenergetice Sebeș-aval și lucrări la albii și râuri
Total	**41**	

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza fișelor de validare și a minutelor grupurilor de lucru din 23 septembrie 2026 și a chestionarului online (19 august – 13 noiembrie 2026).*

Cele mai multe surse converg asupra extinderii transportului public zonal (10 surse), a extinderii și finalizării rețelelor de apă și canalizare în comune (7) și a reabilitării și extinderii Spitalului Municipal, inclusiv UPU (6), ceea ce arată o cerere exprimată de administrații, operatori și locuitori deopotrivă.

2.2.5. Priorități comune

Sunt considerate priorități comune temele susținute de mai multe categorii de actori și de cel puțin două canale de consultare:

- **Apă și canalizare.** Prima prioritate la GL1, temă a operatorului apă-canal, a primăriilor și a mediului de afaceri și a treia problemă ca frecvență în chestionar.
- **Transport public zonal și mobilitate.** Prioritate la GL1, cu cel mai ridicat număr de surse de proiect; cerere a locuitorilor din comune pentru mai multe curse spre Sebeș și Alba Iulia; condiționat de forma de asociere și de finanțarea operării.
- **Servicii medicale și sociale accesibile.** Prioritate la GL2, cu spitalul și UPU menționate în ambele grupuri de lucru; spitalul este cel mai slab evaluat serviciu medical în chestionar, iar serviciile sociale sunt percepute ca neacoperite în comune.
- **Rețea stradală și spațiu public.** Străzi, trotuare, accesibilitate, parcuri și locuri de joacă, cu pondere mare în chestionar (modernizarea străzilor, prima investiție aleasă) și în propunerile Primăriei (parcări, piste de biciclete).
- **Capital uman și piața muncii.** Declinul demografic, deficitul de forță de muncă calificată, învățământul dual, imigrația lucrătorilor străini; economia și locurile de muncă sunt domeniul prioritar în chestionar (54%).
- **Mediu și riscuri.** Calitatea aerului (în special în Sebeș), deșeurile, inundațiile și amenajarea hidroenergetică nefinalizată, semnalate atât în grupurile de lucru, cât și în chestionar.
- **Cooperare teritorială și capacitate administrativă.** Lipsa unui titular unic pentru proiectele comune ale celor nouă UAT, forma de asociere pentru transportul zonal, integrarea strategiilor locale; cooperarea teritorială este aleasă de 36% dintre respondenții chestionarului, iar implicarea administrației este un subiect sensibil în comune.

2.2.6. Priorități specifice fiecărui UAT

Prioritățile specifice rezultă din chestionar (pentru localitățile cu răspunsuri) și din intervențiile reprezentanților UAT și ale operatorilor din grupurile de lucru. Pentru comunele cu 0–2 răspunsuri la chestionar, percepția locuitorilor nu este reprezentată.

Tabelul 68: Priorități specifice, pe unități administrativ-teritoriale

UAT	Priorități specifice
Municipiul Sebeș	Calitatea aerului, trafic, parcări și centură; transport public extins în ZUF, hub de transport, piste de biciclete; spital cu UPU; parc industrial și logistic, agrohub, centru CDI; locuințe pentru tineri; spațiu public, parcuri și centrul istoric; valorificarea turistică a Văii Sebeșului, reabilitarea Casei Zápolya; actualizarea PUG.
Vințu de Jos	Trotuare și treceri de pietoni; străzi secundare (Valea Vințului, Inuri); canalizare (Vurpăr); transport public spre Sebeș și Alba Iulia, inclusiv transport școlar; creșă, campus școlar, locuri de joacă; creșterea debitului de apă; nod intermodal feroviar; implicarea administrației (60% sub așteptări).
Pianu	Străzi și drumuri; transport public spre Sebeș; trotuare; gaze (inexistente pentru 55% dintre respondenți) și apă; activități culturale și folosirea căminului cultural; calitatea învățământului gimnazial; creșterea debitului de apă (Vințu de Jos – Pianu).
Săsciori	Străzi și drumuri; deșeuri și curățenie; canalizare și presiunea apei (extinderi în derulare); locuri de casă (condiții de autorizare a construcțiilor); consolidarea albiilor pâraielor; inventarul proiectelor europene; implicarea autorităților (50% sub așteptări).
Cut	Cabinet medical propriu (proiect pregătit); accesul la servicii medicale (centru de permanență, cabinet mobil sau transport), cu populația cea mai îmbătrânită din ZUF; canalizare în derulare.
Daia Română	Integrarea strategiilor locale în strategia ZUF; utilități de bază în fiecare localitate; drumuri de exploatație agricolă; creșterea debitului de apă.
Câlnic	Extinderea canalizării, inclusiv în satul Deal; creșterea debitului de apă.
Șugag	Extinderi în derulare ale rețelelor de apă și canalizare; turism montan (Transalpina, domeniul schiabil), cu modernizarea drumului Oașa – Șureanu.
Șpring	Neacoperit în consultare; priorități de completat din fișa de colectare a datelor UAT și din consultări suplimentare.

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza fișelor de validare și a minutelor grupurilor de lucru din 23 septembrie 2026 și a chestionarului online (19 august – 13 noiembrie 2026).*

2.2.7. Concluzii pentru strategie

- Diagnosticul este validat în liniile sale principale; corecțiile și completările primite (date, formulări, teme noi) se integrează în analiză.
- Cele șapte priorități comune constituie punctul de plecare pentru obiectivele strategice, iar proiectele consolidate – pentru lista lungă a portofoliului.
- Prioritățile diferă între localități: municipiul pune accent pe mediu, trafic și dezvoltare economică, iar comunele pe infrastructura de bază, drumuri, transport public și servicii de proximitate.
- Reprezentarea comunelor mici este inegală (Câlnic, Cut, Daia Română, Șpring, Șugag); pentru acestea, concluziile se completează în etapa de validare a cadrului strategic.

2.3. Analiza SWOT integrată

Analiza SWOT integrată reunește analizele SWOT elaborate pentru fiecare domeniu al diagnosticului (subcapitolele 1.1–1.9) și le structurează pe principalele domenii de dezvoltare ale zonei urbane funcționale extinse (nouă UAT). Pentru fiecare domeniu sunt reținute elementele cu relevanță strategică; detaliile și sursele se regăsesc în capitolul 1.

Analiza a fost validată prin consultare: în fișele de validare completate la grupurile de lucru din 23 septembrie 2026, gradul de acord cu concluziile diagnosticului a fost de 92–100% la GL1 (77% pentru transportul public zonal) și de 90–100% la GL2. Observațiile primite au fost integrate în analiză; în SWOT au fost completate, între altele, absența unității de primiri urgențe, amenajarea hidroenergetică Sebeș-aval nefinalizată și restructurările locale (închiderea fabricii Ciserom), iar temele noi semnalate de participanți (imigrația lucrătorilor străini, serviciile pentru persoane cu dizabilități și vârstnici) se reflectă în analiză și în nevoile prioritare (2.5).

2.3.1. Poziționare și demografie

Puncte tari	Puncte slabe
• Poziționare la intersecția A1–A10 și E68–E81, cu accesibilitate regională ridicată • Declin demografic moderat al ariei (−1,49% în 2014–2026), față de −6,23% în județul Alba • Atractivitate rezidențială a comunelor din proximitatea polului urban, în special Vințu de Jos • Active funciare publice cu potențial de regenerare (Parc Arini, Petrești, fosta platformă Mobis)	• Spor natural negativ și pierdere migratorie în Municipiul Sebeș • Îmbătrânire accelerată: indicele a crescut de la 77,4 la 123,8 (2014–2026), iar populația de 65+ o depășește pe cea sub 15 ani • Disparități teritoriale: deficit natural sever în Cut și Șpring, pierdere migratorie în Șugag • Documentații PUG vechi (anul 2000 la Municipiul Sebeș) și informații cadastrale incomplete
Oportunități	**Amenințări**
• Valorificarea atractivității rezidențiale printr-o dezvoltare coordonată la scară zonală • Retenția populației active și a familiilor tinere, pe baza conectivității regionale • Servicii și mobilitate adaptate redistribuirii rezidențiale către comunele apropiate • Integrarea Comunei Vințu de Jos într-un cadru comun de planificare funcțională	• Persistența deficitului natural și reducerea generațiilor tinere • Continuarea pierderii populației active din Municipiul Sebeș • Creșterea cererii de servicii medicale și sociale pe fondul îmbătrânirii • Adâncirea declinului în localitățile periferice și montane

2.3.2. Economie și piața muncii

Puncte tari	Puncte slabe
• Număr de salariați în creștere cu 20,0% (2015–2024), în condițiile scăderii populației • Municipiul Sebeș, pol de ocupare (82,3% din salariații ariei), cu o rată a șomajului de 1,5%, jumătate din media județeană • Resurse forestiere și agricole cu potențial de valorificare (Șugag, Săsciori, Pianu) • Zonă reglementată pentru activități productive la Șirinii Lancrămului și rezervă de teren public (estimată de administrație la circa 20 ha)	• Concentrare economică ridicată: cifra de afaceri și baza fiscală depind de un număr redus de operatori mari • Bază economică foarte redusă în comunele mici (Cut, Câlnic, Șpring) • Creștere recentă a șomajului (2021–2025), pe fondul unor restructurări locale (închiderea fabricii Ciserom, 2025), în paralel cu o cerere de forță de muncă neacoperită • Terenuri degradate și neproductive pe 4,6% din teritoriu (4.132 ha)
Oportunități	**Amenințări**
• Atragerea de investiții logistice și productive, pe baza poziției pe coridoarele de transport • Corelarea învățământului profesional și dual cu cererea de forță de muncă • Reconversia terenurilor degradate și a fostelor platforme Mobis și Petrești; echiparea zonei Șirinii Lancrămului • Diversificarea economiei rurale prin resursa forestieră și agroalimentară	• Vulnerabilitate la restructurarea marilor angajatori industriali • Deficit de forță de muncă și concurența centrelor urbane apropiate (Alba Iulia, Sibiu); dependența de forță de muncă importată, semnalată în consultare • Adâncirea decalajelor economice între polul urban și comunele periferice

2.3.3. Mediu, climă și energie

Puncte tari	Puncte slabe
• Fond forestier de 40,0% din teritoriu și rețea diversificată de arii naturale protejate (Natura 2000) • Stare chimică bună a tuturor corpurilor de apă de suprafață analizate • Spațiu verde pe locuitor peste pragul legal; hărți de hazard ROFLOODS pentru Sebeș și Secaș • Management energetic organizat (P.i.E.E. actualizat în 2025); iluminat public 64,8% LED, cu consum redus cu 12% față de 2018	• Lipsa rețelelor publice de canalizare în 4 UAT (20,5% din populația ariei) • Depășirea în 2025 a frecvenței admise pentru PM10 la ambele stații din Sebeș; presiuni industriale (două amplasamente SEVESO) și trafic de tranzit • Creșterea consumului casnic de gaze (+27,1%) și a consumului energetic al clădirilor publice (+13,8% în 2019–2023), concentrat în învățământ (60,3%) • Date comparabile insuficiente privind colectarea separată și reciclarea; investiția „Lac redresor Sebeș” nefinalizată
Oportunități	**Amenințări**
• Finanțări europene și naționale post-2027 pentru canalizare, adaptare climatică și infrastructură verde • Eficiență energetică (prioritar în învățământ) și energie regenerabilă pe terenuri degradate • Finalizarea investiției „Lac redresor Sebeș” și valorificarea zonei Parcului Arini–Petrești • Economie circulară (colectare separată, compostare) și extinderea infrastructurii verzi	• Intensificarea inundațiilor și a fenomenelor climatice extreme (circa 1.218,6 ha expuse în scenariul cu probabilitate de 1% pe an) • Degradarea ecologică a corpurilor de apă (cinci nu ating obiectivul de stare ecologică bună) • Riscuri tehnologice asociate amplasamentelor SEVESO și creșterea traficului de tranzit • Creșterea costurilor energiei (+81,3% în 2019–2023) și a cerințelor de conformare europene

2.3.4. Conectivitate, mobilitate și transport public

Puncte tari	Puncte slabe
• Integrare în rețeaua europeană de transport (A1–A10, E68–E81) și conectivitate feroviară • Transport public operațional din 2026: 12 trasee, flotă integral electrică, peste 61.000 de validări în primele patru luni • ADI Transport Public Zona Sebeș, cadru instituțional pentru transportul zonal • Grad de modernizare a străzilor orășenești de 67,3%, peste media județeană	• Pianu și Vințu de Jos (9.048 de locuitori), membre ale ADI, nu sunt încă deservite; cinci comune se află în afara ADI • Accesibilitate diferită în teritoriu: Șugag și Șpring, cu timpi de parcurs mai mari spre polul urban • Capacitate limitată a flotei; infrastructură deficitară în unele stații; parcare neregulamentară • Intermodalitate feroviar–rutieră insuficient valorificată
Oportunități	**Amenințări**
• Extinderea serviciului către Pianu și Vințu de Jos și integrarea ulterioară a restului ariei • Achiziția a 7 autobuze electrice suplimentare (flotă de 16), ITS și e-ticketing • Modernizarea stațiilor și a accesibilității pietonale; soluții de intermodalitate (inclusiv nodul feroviar propus la Vințu de Jos)	• Creșterea dependenței de autoturism în localitățile neintegrate în sistemul zonal • Trafic de tranzit, congestie și parcare necoordonată, cu efect asupra regularității serviciului • Creșterea costurilor de operare odată cu extinderea teritorială; finanțarea operării transportului zonal • Fragmentarea instituțională între aria funcțională și perimetrul ADI

2.3.5. Infrastructură tehnico-edilitară și conectivitate digitală

Puncte tari	Puncte slabe
• Rețea publică de apă în toate cele 9 UAT, extinsă cu 93,6% față de 2014 • Capacitate de producere a apei potabile majorată substanțial începând cu 2022 (Municipiul Sebeș) • 76,6% dintre străzile inventariate din Sebeș au simultan apă, canalizare și gaze • Proiecte de extindere a rețelelor în proiectare sau execuție în 2026; proiect de digitalizare „Sebeș și Vințu de Jos Conectate pentru Viitor” în implementare	• Absența totală a canalizării în 4 comune (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring) și a gazelor naturale în 6 comune • Deficite intramunicipale: 13 străzi fără apă, 17 fără canalizare, 18 fără gaze (inclusiv străzile Industriilor și Investitorilor) • Debit insuficient de apă vara în unele zone; rețele de canalizare nefinalizate sau nepredate operatorului în unele comune • Semnal mobil deficitar (Pianu, Săsciori, Șugag) și digitalizare neuniformă a serviciilor publice locale
Oportunități	**Amenințări**
• Programe europene și naționale pentru apă și apă uzată în perioada 2028–2034 • Investiții comune de canalizare la nivelul ZUF pentru comunele neacoperite • Valorificarea capacității suplimentare de apă potabilă pentru comunele adiacente	• Neconformarea cu cerințele europene privind colectarea și epurarea apelor uzate • Costuri de investiție peste capacitatea financiară a comunelor mici • Poluarea solului și a apelor subterane în localitățile fără sistem de colectare • Dependența de un singur operator regional pentru apă și canalizare

2.3.6. Locuire și servicii publice

Puncte tari	Puncte slabe
• Fond locativ în creștere cu 17,2%, peste media județeană • Pol educațional zonal: întreaga ofertă liceală, profesională și postliceală a ariei în Sebeș; învățământ profesional și dual în creștere • Spital Municipal cu 226 de paturi, centru medical pentru întreaga arie • Rețea proprie de cinci servicii sociale (vârstnici, persoane cu dizabilități) și două servicii în dezvoltare	• Fond locativ public de doar 1,11% din total • Populație școlară în scădere (−4,6%), rețea rurală dispersată și risc educațional concentrat la Școala Gimnazială Săsciori • 73,9% dintre medicii în contract cu C.A.S. Alba sunt în Sebeș; Cut nu are unitate sanitară; spitalul nu are structură de primiri urgențe (UPU/CPU) • Goluri în serviciile sociale: adăpost de noapte, servicii pentru victimele violenței domestice, imobil nou pentru Căminul pentru Persoane Vârstnice; deficit de personal
Oportunități	**Amenințări**
• Dezvoltarea capacității de preluare a urgențelor, inclusiv prin reabilitarea și extinderea Spitalului Municipal • Centre de permanență, cabinete modernizate de medicină de familie și servicii medicale de proximitate la nivel de ZUF • Învățământ profesional și dual în parteneriat cu angajatorii; transport școlar integrat cu transportul zonal • Locuințe pentru specialiști; servicii sociale comunitare, mobile și specializate	• Scăderea populației școlare, cu risc de închidere a unităților din comunele mici (Cut, Șpring) • Migrația personalului medical și didactic către orașele mai mari • Creșterea cererii de servicii pentru vârstnici, în condițiile unei resurse medicale rurale aproape staționare • Imposibilitatea de a răspunde nevoilor de locuire ale categoriilor vulnerabile, în lipsa fondului locativ public

2.3.7. Cultură, patrimoniu, sport, recreere și turism

Puncte tari	Puncte slabe
• Turism în creștere: capacitate de cazare +187,7%, sosiri +325,6% (2014–2025) • Zona montană (Șugag, 653 de locuri) depășește polul urban ca mărime a ofertei de cazare • Patrimoniu construit și imaterial diversificat, inclusiv cetăți și ansambluri fortificate (Câlnic, Săsciori, Sebeș) • Infrastructură culturală și sportivă în stare bună (10 din 12 obiective fără nevoie de reabilitare); documentații pentru Casa Weber și Sala de Sport „Florin Fleșeriu”	• Nicio structură de cazare în Câlnic, Cut și Daia Română • Indice de utilizare a capacității de cazare de doar 20,0%; sejur de 1,60 zile (1,44 la Sebeș, specific turismului de escală) • Valorificare turistică redusă a patrimoniului cultural în raport cu fluxul de vizitatori • Distribuție neuniformă a infrastructurii sportive, cu deficit de sală de sport la unele unități școlare
Oportunități	**Amenințări**
• Pachet turistic zonal care leagă oferta de escală din municipiu de oferta de destinație din zona montană • Patrimoniul fortificat și ariile naturale protejate, valorificate ca produs turistic integrat; trasee tematice pentru comunele fără cazare • Prelungirea sezonului turistic în zona montană • Atragerea de finanțări pentru patrimoniu și infrastructură sportivă pe baza documentațiilor mature	• Dezvoltarea necontrolată a construcțiilor turistice în zona montană • Concurența destinațiilor montane consacrate din regiune • Degradarea patrimoniului construit în absența investițiilor de conservare • Menținerea funcției exclusive de tranzit a polului urban, cu impact economic local redus

2.3.8. Capacitate administrativă, cooperare și relații funcționale

Puncte tari	Puncte slabe
• Municipiul Sebeș, pol de ocupare, educație și sănătate pentru întreaga arie • Cooperare instituționalizată în transport (ADI din 2024); Municipiul Sebeș face parte din șase structuri de cooperare • Capacitate investițională ridicată: program multianual de peste 502 milioane lei, din care 48,2% din fonduri europene și P.N.R.R. • Documente programatice sectoriale, P.i.E.E. actualizat și baze de date georeferențiate pentru infrastructura publică	• Nicio structură de cooperare nu acoperă exact aria de analiză; proiectele comune ale celor nouă UAT nu au un titular instituțional unic • Cinci comune fără cadru formalizat de cooperare pe mobilitate; comunele sunt împărțite între trei grupuri de acțiune locală • Dependență funcțională a comunelor față de polul urban: baza locală de ocupare este de 6,6–15,1 salariați la 100 de locuitori (44,2 în municipiu), iar Cut nu dispune de niciunul dintre cele șase servicii de bază analizate • P.U.G. din anul 2000 (Municipiul Sebeș), evidență patrimonială incompletă, informații fragmentate între compartimente; date de navetism nemăsurate
Oportunități	**Amenințări**
• Consolidarea cooperării interadministrative printr-un mecanism flexibil: persoane de contact, consultări periodice, acorduri de parteneriat pe proiect • Programe pentru capacitate administrativă și digitalizare în perioada 2028–2034 • Pregătirea în comun a proiectelor; sistem GIS și bază integrată de date pentru planificare și monitorizare • Planificarea intercomunitară a serviciilor cu dependență demonstrată (transport, transport școlar, servicii medicale de proximitate)	• Blocarea proiectelor de interes zonal în lipsa unui titular instituțional • Pierderea oportunităților de finanțare din pregătire insuficientă a proiectelor; reducerea surselor temporare după încheierea P.N.R.R. • Adâncirea decalajului dintre municipiu și comunele cu capacitate administrativă redusă • Migrația personalului calificat din administrație

2.3.9. Concluziile integrate ale analizei SWOT

- **Avantaje de valorificat:** poziționarea pe axele majore de transport, rolul de pol al Municipiului Sebeș, sistemul de transport public nou-creat, capacitatea administrației de a atrage finanțări și resursele naturale și turistice ale zonei montane.
- **Vulnerabilități structurale:** declinul și îmbătrânirea populației, decalajul dintre municipiu și comune în echipare tehnico-edilitară și acces la servicii (canalizare, gaze, servicii medicale), concentrarea economiei într-un număr redus de operatori și lipsa unui cadru instituțional care să acopere toate cele nouă UAT.
- **Oportunități convergente:** finanțările din perioada 2028–2034, extinderea transportului zonal, proiectele comune la nivelul ZUF (canalizare, servicii de proximitate), reconversia terenurilor și platformelor industriale și corelarea învățământului dual cu cererea de forță de muncă.
- **Amenințări de monitorizat:** accentuarea declinului demografic, fragmentarea instituțională, riscul de inundații, costurile energiei și reducerea surselor de finanțare temporare după încheierea P.N.R.R.

2.4. Provocări, disparități și oportunități teritoriale

Subcapitolul sintetizează diferențele dintre unitățile administrativ-teritoriale, zonele și grupurile cu vulnerabilități mai accentuate, relațiile funcționale insuficient valorificate și oportunitățile de cooperare care pot fundamenta o dezvoltare integrată a zonei urbane funcționale.

2.4.1. Decalaje între unitățile administrativ-teritoriale

Tabelul 69: Profilul comparativ al unităților administrativ-teritoriale

UAT	Populație 2026	Variație 2014–26	Îmbătrânire 2026	Salariați / 100 loc.	Servicii absente (din 6)	Profil
Municipiul Sebeș	31.880	−1,91%	128,5	44,2	0	Pol de ocupare, educație și sănătate; pierdere naturală și migratorie
Călnic	1.886	+1,89%	94,9	7,2	5	Bilanț demografic echilibrat; șomaj cel mai ridicat din arie; fără canalizare
Cut	1.242	−3,80%	195,0	6,6	6	Cea mai îmbătrânită comună; fără unitate sanitară sau medic; fără canalizare
Daia Română	3.094	−1,09%	143,0	9,8	3	Limitrofă, membră ADI și deservită de transportul public din iulie 2026; fără gaze
Pianu	3.576	−0,64%	142,5	8,4	2	Limitrofă, membră ADI, încă nedeservită; fără gaze; semnal mobil deficitar
Săsciori	6.455	+1,96%	77,7	12,7	2	Structură tânără, spor natural pozitiv; risc educațional; fără canalizare; în afara ADI
Șpring	2.483	−5,84%	147,6	7,9	4	Neînvecinată cu municipiul; declin natural și migratoriu; în afara ADI
Șugag	2.753	−6,42%	128,9	13,6	2	Zonă montană (28,1% din suprafață); pierdere migratorie; potențial turistic
Vințu de Jos	5.472	+0,42%	128,7	15,1	1	Cel mai puternic pol de atracție rezidențială; membră ADI, încă nedeservită
ZUF extinsă (9 UAT)	58.841	−1,49%	123,8	–	–	Județul Alba: 360.199 locuitori, −6,23%, indice de îmbătrânire 160,3

Sursa: *prelucrare date INS (POP107D) și D.S.P. Alba; capitolul 1 (subcapitolele 1.1, 1.2 și 1.9). Serviciile analizate: învățământ liceal, personal medical, farmacie, canalizare, gaze naturale și structuri de cazare.*

Principalele decalaje sunt următoarele:

- **Polarizare în jurul municipiului.** Municipiul Sebeș concentrează 54,2% din populație, 82,3% din salariați și toate cele șase servicii de bază analizate; în comune, baza locală de ocupare este de 6,6–15,1 salariați la 100 de locuitori.
- **Gradul de periferizare.** Variația populației este de −0,21% în comunele limitrofe, față de −6,13% în Șpring și Șugag, singurele neînvecinate cu municipiul; cu cât distanța față de polul urban crește, cu atât scade populația (r = −0,82).
- **Echipare tehnico-edilitară inegală.** Canalizarea lipsește în patru comune (20,5% din populația ariei), gazele în șase, iar Cut este singura unitate fără niciunul dintre cele șase servicii de bază.
- **Dinamici diferite, răspunsuri diferențiate.** Municipiul are nevoie de măsuri de reținere a populației; comunele limitrofe, de dimensionarea serviciilor pentru o populație în creștere; comunele periferice și montane, de accesibilitate și oportunități locale de ocupare.

2.4.2. Zone și grupuri vulnerabile

Tabelul 70: Zone cu vulnerabilități accentuate

Zona	Motive de vulnerabilitate
Șpring și Șugag	Cele mai mari scăderi ale populației (−5,8% și −6,4%), timpi de parcurs mai mari spre polul urban, în afara ADI de transport
Comuna Cut	Cea mai îmbătrânită populație (indice 195,0); lipsa oricărei unități sanitare sau a medicilor; niciunul dintre cele șase servicii de bază
Localități fără canalizare (Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring)	Aproximativ 12.066 de persoane (20,5% din populația ariei) fără acces la rețeaua publică, cu risc pentru apele de suprafață și subterane
Zone cu acoperire slabă de semnal mobil (Pianu, Săsciori, Șugag)	Acces limitat la servicii digitale; digitalizare neuniformă a serviciilor publice locale
Zona urban-industrială a Municipiului Sebeș	Depășirea frecvenței admise pentru PM10 în 2025, două amplasamente SEVESO, expunere la inundații (circa 1.218,6 ha, concentrate în Sebeș)

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza capitolului 1 (subcapitolele 1.1, 1.3, 1.4, 1.5 și 1.6).*

Tabelul 71: Grupuri vulnerabile

Grupul	Motive de vulnerabilitate
Persoane vârstnice (65+)	10.670 de persoane (18,1% din populație), cu indice de îmbătrânire în creștere; servicii sociale insuficiente în comune; Căminul pentru Persoane Vârstnice necesită un imobil nou
Persoane cu dizabilități și persoane în situații de risc social	Locuințe protejate și oportunități de angajare insuficiente; absența adăpostului de noapte și a serviciilor pentru victimele violenței domestice
Copii și elevi din școlile rurale mici	Populație școlară în scădere (−4,6%), efective reduse în Cut și Șpring, risc educațional la Săsciori; dependență de Sebeș pentru liceu și profesional
Șomeri cu nivel redus de instruire și persoane de 55+ ani	71,9% dintre șomeri au cel mult nivel profesional, iar 22,1% au 55 de ani și peste; șomaj mai ridicat în Câlnic și creșteri recente în Săsciori, Șpring și Șugag

Grupul	Motive de vulnerabilitate
Tineri și familii tinere	Fond locativ public de doar 1,11%, care limitează intervenția directă; locuințe pentru tineri și specialiști propuse în consultare
Comunități defavorizate și lucrători străini	Teme semnalate în consultare (program de integrare, imigrația lucrătorilor străini); fără date locale cuantificate

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza capitolului 1 (subcapitolele 1.2, 1.6 și 1.8) și a concluziilor consultării (2.2).*

2.4.3. Relații funcționale insuficient valorificate

- **Navetism și locuri de muncă.** Municipiul concentrează principala bază de ocupare (44,2 salariați la 100 de locuitori, față de 11,3 în comune).
- **Educație, sănătate și servicii sociale.** Învățământul liceal și profesional se desfășoară exclusiv în Sebeș, unde sunt concentrați și 73,9% dintre medicii în contract cu C.A.S. Alba și toate cele cinci servicii sociale proprii; relația este certă, dar nu este susținută suficient de transport și de servicii de proximitate.
- **Transport în urma relațiilor funcționale.** Perimetrul ADI cuprinde 74,8% din populația ariei, dar serviciul nu deservește încă Pianu și Vințu de Jos, iar cinci comune sunt în afara asociației.
- **Redistribuire rezidențială neplanificată.** Municipiul pierde populație prin schimbări de domiciliu, iar comunele limitrofe câștigă; locuirea, serviciile și mobilitatea nu sunt încă planificate împreună.
- **Perimetre necoincidente.** ADI de transport (patru UAT), zona urbană funcțională din Ghid (opt UAT), aria de analiză (nouă UAT) și trei grupuri de acțiune locală diferite; niciuna nu acoperă exact aria, iar proiectele comune nu au un titular unic.
- **Relații cu localități din afara ariei.** În consultare a fost propusă includerea comunelor Gârbova și Doștat, pe baza navetismului și a legăturilor de educație și sănătate cu Sebeșul. Aria de analiză nu se extinde, iar relațiile rămân o temă de cooperare, cu verificarea ulterioară a datelor de navetism.

2.4.4. Oportunități de cooperare și dezvoltare integrată

- **Transport zonal integrat.** Extinderea serviciului către Pianu și Vințu de Jos, cele 7 autobuze electrice suplimentare, ITS și e-ticketing, integrarea progresivă a celorlalte comune și nodul intermodal feroviar propus la Vințu de Jos.
- **Utilități realizate în comun.** Investiții de canalizare la nivelul ZUF pentru comunele neacoperite, valorificarea capacității suplimentare de apă potabilă a municipiului și finanțările din perioada 2028–2034.
- **Acces la servicii de proximitate.** Centre de permanență, cabinet medical mobil sau transport medical pentru comunele fără medici, transport școlar integrat cu transportul zonal, servicii sociale comunitare și mobile.
- **Dezvoltare economică complementară.** Zona Șirinii Lancrămului, reconversia platformelor Mobis și Petrești, parcul industrial și logistic propus, resursele agricole și forestiere ale comunelor și învățământul dual corelat cu cererea de forță de muncă.

- **Turism oraș–munte.** Pachet zonal care leagă turismul de escală din Sebeș de oferta montană din Șugag, valorificarea patrimoniului fortificat și trasee tematice care includ și comunele fără cazare.
- **Mediu și reziliență.** Gestionarea comună a riscului de inundații pe baza hărților ROFLOODS, finalizarea amenajării Sebeș-aval, eficiența energetică a clădirilor publice și extinderea infrastructurii verzi.
- **Cooperare interadministrativă.** Un mecanism flexibil de coordonare, condus de municipiu (persoane de contact, consultări anuale), pregătirea în comun a proiectelor, acorduri de parteneriat pentru proiectele comune și un sistem GIS și o bază de date comune pentru planificare și monitorizare.

2.5. Nevoi și domenii prioritare de intervenție

Concluziile diagnosticului, ale analizei SWOT și ale consultării se grupează în opt domenii prioritare de intervenție. Pentru fiecare domeniu sunt indicate problema-cheie, nevoia care rezultă și teritoriul vizat; domeniile marcate ca „prioritate comună" sunt cele susținute de mai multe categorii de actori și de cel puțin două canale de consultare (2.2.5).

Tabelul 72: Nevoi și domenii prioritare de intervenție

Domeniu prioritar	Problema-cheie	Nevoia de intervenție	Teritoriu vizat
Mobilitate și accesibilitate *Prioritate comună*	Transportul zonal acoperă parțial aria (Pianu și Vințu de Jos nedeservite, cinci comune în afara ADI); străzi secundare, trotuare și accesibilitate deficitare; trafic de tranzit și parcări în Sebeș	Extinderea și integrarea transportului public zonal, inclusiv a celui școlar, cu finanțarea operării; modernizarea străzilor secundare, trotuarelor și stațiilor; intermodalitate; soluții pentru trafic și parcări	ZUF; în special Vințu de Jos, Pianu și Municipiul Sebeș
Infrastructură tehnico-edilitară și digitalizare *Prioritate comună*	Fără canalizare în 4 comune (20,5% din populație) și fără gaze în 6; debit de apă insuficient vara; rețele nefinalizate sau nepredate operatorului; semnal mobil slab și digitalizare neuniformă	Finalizarea rețelelor de apă și canalizare; creșterea debitului și coridoare de utilități; extinderea gazelor unde este justificat; acoperire digitală și servicii publice electronice	Comunele, în special Câlnic, Cut, Săsciori, Șpring; străzile neechipate din Sebeș
Sănătate și servicii sociale *Prioritate comună*	Servicii medicale concentrate în Sebeș; Cut fără unitate sanitară; spitalul fără UPU; goluri în serviciile sociale (adăpost, violență domestică, cămin pentru vârstnici); îmbătrânire accelerată	Capacitate de urgență (UPU) și modernizarea spitalului; centre de permanență și cabinete în comune, inclusiv soluții mobile; servicii sociale de proximitate pentru vârstnici și persoane cu dizabilități; personal specializat	Municipiul Sebeș (spital); Cut și comunele cu densitate medicală redusă; ZUF
Educație, piața muncii și retenția populației *Prioritate comună*	Declin demografic; populație școlară în scădere și rețea rurală dispersată; deficit de forță de muncă în paralel cu șomaj recent crescut; fond locativ public de 1,11%	Învățământ profesional și dual corelat cu cererea; transport școlar; dotarea unităților de învățământ; formare și angajare, inclusiv pentru persoane vulnerabile; integrarea lucrătorilor străini; locuințe pentru tineri și specialiști	Municipiul Sebeș (pol educațional); Cut, Șpring, Săsciori; ZUF
Economie locală și valorificarea terenurilor *Domeniu prioritar în chestionar (54%)*	Economie concentrată în puțini operatori; bază economică redusă în comunele mici; terenuri degradate (4,6% din teritoriu) și platforme industriale nefolosite; PUG vechi și cadastru incomplet	Diversificarea economiei; echiparea zonei Șirinii Lancrămului; reconversia platformelor Mobis și Petrești; valorificarea resurselor agricole și forestiere; actualizarea PUG și a cadastrului	Municipiul Sebeș; comunele agricole și montane

Domeniu prioritar	Problema-cheie	Nevoia de intervenție	Teritoriu vizat
Mediu, risc climatic și energie *Prioritate comună*	Depășiri PM10 în Sebeș; expunere la inundații; amenajarea Sebeș-aval nefinalizată; consum energetic ridicat în clădirile publice; date insuficiente privind colectarea separată; presiune asupra spațiilor verzi	Reducerea emisiilor și monitorizarea aerului; protecție la inundații și finalizarea amenajării Sebeș-aval; eficiență energetică (prioritar în școli) și energie regenerabilă; economie circulară; infrastructură verde	Municipiul Sebeș; ZUF
Spațiu public, cultură și turism *Prioritate comună*	Spațiul public pietonal și comunitar, cel mai slab evaluat de locuitori; patrimoniu insuficient valorificat; sejur scurt și ofertă turistică neuniformă	Regenerarea spațiilor publice, parcuri și locuri de joacă; reabilitarea patrimoniului și a infrastructurii culturale și sportive mature; produs turistic zonal oraș–munte; spații pentru tineri și evenimente culturale	Municipiul Sebeș; Șugag; comunele cu patrimoniu (Câlnic, Săsciori)
Guvernanță, cooperare teritorială și capacitate administrativă *Prioritate comună*	Nicio structură nu acoperă cele nouă UAT; proiectele comune nu au titular; perimetre necoincidente; capacitate inegală; date fragmentate; dependență de finanțări temporare	Mecanism de coordonare interadministrativă (persoane de contact, consultări periodice); pregătire comună a proiectelor; sistem GIS și bază unică de monitorizare; consolidarea capacității administrative; implicarea comunelor mici în decizie	ZUF (9 UAT), în special comunele mici

Sursa: *prelucrarea consultantului pe baza capitolului 1, a analizei SWOT (2.3) și a concluziilor consultării (2.2).*

Pentru formularea strategiei, nevoile se citesc astfel:

- **Opt domenii, o singură logică teritorială.** Cele opt domenii constituie baza obiectivelor strategice; șapte dintre ele sunt priorități comune, iar economia și locurile de muncă sunt domeniul ales cel mai frecvent în chestionar.
- **Intervenții la scări diferite.** La nivelul ZUF se abordează transportul, canalizarea, serviciile de proximitate și guvernanța; în municipiu, mediul, traficul, spațiul public și dezvoltarea economică; în comune, infrastructura de bază, accesibilitatea și serviciile.
- **Portofoliu selectiv și matur.** Proiectele se aleg în funcție de importanța strategică și de maturitate, cu responsabili și mecanisme de monitorizare clare, conform lecțiilor implementării SIDU 2021–2030 (2.1).
- **Completări necesare.** Pentru comunele cu reprezentare redusă în consultare (Câlnic, Cut, Daia Română, Șpring, Șugag), nevoile se completează în etapa de validare a cadrului strategic.